

צ'בזטי מוזהר"ן
קמא

דף עד: עה::

עם
ביאור חברותא
ללימוד בעיון

תורה סא

אמר שהמתמיד בלימוד ספרו יהיה נעשה איש כשר באמת
ובעל מח גדול כי יש בה עמקות נוראה שאין בשום ספר
(חי"מ שמו שמה)

ליקוטי

בחי' זקן, בחי' תיקוני עתיק כנ"ל, ועל ידי זה נמשך העשירות לתוך האריכות ימים כנ"ל :

וזה פתח ר' שמעון ואמר עת לעשות לה' וכו' [א] דא תורה דלעילא דמתבטלא אי לא איתעביד בתקוני דא, ולעתיק יומין אתמר. היינו תורה דלעילא, שהיא בחי' התבוננות הנ"ל, שהוא מתבטל ואינו יכול להתקיים, אם אינו נעשה על ידי בחי' תיקונים הנ"ל שהם בחי' תקוני עתיק בחי' אריכות ימים הנ"ל: **כתיב** [ב] **אשריד ישראל מי כמוך וכתיב** [ג] **מי כמוך באלים ה'.** זה בחי' אתערותא דלתתא שהוא שבה של ישראל המתעוררים מלמטה, בחי' **אשריד ישראל מי כמוך.** ואחר כך הוא אתערותא דלעילא כנ"ל, שזהו בחי' **מי כמוכה באלים ה'** : **קרא לר' אלעזר בריה וכו' ולר' אבא ואמר אנן כללא דכולא.** היינו בחי' שלימות היראה, שהוא על ידי בחי' ג' קוין הנ"ל [ד]. בחי' מורא שמים, ומורא הרב, ומורא אב ואם. נמצא שעל ידי רבי שמעון ורבי אלעזר בנו ורבי אבא תלמידו, נשלם היראה. שעל ידי זה בא אריכות ימים בחי' תיקוני עתיק כנ"ל : **אישתיקו שמעו קלא.** היינו שאותן שהיו בבחי' שתיקה, בחי' אלמים, ולא היו יכולים לדבר על ידי בחי' שינה כנ"ל. שמעו קלא, היינו בחי' התעוררות השינה, בחי' זכאה מאן דמליל על אודנא דשמע כנ"ל [ה]. **וארכבותי דא לדא נקשן,** זה בחי' הולדה, בחי' זווג הגופני. כי על ידי התעוררות השינה, שהוא בחי' להתיר פה אלמים, על ידי זה להתיר פה עקרות כנ"ל, שזהו בחי' זווג הנשיקין שקודם לזווג הגופני כנ"ל [ו]: **מאי קלא, קלא דכנופייא עילאה דמתכנפי** היינו בחי' סיפורי מעשיות שמלבישין בהם את הפנים של תורה כנ"ל [ז]. כי ההתלבשות הוא בחי' כנף בחי' (ישעיה ל) **ולא יכנף עוד מוריד.** ועל ידי זה ההתלבשות מעוררין מהשינה ומתחילין לדבר, בבחי' (קהלת י) **ובעל כנפים יגיד דבר.** הכל כנ"ל [ח]:

סא [ט] (שם באידרא נשא דף קכח) **חדי ר' שמעון ואמר ה' שמעתי שמעך יראתי** [י] **אמר התם יאות הוי למדחל" וכו' :**

א על ידי אמונת חכמים יכולין להוציא משפטינו לאור [כ]. כי משפט הוא עמודא דאמצעייתא [כג], היינו בחי' דרך הממוצע, שאינו נוטה לימין ולשמאל. וזה זוכין על ידי אמונת חכמים, שהוא בחי' (דברים יז) **לא תסור מן הדבר אשר יגידו לך ימין ושמאל.** ועל כן על ידי זה יוצא המשפט ברור כנ"ל, בבחי' **משפטי אמת** [כד]. היינו כי כל הלימודים שהאדם

פתח ר' שמעון ס חדי ר' שמעון סא

לומד, צריך שיקבל ויוציא מהם **משפטי אמת**, שלא יהיה בבחי' **משפט מעוקל.** דהיינו שיקבל וילמוד מכל הלימודים שלומד, משפטי הנהגות, שידע איך להתנהג, הן לעצמו, הן לאחרים שמתנהגים לפי דעתו, כל אחד ואחד כפי בחינתו, כפי הממשלה והרכנות שיש לו, הן לרב או למעט. וכ"ז זוכין על ידי אמונת חכמים, שהוא בחי' **לא תסור וכו'.** ואז יוכל להוציא משפטי הנהגות ישרות, בבחי' משפטי אמת, שאינו נוטה לימין ושמאל כנ"ל. אבל כשפוגם באמונת חכמים, אזי נידון **ביגיעת בשר,** היינו במותרות. כמ"ש רז"ל (עירובין כא) הלועג על דברי חכמים נידון בצוואה רותחת, כמ"ש [טו] **ולחג הרבה יגיעת בשר.** והוא מדה כנגד מדה, כי הוא אינו מאמין בדבריהם ומלעיג עליהם, ודבריהם הם אך למותר אצלו, ע"כ נידון במותרות. וכל המשפטים הן מן המוח, בבחי' (מלכים א ג) **ויראו מפני המלך כי ראו כי חכמת אלקים בקרבו לעשות משפט.** והמוח הוא לפי המזון [טז]. וכשהגוף נקי, אזי המוח ברור. ואזי יכול להוציא משפטי אמת, הנהגות ישרות. אבל כשנידון במותרות על ידי פגם אמונת חכמים כנ"ל, אזי עולים עשנים סרוחים אל המוח, ומערבבים ומבלבלין דעתו. ואזי אינו יכול להוציא משפטי אמת, ואזי יוצא משפט מעוקל. בבחי' (חבקוק א) **כי רשע מכתיר את הצדיק על כן יצא משפט מעוקל,** היינו על ידי שהעשנים סרוחים מסבבין ומקיפין המוח ומבלבלין אותו, על ידי זה יוצא משפט מעוקל, בבחי' **משפטים כל ידעום** (תהלים קמו) היינו בלבול המוחין : **ודואג ע"י שלימודו** היה מבחי' אלו המותרות, בבחי' הנאמר בדואג (שמואל א כא) **ושם איש מעבדי שאול נעצר לפני ה' ושמו דואג וכו' ופרש"י** עוצר עצמו וכו' לעסוק בתורה. כי לימודו היה מבחי' עצירות, בחי' מותרות. על ידי זה לא היה מוציא מלימודו משפטי אמת, רק משפט מעוקל. וע"כ היה דן שאין דוד ראוי לבוא בקהל [יז], וזה היה ע"י שלימודו היה מותרות כנ"ל :

ב ויש מנהיגים שנקראים בשם רבי שלימודם מאלו המותרות. ולא די שאינם יכולים אפי' להנהיג את עצמן כנ"ל, ומכ"ש שאינם יכולים להנהיג את אחרים, והם נוטלים גדולה לעצמן להנהיג העולם. צריך לראות שלא להסמיק אותם, שלא ליתן להם תוקף ועזו, שלא יהיו מכונים בשם רבי. כי הם עצמן אינם חייבים כ"כ, כי יש להם יצה"ר גדול להנהיג העולם. אך צריך לשמור מאוד שלא ליתן להם תוקף ועזו, כי אלו הנותנים להם תוקף ועזו ונסמכים על ידם שיהיו נקראים בשם רבי, הם עתידין ליתן דין וחשבון. וע"י שמסמיכין רבי שאינו הגון, עי"ז נחלש כתב

ב ויש מנהיגים שנקראים בשם רבי שלימודם מאלו המותרות. ולא די שאינם יכולים אפי' להנהיג את עצמן כנ"ל, ומכ"ש שאינם יכולים להנהיג את אחרים, והם נוטלים גדולה לעצמן להנהיג העולם. צריך לראות שלא להסמיק אותם, שלא ליתן להם תוקף ועזו, שלא יהיו מכונים בשם רבי. כי הם עצמן אינם חייבים כ"כ, כי יש להם יצה"ר גדול להנהיג העולם. אך צריך לשמור מאוד שלא ליתן להם תוקף ועזו, כי אלו הנותנים להם תוקף ועזו ונסמכים על ידם שיהיו נקראים בשם רבי, הם עתידין ליתן דין וחשבון. וע"י שמסמיכין רבי שאינו הגון, עי"ז נחלש כתב

^א תהלים קיט קכו

^ב דברים לג כט

^ג שמות טו יא

^ד בתחילת אות ד'

^ה תחילת אות ח'

^ו אמצע אות ח (סוף דף עב:)

^ז אות ו' (סוף דף עב.)

^ח עיין חיי מוהר"ן אות צד שמעשה מבת מלך בספורי מעשיות שייך לתורה זו. עוד עי"ש אות כה היום אמרתי ג' דברים שלא כדברי העולם עי"ש. עוד שם שיכול להיות שאשה תקרא מעשה מספורי המעשיות שלו ותיפקד עי"ש עוד עי"ש אות קנא ואת שנו ובימי מוהרנ"ת אות יא יב עוד עיין הקדמה השניה לספורי מעשיות ולק"ה יין נסך ב'. הובא בשיש"ק ח"ג יט.

^ט תורה זו נאמרה בראש השנה שנת תקסח (ח"ט) שחל ביום שבת וראשון (פלא"ח) להבין עומק וקשר העניינים המבוארים בתורה הכרח לעיין היטב בפרפראות להכמה על תורה זו גם עי"ש שמאריך לבאר שתורה זו היא כעין צוואה ראשונה של רבינו, ועיין שיש"ק ח"א מסימן רח עד ריב. עיין חיי מוהר"ן אותיות נט, קסד, קסד, ועיין ביאור הליקוטים בתורה זו את מה הובא בשיש"ק ח"א תפב. עוד שיש"ק ח"ה אותיות כג, כה, כו, וימי מוהרנ"ת ח"א אות כה.

^י חבקוק ג' ב'

^{יא} בתשכט – למחלחל (במהדורות וינסטון הקסנים נשאר עד היום)

^כ לשה"כ הושע ו' ה'. מיכה ו' ט'. ישעיהו נא ד'. צפניה ג' ה', ובתפלת ר"ה בתקיעות במאמר היום הרת עולם, ועיין לקמן אות ו' שדייקא בר"ה מסוגל לזה ביותר ע"י ההתקבצות אצל הצדיק.

מוהר"ן עד.

תורה אור

תהלים קיט (קכו) עת לעשות ליקוק הפרו תורתך: דברים וזאת הברכה לג (כט) אשריד ישראל מי כמוך עם נושע ביקוק קגן עורך ואשר חרב גאותך ויבדחשו איביו לך ואמת על במותימו תהיך: ס

שמות בשלה טו (יא) מי כמטה באלם יקוק מי כמטה נאדר בקדש נורא תהלת עשה פלא:

ישעיה ל (כ) ונתן לכם אדני להם צר ומים לחץ ולא יכנף עוד מוריד וקני עניך ראות את מוריד:

קהלת י (כ) גם בשרך מלך אל תקלל ובחורי משכבך אל תקלל עשיר כי עוף השמים ילך את הקול ובעל הנפלים ונפלים יגיד דבר:

תורה סא

חבקוק ג (ב) יקוק שמימי שמיך יראתי יקוק פועל בקרב שנים חזיוו בקרב שנים תודיע ברקו רחם תזכור:

הושע ו (ה) על כן תצבתי בנביאים ונגזרים באתרי פי ומשפטיך אור יצא:

דברים פקד יז (אל) על פי התורה אשר יורו ועל המשפט אשר יאמרו לך תעשה לא תסור מן הדבר אשר יגידו לך ימין ושמאל:

תהלים יט (י) יראת יקוק טוהר עומדת לעד משפט יקוק אמת צדקו יתד: קהלת יב (יב) ויתר מהפך בני התור עשות ספרים תרבה אין קץ ולמה תרבה יגיעת פשר:

מלכים א-ג (כח) וישמעו כל ישראל את המשפט אשר שפט המלך ויראו מפני שפטם כי ראו כי חכמת אלהים בקרבו לעשות משפט: חבקוק א (ד) על כן תפוג תורה ולא יצא לגנח משפטם כי רשע מכתיר את הצדיק על כן יצא משפט מעוקל: תהלים קמו (כ) לא עשה כן לכל גוי ומשפטים כל ידעום תללוהו:

שמואל א-כא (ח) וקם איש מעבדי שאול ביום ההוא נעצר לפני יודן ושמו דאג האדמי אביר הרעים אשר לשאול:

^[1] תורת חטאת לרבי יעקב סקילי תלמיד הרשב"א אמצע דרשה מג ד"ה וכן האדם. עין תורה ה' תנינא סוף

^[2] אות ג' ד"ה כי אכילת הצדיק, ולקוטי תפילות שם אות צו.

^[3] * יבמות עו:

^[א] תהלים קיט קכו

^[ב] דברים לג כט

^[ג] שמות טו יא

^[ד] בתחילת אות ד'

^[ה] תחילת אות ח'

^[ו] אמצע אות ח (סוף דף עב:)

^[ז] אות ו' (סוף דף עב.)

^[ח] עיין חיי מוהר"ן אות צד שמעשה מבת מלך בספורי מעשיות שייך לתורה זו. עוד עי"ש אות כה היום אמרתי ג' דברים שלא כדברי העולם עי"ש. עוד שם שיכול להיות שאשה תקרא מעשה מספורי המעשיות שלו ותיפקד עי"ש עוד עי"ש אות קנא ואת שנו ובימי מוהרנ"ת אות יא יב עוד עיין הקדמה השניה לספורי מעשיות ולק"ה יין נסך ב'. הובא בשיש"ק ח"ג יט.

^[ט] תורה זו נאמרה בראש השנה שנת תקסח (ח"ט) שחל ביום שבת וראשון (פלא"ח) להבין עומק וקשר העניינים המבוארים בתורה הכרח לעיין היטב בפרפראות להכמה על תורה זו גם עי"ש שמאריך לבאר שתורה זו היא כעין צוואה ראשונה של רבינו, ועיין שיש"ק ח"א מסימן רח עד ריב. עיין חיי מוהר"ן אותיות נט, קסד, קסד, ועיין ביאור הליקוטים בתורה זו את מה הובא בשיש"ק ח"א תפב. עוד שיש"ק ח"ה אותיות כג, כה, כו, וימי מוהרנ"ת ח"א אות כה.

^[י] חבקוק ג' ב'

^[יא] בתשכט – למחלחל (במהדורות וינסטון הקסנים נשאר עד היום)

^[כ] לשה"כ הושע ו' ה'. מיכה ו' ט'. ישעיהו נא ד'. צפניה ג' ה', ובתפלת ר"ה בתקיעות במאמר היום הרת עולם, ועיין לקמן אות ו' שדייקא בר"ה מסוגל לזה ביותר ע"י ההתקבצות אצל הצדיק.

עד: ליקוטי

חדי ר' שמעון מא

מוהר"ן

דינו, ואין לו שום תוקף ונותנין כח בכתב ידם. ועי"ז הם גוזרין שלא יהיה תוקף לכתבים שלנו כ"א לכתבים שלהם, וישראל יהיו מוכרחים ללמוד כתב שלהם [א]. ועי"ז גוזרין ג"כ לגרש בני ישראל ממקום הישוב שנתיישבו שם ישראל כבר, אל מקומות שלא היו שם ישראל מעולם. כי הסמיכה שסומכין את הרב, והכתב, הם מבחינה אחת. כי הסמיכה בידים, כמ"ש (דברים לד) **ויהושע בן נון מלא רוח חכמה כי סמך משה את ידיו עליו** [ב]. והוא בחי' הכתב, בחי' יד כותבת [ג] כי הכתב הוא ג"כ מבחי' חכמה, כי אותיות הכתב, בהם נבראו כל העולמות [ד]. כמ"ש (תהלים לג) **בדבר ה' שמים נעשו וכו'**, וכתוב (שם קד) **כולם בחכמה עשית**. כי יש בכל אות ואות חכמה, שחייבה חכמתו יתברך שהאות הזו יהיה בתמונה זו, ועל ידי יהי' נברא זה העולם כזאת התמונה, ולהתנהג באותו ההנהגה שיש באותו העולם [ה]. וכן שאר העולמות בתמונה והנהגה אחרת, עי" תמונת אות אחר, כי כן גזירת חכמתו ית'. וכשהחכם הראוי לסמיכה, נסמך בשם רבי, שהנהגתו בבחי' משפטי אמת כנ"ל. אזי עי" הסמיכה, שאזי מקבל חכמתו מבחי' יד ה', בבחי' **ויהושע בן נון מלא רוח חכמה וכו'** כנ"ל. אזי מביא הארה (כח) **הכל בכתב מיד ה' עלי השכיל**, שע"י השכל שמקבל מיד ה', שזה בחי' סמיכה, על ידי זה מביא הארה וכן בכתב כנ"ל. וזה בחי' (במדבר יא) **ותנה עליהם הרוח והמה בכתובים**, שע"י שנסמכו אז, וקבלו הרוח חכמה, עי"ז הביאו הארה בכתובים היינו בכתב ידינו כנ"ל. ואזי לא די שאין כתב ידינו נכנע למשפטם, אלא אפי' שכל משפטי הנהגות שלהם, כולם עי" כתב דינו, בבחי' (תהלים קמט) **לעשות בהם משפט כתוב**. אבל כשמסמיכין רבי שאינו הגון, עי"ז נחלש כתב ידינו, ונותנין תוקף לכתב שלהם, וכל המשפטים צריכים להיות על ידי כתבים שלהם דווקא, שהוא בחי' [ו] **משפטים כל ידעום בחי' משפט מעוקל כנ"ל**: גוזרין לגרש ישראל ממקום שנתיישבו כבר. כי במקום שישראל יושבין שם מכבר אפילו בחוץ לארץ. הוא בחי' קדושת א"י, בחי' מקדש מעט (יחזקאל יא) [ז]. כי על ידי שישראל יושבין שם, נתקדש האויר בבחי' אוירא דארץ ישראל. כי על ידי כתב דינו נתקדש האויר בבחי' אוירא דארץ ישראל מחכים (ב"ב קנח: זוהר פנחס רמח: ובתיקון כב [ח]). כי הכתב הוא בחי' אותיות מחכימות [ט], ועל ידי תנועות הקולמם באויר בשעת כתיבה, נחקקים בחי' האותיות מחכימות בתוך האויר. ועל ידו נתקדש האויר בבחי' אוירא דא"י מחכים [י]. ועל ידי שפוגמין בכתב ידינו על ידי הסמיכה שמשמייכין רבי שאינו הגון כנ"ל, על ידי זה מגרשין ישראל מן הישוב ממקום שיישבו שם מכבר שהוא בחי' אוירא דא"י כנ"ל. ומגרשין אותם משם אל מקום **מדבר שממה** [יא] שאין שם שום קדושה, כי לא יישבו שם ישראל מעולם כנ"ל:

תורה אור

דברים פרק לד (ט) ויהושע בן נון מלא רוח חכמה כי סמך משה את ידיו עליו וישמעו אליו בני ישראל ויעשו כאשר צוה יהוה את משה: תהילים לג (ו) בדבר יהוה שמרים נעשו וברות פיו כל צבאים:

תהילים קד (כד) מה רבו מעשיך יהוה כלם בחכמה עשית מלאה הארץ חכמה: דברי הימים-א כח (יט) הכל בכתב מיד יהוה עלי השכיל כל מלאכות התבנית: במדבר בהעלותך יא (כו) וישארו שני אנשים בסנה: שם האחד אלנך ושם השני מידך ותנה עליהם הרוח והמה בכתבים ולא צאו האלקה ויתגבאו בסנה:

תהילים קמט (ט) לעשות בהם משפט כתוב וידך הוא לכל חסידיו תלוינה: תהילים קמו (כ) לא עשה כן לכל גוי ומשפטים כל ידעום תלוי יה:

יחזקאל יא (טו) לכן אמר בה אשר אדני יהוה כי יתקיימו בגוים וכי הפיצותם בארצות ואחי להם למקדש מעט בארצות אשר באו שם:

דברים ואתה ד (ו) ושמרתם וצשייתם כי הוא חכמתכם ובינתכם לעיני העמים אשר ישמעון את כל החקים האלה ואמרו רק עם חכם וגבון הגוי הגדול הזה:

איוב לב (ח) אכן רוח היא באנוש ונשמת שדי תבינם: תהלים ג (ד) יקרא אל השמים מעל ואל הארץ לדון צמו:

ישעיהו ד (ב) ביום ההוא יהיה צמח יקוק לצבי וקבוצו ופרי הארץ לגאון ולתפארת לפליטת ישראל: תהילים קלט (טו) לא נכחה צצתי מפך אשר צשיתי בספר רשמותי במתחיות ארץ:

ג ועל ידי זה נלקח ממנו חכמת תהלוכי גלגלי הרקיע [ב], לידע כל ההשתנות ועתידות הבאין על ידי גלגלי הרקיע [ג], ונמסר להם. כי מתחילה זאת החכמה נמסרה רק לנו, כמו שכתוב (דברים ד') **כי הוא חכמתכם ובינתכם לעיני העמים** ודרשו רז"ל (שבת עה) איזו חכמה ובינה שהיא לעיני העמים הוי אומר זה חישוב תקופות [ד] ומזלות [ה]. כי יש בזה שכל שישאר הסוד אצלנו, אף על פי שמודיעין להם החכמה. כי בוודאי צריך להודיע להם החכמה, כדי שידעו מהכמתנו שאנו יודעין חכמה זו, כמו שכתוב **פי היא חכמתכם וכו'**. ואם כן מאחר שמודיעין להם אינו סוד, כי הלא גם הם יודעין, אך יש בזה שכל, שיכולין להודיע להם החכמה, ואף על פי כן ישאר הסוד אצלנו. וזה בחי' **כי היא חכמתכם ובינתכם לעיני העמים**. לעיני העמים דייקא, דהיינו שהיא"י רק לעיני העמים בשעה שמודיעין להם, ותיכף אחר כך אינן יודעין כלל, רק יודעין שהסוד אצלנו [ז]. כי אין אנו מודיעין להם זאת החכמה בעצם שהיא"י סוד העיבור [ח], רק שיש בזה שכל שיכולין להראות זאת החכמה לעיניהם לכד למען ידעו שזאת החכמה היא אצלנו, אבל עצם סוד החכמה נשאר אצלנו. וזהו בחי' סוד העיבור שאינו נמסר רק לגדולי הדור [ט], שיש להם נשמות גדולות. כי תהלוכות הגלגלים הוא עי" שכליים, שהם המלאכים. וכל גלגל וגלגל יש לו שכל מיוחד, דהיינו מלאך, שמתנהג על ידו. ועי"ז הוא השתנות הילוך הגלגלים, שזה הגלגל מהלך בחודש, וזוהו הסדר, וזה הגלגל מהלך בשנה או יותר, ויש גלגל שצריך זמן רב כמה אלפים שנים עד שמסבב. והכל לפי השתנות השכליים, שהם משתנים לפי ריחוקם מהעילה, וכמו כן מתנהגים הגלגלים. וכל אלו השכליים, כולם מקבלים מהמנהיג הכולל, שהוא שכל הכולל, שהוא הנשמה, שכולם מתנהגים על ידה. בבחי' (איוב לב) **ונשמת שדי תבינם**, שהנשמה שופע השכל בהם [י]. ועל כן הנשמה נקראת שמים שהוא כלליות הגלגלים. כמ"ש [יא] **יקרא אל השמים מעל** זו הנשמה (סנהדרין צא ע"ב). כי הנשמה הוא מנהיג הכולל של כל הגלגלים כנ"ל. ועל כן הנשמה נקראת גלגלתא [יב], על שם גלגלי הרקיע שמתנהגים על ידה. ועל כן אלו הנשמות הגדולות בקיאין בסוד העיבור, כי מי יודע הנהגתם כמו המנהיג. ואלו הנשמות הגדולות צריכין שיהיה להם גוף בבחינת **פרי הארץ** (ישעיה ד'), בחינות אוירא דארץ ישראל. כי כשהאויר מתקדש בבחינות אוירא דארץ ישראל, אזי כל הפירות והתבואה הגדל שם שמחם ניוון האדם, ומשם בא הטיפה זרעיות, הכל הוא בבחינות ארץ ישראל. ומשם נרקם הגוף בבחינות (תהלים קלט) **ירקמתי בתחתיות ארץ**, בחי' א"י, ואזי הגוף בבחי' **פרי הארץ**. ואזי ראוי לקבל נשמה גדולה, בבחי' **יקרא אל השמים מעל** זה הנשמה

¹⁰ עיין אברבנאל על התורה שמות יב א'

¹¹ מתנוצ - אצלנו

¹² גם בתורל - מחכמתנו, דפ"ר ומתורל - מחכמתנו,

¹³ בתורל - איני

¹⁴ בתורל - שהוא

¹⁵ גם בתורל - אצלנו, מתורל - אצלנו

¹⁶ עיין ספר הברית ח"א מאמר ד' פ"ג. ועיין תולדות יעקב יוסף פרשת מקץ אות ג' תקופות רב אדא בצנעה וכו'.

¹⁷ בתורל - שהוא

¹⁸ עיין ראש השנה כ: ופרש"י שם סוד העיבור ברייתא שנויה ברמזים ועיין מדרש תהלים מומור יט אות י' פסיקתא זוטרטא שכל טוב שמות יב. ולק"ה ראש חדש ג' ב' עפ"י (תורה רו) טעיתי כשה אובד

¹⁹ מתנוצ - אצלנו

²⁰ מתנוצ - אצלנו

²¹ עיין ראש השנה כב. החדש הזה לכם (שמות יב) תהא מסורה לכם פרש"י לחשובי הדור. רמב"ם קדוש החדש יא ד'. ספר האמונה והבטחון לרמב"ן פרק טו. ולק"ה הכשר כלים ב' ה'.

²² הנשמה היא השכל עיין תורה לה אות ב/, ותורה ס' סוף אות ג/, ותורה קצב ותורה ח' תנינא אות יב.

²³ תהלים ג' ד'

²⁴ עץ חיים שער יג פ"ד

^א עיין פרפראות לחכמה אות יא

^ב עיין מאור ושמש פנחס בפי' השני עה"פ יפקד ה' אלקי הרוחות.

^ג תיקון יח דף לב: ודף לה: ותיקון נה דף פט. ועיין משנה אבות פ"ג טו ולקמן תורה ריב.

^ד כי הן נבראו מהרשימו שנשאר בחלל הפנוי קודם לכל בריאה כמבואר בעמק המלך שער א' פ"ב וצירופן בר"א שערים פנים ואחור בעולם המבושש היא תורה הקדומה שבאותיותיה ברא את כל העולמות. שם פ"ד. ועיין ספר היצירה פ"ב משנה ב' וד'. ועיין סוף פסק ד' שמועות נקראות אכנסו ועיין לקמן אכן האסיה ממנה הוספת העולם.

^ה עיין ספר כח ה' שנדפס בסוף לקוטי הש"ס להאריז"ל. ועיין לעיל תורה יט אות ו' ואות ח'.

^ו תהלים קמו כ'

^ז עיין מצודות דוד שם

^ח הוור הוא ברע"מ פנחס רמח: (נמצא בתוך סוגרים בד"ה עיטוף) ופרדס רמונים לרמ"ק פכ"ג ערך אויר. ובתיקון כב דף סד. וזהו חדש סוף פרשת ויצא (דף לו). במהדור' מתוק מדבש) חסד לאברהם מעין א' נהר כד.

^ט ש"ה הקדוש מסכת שבועות פרק תורה אור אות ס' סג סד אגרות הרמ"ז אגרת כא בירת מגדל עז ליעב"ץ בית המדות עלית האהבה אות עז ועלית המדע אות ו'

^י עיין לק"ה ר"ח ו' ו' שזה התיקון שנעשה עי" רבוי הספרים אחר שנאבד הצדיק

^{יא} לשח"כ יואל ד' יט ושם ב' ג' וירמיהו יב י'.

^{יב} עיין בחורי ד' כט. עיין כתובות קא. שבועה שלא לגלות את הסוד ופרש"י י"א סוד העיבור ועי"ש קושיית הפני יהושע מה קשר יש לזה לדחיקת הקץ ולפי דכני רכנו כלן שע"י גלות נעלם סוד העיבור נמלך גילוינו הוא לחימה קח גלוסת

^{יג} לק"ה הכשר כלים ה' ב' אותיות ה' ו'

^{יד} עיין סנהדרין דף א' עד דף יג

ליקוטי

ואל הארץ זה הגוף (שם בסנהדרין). כי הנשמה לפי הגוף, כשהגוף זך ונקי, יכול לקבל נשמה גדולה, וכן להיפך. וע"כ יש מדינות ששכלם עב ומוגושם, וכן יש מדינות ששכלם זך וצלול. והכל לפי המדינה [א], לפי המזון היוצא מומנה. וע"כ ע"י שנתגרשין מבחי' אוירא דא"י, ע"י בחי' הנ"ל, אזי אין יכולין להתרקם גופים זכים, ואין יכולין לקבל נשמה גדולה, ועי"ז נלקח סוד העיבור מאתנו: **וזה** שאמרו חז"ל (כתובות ק"כ). [ב] **והיתה ידי אל הנביאים החוזים הוא וגו' בסוד עמי לא יהיו זה סוד עיבורי' ובכתב בית ישראל לא יכתבו זה סמיכה ואל אדמת בני ישראל לא יבואו כמשמעי'.** היינו כנ"ל, **בכתב ישראל לא יכתבו** זה סמיכה, היינו ע"י סמיכה שמסמיכין בשם רבי, את שאינם הגונים, עי"ז מחלישין כתב ישראל כנ"ל. וזהו **ואל אדמת ישראל לא יבואו**, היינו שנתגרשין מבחי' אוירא דא"י כנ"ל. וזהו **בסוד עמי לא יהיו** זה סוד העיבור, שעי"ז נלקח מאתנו סוד העיבור כנ"ל: וכל זה ע"י המותרות הנ"ל :

ד ועי"ז אין לו עצה שלימה לעולם, ותמיד אינו יכול לתת עצה לעצמו^[א], והוא תמיד מסופק. כי כל עצותיו בבחי' עצות נבערות [א]. עצת נשים. כי המנופת של המותרת' עולה אל הלב, בבחי' (יחזקאל יד)^[א] **העלו גילוליהם על לבם**. ונעשה לבו מטונף כמו בית הכסא, שהוא מקום עצת הנשים. כמאמר רב עילש (גיטין מה) נשי כל מילי מסדרין בבית הכסא, ששם כל עצתם :

ה אך מי שכבר נשקע באלו המותרות [א], יש מים שהוא מטהר מזאת הטינופת, בבחי' (יחזקאל לו) **וזרקתי עליכם מים טהורים וטהרתם מכל טומאותיכם ומכל גילוליתכם אטחר אתכם**. ואזי בא לעצה שלימה, בבחי' (שם לו) **ולא יחצו לשתי ממלכות עוד ולא יטמאו עוד בגילוליהם**. שע"י שנטהרין מ'מהגלולים והמנופת הנ"ל, עי"ז **ולא יחצו' לשתי ממלכות**, בחי' עצות, כמ"ש (דניאל ד)^[א] **מלכי ישפר עלך**, היינו שזוכה לעצה שלימה. כי ע"י המים הנ"ל נעשים אצלו עצות שלימות, בבחי' (משלי כ) **מים עמוקים עצה בלב איש: ואלו המים הם בחי' מחלוקת**, בחי' **מי מריבה** (במדבר כ) ועל כן מחלוקת נקרא פלוגתא, בחי' (תהלים סה) **פלג אלקים מלא מים**. כי מכל מחלוקת נעשה ספר, בחי' שאלות תשובות. כי המחלוקת היא שאלה וקושיא, שמקשין ושואלין^[א] עליו. והוא שב בתשובה [א], ועי"ז הוא משיב ומתרץ השאלה, ונעשה מזה בחי' ספר שו"ת.

כי ע"י התשובה, עי"ז נתחדשים אצלו כמה ספרים. כי יש כמה ספרים עכשיו, וגם עתידים להיות עוד כמה ספרים, וכולם צריכים להעולם [א]. ובתחילה כשלא היה לו אמונת חכמים, אזי היו כל הספרים אצלו כלא, כי היה מלעיג עליהם, כמ"ש (קהלת יב) **עשות ספרים הרבה אין קץ ולהג הרבה וכו'**, דהיינו שמלעיג על ריבוי ספריהם, ואזי כולם כלא אצלו. וכששב בתשובה ע"ז, אזי נתחדש אצלו בכל פעם ספר, כי חוזרים ונחשבים אצלו כל הספרים שבתחילה היו בעיניו כלא. והכל

חדי ר' שמעון סא

מוהר"ן מוהר"ן עה.

לפי המחלוקת, כי הוא מסתכל ומתבונן בהמחלוקת, מפני מה הם חולקים כך, באלו הדיבורים, ולא באופן אחר. ועי"ז מתבונן איך לשוב בתשובה, ולתקן האמונת חכמים. כי משם נמשך המחלוקת, ע"י שפגם באמונת חכמים. ולפי התשובה, לפי המחלוקת, כן הוא חוזר ושב אל אמונת חכמים. וכמו כן נתחדש אצלו ספר, כי חוזר ונחשב בעיניו מה שהיה בתחילה בעיניו כלא. וכן בכל פעם לפי המחלוקת כן התשובה, ששב וחוזר אל האמונת חכמים. וכמו כן נתחדש אצלו ספר אחר, כי חוזר ונחשב בעיניו עוד איזה ספר אחר שבתחילה היה מלעיג עליו והיה בעיניו כלא כנ"ל. וע"כ ע"י המחלוקת נעשה ספר. וזה בחי' (איוב לא) **וספר כתב איש ריבו, שע"י ריב ומחלוקת נעשה ספר: וי"ש** צדיק הדור שאמונתם שלימה בוודאי, ואעפ"כ יש עליהם מחלוקת, הוא בבחי' (ישעיה נג) **והוא הטא רבים נשא וכו', ועונותם הוא יסבול** (שם)^[א], היינו שיש לו מחלוקת בשביל העולם. וע"י המחלוקת שיש עליו, על ידי זה מתקן האמונת חכמים אצל ההמון עם: **וי"ש** שיש עליהם מחלוקת, מחמת שאין להם אמונה בעצמן [א], ואינם מאמינים בהחידושי"ה תורה שלהם שהם מחדשים, ואינם מאמינים שיש להשי"ת שיעשועים גדולים מחידושים שלהם [א]. ועי"ז שאין להם אמונה בחידושים של עצמן, עי"ז הם מתרשלין בהחידושיין שלהם ועל כן בא עליהם מחלוקת, ועי"ז הם שבים בתשובה, וחוזרים ונחשבים אצלן חידושיין שלהם, וחוזרים ומחדשים, ונעשה מזה ספר: **ולפעמים** נעשה מזה ספר למעלה, שע"ז שזה שואל ומקשה, וזה שב בתשובה, ועי"ז משיב ומתרץ. על ידי זה נעשה ספר למעלה, בבחי' (מלאכי ג) **אז נדברו יראי ה' איש אל רעהו ויקשב ה' וישמע ויכתב ספר** [א]:

ו ועי"ז נמתקים כל הצימצומים, שהם הדינים. וכל מקום שיש איזהו"א דין וצימצום, נתמתק^ב עי"ז, ע"י תיקון אמונת חכמים, שע"ז נתרבין הספרים של התורה הקדושה. כי כל המתקות של כל הצימצומים והדינים, הוא ע"י השכל, כי כולם במחשבה איתברר^ב (ד^ב). שהשכל הוא שורש הדינים, ושם נמתקים הדינים. כי אין הדין נמתק אלא בשרשו [ב], וכל דין וצימצום צריך שיהיה נמתק בשכל השייך לו, שמשם^ב שרשו. ויש לכל צימצום וצימצום שכל שעל ידו נמתק. אך יש חכמה עילאה^ב, שכל החכמות כלולים שם, ומקבלין משם, ועל כן שם נמתקים כל הדינים. כי בהשכליים פרטיים, אי אפשר להמתיק כ"א בזה השכל דייקא השייך לזה הצימצום, שהוא שרשו. אבל ע"י בחי' חכמה עילאה שכלול מכולם, שם נמתקים כל הצימצומים וכל הדינים כולם. והתורה שהיא יוצאת מהחכמה עילאה, כי אורייתא מהחכמה עילאה נפקת (וזהר בשלח סב). ואין יכולה לקבל מהחכמה עילאה כ"א כשיש לה שלימות. ושלימות התורה היא ע"י תורה שבעל פה, כי תורה שבכתב אין לה שלימות כ"א ע"י תורה שבעל פה. וע"כ

תורה אור

יחזקאל יג טו) ונקמה יד אל הנביאים החזים שוא והקסמים קרב בסוד עמי לא יהיו ובכתב בית ישראל לא יכתבו ואל אדמת ישראל לא יבאו וידעתם כי אני אדני יקוי:

ישעיהו יט יא) אף אלים שרי צען חכמי יצני פריעה צעה נבקרה איך תאמרו אל פריעה בן חכמים אני בן מלכי קדם:

יחזקאל יד ג) בן אדם האנשים האלה העלו גלגליהם על לבם ומשולו עונם נתנו נכח עיניהם האדרש אדרש לקם:
ס יחזקאל לו (כה) ונרקתי עליכם מים טהורים וטהרתם מכל טמאותיכם ומכל גלגליכם אטחר אתכם:

יחזקאל לו (כב) ונשייתי אתם לגוי אתה בחר ישראל ומלך אחד יהיה לבכם לקמן ולא יהיה ויהיו) עוד לשני גוים ולא תקצו עוד לשתי ממלכות עוד:
(כג) ולא תטפאו עוד בגלגליהם ובשקוציהם ובכל פשעיהם והשעתי אתם מכל מושבתיהם אשר חטאו בהם וטהרתי אותם והיו לי קדם ואני אהיה להם לאלהים:

דניאל ד (כד) לטן מלכא מלכי ישפר עליו ונשקע פרק ונצטרך במתן צנן הן מטה ארבה לשלוקה:
משלי כ ה) מים עפקים עצה בלב איש ואיש מבונה ילךה:

במדבר חקת כ יג) תהא מי מריבה אשר רבו בני ישראל את יקוק ונקדש בם:
תהילים סו ה) פקדתי הארץ ותשקנה רבת מעשרה פלג אלהים מלא מים מכין דגנם כי בן תכינה:

קולות יב יב) ויתר מהפא בני ההור עשות ספרים תרבה אין קץ ולהג תרבה יצגת פשר:

איוב לא ולה) מי יתן לי טעם לי הן מיר שדי יצני וספר קתב איש ריבי:
ישעיהו נג יב) לכן אחקק לו ברבים ואת עצומים יחלק שלל תחת אשר הקרה לקות נפשו ואת פשעים נמנה והוא חטא רבים נשא ולפשעים יפגיז:
ס

ישעיהו נג יא) מנצל נפשו יראא ישבע בדעתו יצדיק צדיק עבדי לרבים ונעונתם הוא יסבל:

מלאכי ג טו) אז נדברו יראי ידון איש אל רעהו ויקשב ידון וישקע ויקתב ספר וקרון לפניו ליראי ידון ויקחשבי שמו:

^[1] עיין פרש"י במדבר יג יח, ועיין וזהר ויקרא דף יח (ד"ה ובספרו של רב המנונא סבא)

^[2] יחזקאל יג ט'

^[3] מתצרו - העיבור

^[4] בכל המהדורות וגם תרצו- כמשמעו, במהדורות תשמא צ"ע אע"פ שהיא צילום של תרצו- כמשמעו

^[5] גם בדפדפ"ר לעצמו ומתצרו - לנפשו

^[6] * לשה"כ ישעיהו יט יא

^[7] גם בתורלד- המותרת, אבל בדפדפ"ר- המותרות, וכן מתורלו- המותרות

^[8] ע"ש' לשון דומה בכמה פסוקים

^[9] עיין לק"ה ר"ח ז' ו' שהכונה אחר שנאבר הצדיק ואין יועץ אי תתיקון רבוי ספרים

^[10] בתשכס - מהגלגולין

^[11] בכל המהדורות וגם תרצו- יחצו, במהדורות תשמא צ"ע אע"פ שהיא צילום של תרצו- יחצבו

^[12] עיין פרש"י- מלכי- עצתי כמו איעצך אמליכנך.

^[13] בתקפא – ושואולין, בדפדפ"ר בתורלד ומתורלו - ושואולין

^[14] עיין פרי הארץ פ' וירא בשם בעל העקדה עה"פ עור כנגדו, יש שההתנגדות הוא העור.

^[15] עיין לק"ה ר"ח ז' ו' וזחי מוהר"ן אות תז.

^[16] בפסוק שלפני הנ"ל

^[17] עיין בפל"ח אות א', ושיחות הר"ן סימן קמ שכבר דיבר מעניין זה בתורה פו תנינא זמן מועט קודם וציין שם גם לסוף תורה עב תנינא שמבואר בה שזו ענוה פסולה. גם עיין תורה כב תנינא. ועיין לק"ה פקדון וד' שומרים ה' ז'.

עה: ליקוטי

חדי ר' שמעון סא ויסב אלקים סב

מוהר"ן

בבחי' (משלי כ) **נר ה' נשמת אדם**. וכשנכללין יחד נעשה מהם אור, ועי"ז נעשה שמחה, בחי' אור **צדיקים ישמח** : **וזה חדי ר' שמעון ואמר** [נ] **ה' שמעתי שמעך יראתי, תמן יאות הוי למידחל**. כי חבוקק אמר נבואה זו על ר' עקיבא וחביריו^[1] [נ] שמתו עי"ז שלא היה בהם אהבה, כשר"ל (יבמות סב ע"ב) כי הם היו בחי' גבורות וצימצומים, ולא נכללו יחד. ולא נמתקו. ור' שמעון וחביריו שהיו התיקון שלהם [נ], ע"כ אמר [נ] **אנן בחביבותא תליא, היינו בחי' האהבה וכללות שנכללין יחד, ועל ידי זה ההמתקה והתיקון כנ"ל**. ומזה בא בחי' **חדי ר' שמעון**, היינו בחי' השמחה שנעשה על ידי הכללות והאהבה, בחי' **אור צדיקים ישמח** : **פתח ואמר** [נ] **הולך רכיל מוגלה סוד. הולך רכיל וכו' דלית רוחיה רוחא דקיומא**. היינו **רוח חכמה** [נ]. ולא הוה מדימנא. היינו אמונת חכמים כנ"ל, כי עי"ז שאין בו אמונת חכמים, אין בו רוח חכמה, כי נידון במותרות כנ"ל [נ]. **מוגלה סוד**, זה בחי' ביטול כתב ידינו, שאין מקבלין אור השכל מידי הסמיכה כנ"ל [נ]. בבחי' (איוב לו) **על כפים כיסה אור**. כי האותיות צריכות לקבל אור השכל מידי הסמיכה כנ"ל [נ]. ועי"ז פגם אמונת חכמים, שהוא בחי' **הולך רכיל**, על ידי זה **מוגלה סוד**, שנתגלה ונסתלק אור השכל כנ"ל, ועי"ז **בסוד עמי לא יהיו כנ"ל** [נ]. **ונאמן רוח מכסה דבר**, דאית ביה רוחא דקיומא עי"ז בחי' אמונת חכמים, עי"ז **מכסה דבר**, בחי' **על כפים כיסה אור כנ"ל** :

(לשון רבינו ז"ל)

סב [נ] (שמות יג)² **ויסב אלקים את העם וכו'** :

א דע שע"י אכילתם של ישראל, נעשה יחוד קוב"ה ושכינתיה אפין באפין, בבחי' (רות ב) **ויאמר כ"בעוז לרות לעת האכל גשי הלום**. לעת האכל דייקא, היינו עי"ז האכילה גשי הלום [נ], דא יחוד קוב"ה ושכינתיה. בחי' (בראשית מד) **ויגש אליו יהודא**, דא תקרובתא מלכא במלכא (וזהר ויגש דף רז.)^[2] ווע"ש בפ' הרמז^[2]. רק האכילה צריך להיות מאכל אחר שנתברר [נ], ואין בו שום תערובות. כי מאכל שיש בו תערובות, עי"ז מאכל כזה, יוכל האדם לחטוא :

ב והברור² של המאכלים הוא עי"ז אמונה. כי האמת מה שהגביל חש"י לשכל האנושי שיוכל להבין [נ], הוא מצוה גדולה [נ] לחדד² השכל להבין הדבר על בוריו [נ], ועל זה נאמר (אבות פ"ב) ודע מה שתשיב² לאפיקורם [נ]. כי יש חילוק בין הקושיות [נ], כי יש קושיא שיכול האדם להבין תירוץ על קושיא זו, על זה נאמר ודע מה וכו'. ויש קושיא שאינו באפשרי לשכל האנושי להבין תירוץ על קושיא כזו, רק לעתיד לבא יתגלה התירוץ. אסור לאדם לעיין בהם, וכל מי שסומך על שכלו ומעיין בה, על זה נאמר (משלי ב) **כל באי לא ישובון**. כי על

עי"ז הספרים הנ"ל שנתחדשים עי"ז המחלוקת, בבחי' **וספר כתב איש ריבי**, בחי' **עשות ספרים הרבה אין קץ**, עי"ז נשלם התורה. ואזי התורה בבחי' [נ] **לוחות האבן**, שמקבלת הארה מבחי' אבן שתיה [נ]. כי כל דבר שבעולם יש לו צמצום אחר בכמות ואיכות. וכל הצימצומים שבעולם, כולם נרשמים באבן שתיה, שממנו הושתת העולם [נ], וכולם מקבלים ממנו. ושם המתקת כל הדינים, כי הוא בחי' חכמה עילאה, בחי' קדשי קדשים, כי השכל נקרא קודש [נ]. וכולם מקבלים ונכללים בבחי' קדשי קדשים, שהוא בחי' חכמה עילאה שכלול מכולם. ומשם המתקת כל הדינים בפרטיות ובכלליות. כי גם בשממתיקון הדין בפרט, באיזה שכל של איזה צימצום, צריכין גם כן להמשיך כח מהשכל העליון הנ"ל, כדי שיהיה כח לזה השכל הפרטי להמתיק הדין. וכן בכלליות, להמתיק כל הדינים מאיזה צימצום שיהיה, אי אפשר להמתיק כ"א עי"ז בחי' השכל העליון, בחי' קדשי קדשים, בחי' אבן שתיה [נ] כנ"ל. וכשהתורה יש לה שלימות על ידי הספרים כנ"ל, אזי מקבלת מחכמה עילאה, בבחי' **לוחות האבן**, בחי' אבן שתיה. ואזי משפעת בכל ההכמות, ונמתקים כל הדינים. בבחי' (תהלים כ) **ישלח עזרך מקודש**, שעיקר העזר והישועה שהוא בחי' המתקת הדינים, הוא מקודש, היינו עי"ז השכל שנקרא קודש כידוע (י). וזה אותיות **שתיה ר"ת הן תוי שדי יענני וספר כתב איש ריבי**. הן תוי איוב לא, הן **תוי שדי יענני וספר כתב איש ריבי**. נמתקין עי"ז שבאים בתוך **שתיה**, בחי' אבן שתיה הנ"ל. וזה **יענני**, בחי' ההמתקה, בבחי' **ישלח עזרך מקודש כנ"ל** : וזה הן **תוי שדי יענני וספר כתב איש ריבי**, היינו ריבוי הספרים שנעשין עי"ז המחלוקת כנ"ל, שאז יש להתורה שלימות, ומקבלת מושכל הכולל מחכמה עילאה שהיא בחי' אבן שתיה כנ"ל, עי"ז הן **תוי שדי יענני**, בחי' ההמתקה, עי"ז בחי' לוחות האבן, שמקבלין מאבן שתיה כנ"ל :

ז וזהו בחי' מה שנוסעין על ר"ה לצדיקים [נ]. כי ר"ה הוא יומא דדינא [נ] של כל השנה, וכ"א וא' בא עם קדושתו וצמצומו אל הצדיק הדור. שהוא בחי' קדשי קדשים, בחי' אבן שתיה [נ]. בבחי' (שמואל א ב) **כי לה' מצוקי ארץ וישת עליהם תבל** (ב). שהם הצדיקים שעליהם נשתת העולם. ועי"ז נמתקים כל הדינים עי"ז בחי' אבן שתיה כנ"ל. וזה בחי' אבני יעקב שנכללו כולם (בר' ויצא פ' סח [נ] וע' וזהר נח): בתוך אבן שתיה (ויחי רלא.)^[2]. כי הנפשות הם בחי' אבנים, כמ"ש (איכה ד) **תשתפכנה אבני קודש**. וכולם באים ונכללים בתוך הצדיק הדור, שהוא בחי' אבן שתיה, ועל ידי זה נמתקים כל הצימצומים כנ"ל :

ח ועי"ז שנכללים יחד כל הנפשות כנ"ל, עי"ז נעשה שמחה, בבחי' (משלי יג) **אור צדיקים ישמח**. כי הנפש הוא בחי' נר

תורה אור איוב לא (לה) מי יתן לי שמע לי הן תוי שדי יענני וספר כתב איש ריבי: קהלת יב (יב) ויתר מהמה בני הזמר עשות ספרים תרבה אין קץ ולגט תרבה יגעת פשר: שמואל משפטים כד (יב) ויאמר יודן אלהי עזר אלי הנה יהיה שם ואמנה לך את לוח האבן ותתורה ותמצנה אשר קמתי לתורתם:

תהלים כ (ג) ישלח עזרך מקדש ונצילן וסעך: איוב לא (לה) מי יתן לי שמע לי הן תוי שדי יענני וספר כתב איש ריבי: שמואל א ב (ח) מקים מצפך דל מאשפת ידים אביון להושיב עם נדיבים וכסא כבוד יתחלם כי לידן מצפך ארץ וישת עליהם תבל: איכה ד (א) איכה יוצג ונה ישגא בכתה השוב תשתפכנה אבני קודש בראש קל הוצגו: משלי יג (ט) אור צדיקים ישתק ונר רשעים יתעורר: משלי כ (כו) נר יודן נשתת אדם חפש כל תורה יסוד: חבוקק ג (ב) יקח שמעתי שמעך ואמתי יקח פועלך בקרב שנים תיחיה בקרב שנים תודיע ברגו רחם תמור:

משלי יא (יג) הולך רכיל מוגלה סוד ונאמן רוח מכסה דבר: איוב לו (לב) על כפים כפה אור וצו עליה במציני: יחזקאל יג (ט) ונקמה ידי אל תנביאים החיים שוא ונסקמים קרב בסוד עמי לא יהיו ובכתב בית ישראל לא יקתבו ואל אדמת ישראל לא יבאו וידעתם כי אני אדני ידוד: משלי יא (יג) הולך רכיל מוגלה סוד ונאמן רוח מכסה דבר:

תורה סב שמות בשלח יג (יח) ונפס אלהים את העם בדרך המדבר ים סוף ומשמים עליו בני ישראל מארץ מצרים: ורות ב (יד) ויאמר לה בעז לעת האכל גשי הלום ואלקת מן הלום וקבלת פתך בחיך ומשכ מצד הקוצרים וצבצב לה קלי ומאכל ומשבע ומתה: בראשית ויגש מד (יח) ויגש אליו והנה ויאמר בי אדני ודבר נא עבדך דבר באניו אדני ואל יחי אפי' בעבדך כי כבוד פסעיה:

משלי ב (ט) כל באתה לא ישובון ולא ישיגו אחרות חיים:

- * שמות כד יב
- ב עי' וזהר פקודי רכב. ויומא נר: ורמב"ן פ"א סוף פירושו על פסוק א'
- ג עיין תפארת יהונתן עה"ת (לר"י אייבשיץ) בראשית פ"ב פסוקים ד' ו' ח'.
- ד עיין וזהר אחרי דף סא.
- ה עיין **זוהר ויחי דף רלא: ותנחומא פרשת עקב** [פ"י כנראה]
- ו עיין **זוהר אחרי דף סא**.
- ז בתחשבת העביר מימנו ליל לעיל
- ח ביאור מהר"ת בתקפא
- ט עיין תורה ריא ועיין פל"ח אות י' שהיא נאמרה סמוך לתורה זו ועיין תורה צד תנינא. ועיין לק"ה מנחה סוף הלכה ז' שעל בקריהם בערב ר"ה.
- י עיין וזהר ח"ב דף מד:
- יא עיין לק"ה שכירות פועלים א' הכלול בהלכות פקדון יא אות לח
- יב עיין **וימא ויחי דף וסנהדרין כו:**
- יג פסקא יא
- יד שדרש תהלים צא
- טו חבוקק ג' ב'

¹ כך הגרסא בכל המהדורות ועיין לק"ה פקדון ד' שומרים ה' א' גרסת מהר"ת שם ר"ע ותלמידיו (ולגרסת הקיימת קשה אע"פ שהיו מהגבורות היכן מצוינו שלא היתה אהבה ביהם אדרבה מצוינו להפך בתחילת הקינה על י' הרוגי מלכות)

² עיין מדרש תהלים שוחר טוב מומזר צ' אות ז' ובילקוט שמעוני חבוקק רמז תקסג הכונה לעשרה הרוגי מלכות ועיין שער הגלגלים הקדמה כו ורמ"ז על אדרא הנ"ל שעשרה הרוגי מלכות היו גבורות כנגד י' חסדים של עשרה תלמידיו רשב"י. אבל עיין לק"ה פקדון וארבעה שומרים הלכה ה אות א' – זה המקרא נאמר על ר"ע ותלמידיו.

³ לק"ה מנחה ז' אות נה ועי"ש אות נה משמע שחבריו הכוונה לחמישה תלמידיו ר"ע אבל בהמשך שמביא דברי ר"ש שאמר לתלמידיו באידרא אנן בחביבותא תליא משמע שהכוונה לתלמידיו.

⁴ בהמשך לזהר הנ"ל חדי ר"ש

⁵ משלי יא יג

⁶ לשה"כ שמות כח ג', דברים לד ט', ישעיהו יא ב'

⁷ באות א'

⁸ אות ב'

⁹ שם

²⁵ שכתב שהם זעיר וגוקביה (נמצא במהד' זהר מקדש מלך בפ' ויחי דף רמח.)

²⁶ עיין לק"ה חיש א' א' ותורה רסג ותורה ס' אות ו'

²⁷ גם בדפדפרי והבורו. מתוצר - והבירור

²⁸ עיין לק"ה חלב ודב ד' ב' לתרוץ הא דשפתח בחדא וסיים בחדא.

²⁹ בג' מקומות בלבד בל"מ נקט רבינו מצוה גדולה,

³⁰ כאן ובתורה רעז [דף קכ]. מצוה גדולה להרבות באכילת שבת ולקמן כה תנינא מצוה גדולה להיות בשמחה תמיד. ועוד בחי"מ שמו מצוה גדולה ללמוד בספרו הרבה.

³¹ בתרדל לחדור

³² עיין רמב"ם סוף הלכות מעילה ח' ח'.

³³ מתוצר - שתשוב

³⁴ עיין סנהדרין לח:

³⁵ עיין לקמן תורה סד אות ב'.

מאמר חדי ר' שמעון

מספה"ק ליקוטי מוהר"ן

זמן ומקום אמירת התורה

תורה זו נאמרה בראש השנה שנת
תקסח (חי"מ) שחל ביום שבת
וראשון (פל"ח)

פתיחה

לעיל תורה ס' נתבאר מאמר הזהר באידרא רבה פ' נשא דף קכח. פתח ר"ש ואמר עת לעשות לה' הפרו תורתך
וכו' ונתבאר כיצד זוכים לקיים תורה דלעילא ע"י הולדת היראה ע"ש

כאן בתורה סא מבאר רבנו את המשך הזהר הזה שעפ"י פשוטו מבואר שאחר שנעשה תיקון הנ"ל ראה בזה
רשב"י שעת רצון ואז חדי ר"ש ואמר ה' שמעתי שמעך יראתי וכו' המבואר בתורה זו דהיינו שכעת כבר א"צ
לעבודה בדרך של יראה כל כך כמו לעיל אלא בדרך של אהבה/כ.

הפרפראות לחכמה מוכיח ומבאר שתורה זו שנאמרה בשנת תקסח, היא כעין צוואה ראשונה של רבינו, כי אז
נעשה חולה וסבר שיפטר, והש"י ריחם עלינו והאריך ימיו עוד ג' שנים, ובר"ה תקעא, ח"י ימים לפני פטירתו,
אמר שוב תורה והיא הצוואה האחרונה, דהיינו תורה ח' תנינא. ושתיקן עוסקות בעניין גודל החיוב להתקרב
לרבי אמיתי, עד שבזה תלוי הכל ולכן לעומת זה סכנה גדולה להתקרב לרבי מפורסם של שקר.

ובזה יתבאר קשר כל פרטי התורה הזו, כי רבנו בתורה זו הכין את אנ"ש לזמן שלא יזכו להמתקת הדינים על
ידי ההתקשרות והתכללות בו לבד, ומבאר עצה שעדיין יש תקווה ע"י שיזכו לשלימות התורה אם יכבדו את
כל ספרי הצדיקים, וע"י שלימות התורה, יאיר בה רבנו מנשמתו שהיא אבן השתיה קדש הקדשים חכמה
עילאה ששם ההמתקה לכל הדינים.

בסוף התורה חדי ר"ש משמע שצדיק כזה היה רשב"י, ובלק"ה מבואר שהיה משה רבינו, ונראה שהכוונה לכל
יחידי הדורות, ויותר מזה צ"ע. כי זה לא תלוי רק בגדלות, וכדמשמע בתורה זו שלכאורה ר"ע לא זכה לזה/י,
אע"פ שהיה שורש תורה שבע"פ כמבואר בספרים (של"ה הק') ועיין לק"ה מנחה ז' אות נד שמפליג במעלת ר"ע
מאד/י.

רבנו מבאר כאן בהפלגה עצומה את מעלת הצדיק הדור הנורא הזה, עד שנראה שהוא חד בכמה דורות,
דהיינו נשמה המנהגת את הגלגלים ועי"ז יודעת סוד העיבור, עד שמכנה אותו אבן השתיה שממנה הושאת
העולם שהיא שכל הכולל שכל המתקת הדין של כל העולם תלויה רק בהתקשרות אליה, ומשמע שרבינו היה
צדיק כזה, וע"י לימוד ספרו וההתקבצות אצלו בר"ה זוכים להמתקת כל הדינים ועי"ז לכל התיקונים
המבוארים בתורה זו.

במושג אמונת חכמים אפשר לטעות שהיא כמו אמונה של נשים דהיינו ביטול פשוט. ובאמת אינו כן אלא
אמונה היוצאת מתוך תיקון המשפט שאין לנשים, כי לשלימות צריך תיקון המשפט בתכלית עד לעיון שכלי
דק/י בזה ובכל התחומין כגון בעיקר באכילה/י, שלא יהיה נידון במותרות, ואעפ"כ לזכות לאמת ועצה הנכונה

א תשרי תשס תשרי תשסד ניסן אייר תשעב

ב עפ"י הפל"ח שתורה זו צוואה של רבנו כיצד ימשך התיקון אחר פטירתו משמע שאין בחביבותא שמביא בשם רשב"י קאי גם עלינו
חסידי רבנו וכמבואר לקמן באות ז' ואות ח' כשמתקבצים אצל הצדיק בר"ה ונכללים יחד ובו אזי זוכים לשמחה בבחי' אור צדיקים ישמח.
ועיין מאמר לכו חזו שבתחילת הספר שרשב"י אמר שלא תשתכח התורה ונראה כוונתו שלא תשתכח ע"י בחי' אנן בחביבותא הנ"ל
דהיינו ההתכללות בצדיק שהוא בחי' אבן השתיה שע"ז נמתקים כל הדינים שמהם השכחה. וכאן מביא רבנו דברי רשב"י ובפשטות
הכוונה לעצמו וכן נתבאר שם במאמר לכו חזו שגם היום מכח רשב"י לא משתכחת התורה אבל ע"י שמתלבש ברבינו. ונראה שמוזה
הטעם הליבש רבנו צוואתו זו דייקא על מאמר רשב"י הזה חדי ר"ש וכו'.

ג אין זה מוכרע ואפשר לחלוק על זה כי הראייה שלי היא ממה שלא המתיק את דיני תלמידיו עד שהוצרכו להפטר, אבל עיין בפנים
מלק"ה שעפ"י הסוד לא אפשר היה להמתיק הדינים האלה של התלמידים מצד שרשם ומצד תורת ר"ע שכיון שהיתה ראשית התגלותה
בעולם, והלל הוא שאין אדם עומד על דברי תורה אא"כ נבשל בהם תחילה, דהיינו שכל אור חדש בהכרח שלא יהיה כח בכלים לסבול
אותו עד שישברו יחזור לתקנם. ומאידך מצינו הרבה מקומות שעפ"י הפשט אדם נענש בדבר שעפ"י הסוד נתבאר שכביכול מוכרח היה
לחטוא. וכעין זה מצינו בכהאריז"ל שמשא רבנו היה גבוה ולא יכול היה להיכנס לארץ ואעפ"כ בתורה כתוב שלא נכנס בסיבת החטא.
והם דברים שבכבשוננו של עולם. ואין לחקור בהם. רק על פי הפשט נראה לכאורה שר"ע לא זכה לזה אע"פ שזכה ליותר מזה בבחינות
אחרות וכדמצינו שאחז"ל חכם עדיף מנביא.

ד העתקתי במקומו באות ח'

ה עיין באות ד' אריכות בענין הזה ממה שרבנו נוקט שעצת נשים בחי' טיפופת מוכח שאע"פ שיש הרבה דוגמאות שצריך להתייעץ
באשה כאן מדבר רבינו בעיצה באופן שלא שייכת אצל נשים כלל. דהיינו אפילו שתיהיה אכילה בקדושה כמו רות דכתיב ביה ותאכל
ותשבוע ותותר. וצ"ע דבורה הנביאה.

ו אכילה בקדושה שהיא מכח ברור דק ע"י אמונה חזקה מבואר בתורה סב

לא מסתייע מילתא אלא בסיעתא דשמיא, ע"י המתקת הדינים ע"י התכללות בצדיק שהוא שכל הכולל אבן השתייה. אלא שהצדיק נעלם בחי' יסוד עולם הטמון ונעלם וסובבים אותו הרבה רשעים שמתדמים לו ומרחיקים ממנו, ועל זה מזהיר אותנו רבינו מאד שלא נקבל על עצמנו מנהיג שאין לו אמונת חכמים שהיא עיקר המבחן למנהיג שאינו ראוי. ומהדוגמא שמביא את דואג האדומי משמע שכמעט בלתי אפשרי לסתם אדם לברר את האמת בזה, כי אע"פ שחז"ל העידו עליו שהיה רשע ממש אבל היה ראש סנהדרין ומי יכול לדעת מה בליבו. רק מי שהיה דבוק בצדיק האמת בשמואל הנביא^א.

יש כאן דגש גדול על עניין הספרים גם זה מעניין הצוואה כי אע"פ שבכמה תורות מדגיש רבנו עד כמה אינו דומה כלל השומע מהצדיק עצמו למעיין בספריו זה דווקא בחיי הצדיק אבל אחר הסתלקותו כגון בתורה זו שהיא צוואה אדרבה מדגיש שאין שלימות לתורתו אלא כשמאמין בכל ספרי הצדיקים ולומד אותם בביטול^ח/עד שמוצא כיצד נכתב עבורו ממש כמבואר בתורה קבא^ט.

ליקוטי הלכות

*או"ח ג' דף קטו ר"ח ז נה אותיות

או"ח ג' דף קצג תענית ד מבאר פרשת ויגש שבהפטרות נאמר ולא יחצו עוד וכו'

או"ח ג' דף רלא סוכה ז טו אותיות

או"ח ג' דף רמ הור"ב

יו"ד א' דף י' שחיטה ה' חלד חלדה וחולדה

יו"ד א' דף קלב: הכשר כלים ב אמונה שורש הכלים

יו"ד ב' דף קפח: כלאי בהמה ג' שייך לאות ו'

אה"ע ג': פור' ואישות א' טו אותיות

אה"ע נז: גיטין ג' כו אותיות

חור"מ ב' דף קלה פקדון ה' מה אותיות ע"י תקן אמונה נכתב ספר

חור"מ ב' דף ריד גזילה ב' יד אותיות

שיחות השייך לתורה זו

עיין שיש"ק ח"א מסימן רח עד ריב. עיין חיי מוהר"ן אות נט קסד קפד ועיין ביאור הליקוטים בתורה זו אות מח הובא בשיש"ק ח"א תפב. עוד עיי"ש ח"ה כג כה כו וימי מוהרנ"ת כה ומכתבי מוהרנ"ת סימן רצה

מאמר "חדי רבי שמעון", (ליקו"מ ח"א) סימן ס"א, נאמר בראש-השנה תקס"ח (חיי מוהר"ן סעיף נ"ט, עיי"ש ההמשך; מובא להלן בסי' רי"א, עיי"ש), [שחל ביום ראשון (פל"ח סי' זה)]:

אֲדוֹנֵנוּ מוֹרְנוּ וְרַבְּנֵנוּ זְכוֹרֵנוּ – לְבָרְכָהּ גְּלִיהַּ וְהַמְשִׁיךְ תַּקֵּן וְהַשְׁגָּה הָזֹאת (הַיֵּינוּ מֵאֲמֵר ס"א) בְּרֹאשׁ-הַשָּׁנָה הָרִאשׁוֹן בְּשֶׁהִגִּיעַ עָלֵינוּ הַמַּחֲלָה שְׁנִסְתַּלַּק מֵאֲתָה (שְׁנֵת תַּקֵּס"ח. רֹאה חַיִּי"מ סְעִיף נ"ט, וְסְעִיף קס"ד). וְהַפְּלִיא לְהַמְשִׁיךְ בָּהּ סְמִיכָה לְתַלְמִידוֹ מוֹהֲרֵנ"ת זְכוֹרֵנוּ – לְבָרְכָהּ וּפְמוֹבָא מִזָּה בְּסִפֵּר פְּרָפְרָאוֹת לְחֻקְהָ וְתַקֵּן הַתִּיבָה וְהַהֲדַפְסָה לְסִפְרוֹ שְׁנִדְפַּס בְּשָׁנָה הָזֹאת (עֵיין בַּחַיִּי"מ סְעִיף קפ"ד). וְגַם אַחֲרַי כִּי בְּיוֹם הַסְתַּלְקוֹתוֹ סָבַב ה' יִתְבָּרַךְ שְׁנִשְׁמַע לְתַלְמִידוֹ מוֹהֲרֵנ"ת זְכוֹרֵנוּ – לְבָרְכָהּ הַנֶּזֶק – לְעֵיל, בְּצַעֲקָתוֹ וְתַפְלֹתוֹ הוֹשַׁעֲנָא "אֵבֶן שְׁתִּיה" וְכו' (רֹאה יְמֵי מוֹהֲרֵנ"ת ח"א, סְעִיף ס"ב). וְכֵן אַחֲרַי כִּי שְׁנִשְׁמַע לְתַלְמִידוֹ הַנֶּזֶק – לְעֵיל וְתַפְלֹתוֹ הוֹשַׁעֲנָא בְּהַשְׁגַּת הַתּוֹרָה הָזֹאת הַזֹּאת (רֹאה בְּסוֹף עַל"ת בְּמַכְתָּב הַסְתַּלְקוֹתוֹ שֶׁל ר' נָתָן, וּבְלִיקוּ"ה הַל' ר"ח הַל"ז בְּסוֹפוֹ). וְהַרְבֵּה לְהוֹדִיר אֲזוּ מֵאֵד עַל מִצְוַת הַהֲדַפְסָה וְהַתִּיבָה (רֹאה בְּמַכְתָּב שֶׁם), כְּמֵאֲמֵר הַתּוֹב הַנֶּזֶק – לְעֵיל "עֲשׂוֹת סִפְרִים הַרְבֵּה אֵין קֵץ". גַּם נִרְאָה וּמְבֹאֵר מִדְּבָרֵינוּ בַּעַל-פֶּה שֶׁהוּא הַצִּדְקָה אֲשֶׁר גִּדְּלָה כְּמוֹ כֵּן חַיִּיבָה וְרוֹמְמוּתָהּ וְכו'; (בִּיאור – הַלִּיקוּטִים תו' זו סְעִיף מ"ח; מוֹבָא בְּשִׁישׁ"ק ח"א, סְעִיף תפ"ב).

אֲגַב אֹרְחָא הַנְּנִי לְהַצִּיג מַה שְּׁמַעְתִּי מֵאֲבִי (רַבִּי נַחֲמָן מְטוּלָשִׁין) זְכוֹרֵנוּ – לְבָרְכָהּ בְּשֵׁם מוֹרְנֵנוּ זְכוֹרֵנוּ – לְבָרְכָהּ, שְׁלֵא נִמְצָא לוֹ בִּירוּר הַהִלְכָה וְהַמְשַׁט הַנֶּזֶק – לְעֵיל, זוֹלַת בִּג' דְּבָרִים: (א) חַיִּיב לְלַמּוֹד הַפּוֹסְקִים בְּכָל יוֹם וְיוֹם. (ב) וְחַיִּיב הַתַּפְלָה וְהַבְּקָשָׁה, לְחַדֵּשׁ בָּהּ בְּכָל יוֹם כִּפִּי מַה שְּׁעוֹבֵר עָלָיו. (ג) וְחַיִּיב אֲסִיפַת הַנִּפְשׁוֹת בְּרֹאשׁ-הַשָּׁנָה לְמִקּוֹם גְּנִיזָתוֹ הַקְּדוּשָׁה, עַר כֵּאֵן לְשׁוֹנוֹ. וְהַנִּרְאָה לְעִנְיֵי דַעֲתִי, שֶׁהֵן הֵן הַג' דְּבָרִים הַמוֹכְרִים בְּכָל אִישׁ וְאִישׁ, לְבָקֶשׁ וּלְחַפֵּשׁ עֲלֵיהֶם לְכַלְלִיּוֹת עֲצוּתוֹ וְהַנְּהֻגוֹתָיו

^א עיין רות רבה ד' ט' שבא אבנר לשאול בשם שאול המלך על ההלכה בדין מואבית אמר לו שמואל דואג מיני הוא ואינו יוצא בשלום מן העולם. (אישי התנ"ך)

^ח בלק"ה כמה פעמים מדגיש שהכוונה רק לספרי קודש שבנויים על הקדמות חז"ל והאריז"ל והבעש"ט ושכתב מחבר ירא שמים, אבל בכלליות דייקא רבוי הספרים מבואר כאן שמחזק את האמונה ומשלים את התורה. ויש לדון כגון בחולק על הבעש"ט ללמוד בספרו שבנוי על חז"ל ואין בו סתירה להבעש"ט. ונ"ל שאין חשש וכן נהגו אנ"ש ללמוד ספרי הגר"א אע"פ שחלק על הבעש"ט. מאידך דעות משובשות יש גם בכל מקום וצריך להזהר. ובעיקר הזהיר רבנו מספרי חקירות באמונה. עיין חיי מוהר"ן אותיות תז עד תיב

ועיין חיי מוהר"ן סימן שמש שהעיקר הוא ללמוד את הליקוטי מוהר"ן ושם בהשמטה מי שאין לו לקנות את ספרו ימכור כל ספריו ויקנה את ספרו. ופשוט שאין הכוונה לספרי גמרא והלכה. ולכל כלל יש יוצא מהכלל ותלוי באדם במקום ובזמן.

^ט תורה קבא – אֲזוּ אֲמַרְתִּי הִנֵּה בָּאתִי בְּמַגִּלַּת סֵפֶר כְּתוּב עָלֶי לְעֲשׂוֹת רְצוֹנָהּ וְכו' (תְּהִלִּים מ): כְּשֶׁאֲדָם רוֹאֶה וְלוֹמֵד בְּסִפֵּר, וּבְכָל מְקוֹם שֶׁהוּא רוֹאֶה וְלוֹמֵד, מוֹצֵא אֶת עַצְמוֹ, הֵינּוּ שְׁלֹקֶה לְעַצְמוֹ מוֹסֵר, וְרוֹאֶה פְּחִיתוּתוֹ וְשִׁפְלוּתוֹ, בְּכָל מְקוֹם בְּאִיזָה סֵפֶר שֶׁהוּא בָּא וּמַעֲזִין שָׁם, זֶה סִימָן שֶׁחָפֵץ לְעֲשׂוֹת רְצוֹנוֹ יִתְבָּרַךְ. וְזֶה, אֲזוּ אֲמַרְתִּי הִנֵּה בָּאתִי בְּמַגִּלַּת סֵפֶר כְּתוּב עָלֶי. זֶה סִימָן לְעֲשׂוֹת רְצוֹנָהּ אֶלְקִי חֲפָצִי כִּנ"ל:

המוכרחים לו. כי לימוד הפוסקים, הוא מה שעסקו כל אחד עד מקום שידו מגיע, לברר ולמצוא גם עתה, בירור ההלכה שכללות המשפטי אמת והנהגות והדינים הנזכר-לעיל. והתפלה, היא הסגולה העיקרית להזדכך מהתאוות ועשן עבירות הגוף, העולה אל המוח לבלבל ולהתעותו מבירור המשפט והעצה הנזכר-לעיל – גם אם ירצה ויתאוה לפעמים לעשות רצונו יתברך. וכן נמשך ועולה העשן הזה מהגוף אל המוח, שכללות הנפשות – שהוא המנהיג שבהם פנזכר-לעיל – להיות גם עליו בעצמו, קשה וכבד בעת הזאת, להבין ולהשכיל בעצם בירורי הנהגות והמשפטים המוכרחים לכל איש ואיש, בכל יום ויום פנזכר-לעיל. ועם כל זאת, גדול ועצום מעלת ראש השנה הנזכר-לעיל, שממש כל המשכת תיקוני היום כפורים, לבא בקודש הקודשים שבביאור ההלכות הנזכר-לעיל. וכבר ביארתי במקום אחר (עיין לקמן בביאורים על תורה ח' תנינא, אות י"ז, ו-כ"ב), שמחמת זה מוכרח שיהיה כל עיקר הבקשה והתפלה הנזכר-לעיל, לבקש ולחפש ולהתפלל להתגלות ומציאות הצדיק והפלא יועץ הנזכר-לעיל בעצמו. כי על ידו לבד, יהיה ביכולת להזדכך מתכלית התגברות הטנופת שבאחרית הימים האלה, ולהתעלות זה לעומת זה לתכלית הבירור והוצאות המשפט לאור הנזכר-לעיל: (- שם שם, אות ס"א).

החוש מעיד, שענין זה של הקיבוץ, שמתקבצין כלל אנשי-שלומונו על ראש-השנה לאומן, זהו עיקר הכלליות וקשר האחדות של כל אנשי-שלומונו בקשר אחד, ורק בזה אנו מקיימין רצונו וזכרונו-לבקשה להיות מחזיקים את עצמם כלל אנשי-שלומונו בקשר אחד באהבה ואחדות. ורק על-ידי-זה עיקר קיום הארת השארתו הקדושה לנצח, כאשר הבטיח (רבינו) וזכרונו-לבקשה שענינו לא יופסק והאש שלו תוקד עד ימות המשיח. וכנראה בחוש אשר זה יותר משישים שנה אחר הסתלקותו וזכרונו-לבקשה, והאש הקדוש של אמונת-חכמים בו וזכרונו-לבקשה, ובחיבוריו הקדושים, ובכל הצדיקי אמת בוער בלב אנשי-שלומונו עד אין סוף ממש! ומשתדלים לעסוק בעניניו וזכרונו-לבקשה, בכל פעם בהשתדלות יתירה ביותר, להפיץ מעינותיו חוצה, להדפיס חיבוריו וזכרונו-לבקשה, ולבנות בניניו הקדושים, ולעסוק בכל עניניו על צד היותר טוב, וכבר יש רבים מאנשי-שלומונו אשר כמעט שלא הכירו ולא ידעו ולא ראו שום אחד מתלמידיו הקדושים וזכרונו-לבקשה, ואף-על-פי-כן בוער בלבם עסקיו ועניניו של רבינו הקדוש וזכרונו-לבקשה כאש יוקדת ממש, ושותים בצמא את כל דבריו ודברי תלמידיו הקדושים וזכרונו-לבקשה, והם עליהם ממש "כמים קרים על נפש עיפה", ועובדים את ה' באמת בכל לבם ובכל נפשם, והכל בכוח קדושת ההתנוצצות הארת הדעת הקדוש, שנשאר בעולם מרבינו הקדוש וזכרונו-לבקשה, על-ידי חיבוריו ותלמידיו הקדושים, ועיקר יסוד קיום כל הענין הזה הנזכר-לעיל, הכל הוא על-ידי הענין הקדוש של ההתקבצות וההתאספות יחד של כלל אנשי-שלומונו של ראש-השנה, וגם כפי אשר נתבאר, שרצון רבינו וזכרונו-לבקשה היה, שגם אחר הסתלקותו וזכרונו-לבקשה יהיו כל אנשי-שלומונו באגודה אחת וקשר אחד: (-פל"ח תו' זו סעיף ח' (דף ל"ד: טו"א באמצע); מובא בשיש"ק ח"א, סעיף ר"ח).

מספרים אנשי-שלומונו מענין הסתלקותו הקדושה של רבינו וזכרונו-לבקשה ביום רביעי של סוכות, שחל אז ביום שלישי (- כי יום ראשון של סוכות חל אז ביום שבת-קודש) – ושמעו מרבינו וזכרונו-לבקשה, איך שישב על מיטתו בחלישות גדול מאוד, ואחז הלולב עם האתרוג בידו, ואמר בקול נעים, קול דממה דקה קדוש ונורא מאוד, את תפלת ההושענא של "אבן-שתייה". עמוד והתבונן והתפלא, עד היכן הדברים מגיעים, ואי-אפשר להאריך בענינים גבוהים ורמים ונשגבים נסתרים כאלו כמובן: (- שם שם (טו"ב באמצע); מובא בשיש"ק שם, סעיף ר"ט).

במאמר זה אות ב' מבואר שם מענין ידי הסמיכה וידי הכתיבה, ושעל ידי הסמיכה לרבי הגון שהנהגתו בבחינת משפטי אמת, על-ידי שיש לו אמונת-חכמים בשלימות, אזי על-ידי הסמיכה שאז מקבל חכמתו מבחינת יד ה', בבחינת "ויהושע בן נון מלא רוח חכמה, כי סמך משה את ידיו עליו", אזי מביא הארה וכוח בכתב ידינו וכו'.

ולפי עניות דעתי, רמז גם בזה סמיכה להרב רבי נתן וזכרונו-לבקשה, כאשר כבר רמזנו למעלה קצת בענין מה שבארנו קצת על המאמר "קרא את יהושע" סימן ו' (אות ט"ו); ושגם במאמר "כי מרחמם ינהגם" בליקוטי תנינא סימן ז', שנאמר בשנת תק"ע, שהיא שנה האחרונה של ימי חייו וזכרונו-לבקשה, וגם שם מובא בסוף המאמר פסוק זה "ויהושע בן נון מלא רוח חכמה" וכו', ואז הבינו גם קצת מאנשי-שלומונו, שכונתו וזכרונו-לבקשה להסמך בזה את הרב רבי נתן וזכרונו-לבקשה, בפרט לפי מה שמבואר, מה שאמר לו רבינו וזכרונו-לבקשה: "ואם יש לך אמונה" וכו', מובן מזה שגם רבינו וזכרונו-לבקשה הסכים למחשבותיו, שיש לו אמונה שלימה, רק שצריך לתקן עוד בחינת אמונת-חכמים להאמין גם בעצמו, ובחיבוריו שהוא מחדש. ואם-כן בודאי היה ראוי לסמיכה, מאחר שיש לו אמונת-חכמים בשלימות, וזוכה להוציא משפטי אמת והנהגות ישרות מכל הלימודים שלומד, שזה בעצמו כל ענין החיבורים הקדושים שחיבר הרב רבי נתן וזכרונו-לבקשה, שהם ספרי "ליקוטי-הלכות", שהתחיל לחברם בחיים חיותו של רבינו וזכרונו-לבקשה ובפקודתו וזכרונו-לבקשה, אשר כל יסוד ענינם הוא רק על קוטב זה להוציא מכל הלימודים שהאדם לומד, משפטי אמת והנהגות ישרות הן מהלכות בשר בחלב ותערובות וכו', והן מהלכות טוען ונטען, וגביית חוב, ופקדון, ושומרים, וכל כיוצא בזה, וכמובא גם בהקדמה של ספר "לקוטי-הלכות". וחכם כזה בודאי ראוי לסמיכה. ויותר יש לבאר בזה מענין ידי הכתיבה וידי הסמיכה, כי הרב רבי נתן וזכרונו-לבקשה היה כתבן וסופר גדול, וחיבר ספרים הרבה, וגם כתב כמעט כל חיבוריו הקדושים של רבינו וזכרונו-לבקשה, ורבינו וזכרונו-לבקשה בעצמו אמר עליו, שיש לו חלק גדול בהספר "ליקוטי-מוהר"ן", וכמעט שכל הספר הוא שלו (היינו: על-ידי הגעגועים והתשוקות גדולות וחזקות מאוד שהיו לו לשמוע חידושי-תורה מרבינו וזכרונו-לבקשה, וגודל זהירות וזריזות השתדלותו בזה לכתבן ולהעתיקם); (שם שם (דף ל"ה: טו"א); מובא בשיש"ק שם, סעיף ר"י).

שמעתי מפיו הקדוש של מוהר"ן וזכרונו-לבקשה בפירוש, שכל חיותו והתחזקותו בעבודת ה' אחר פטירת רבינו וזכרונו-לבקשה, הוא רק על-ידי הכתבים שצוה עליו רבינו וזכרונו-לבקשה לחדש תמיד חידושי-תורה, ולכתבו בספר. וגם נשמע מפיו הקדוש, שחקר הרבה בדעתו במה לזכות את העולם, ולהאיר להם קצת מהרשימה הקדושה שקיבל מרבינו וזכרונו-לבקשה, ונתברר לו, שהוא רק על-ידי שיכתוב ספרים רבים בענין זה, ויפיצם בישראל וכו': (שם שם (דף ל"ה: טו"א); מובא בשיש"ק שם, סעיף ר"א).

תיכף אחר הסתלקותו של מוהר"ן, התחילו להתפשט ולהתגבר הגזירות של לימוד נערי ישראל כתבם ולשונם בבתי ספריהם, שהם השקאליס, וההכנסה על-זה היה שהטילו מס על ישראל לשלם בעד הדלקת נר של שבת, שמזה דיבר גם-כן ביום הנזכר-לעיל סמוך להסתלקותו; ורימו, שנוגע גם-כן לענין מאמר זה הנזכר לעיל. וכמבואר קצת ב"הלכות ראש-

חודש" הלכה ז'. גם הגזירה של שינוי המלבושים, ועוד כהנה וכהנה, והרוח סערה של האפיקורסות הולך וסוער בכלליות ובפרטיות, מה שאי אפשר לבאר כלל. אך זאת נחמתנו בענייננו, מאחר שרואין שנתקיימו ראש דבריו, בודאי בעזרת-השם יתקיימו כל דבריו הקדושים וזכרונם-לבָּרְכָה, שהספרים הקדושים הבנויים ומיוסדים על יסוד אמונת חכמים בשלימות, בפרט הספרים הקדושים הבנויים על יסוד התגלות הדעת וחידושי תורתו של רבינו הקדוש, אור האורות וזכר-צדיק-לבָּרְכָה, המה יעמדו בעזרתנו סלה, "ולא יאשמו כל החוסים בו" (שם שם (דף ל"ה. טו"א); מובא בשיש"ק שם, סעיף ר"ב).

אמר רבינו, הפגם הגדול שנעשה על-ידי המנהיגים שאינם ראויים לסמיכה, והתנבא ברוח קדשו כל מה שיבוא על ישראל על-ידי זה חס ושלום, שיהיו גוזרין שלא יהיה תוקף לשום כתב ישראל רק לכתבים שלהם וישראל יהיו מוכרחים ללמוד הכתב שלהם וכו', וגם על-ידי זה גוזרין גזירת גירוש שהוא הגזירה של הסטעפס וכו' שכל אלו הגזירות יצאו שנים הרבה אחר הסתלקותו וזכרונם-לבָּרְכָה ונתקיימו בימינו, בעוונותינו הרבים: (- פל"ח תו' זו; מובא בשיש"ק ח"ה, סעיף כ"ג).

כל הכוח הזה של ידי הכתיבה של מוהר"ן זכרונם-לבָּרְכָה הכל הוא בכח ההארה הגדולה של הרוח החכמה שהאיר עליו רבינו זכרונם-לבָּרְכָה על-ידי בחינת ידי הסמיכה שזה בחינת "כי סמך משה את ידיו עליו" (וכאשר אמר לו רבינו זכרונם-לבָּרְכָה בפירוש כפי שמבואר במקום אחר), עד כאן לשונו: (שם; מובא שם שם, סעיף כ"ה).

נראה לעניות דעתי שמאמר "חדי רבי שמעון" (- ליקוטי מוהר"ן ח"א, סימן ס"א) היה אצל רבינו זכרונם-לבָּרְכָה צוואה לאנשי שלומינו המקורבים אליו וזכרונם-לבָּרְכָה איך שיהיה ההתנהגות אחר פטירתו וזכרונם-לבָּרְכָה בענין ההתקרבות אליו וזכרונם-לבָּרְכָה, ורמז להם שהעיקר הוא להתחזק באמונת חכמים באמת ולבלי לסור מדבריהם ימין ושמאל וכו'; (שם; מובא שם, סעיף כ"ו).

בסוף אלול סמוך לראש השנה היו מצפים במאהלוב, שיבוא חותני לביתו, ואני התחלתי להכין עצמי לנסוע לברסלב על ראש השנה. וזוגתי ידעה מזה ורצתה למנוע אותי, ולא הועיל כלל. ונסעתי לרבינו זכרונם-לבָּרְכָה קודם שבת שלפני סליחות, ובאתי לקהילת נעמירוב על שבת, ואכלתי אצל אחותי. אך הייתי גם בבית אבי, נרו יאיר, לקבל פניו. וכבר התחיל להתפייס עימי קצת, כי ראה וידע שבדאי לא ימנע אותי, וגם הבין שכוונתי לשמים.

במוצאי שבת נסעתי מיד לברסלב, ובאתי קודם הסליחות לברסלב, וזכיתי לראות פני קדשו בעת שנכנס לבית המדרש לומר סליחות עם הציבור.

ואחר הסליחות נכנסתי אצלו ודיבר עימי הרבה בחסדי השם, וישבתי כל השבוע בברסלב, עד שהגיע ראש השנה שנת תקס"ח, שחל אז ביום שבת קודש.

בראש השנה שמעתי מפיו הקדוש תורה הקדושה "חדי רבי שמעון" וכו' (ליקוטי מוהר"ן ח"א, סימן ס"א) ושם, באותה התורה גילה מענין הספר שנעשה על-ידי מחלוקת בחינת: וספר כתב איש ריבי וכו', ולא ידענו אז מה מרמז: (ימי מוהר"ן, סעיף כ"ה).

...על-כן עקר המִשְׁכַּת קִדְשֵׁת הַתּוֹרָה הוא על-ידי יַעֲקֹב, אֲבֵל הָיָה עָלָיו מַחְלֶקֶת גְּדוּלוֹת מַעֲשֵׂו וְלָכֵן, שֶׁהֵם בְּחִינַת הַחוּלְקִים עַל חֻכְמֵי הַתּוֹרָה הָאֲמִתִּיִּים, וַיַּעֲקֹב אָבִינוּ כָּל מַה שֶׁהָיוּ חוּלְקִין עָלָיו יוֹתֵר, הִתְגַּבֵּר לְשׁוֹב בְּתִשְׁבָּה יוֹתֵר עַל פָּגַם אֲמוּנַת חֻכְמִים, וַלְחָקוֹן חֻטְא אָדָם הָרָאוּשׁוֹן שֶׁפָּגַם בְּזֶה פְּנוּפֶר-לְעִיל, וּפָגַם הַדּוֹרוֹת שֶׁאַחֲרָיו שֶׁפָּגְמוּ בְּזֶה, וְהוּא שָׁב בְּתִשְׁבָּה בְּשִׁבְלִים. עַד שֶׁחָבַר וַעֲשָׂה עַל-יָדֵי-זֶה סִפְרִים רַבִּים, שֶׁהָיוּ בְּחִינַת מַה שֶׁנִּשְׁמָן בְּבֵית שֵׁם וַעֲבַר אַרְבַּע עֶשְׂרֵה שָׁנָה, בַּעַת שֶׁבָּרַח מַעֲשֵׂו, וְשֵׁם עֶסֶק בְּתוֹרָה. וּבְדוּדָי חָבַר עַל-יָדֵי-זֶה סִפְרִים רַבִּים. כִּי יַעֲקֹב חָבַר כְּמֵה סִפְרִים קְדוּשִׁים בְּעִנְיָן הָאֲמוּנָה הַקְּדוּשָׁה, כְּמוֹכָא (- בְּחִי"מ סי' שצ"ה, וראה רמב"ם הל' ע"ז, פ"א, הל"ג, עיי"ש; וע"ע בליקוטי תנינא סימן ל"ב) וַכְּמוֹ שֶׁסִּפֵּר מִזֶּה אֲדוֹנָנוּ מוֹרְנוּ וְרַבְּנוּ זְכָרֹנוּ-לְבָרְכָה (- חיי"מ שם), כְּמוֹכָא בְּדִבְרֵינוּ, שֶׁהָיוּ בְּחִינַת "וְסִפֵּר כְּתָב אִישׁ רִיבִי" - שֶׁכָּל מַה שֶׁרָּאוּ אֵין שֶׁהִמְחִילָתָה עַל הָאֲמִתּוֹת מִתְגַּבֵּר יוֹתֵר, צְרִיכִים לְהִתְגַּבֵּר לְשׁוֹב בְּתִשְׁבָּה עַל פָּגַם אֲמוּנַת חֻכְמִים שָׁלוּ, אוֹ שֶׁל הַעוֹלָם, אוֹ מַה שֶׁפָּגַם מַה שֶׁאֵינוּ מְאִמִּין בְּעַצְמוֹ וְכו', (כְּמוֹ שֶׁמְבָאָר שָׁם). וְעַל - יָדֵי כָּל תִּשְׁבָּה נַעֲשֶׂה סִפֵּר פְּנוּפֶר-לְעִיל, בְּבְּחִינַת וְסִפֵּר כְּתָב אִישׁ רִיבִי פְּנוּפֶר-לְעִיל. וְזֶה נִהְיָ יַעֲקֹב תָּמִיד שֶׁכָּל מַה שֶׁרָּאָה הַמְּחִילָתָה מִתְגַּבֵּר עָלָיו יוֹתֵר, הָיָה שָׁב בְּתִשְׁבָּה וְעֶסֶק בְּתוֹרָה יוֹתֵר, עַד שֶׁחָבַר סִפְרִים הַרְבֵּה לְאֵין קֶץ, וְעַל-יָדֵי-זֶה הִמְתִּיק כָּל הַדִּינִים עַל-יָדֵי בְּחִינַת אֲבִין שְׁתִּיה וְכו', שֶׁהָיוּ בְּחִינַת מַה שֶׁכָּל הָאֲבִינִים נִכְלָלוּ בְּאֶבֶן אַחַת, שֶׁהָיָה זֶכֶה יַעֲקֹב בְּעַצְמוֹ שֶׁבַּעַת שִׁיבָא מִבֵּית שֵׁם וַעֲבַר פֶּגַע בְּמִקוֹם. וְשֵׁם נִכְלָלוּ כָּל הַשְּׁתִּים עֶשְׂרֵה אֲבִינִים בְּאֶבֶן שְׁתִּיה בְּקוֹדֶשׁ שֶׁהָיָה זֶכֶה עַל-יָדֵי רַבּוֹי הַסִּפְרִים שֶׁזָּכָה עַל-יָדֵי עֶסֶק הַתּוֹרָה (כְּמוֹ שֶׁמְבָאָר שָׁם וּפְנוּפֶר-לְעִיל; עֵין שָׁם בְּהַתּוֹרָה חֲדִי רַבִּי שֶׁמַּעֲוֵן הַנּוֹפֶר-לְעִיל הֵיטֵב, וְתִבֵּין כָּל זֶה): (ליקו"ה ח"ג, הל' ר"ח ז', מ"ה; מובא בשיש"ק ח"א, סעיף מ"ט).

"ועל-ידי-זה אין לו עצה שלמה לעולם" וכו'. (- סעיף ד').

ועל - כֵּן בְּאֲמִתּוֹת אֵין לָנוּ שׁוּם עֶצָה שְׁלֵמָה, וְהַעֲצָה נִחְלָקָה אֶצְלָנוּ, וְאֵין אֲנוּ יוֹדְעִין לְשׁוֹת עֲצוֹת בְּנַפְשָׁנוּ אִיךָ לְשׁוֹב מִמֶּמֶק הַגְּלוּת שֶׁל כָּל אֶחָד וְאֶחָד שֶׁנִּפְלַל לְמִקוֹם שֶׁנִּפְלַל, כִּי בְּאֲמִתּוֹת לְפַעְמִים נוֹפֵל הָאָדָם לְסַפְקוֹת וְעֲצוֹת חִלּוּקוֹת כָּל-כָּף, עַד שֶׁאֵי אֲפָשֶׁר לוֹ בְּשׁוּם אֶפֶן לִידַע הָאֲמִתּוֹת אִיךָ לְהִתְנַהֵג, וְכָל מַה שֶׁחוֹתֵר לְמַצָּא עֶצָה שְׁלֵמָה, מְבַלְבֵּלִין עֲצָתוֹ בְּכְמֵה פְּעָמִים, וְכְמוֹ שֶׁשִּׁמְעָתִי מִפִּי רַבְּנוּ זְכָרֹנוּ-לְבָרְכָה שֶׁיֵּשׁ לְפַעְמִים שְׁנֵימָה לְהִתְנַהֵג שֶׁהוּא צָרִיךְ לְהִתְנַהֵג כָּף וְכָף, וְנִגְמָר בְּדַעְתּוֹ בְּסִכְרוֹת חִזְקוֹת שֶׁכָּף הוּא צָרִיךְ לְהֵגֵא בּוּדָאִי, וְאַחֲרָי כָף בְּשִׁיגְמָר בְּדַעְתּוֹ לְהֵגֵא כָף, בְּתוֹךְ כָף עוֹלָה עַל דַּעְתּוֹ סְבָרָא אַחֲרָת, עַד שֶׁנִּסְתַּרְתָּ עֲצָתוֹ הָרָאוּשׁוֹנָה לְגִמְרִי, וְעוֹלִים סְכָרוֹת בְּדַעְתּוֹ שֶׁצָּרִיךְ לְהִתְנַהֵג בְּהַפּוּךְ מִמֶּה שֶׁחָשַׁב מִקֵּדָם. וְהָיוּ בְּחִינַת עֲצוֹת חִלּוּקוֹת הַנּוֹפֶר-לְעִיל. וְלְפַעְמִים מִתְגַּבֵּר חִלְקָת הַעֲצָה כָּל-כָּף עַד שֶׁאֵינוּ יוֹדַע בְּשׁוּם אֶפֶן לְהַכְרִיעַ הַעֲצָה לְכָאן אוֹ לְכָאן, וַיִּשְׁתַּאֲדֵם רֹאֵה בְּעַצְמוֹ שֶׁהוּא מִנָּח בְּחֻשָּׁף זֶה וְזֶה וְכו', וְהוּא רֹצֵה כָּל פַּעַם לְחַתֵּר לְמַצָּא עֶצָה לְצֵאת מִן הַחֻשָּׁף לְאוֹר, "וְתִהְיֶה תוֹחַלְתּוֹ נִכְוָכָה", וְעוֹדֵנוּ לֹא יָשׁוּב מִהַחֻשָּׁף שֶׁנִּפְלַד בּוּ, עַד שֶׁנִּדְמָה לוֹ שֶׁאֵין לוֹ עֶצָה אִיךָ לְצֵאת מִמֶּה שֶׁצָּרִיךְ לְצֵאת, וְעֲצָתוֹ חִלּוּקָה מְאֹד, אֲזִי זָהוּ בְּעַצְמוֹ תִּקְנָתוֹ - שִׁיבָעַק עַל זֶה בְּעַצְמוֹ לְהִשָּׁם יִתְבָּרַךְ שֶׁנִּפְלַד כָּל-כָּף, עַד שֶׁאֵינוּ יוֹדַע הַעֲצָה שְׁלֵמָה אִיךָ לְצֵאת מִהַחֻשָּׁף לְאוֹר, כִּי בּוּדָאִי אֵין שׁוּם יָאוֹשׁ בְּעוֹלָם כָּלָל, וּבּוּדָאִי גַם בְּמִקוֹמוֹ נִמְצָאִין עֲצוֹת אִיךָ לְצֵאת מִהַחֻשָּׁף לְאוֹר, מִרַע לְטוֹב, רַק שֶׁבְּעוֹנוֹתֵינוּ נַעֲלָמוּ מִמֶּנּוּ הַעֲצוֹת, בְּבְּחִינַת (אִיּוֹב ל"ח) "מִי זֶה מִחֲשִׁיף עֶצָה בְּמִלִּין" וְכו'. וְעַל-כֵּן תִּקְנָתוֹ שִׁידַע עַל כָּל פָּנִים הָאֲמִתּוֹת שֶׁנִּפְלַד כָּל-כָּף, וְנִתְרַחַק כָּל כָּף עַד שֶׁאֵינוּ יוֹדַע שׁוּם עֶצָה, וַיִּבָּעַק עַל זֶה בְּעַצְמוֹ לְהִשָּׁם יִתְבָּרַךְ - שִׁיּוֹרְהוּ הַעֲצָה וְהַדְרָף אִיךָ לְהִתְנַהֵג בְּאֲמִתּוֹת, וְכְמוֹ שְׁדוֹר הַמֶּלֶךְ עָלָיו הַשְּׁלוֹם, צָעַק עַל זֶה הַרְבֵּה, כְּמוֹ שֶׁכְּתוּב (תְּהִלִּים יג): "עַד אֲנָה אֲשִׁית עֲצוֹת בְּנַפְשִׁי וְכו'": (- ליקו"ה אה"ע, הל' גיטין ג, כה, עיי"ש עוד; מובא בשיש"ק ח"ג, סעיף ט"ו; וע"ע בליקוטי-תפילות על תו' זו).

כי באמת על הצדיקים הגדולים במעלה מאד עוברים עליהם גם כן עצות חלוקות בעניני הנהגת העולם וכו', כמו שהבנתי מפי רבנו זכרוננו-לברכה: (- שם שם; מובא שם שם, סעיף ט"ז).

וזה בחינת "ויחץ את העם אשר אתו ואת הצאן וכו' לשני מחנות וכו' והיה המחנה הנשאר לפליטה" (בראשית לב, ח) - ששוראין שקשה להשיג העצה השלמה, צריכין להתנהג לפי חלקת העצה על כל פנים, באופן שעל כל פנים יהיה נשאר לו מחנה הנשאר לפליטה, ולא יהיה נאבד לגמרי חס ושלום. שלא יאמר שילך ויתנהג וכו' (עיין חגיגה ט"ו). רחמנא לצלן. רק ישתדל שעל כל פנים ישאר מה שישאר וכו'. הינו: כשוראה אדם שהיצר הרע מתגבר עליו כמו שמתגבר, ונדמה לו שאין בכחו לעמוד כנגדו כראוי, וכל מה שחושב עצות ותחבולות - אינו עולה בידו כראוי, ומחמת זה עצתו חלוקה תמיד - אזי כל עצתו העקריית, שייסמך על כח הצדיק האמת, שבאיה דרך שילך ימצא בו ה' יתברך כנזכר-לעיל. ולעת עתה יתנהג כפי חלקת העצה. שזה בחינת "ויחץ את העם וכו' והיה המחנה הנשאר לפליטה". הינו: שיקבע בלבו שאף שיהיה, אף-על-פי-כן אני חזק שלא אהיה נסוג אחור לגמרי מה' יתברך, ולא אאש את עצמי לעולם, ולא אהיה חס ושלום מהחסידיים הנפולים, שהם גרועים (ומשומדים) וכו' רחמנא לצלן, כמו ששמענו מצדיקים. רק אני על משמרת אעמד, לחטף מה שאוכל, למען יהיה המחנה הנשאר לפליטה. למשל: שהאדם חפץ שילמד הרבה, ויתפלל, וירבה בהתבודדות, ויהיה נקי מעתה מכל חטא והרהור וכו', ורואה שקשה עליו וכו' - יהיה חזק בדעתו שעל כל פנים מה שאוכל לחטף בחיי, אתיגע בכל כחי לחטף איה טוב, כל יום מימי חיי. ואם חס ושלום לא אוכל להתפלל כלל, אראה לדבר אחר כך איה דבור של תחנה ובקשה וכו', ואם ימנעני חס ושלום גם מזה, מה לעשות - כמו ששמעתי מפי זכרוננו-לברכה, אף-על-פי-כן אלמד מעט או הרבה, ועל כל פנים אתגבר ברצונות חזקים לה' יתברך, ואצטק על כל פנים "רבונו של עולם הושיעה" ! וכיוצא בזה. ואם עצתי חלוקה אם לסע או לישב בביתי, ואני יכול לתת עצה לנפשי, על-כל-פנים אני חזק בדעתי, שפין בביתי בין בדרך אחטף טוב מה שאוכל. וכן בשאר דברים שאי אפשר לפרטם. וכל זה בחינת "והיה המחנה הנשאר לפליטה". וזה שפרש רש"י: בעל כרחו, כי אלהם עמו. כי בזה אני חזק, שבעל-כרחו יהיה מוכרח להניחני, שיהיה נשאר לי על כל פנים מחנה הנשאר לפליטה, כי אלהם עמו על זה בכחו של הצדיק וכו'. (- ליקו"ה ח"ג, הל' ר"ח ז', סני"ב. עיי"ש עוד; מובא בשיש"ק ח"א, סעיף נ').

כשאמר לי ענין הנדפס בלקוטי תנינא סימן פ"ו על פסוק "מקצר רוח ומעבודה קשה" (מ), שעל-ידי קטנות אמונה צריכין לעבודות קשות וכו' עין שם, עמדותי לפני במשתומם ומחשבותי היו תמהים בענין זה, כי נדמה לי שיש לי אמונה קצת. ענה ואמר בלשון גערה קצת, באומר ואם יש לך אמונה, אין לך אמונה בעצמך ("האסטי אין דיר קיין אמונה ניט"), והופיר מיד מאמר רבותינו-זכרונם-לברכה (נ) "כי מי בו ליום קטנות" (ס) - מי גרם לצדיקים שיתבוננו שלחנם לעתיד לבוא, קטנות שהיה בהם בעצמן, שלא האמינו בהם בעצמן. ורש"י זכרוננו לברכה פרש שם כפשוטו קטנות אמונה. אבל מדקדוק לשון הגמרא שאמרו שם קטנות שהיה בהם נראה מבאר דברי רבנו זכרוננו לברכה שעקר קטנות האמונה שלהן היה בזה בעצמן. ויש לפרש לפי זה שלא האמינו בהקדוש-ברוך-הוא שהוא טוב לכל והם חשוכים וגדולים בעיני יתברך. ומחמת זה היה בהם קטנות. וזה היה עקר קטנות האמונה שלהם מה שלא האמינו בהם בעצמן. ויש לכון גם פרוש רש"י לזה:

והכלל המובן מדבריו שהאדם צריך שיהיה לו אמונה בעצמו שגם הוא חביב בעיני השם יתברך, כי לפי גדלת טובתו של השם יתברך גם הוא גדול וחשוב בעיני יתברך. וכבר מבאר ענין זה כמה פעמים שאין זה ענינה להיות במחין דקטנות חס ושלום וצריכין לבקש הרבה מהשם יתברך לזכות לדרכי ענוה באמת וכו'. (עין בלקוטי תנינא סימן כ"ב ובסימן ע"ב ועוד בכמה מקומות) (- עין בליקוטי מוהר"ן ח"ב סימן ס"ב, ובסימן ע"ב, ועוד בכמה מקומות):

גם אחר-כך בסמוך אחר שאמר ענין הנזכר-לעיל, הגיע ראש-השנה ואמר אז התורה חדי רבי שמעון, סימן ס"לא בחלק ראשון, ושם הזכיר ענין חסרון אמונה בעצמו, עין שם באות ה' מה שכתוב שם. ויש שיש עליהם מחלקת מחמת שאין להם אמונה בעצמן וכו': (- שיחות הר"ן, סימן ק"מ).

קודם ראש-השנה שנת תקס"ח דיבר עם הרב רבי נתן זכר-צדיק-לברכה, וגילה לפני הענין המבואר בליקוטי מוהר"ן ח"ב סימן פ", שעל-ידי קטנות אמונה צריכים לתעניות ולעבודות קשות. והרב רבי נתן זכר-צדיק-לברכה עמד משתומם ומחשבותיו תמהים, כי הוא ידע בנפשו כי הוא חזק באמונה וכו'. והשיב לו רבינו זכרוננו-לברכה על מחשבותיו וענה ואמר לו: "ואם יש לך אמונה וכו' אין לך אמונה בעצמך" וכו', עד כאן לשונו: (- פל"ח סי' זה; מובא בשיש"ק ח"ה, סעיף כ"ד).

כבר מבואר לעיל, שהמאמר הזה נאמר בראש-השנה (שנת) תקס"ח, אחר שכבר בא עליו החולאת הגדול של השיעול אשר נסתלק מזה. וכבר מבואר בספר חיי-מוהר"ן (סעיף ק"ח, ו-קס"ב, ו-קצ"ז; וכן בימי מוהר"נ"ט סעיף כ"ו, ו-מ"א): איך שבקיין תקס"ז תיכף שבא עליו החולאת הנזכר-לעיל - התחיל לדבר מן ההסתלקות שלו; ואמר: שמוכרח להסתלק על-ידי החולאת הזו. וזה שחי אחר-כך יותר משלשה שנים - היה באמת בניסים ונפלאות גדולות, וכמבואר במקום אחר (- חיי"מ סעיף קס"א, ו-קס"ו, ו-ר"ח; וע"ע בימי מוהר"נ"ט סעיפים ז"ך, נ"ו). וגילה דעתו הקדושה תיכף לפני אנשי-שלומו: שרצונו חזק מאוד שיהיה להם עסק עם קברו הקדוש, היינו לבוא לשם ללמוד ולהתפלל, ולומר תהילים בכוונה ובהתעוררות הלב, ויהיה לו זכרוננו-לברכה שעושים גדולים מזה, וחילוף עצמות וכו'. ושבעבור זה ישתדל בטובתו ותיקון נפשותינו לנצח (- חיי"מ קס"ב הנזכר-לעיל). ופעם אחת אמר בפירוש: "אני רוצה לישאר ביניכם, ואתם תבואו על קברי" וכו'. ובתיבות אלו שאמר: "אני רוצה לישאר ביניכם" - יש בהם עמקות גדול מאוד מאוד, כמבואר ברמז קצת בספר חיי-מוהר"ן (סעיף קצ"ז; וע"ע בפל"ח לקמן בס"ר רט", ובס"ה תנינא, סק"ה). (בפרט בעת שאמר וגילה ענין התיקון הנפלא והנורא של העשרה קפיטל תהלים, שאז אמר גם-כן: שגם אחר הסתלקותו וכו', מי שיבוא על קברו, ויתן פרוטה לצדקה, ויאמר שם אלו העשרה קפיטל תהלים, אפילו וכו', ישתדל לאורך ולרוחב להושיעו ולתקנו וכו'; ואמר שהוא תיקון הכללי, ויחד עדים על-זה, כמבואר כל-זה במקום אחר (שיח"ר סעיף קמ"א, וחיי"מ סעיף קס"ב, ו-רכ"ה). ואנשי-שלומו היו מצטערים מאוד מענין הגילוי דעת של הסתלקותו, וקצת מהם שאלו אותו וזכרוננו-לברכה בפירוש, מה נעשה ועל מי תעזבו אותנו, ומה יהיו מהדיבורים שנדברו וכו' (- ראה חיי"מ סעיף רכ"ט). היינו ממה שהתחיל לעסוק עם כל אחד ואחד מאנשי-שלומו להביא אותו לתכלית שלימות תיקונו, מאחר שפתאום ובזמן קצר כל-כך מתחילת התקרבותם אליו זכרוננו-לברכה ותחילת עיסוקו עמהם כבר הוא מוכרח להסתלק, והוא זכרוננו-לברכה חיזק אותם בדבריו הנעימים הקדושים והנוראים, ואמר להם: שהעיקר הוא שיחזקו עצמם כל אנשי-שלומו באחדות גדול באהבה רבה, ואז בוודאי אין להם לדאוג כלל, כי בוודאי יהיו

כשרים וצדיקים כמו שהוא רוצה, ואפילו מי שיהיה נלווה להם ויתחבר עמם, אף-על-פי שלא היה מכיר אותו כלל בחיים חיותו, גם-כן יהיה איש כשר וצדיק, כי בעזרת-השם גמרתי ואגמור – "איך האב אויס גיפירט, אין וועל אויס פירען" (חיי"מ סעיף רי"ח; וע"ע שם בסעיף שכ"ב). גם כבר מבואר שאמר: שהאש שלו תוקד עד ימות המשיח – "מיין פיינערל וועט טליאן ביז משיח וועט קומען" (חיי"מ סעיף מ"ו, רכ"ט, ו-ש"ו). גם מה שאמר: שכמה וכמה צדיקים גדולים מאוד התחילו לעשות ולתקן וכו', ואחר שנסתלקו נפסק הענין, והוא זכרוננו-לברכה רוצה לעשות ולתקן באופן כזה שלא יופסק הענין לעולם, ואלו התלמידים יעשו עוד תלמידים אחרים וכו', וכן להלן יותר וכו' – (חיי"מ סעיף שע"ג, וע"ע שם סמ"א).

גם קודם ראש-השנה הנזכר-לעיל, דיבר עם הרב רבי נתן זכר-צדיק-לברכה, וגילה לפניו הענין המבואר בליקוטי-תנינא סימן פ"ו, שעל-ידי קטנות אמונה צריכין לתעניות ועבודות קשות, והרב רבי נתן זכר-צדיק-לברכה עומד ומשתומם, ומחשבותיו תמהים, כי הוא ידע בנפשו שהוא חזק באמונה וכו', והשיב לו רבינו זכרוננו-לברכה על מחשבותיו, וענה ואמר לו: ואם יש לך אמונה וכו', אין לך אמונה בעצמך. והזכיר אז מאמר רבותינו-זכרונם-לברכה: "מי גרם לצדיקים וכו', קטנות אמונה שהיה בהם" – היינו שלא היה להם אמונה בעצמם בשלימות וכו' – (שיח"ר סעיף ק"מ). ואח"כ בראש-השנה נכלל ענין זה גם-כן במאמר "חדי רבי שמעון" הנזכר-לעיל – שיש צדיקי הדור שאמונתם שלימה בוודאי, אף-על-פי-כן יש עליהם מחלוקת וכו', מחמת שאין להם אמונה בעצמן, וכו'.

גם בעיתים הללו גילה הענין המבואר בסימן רי"א, מה שנוסעין על ראש-השנה לצדיקים, כי עיקר המתקת הדינים הוא על-ידי קדושת המחשבה, כמו שכתוב (עיי' בזהר פר' פקודי דף רנ"ד): "כולהו במחשבה איתברירו", ואי-אפשר לבוא למחויין זכים אלא על-ידי התקשרות לצדיקים, (כמובא בזהר) וכמו שכתוב (שמות יג, ט) "ויקח משה את עצמות יוסף עמו" וכו' (עיי"ש בתורה). וענין זה נכלל גם-כן אחר-כך בראש-השנה במאמר הנזכר-לעיל, במה שביאר שם באות ו', שכל המתקוות של כל הצמצומים והדינים הוא על-ידי השכל, כי כולם במחשבה איתברירו וכו', ואחר-כך באות ז' מבאר שזה בחינת מה שנוסעין על ראש-השנה לצדיקים וכו'. והנה עד זמן הנזכר-לעיל לא היה שום גילוי דעת ממנו זכרוננו-לברכה אודות ספרו הקדוש ליקוטי-מוהר"ן, אם ברצונו להדפיסו, אדרבא היה נראה מדעתו להיפוך קצת. ואחר ראש-השנה הנזכר-לעיל נסע ללעמברג, ומשם שלח לכאן להדפיס ספרו הקדוש, והזהיר מאוד להתמיד ולהגות בהם כמבואר במקום אחר – (ראה חיי"מ סעיפים: קפ"ד, ו-שמ"ט, ימי מוהרנ"ת ח"א, סעיפים: ט, כ"ו, ו-כ"ט; ובמעלת תורתו וספריו – חיי"מ ש"מ-שצ"א, ובשיח"ר קצ"ט-רב"י). וגם זה נכלל במאמר הנזכר-לעיל בענין "וספר כתב איש ריבי", וענין שכבר יש כמה ספרים עבשיו, וגם עתידים להיות עוד כמה ספרים, וכולם צריכין להעולם, וצריכין להאמין בהם וללמוד ולהגות בהם, ולהחזיק אותם בחשיבות גדול וכו'. וכן הצדיקים שיש להם אמונת חכמים בשלימות, צריכין גם-כן להתחזק ולהאמין בעצמן, היינו בהחידושי תורה שלהם שהם עצמן מחדשין, ולהחזיק אותם בחשיבות וכו'.

ומכל המבואר לעיל, נראה לעניות דעתי, שהמאמר הזה היה אצל רבינו זכרוננו-לברכה כעין צוואה לאנשי-שלומו המקורבים אליו זכרוננו-לברכה, איך שיהיה ההתנהגות אחר פטירתו זכרוננו-לברכה בענין ההתקרבות אליו זכרוננו-לברכה, ורימו להם שהעיקר הוא להתחזק באמונת חכמים באמת, ולבלי לסור מדבריהם ימין ושמאל, ועל-ידי-זה זוכין להוציא משפטינו לאור, היינו שיקבל וילמוד מכל הלימודים שלומד – משפטי אמת והנהגות ישרות, איך להתנהג, הן לעצמו, הן לאחרים המתנהגים לפי דעתו, אשר זה עיקר מטרת כוונת מעלת ההתקרבות לצדיקים, ולא די לעיין בספרים קדושים לבד, (כקושיית החולקים על ענין התקרבות לצדיקים, וכמובא גם במאמר "תפלה לחבוק" – סימן י"ט, ובשאר מקומות בדבריו זכרוננו-לברכה (ח"א תורה ק"כ; וע"ע בתורה קנ"ג; וע"ע בתורה קצ"ב), כי לא כל אדם זוכה להוציא משפטי אמת והנהגות ישרות ממה שלומד בספרים, וכמו שאמר רבותינו זכרונם-לברכה (ראה מגילה ו'): "לאסוקי שמעתתא אליבא דהילכתא – סייעתא דשמיא", וכמו שהביא רבינו זכרוננו-לברכה במאמר זה עצמו, מענין דואג שהיה אדם גדול, והוציא משפט מעוקל שאין דוד ראוי לבוא בקהל, אשר תקוות כל קהל ישראל הוא על-ידי דוד משיח ה', ומחמת זה עצמו צריכין בוודאי להתחזק מאוד, ולהשתדל להתקרב לצדיקי אמת, בכדי שהם ידריכו אותו בדרך ישרה כל אחד לפי בחינתו. ורבינו זכרוננו-לברכה רימו בכאן, שעל-ידי שלימות אמונת חכמים, זוכין להוציא משפטי אמת מהלימוד בספרים קדושים לבד גם-כן. וכן זוכין על-ידי-זה לעצה שלימה, שגם בשביל זה צריכין לבקש ולהשתדל למצוא איזה מנהיג אמיתי שיוכל לתקן עצתו. רק כל זמן שאין זוכין למצוא זה המנהיג האמת, אזי על-ידי ששבים באמת על פגם אמונת חכמים, עד שבכל פעם נחשבין בעינינו ביותר הספרים הקדושים שנתחברו על-ידי צדיקי אמת, ומאמין בהם ועוסק בהם בתמימות, ומבטל דעתו נגדם, ונוהר לבלי לסור מדבריהם ימין ושמאל, על-ידי-זה בעצמו נשלם אור התורה הקדושה ביותר, עד שמקבלת מחכמה עילאה, ומשפעת בכל החכמות, שהם בחינת השכלים פרטיים, עד שעל-ידי-זה נמתקין כל הדינים והצמצומים בכלליות וגם בפרטיות – יוכל על-ידי-זה כל בחינת שכל הפרטי להמתיק בחינת הצמצומים השייכים אליו, כי הוא שרשם, ואז על-ידי-זה יוכל כל אחד להוציא משפטי אמת מכל הלימודים שלומד, מאחר שנתקן מוחו ושכלו, אשר בזה תלוי עיקר תיקון המשפט, וכן על-ידי-זה נשלמת העצה אצל כל אחד לפי בחינתו, כי שלימות העצה הוא עיקר בחינת המתקת הצמצומים כנזכר-לעיל:

גם רימו להם הפגם הגדול שנעשה על-ידי מנהיגים שאינם ראויים לסמיכה, והתנבא ברוח-קדשו כל מה שיבוא על ישראל על-ידי-זה חס-ושלום, שיהיו גזרין שלא יהיה תוקף לשום כתב ישראל, רק לכתבים שלהם, וישראל יהיו מוכרחים ללמוד כתב שלהם, וכל המשפטים יהיו על-ידי כתבים שלהם וכו', וגם על-ידי-זה גזרין גזירת גירוש, שהוא הגזירה של "הסטעפס" וכו', שכל אלו הגזירות יצאו שנים הרבה אחר הסתלקותו זכרוננו-לברכה, ונתקיימו בימינו בעונותינו הרבים, וגם מה שנלקח סוד העיבור מאתנו, שהוא חכמת תהלוכות גלגלי הרקיע וכו', ונמסר להם, הגם כי אי-אפשר לנולידע תוכן כוונתו זכרוננו-לברכה בזה, כי יש בזה דברים גבוהים מאוד, כמובן למעיין בפנים, אף-על-פי-כן אפשר לומר שגם זה בכלל דבריו זכרוננו-לברכה, מה שהתגבר בימינו הלימוד של הפילוספיא וחכמת הטבע, וחותרים לסתור כל דרכי החכמה שמכבר, וכל חכמת ישראל בזה ללעג וקלס בעיניהם, וכנהה יש עוד ענינים הכלולים גם-כן בענין זה, והכל בא על-ידי פגם אמונת חכמים, והעיקר על-ידי שמסמיכין מנהיגים שאינם הגונים, היינו שאין להם אמונת חכמים בשלימות, ושם מבואר איך צריכין לזהר מאד שלא להסמיך אותם, ושלא ליתן להם שום תוקף ועז, וממילא מובן איך צריכין להתרחק ממנהיגים

החולקים על צדיקי אמת, ודוברים עליהם עתק בגאווה ובוז, שהם ממש בבחינת דואג, שהוציא משפט מעוקל כזה, עד שדן את דוד שאינו ראוי לבוא בקהל פְּנֹפֶר-לְעִיל:

וגם רימו להם איך שצריכין על-ידי המחלוקת להתחזק ביותר באמונת חכמים ובספריהם הקדושים, הגם כי על-פי רוב כוונות החולקים הוא להיפוך מזה, בכדי להפיל את האדם ולבלבל אמונתו ביותר כמובן, אבל האדם צריך לבלי לשמוע אליהם כלל, רק שידע בבידור, כי עיקר המחלוקת בא עליו בכדי לעוררו שידרוז לשוב באמת, ולתקן פגם אמונת חכמים, והמחלוקת הוא בחינת "מים טהורים", המטהרים אותו מבחינת הטינופות והמותרות שנשקע בהם – על-ידי שפגם באמונת חכמים, כמבואר כל-זה בפנים. ואפילו מי שיש לו אמונה שלימה, לפעמים בא עליו מחלוקת, בכדי שיתעורר לתקן בחינת האמונת חכמים אצל ההמון עם, ולפעמים בא עליו המחלוקת מחמת שאין לו אמונה בעצמו – בחידושי תורה שלו שהוא בעצמו מחדש, וצריך לשוב על-זה:

וגם רימו להם מגדול מעלת התיקון הגדול שנעשה על-ידי הנסיעה לצדיקים על ראש-השנה, שעל-ידי-זה נכללים כל נפשות בתוך הצדיק הדור, שהוא בחינת אבן שתייה, ועל-ידי-זה נמתקין כל הצמצומים והדינים, ועל-ידי-זה נעשה שמחה, בחינת "אור צדיקים ישמח", שזה בחינת "חדי רבי שמעון" וכו'. ומה שאמר רבי שמעון בר יוחאי להחברייא שלו: "אנן בחביבותא תליא" – היינו האהבה וכללות שנכללין יחד, ועל-ידי-זה עיקר ההמתקה והתיקון וכו' כמבואר בפנים, שזה בחינת מה שנתבאר למעלה, שהבטיח להם, שגם אחר הסתלקותו, כשיהיו נכללים יחד באהבה ואחדות, אזי בוודאי יגמור עמהם לטובה מה שהתחיל לעסוק עמהם, עד שיהיו כולם כשרים וצדיקים, ואפילו מי שיתחבר עמהם יהיה גם-כן איש כשר וצדיק באמת.

וזה מובן ממילא, שגם ענין הנסיעה על ראש-השנה לצדיקים, היה דעתו וְכָרוֹנוֹ-לְבָרְכָה גם-כן על ענין הנסיעה שנוסעין כל אֲנָשִׁי-שְׁלוֹמֵנוּ בכל שנה לאומין, להשתטח על קברו הקדוש, ולהרבות שם בתחנונים בכל ערב ראש-השנה, ואחר-כך מתפללין כל הקיבוץ הקדוש הזה ביחד בראש-השנה, (בבית הכנסת הגדול והקדוש שנקרא על שמו וְכָרוֹנוֹ-לְבָרְכָה), בכלליות גדול, ובאחדות רב ואהבה רבה ועצומה מאוד כל החברים זה לזה, ממש כולם בלב אחד כאיש אחד, ובהתקשרות גדול לכל הצדיקי אמת, ובפרט בכוח וזכות הגדול והנורא של רבינו וְכָרוֹנוֹ-לְבָרְכָה, אשר כל רעותין טבין של כלל אנשי-שְׁלוֹמֵנוּ תקיעין תמן – גם כל השנה בעבודה שעובר את השם-יתברך כל-אחד בביתו, בפרט בזמן קהילה לכלל, בעת שמתקבצין ומתאספין כולם לשפוך את לבם ברחמים ותחנונים לפני השם-יתברך על ציונו הקדוש, ואחר-כך מתפללין יחד בראש-השנה בהתקשרות גדול בלב ונפש לכל הצדיקים, גם להשוכני עפר, כמבואר בדבריו וְכָרוֹנוֹ-לְבָרְכָה במאמר "אבא-שאו" – סי' נ"ה, בפרט אליו וְכָרוֹנוֹ-לְבָרְכָה.

והחוש מעיד, שענין זה של הקיבוץ, שמתקבצין כלל אֲנָשִׁי-שְׁלוֹמֵנוּ על ראש-השנה לאומין, זהו עיקר הכלליות וקשר האחדות של כל אֲנָשִׁי-שְׁלוֹמֵנוּ בקשר אחד, ורק בזה אנו מקיימין רצונו וְכָרוֹנוֹ-לְבָרְכָה – להיות מחזיקים את עצמם כלל אֲנָשִׁי-שְׁלוֹמֵנוּ בקשר אחד, באהבה ואחדות פְּנֹפֶר-לְעִיל, ורק על-ידי-זה עיקר קיום הארת השארתו הקדושה לנצח, כאשר הבטיח וְכָרוֹנוֹ-לְבָרְכָה, שענינו לא יופסק, והאש שלו תוקד עד ימות המשיח, פְּנֹפֶר-לְעִיל.

וכנראה בחוש, אשר זה יותר מששים שנה אחר הסתלקותו וְכָרוֹנוֹ-לְבָרְכָה, והאש הקדוש של אמונת חכמים בו וְכָרוֹנוֹ-לְבָרְכָה, וחיבוריו הקדושים, ובכל הצדיקי אמת, בוער בלב אֲנָשִׁי-שְׁלוֹמֵנוּ עד אין-סוף ממש, ומשתדלים לעסוק בעניניו וְכָרוֹנוֹ-לְבָרְכָה בכל פעם בהשתדלות יתירה ביותר, להפיץ מעיינותיו חוצה, להדפיס חיבוריו וְכָרוֹנוֹ-לְבָרְכָה, ולבנות בניניו הקדושים, ולעסוק בכל עניניו על צד היותר טוב, וכבר יש רבים מאֲנָשִׁי-שְׁלוֹמֵנוּ אשר כמעט שלא הכירו ולא ידעו ולא ראו גם שום אחד מתלמידיו הקדושים וְכָרוֹנוֹ-לְבָרְכָה, ואף-על-פי-כן בוער בלבם עסקיו ועניניו של רבינו הקדוש וְכָרוֹנוֹ-לְבָרְכָה כאש יוקדת ממש, ושותים בצמא את כל דבריו ודברי תלמידיו הקדושים וְכָרוֹנוֹ-לְבָרְכָה, והם עליהם ממש "כמים קרים על נפש עייפה" (מלשה"כ משלי כה, כה), ועובדים את ה' באמת בכל לבם ובכל נפשם, והכל בכוח קדושת ההתנוצצות הארת הדעת הקדושה שנשאר בעולם מרבינו הקדוש וְכָרוֹנוֹ-לְבָרְכָה, על-ידי חיבוריו ותלמידיו הקדושים.

ועיקר יסוד קיום כל הענין זה הַנֶּפֶר-לְעִיל, הכל הוא על-ידי הענין הקדוש של ההתקבצות וההתאספות יחד של כלל אֲנָשִׁי-שְׁלוֹמֵנוּ על ראש-השנה, וגם כפי אשר נתבאר למעלה, שרצון רבינו וְכָרוֹנוֹ-לְבָרְכָה היה, שגם אחר הסתלקותו וְכָרוֹנוֹ-לְבָרְכָה יהיו כל אֲנָשִׁי-שְׁלוֹמֵנוּ באגודה אחת וקשר אחד, וכאן במאמר זה מבואר, שעל-ידי האהבה והכלליות שנכללין יחד, על-ידי-זה נמתקין כל הדינים, ודבר בעתו מה טוב, ומובן ממילא, כי מאחר שראש-השנה הוא יומא דדינא של כל השנה, אז בוודאי הזמן גרמא לזה ביותר, להתאסף כולם ביחד בכללות אחד, (שזה בחינת מה שגם בכלל ישראל מתאספין על ימים נוראים מכל הכפרים להתפלל ביחד בבתי כנסיות ובבתי מדרשות), ולהשען בכוח וזכות הצדיק הקדוש והנורא, שהוא בחינת אבן-שתייה, ולהתפלל אל השם-יתברך שימתיק כל הצמצומים והדינים מעלינו ומעל כל ישראל, ויוציא כאור משפטינו, בפרט כפי מה שביארנו למעלה, מה שבעתים הללו אמר, מה שמבואר בסימן רי"א שמה שנוסעין על ראש-השנה לצדיקים הוא, כי עיקר המתקת הדינים הוא על-ידי קדושת המחשבה, בחינת מוחין זכים וטהורים, ולזה זוכין על-ידי התקשרות לצדיקים, בבחינת "ויקח משה את עצמות יוסף עמו", (וכבר מבואר למעלה שגם ענין זה נכלל אחר-כך בראש-השנה, במאמר זה הקדוש של "חדי רבי שמעון"), ובה גילה דעתו בפירוש, שכוונתו להתאסף יחד גם על קברו וְכָרוֹנוֹ-לְבָרְכָה להתפלל שם, כי עצמות יוסף הוא בחינת קבר הצדיק ממש.

ובזה מבואר מאוד מה שאמרו רבותינו זכרונם-לברכה (סוטה ד"ג:) בענין "השני ארונות שהיו מהלכין במדבר, ארוננו של יוסף, והארון ששם לוחות האבן וכו', קיים זה מח שכתוב בזה". ולפי הַנֶּפֶר-לְעִיל הם ענין אחד ממש. ועי' בתנחומא (פ' וארא, ז) וכן במ"ר (שמו"ר ת, א, ו"ג) שלא היה יכול שלמה להכניס את הארון לבית קדשי-הקדשים, עד שהביא ארוננו של דוד. והכל מבואר על-פי הַנֶּפֶר-לְעִיל, כי הצדיק האמת הוא בחינת קודש-הקדושים, אבן שתייה, ששם היה עומד הארון עם הלוחות, שזה בחינת לוחות האבן כמבואר בפנים. (ולבאר הענין בדקות ורוחניות יותר קצת הוא, כי ידוע כי מקום גניזת הצדיק הוא קדוש בקדושת א"י, וכמובא בדבריו וְכָרוֹנוֹ-לְבָרְכָה בליקוטי תנינא סימן ק"ט. וזה ידוע כי גם בקדושת ארץ-ישראל עצמה יש כמה בחינות שזה בחינת מה שאמרו רבותינו זכרונם-לברכה (כלים פ"א, מ"ו): "עשר קדושות קדושה ארץ-ישראל" וכו' ועיקר קדושתה נמוך מקדשי-קדשים, ששם האבן שתייה, ושם היה עומד הארון עם הלוחות, ושם מאיר בחינת אור החכמה עילאה, ומשם נמשך קדושה לכלל ארץ-ישראל, אשר בשביל זה אמרו רבותינו זכרונם-לברכה

(ב"ב דף קנ"ח): כי "אורא דארץ-ישראל מחכים", וכן ידוע כי גם בין הצדיקים יש כמה וכמה בחינות, ועל-כן אפשר לומר, שמקום גניזתו של הצדיק האמת המופלג במעלה מופלגת מאוד, הוא בחינת קדושת האבן שתיה ממש, ובוה תבין קצת מה שמספרין אַנְשֵׁי-שְׁלֹמֹנָה מענין הסתלקותו הקדושה של רבינו זְכַרְוֹנוֹ-לְבָרְכָהּ, ביום רביעי של סוכות, שחל אז ביום שלישי, (כי יום ראשון של סוכות חל אז ביום שבת-קודש), ושמעו מרבינו זְכַרְוֹנוֹ-לְבָרְכָהּ איך שישב על מטתו בחלישות גדול מאוד, ואחו הלולב עם האתרוג בידו, ואמר בקול נעים, קול דממה דקה קדוש ונורא מאוד, את תפלת ההושענא של "אבן שתיה". (- ראה ימי מוהר"ת סעיף ט"ב). עמוד והתבונן והתפלא עד היכן הדברים מגיעים! ואי-אפשר להאריך בענינים גבוהים ורמים ונשגבים נסתרים כאלו כמובן).

וכבר מבואר בספר חיי-מוהר"ן (סעיף ת"ו) איך שבערב ראש-השנה האחרון באומין, סמוך להסתלקותו זְכַרְוֹנוֹ-לְבָרְכָהּ, סיפר הרבה בענין גדול החיוב ליסע אליו זְכַרְוֹנוֹ-לְבָרְכָהּ על ראש-השנה, ואמר שאין דבר גדול מזה, והזהיר הרבה בזה. ואחר-כך כשנסתלק בסמוך תיכף בחג הסוכות שאחר ראש-השנה הזה, אז ידעו והבינו כולם למפרע, שכל ענין הסיפור והאזהרות הַנֶּזְכֶּר-לְעֵיל, היו גם על אחר הסתלקותו זְכַרְוֹנוֹ-לְבָרְכָהּ, להתאסף גם אז יחד כל הקיבוץ של אַנְשֵׁי-שְׁלֹמֹנָה על ראש-השנה, ושעל-ידי-זה נעשין תיקונים נפלאים מאוד, מה שאין לשער כלל (ראה ימי מוהר"ת סעיף ט"ז), ולא ביאר הענין בפירוש מטעמים הכמוסים אליו, בשגם כי ידוע כי כך היה דרכו בקודש גם בשאר ענינים רבים מעניניו הקדושים זְכַרְוֹנוֹ-לְבָרְכָהּ, וכמבואר במקום אחר.

הנה הארכנו קצת לבאר קצת איך שלעניות דעתי נראה שמאמר של "חדי רבי שמעון" הַנֶּזְכֶּר-לְעֵיל היה כעין צוואה ממנו זְכַרְוֹנוֹ-לְבָרְכָהּ, לרמוז לאַנְשֵׁי-שְׁלֹמֹנָה על ענין ההתנהגות של אחר פטירתו זְכַרְוֹנוֹ-לְבָרְכָהּ, היינו להתחזק מאוד באמונת חכמים, ולעסוק בלימוד ספרי הקדושים, וספרי כל צדיקי אמת, ולהחזיק אותם בחשיבות גדול, ולהאמין בהם באמת, ולבלי לסור מדבריהם ימין ושמאל, וכן ליזהר מאוד מלהסמך את המנהיגים שאינם הגונים, ולבלי ליתן להם שום תוקף ועוז. ומכל מיני מחלוקת שעוברים על האדם, יתעורר לשוב בתשובה, ולהשתדל לתקן בחינת האמונת האמונת ביותר, ושיש כמה בחינות בזה, וליזהר ביותר בענין הנסיעה על ראש-השנה לצדיקים זְכַרְוֹנוֹ-לְבָרְכָהּ. וכבר נתבאר שרימו גם על הקיבוץ של אַנְשֵׁי-שְׁלֹמֹנָה גם עכשיו על ראש-השנה, ושעל-ידי-זה נעשה שמחה, וכנראה בחוש השמחה הגדולה שיש בין אַנְשֵׁי-שְׁלֹמֹנָה בזמן הקיבוץ הקדוש הַנֶּזְכֶּר-לְעֵיל גם עכשיו, וליזהר מאוד באהבת חברים, בחינת "אנן בחביבותא תליא", להכליל יחד באחדות אחד באהבה רבה, ועל-ידי כל זה נמתקין כל הצמצומים וכל הדינים, ועל-ידי-זה יכולין להוציא משפטינו לאור, לקבל מכל הלימודים שילמוד משפטי אמת והנהגות ישרות, איך להתנהג הן לעצמו הן לאחרים המתנהגים לפי דעתו, (שזה בחינת מה שהבטיח שגם מי שיתחבר אל אַנְשֵׁי-שְׁלֹמֹנָה יהיה איש בשר), וגם זוכין על-ידי-זה לעצה שלימה ולכל טוב. ועל כל הַנֶּזְכֶּר-לְעֵיל מה שעל-ידי-זה נשלמת התורה הקדושה בשלימות גדול, ומקבלת מחכמה עילאה, ומשפעת בכל החכמות, שעל-ידי-זה נמשכין כל התיקונים האלו הַנֶּזְכֶּר-לְעֵיל.

והנה במאמר זה אות ב', מבואר שם, מענין ידי הסמיכה וידי הכתיבה, ושעל-ידי הסמיכה לרבי הגון - שהנהגתו בבחינת משפטי אמת, על-ידי שיש לו אמונת חכמים בשלימות, אזי על-ידי הסמיכה, שאז מקבל חכמתו מבחינת יד ה', בבחינת "ויהושע בן נון מלא רוח חכמה כי סמך משה את ידיו עליו", אזי מביא הארה וכו' בכתב ידינו זְכַרְוֹנוֹ-לְבָרְכָהּ. ולפי עניות דעתי רימז גם בזה סמיכה להרב רבי נתן זְכַרְוֹנוֹ-לְבָרְכָהּ, כאשר כבר רמזנו למעלה קצת, בענין מה שביארנו קצת על המאמר "קרא את יהושע" - סימן ו' (אות ח'), עיי"ש הובא לעיל שם; וע"ע בסימן ז' תנינא, אות ח' מובא להלן שם). ושגם במאמר "כי מרחמם ינהגם" - בליקוטי תנינא סימן ז' שנאמר בשנת תק"ע, שהיא שנה האחרונה של ימי חייו זְכַרְוֹנוֹ-לְבָרְכָהּ, וגם שם מובא בסוף המאמר פסוק זה "ויהושע בן נון מלא רוח חכמה" זְכַרְוֹנוֹ-לְבָרְכָהּ, ואז הבינו גם קצת מאַנְשֵׁי-שְׁלֹמֹנָה, שכוונתו זְכַרְוֹנוֹ-לְבָרְכָהּ להסמך בזה את הרב רבי נתן זְכַרְוֹנוֹ-לְבָרְכָהּ, בפרט לפי מה שמבואר לעיל, מה שאמר לו רבינו זְכַרְוֹנוֹ-לְבָרְכָהּ, ואם יש לך אמונה זְכַרְוֹנוֹ-לְבָרְכָהּ, מובן מזה שגם רבינו זְכַרְוֹנוֹ-לְבָרְכָהּ הסכים למחשבותיו שיש לו אמונה שלימה, רק שצריך לתקן עוד בחינת האמונת חכמים, להאמין גם בעצמו ובחידושי שהוא מחדש. וא"כ בוודאי היה ראוי לסמיכה, מאחר שיש לו אמונת חכמים בשלימות, וזוכה להוציא משפטי אמת והנהגות ישרות מכל הלימודים שלומד, שזה בעצמו כל ענין החיבודים הקדושים שחיבר הרב רבי נתן זְכַרְוֹנוֹ-לְבָרְכָהּ, שהם ספרי "ליקוטי-הלכות" שהתחיל לחברם בחיים חיותו של רבינו זְכַרְוֹנוֹ-לְבָרְכָהּ, ובפקודתו זְכַרְוֹנוֹ-לְבָרְכָהּ, אשר כל יסוד ענינם הוא רק על קוטב זה, להוציא מכל הלימודים שהאדם לומד משפטי אמת והנהגות ישרות, הן מהלכות בשר בחלב, ותערובות זְכַרְוֹנוֹ-לְבָרְכָהּ, והן מהלכות טוען ונטען, וגביית חוב, ופיקדון, ושומרים, וכל כיוצא בזה, וכמובא גם בהקדמה של ספר ליקוטי-הלכות, וחכם כזה בוודאי ראוי לסמיכה.

ויותר יש לבאר בזה מענין ידי הכתיבה וידי הסמיכה, כי הרב רבי נתן זְכַרְוֹנוֹ-לְבָרְכָהּ היה כתבן וסופר גדול, וחיבר ספרים הרבה, וגם כתב כמעט כל חיבוריו הקדושים של רבינו זְכַרְוֹנוֹ-לְבָרְכָהּ; ורבינו זְכַרְוֹנוֹ-לְבָרְכָהּ בעצמו, אמר עליו: שיש לו חלק גדול בהספר "ליקוטי-מוהר"ן", וכמעט שכל הספר הוא שלו (חיי"מ סעיף ט"ט-ש"ע). (היינו על-ידי הגעגועים והתשוקות גדולות וחזקות מאוד שהיו לו לשמוע חידושי-תורה מרבינו זְכַרְוֹנוֹ-לְבָרְכָהּ, וגודל זהירות וזריזות השתדלותו בזה לכותבן ולהעתיקם).

ושמעתי מפיו הקדוש (של רבי נתן) בפירושו: שכל חיותו והתחזקותו בעבודת ה' אחר פטירת רבינו זְכַרְוֹנוֹ-לְבָרְכָהּ, הוא רק על-ידי הכתבים שצוה עליו רבינו זְכַרְוֹנוֹ-לְבָרְכָהּ לחדש חידושי-תורה ולכותבן בספר.

וגם נשמע מפיו הקדוש: שחקר בדעתו במה ליכות את העולם, ולהאיר להם קצת מהרשימה הקדושה שקיבל מרבינו זְכַרְוֹנוֹ-לְבָרְכָהּ; ונתברר לו, שהוא רק על-ידי שיכתוב ספרים רבים בענין זה, ויפיצם בישראל, זְכַרְוֹנוֹ-לְבָרְכָהּ. שכל-זה הוא על-ידי בחינת הכתיבה הַנֶּזְכֶּר-לְעֵיל.

ובאמת כל הכוח הזה של ידי הכתיבה שלו, הכל הוא רק בכוח ההארה הגדולה של הרוח חכמה שהאיר עליו רבינו זְכַרְוֹנוֹ-לְבָרְכָהּ, על-ידי בחינת ידי הסמיכה, שזה בחינת "כי סמך משה את ידיו עליו". (וכאשר אמר לו רבינו זְכַרְוֹנוֹ-לְבָרְכָהּ בפירושו, כמו שמבואר במקום אחר (למ"מ; וראה עוד בפל"ח סי' ו', סעיף ח', ובתו' ז' תנינא, סעיף ח'; ובשיש"ק ח"ב, סעיף תרנ"ד)).

נמצא מבואר, שרימו רבינו זכרוננו לברכה בזה המאמר, גם-כן בחינת סמיכה להרב רבי נתן זכרוננו לברכה, כאשר באמת היה מנהיג ישראל אמיתי, ויבכה את הרבים מאוד אחר פטירתו של רבינו זכרוננו לברכה. וכמעט שעיקר ההשקפה של רבינו זכרוננו לברכה הוא רק על ידו, וכמבואר במקום אחר (ראה בפ"ח בתו' ז' תנינא הנזכר-לעיל). ואף-על-פי-כן לא ביאר רבינו זכרוננו לברכה ענין זה מפורש, מטעמים הכמוסים אליו זכרוננו לברכה, ופנזכר-לעיל.

נמצא מבואר שאחר פטירתו של רבינו זכרוננו לברכה, עדיין נשאר איזה בחינת מנהיג הכולל לאנשי-שלומו, היינו הרב רבי נתן זכרוננו לברכה; רק שממילא מובן, שהזקנים המקורבים לרבינו זכרוננו לברכה מכבר, קודם התקרבותו של הרב רבי נתן זכרוננו לברכה, בוודאי היה קשה להם לקבל עליהם את הרב רבי נתן זכרוננו לברכה למנהיג. ועל דרך שאמרו רבותינו זכרוננו לברכה (ב"ב ע"ה). גם לענין משה ויהושע ממש: "זקנים שבדור אמרו, פני משה כפני חמה, פני יהושע כפני לבנה" וכו', בפרט כי רבינו זכרוננו לברכה לא ביאר בפירושו; וגם להרב רבי נתן זכרוננו לברכה, היה קשה לקבל השררה והמנהיגות, ולהשתרר קצת על זקני מקורבי רבינו זכרוננו לברכה. אך על-כל-פנים לבני הנעורים הרוצים להתקרב אל השם-יתברך, אליהם בוודאי היה הרב רבי נתן זכרוננו לברכה לרועה נאמן ומנהיג אמיתי.

ובזה תבין דבר נפלא ונעלם בהנהגת השם-יתברך והשגחתו הקדושה, מה שפטירתו של הרב רבי נתן זכרוננו לברכה בעצמו, היה בעת עוסקו לחדש חידושי תורה על מאמר זה של "חדי רבי שמעון" הנזכר-לעיל, היינו בעת שעסק לחדש (בליקוטי-הלכות) בהלכות ראש-חודש, הלכה ז'. (- עיי"ש בסוף ההלכה, באו"ח ח"ג, דף קכ"ט: טו"ב-ק"ל. טו"א; וב"עלים-לתרופה", במכתב ההסתלקות של רבי נתן). ושם מובן גם-כן הרבה מהנזכר-לעיל. ועיין שם (בסעיף ג' ו-ו) גם מענין ידי הסמיכה וידי הכתיבה וכו'. כי אחר פטירתו זכרוננו לברכה צריכין להשתדל ביותר לילך עם מאמר "חדי רבי שמעון" הנזכר-לעיל, ולקיים ככל הכתוב פנזכר-לעיל.

ובזה תבין קצת דבריו הקדושים, שאמר ביום הסתלקותו הקדוש, שהיה ביום שישי ערב שבת-קודש, עשרה בטבת, שנת תר"ה, וקודם אור הבוקר עמדו לפניו קצת מאנשי-שלומו, ושאל אותם" מה היו השלשה צרות שאירעו לישראל בחודש טבת? והתחיל בעצמו לחשוב אותם, היינו: מה שממך מלך בבל על ירושלים, ומה שמת עזרא הסופר, ומה שנכתבה התורה יונית. ואמר להם בזה הלשון: "כבר מבואר בענין זה בחידושי, שכל השלש צרות הם מבחינת אחת". (ורצונו לומר בהלכות תענית, הלכה ד', (סעיף ד') המיוסד גם-כן על ענין מאמר זה של "חדי רבי שמעון" הנזכר-לעיל) כי עזרא הסופר היה כותב ספרים הקדושים, היינו ספרי-תורה הקדושים, והיה ממשיך הארה גדולה בכתב ישראל, וכשמת ונסתלק, אזי נחלש כתב ידינו, וניתן תוקף לכתבים שלהם, עד שגם התורה הקדושה נכתבה בכתב יונית. ועל-ידי-זה נתגרשין ישראל מארצם, פנזכר-לעיל שעל-ידי פגם אמונת חכמים אין שלימות להתורה כביכול, ואין יכולין להמשיך ההמתקה מבחינת קודש-הקדושים, ועל-ידי-זה נחלש כתב ידינו, וניתן תוקף לכתבים שלהם, וגורזין גירוש על ישראל, שזה בחינת השלש צרות הנזכר-לעיל, מיתת עזרא הסופר - שזה בחינת ביטול כתב ידינו, וניתן כוח לכתבים שלהם, שזה בחינת מה שנכתבה התורה יונית, ונתגרשו ישראל מארצם, שזה בחינת התחלת החורבן שהיה בטבת.

והאריך אז בענין זה קצת לבאר, ביותר ממה שכתב שם בהלכות תענית הנזכר-לעיל, כי יש גם עכשיו אנשים צדיקים שעוסקים בזה, לכתוב ספרים קדושים הבנויים על יסוד תורתנו הקדושה, ועל יסוד אמונת חכמים בשלימות, ועל-ידי ספרים הקדושים אלו, נשלמת התורה בשלימות גדול, עד שמקבלת מחכמה עילאה, בחינת אבן שתייה, קודש-קדושים, ומשפעת לכל החכמות, שעל-ידי-זה נמתקין כל הדינים והצמצומים, פנזכר-לעיל, והצדיקים האלו הם בחינת עזרא הסופר, שהיה כותב ספרי תורה הקדושים בקדושה גדולה, וכשנסתלקין חס-ושלום אלו הצדיקים - אזי מתחילין להתגבר ולהתפשט החיבורים של החכמות חיצוניות, אשר נתחברו על-ידי הקלי עולם, אשר הם בהיפוך ממש מבחינת אמונת-חכמים, כי הם הם עיקר המלעיגים על דברי חכמים, עד שרוצים להטות גם דעת תורתנו הקדושה אל שטות חכמתם הרעה והמוטעית, שנקראת בלשון חכמינו זכרוננו לברכה "חכמת יוון", שזה בחינת מה שנכתבה התורה יונית, וזה גורם עיקר החורבן והגלויות, וכל הצרות רחמנא-לצלן.

ואמר בזה הלשון, בלשון אשכנז: "אז עזרא הסופר ווערט נסתלק, וענין זעך מתגבר" וכו', פנזכר-לעיל, והאריך קצת בענין זה, איך שבעוונותינו הרבים מתפשט האפיקורסות בעולם. והעיקר הוא רק על-ידי פגם אמונת חכמים וכו'. וסיים: "אך עם-כל-זה אתה מרום לעולם ה' (תהלים צב, ט) - כי עלה אחת ודף אחד של החיבורים והספרים הקדושים שנתחברו על-ידי הצדיקי אמת, בעלי אמונת חכמים בשלימות - יכריע ויעמוד נגד כל החיבורים הרעים, שנתחברו על-ידי המלעיגים על דברי חכמים. על-כן, למען השם, תראו להתחזק ולהתאמץ בזה, בכל האפשר להדפיס את הספרים קדושים הנזכר-לעיל, (כי אז היו כל דבריו הקדושים (של רבי נתן) זכרוננו לברכה, בכתב יד עדיין, ולא נדפס בימיו רק חלק ראשון (מ"ליקוטי הלכות") מהאורח חיים) ולפרסמם בישראל, למען יוכלו הכשרים לעמוד ולתחזק באמונתם הקדושה בשלימות!" (ראה ב"עלים-לתרופה", במכתב ההסתלקות של רבי נתן).

ובשעה שדיבר מזה, לא הבינו עדיין תכלית המכוון כל-כך, עד אחר שראו שנסתלק ביום זה עצמו (- עשרה בטבת, יום פטירת עזרא הסופר). אז הכינו למפרע קצת כוונת דבריו הקדושים זכרוננו לברכה, עד היכן מגיעים!

וכן היה, שתיכף אחר הסתלקותו, התחילו להתפשט ולהתגבר הגזירות של לימוד נערי ישראל כתבם ולשונם בבתי ספריהם, והם ה"שקאליס", וההכנסה על-זה היה, שהטילו מס על ישראל לשלם בעד הדלקת נר של שבת, שמוזה דיבר גם-כן ביום הנזכר-לעיל סמוך להסתלקותו, ורימו שנוגע גם-כן לענין מאמר זה הנזכר לעיל, וכמבואר קצת בהלכות ראש-חודש הלכה ז' (עיי"ש בסעיפים: ל, נ"ג, ו-נ"ה, ובסוף ההלכה הנזכר-לעיל, ובעל"ת הנזכר-לעיל). גם הגזירה של שינוי המלבושים, ועוד כהנה וכהנה, והרוח סערה של האפיקורסות הולך וסוער בכלליות ובפרטיות, מה שאי-אפשר לבאר כלל.

אך זאת נחמתנו בעניינו, מאחר שרואין שנתקיימו "ראש דבריו", בוודאי בעזרת-השם יתקיימו כל דבריו הקדושים זכרוננו לברכה - שהספרים הקדושים הבנויים ומיוסדים על יסוד אמונת-חכמים בשלימות, בפרט הספרים הקדושים הבנויים על יסוד התגלות הדעת וחידושי תורתו של רבינו הקדוש, אור האורות, זכר-צדיק-לברכה - המה יעמדו בעזרתנו סלה, "ולא יאשמו כל החוסים בו".

ועיין בהלכות תענית הנזכר-לעיל (בסעיף ו'-ט, י'-א), מבאר שפרשת ויגש והפטורה שלה, מדבר על כל התיקונים המבוארים במאמר "חדי רבי שמעון" הנזכר-לעיל. ועיין גם בהלכות שחיטה הלכה ה', המחובר להלכות תענית הנזכר-לעיל; ופטירתו של הרב רבי נתן זכרון-לכרכה, היה ביום שישי, ערב שבת קודש פרשת ויגש, הנזכר-לעיל:

סיכום התורה

וגרסא אחרונה היותר מדויקת.

מבואר כאן שכל תיקון דרכי האדם תלוי בהמתקת הדינים וכשזוכה להמתקת הדינים אזי ליבו שלם עם חכמים ועם חבריו וזוכה למשפט הנכון ולעיצה נכונה לכל זמן מקום ואדם וזו הגאולה השלימה כי בזה כל מעשיו ודרכיו מתוקנים ואכילתו מבוררת ואור לו בכל מקום ובכל דבר ואמונתו שלימה ודבק רק בצדיקים וליבו שלם עם כולם ומקבל מכל אדם את הנקודה המיוחדת לו וזוכה לשמחה וטובה ושלו.

אבל סתם אדם מעצמו אין לו שום אפשרות להמתיק את הדינים שעליו כי לפתח חטאת רובץ פתח הוולדו ובפתח כל יום מתגבר היצר וליבו נגוע מלראות נגעי עצמו וליבו מלא פניות והיצר דוחק להחיות עצמו גופו ותאוותו ובעלי הדין מקטרגים ונסתמין לו צנורות השפע ומשפטו מעוקל ונידון בעצמו מהמותר והמיותר שבכל דבר. וליבו חלוק מחכמי אמת וצדיקים ומכל אדם.

ואין עיצה ואין תבונה אלא להמתיק הדינים ע"י הארת התורה עליו כחז"ל בראתי יצה"ר בראתי לו תבלין דכולהו בחכמה איתבררו בחכמת התורה. דא עקא דחכמת תורה שלנו היא חכמה תתאה היא נובלות התורה של מעלה אין בכוחה להמתיק אלא כל מצוה את הצמצום השייך לה כי כל מצווה והלכה היא כלי קטן לאור החכמה העליונה שממנה כל ההמתקות ואין שלימות אלא בהצטרף כל חכמת התורה כולה רק ע"ז נעשית כלי שלם לכל חכמת התורה עליונה שמשם ההמתקה השלימה.

ויש צדיק שזיכך עצמו כל כך כמו עור מעובד שלא נשאר בו שום ריח כלל, והוא מזוכך בתכלית מכל ריח עוה"ז והבליו, דהיינו שאע"פ שגופו ירד לעוה"ז, אין לעוה"ז שם נגיעה בו, אלא ראשו בשמים בעוה"ב ועוד יותר מגיע מחשבתו בקבע עד קודם הבריאה כהעיור שהיה זוכר לאו כלום דהיינו שקשור לקודם היות העולם באותה שרש של יש מאין שהיא חכמה היוצאת מהכתר, שהיא ראשית ההויה העולם הנקראת אבן השתיה, ממנה הושתת העולם, אבן כנוי למלכות המושרשת בי-ה, שמהם הושתת העולם, דהיינו שתי"ה. ושם שורש התורה, שהיא תורה הקדומה שקדמה לעולם, ובה הסתכל הקב"ה וברא עלמא, היא החכמה עילאה קדש הקדשים, שם מושרשת נשמת הצדיק הזה, שזכה לזכך עצמו כל כך עד שמאיר משרשו שבמלכות א"ס המתקה לעולם הזה.

וכאן מתחילה צוואת רבנו שמגלה לנו דעו שעד עכשיו כשאתם נילוים אלי ונכללים בי ממילא יש לכם המתקה ממני ובפרט בקיבוץ כל אנ"ש אצל הצדיק בראש השנה שרש הדינים אזי היא המתקה לכל השנה אבל כשאפטר ואסתלק מהעולם זוהי תקנתכם-

שכיון שכנ"ל אין המתקת הדין אלא בשרשו, באבן השתיה, שהיא החכמה עילאה, צריכים אתם לעשות לבד כלי לאור הזה, וזה ע"י שיהיה לכל אחד מכם בחי' שלימות התורה, וזה ע"י אמונת חכמים, ושתכבדו את ספריהם של כולם, לבד מספרי חקירה ופלוסופיא (וחכמות חיצוניות).

כי לכל אדם יש נקודה מיוחדת לו מצד שרש נשמתו שאין בחבירו (עיין תורה לד שכנגד זה יש חרפות לב בלב כל אדם שכל חרפת לב אין לה תיקון אלא ע"י נקודה של איזה אדם השייכת אליה נמצא שכל אדם צריך כדי לתקן את ליבו לכל עם ישראל לקבל מהם מכולם את הנקודה שייכת להם כדי לתקן כל חרפת ליבו) ולפ"ז כעין זה נראה שהיא גם השלמת התורה אינה אלא ע"י כל הנקודות של מחברי הספרים, כי כל בכל ספר מתגלה הנקודה המיוחדת למחברו מצד נשמתו וכמבואר בתורה קצב שבספר מתגלה הנשמה ושכל ודעת ופנים של המחבר, נמצא שרק בהצטרף כל הספרים הקדושים יש שלימות לתורתו, אלא מסתמא כיון שא"א שילמד את כולן לכן עכ"פ ע"י שמכבד תורתם של כולם ואת הספרים כולם, אזי מצד הערבות אין מניעה שיקבל את נקודות כולם, וכדמצינו לענין קיום התרי"ג מצוות שיש מצוות כגון של כהן שלא שייך בישראל שמבאר מוהר"ן ש"ע אהבה והתכללות אזי נכללים, זה בזה ונחשב קיום של אחד לגבי חבירו. עוד יש בחי' ע"י צדיק שנשמתו כוללת כמה נשמות, אפשר שיקבל נקודות אותם שנכללים בו וכיו"ב. ע"כ הכל בתנאי שלא מבזה את ספרו של אף אחד, דאי לאו הכי לא יוכל לקבל בשום אופן את הנקודה השייכת לו, ונמצא חסר בתורתו. עוד עיין שיחות הר"ן צא שכיון שכל ישראל מושרשים בתורה לכן אם מדבר רע על אחד מיישראל אזי חסר לו בתורה אותה אות השייכת לו. ותורתו חסירה.

וכשהתורה שלימה כנ"ל, אזי היא בחי' לוחות האבן, כי מקבלת הארה מאבן השתיה חכמה עילאה הנ"ל, ונמתקים כל הדינים וזוכה לכל הטוב הנ"ל.

עוד מבאר רבינו גודל הפגם של המסמך על עצמו רב שאין לו אמונת חכמים, כי רב כזה משפטו מעוקל וכל הרע הנ"ל נמצא בו, ולא יכול להנהיג אפילו עצמו כ"ש אחרים.

אלא שזה לא כל ההפסד, כי הסומך רב שאינו ראוי, אזי הסמיכה פוגמת בתוקף כתב ישראל/י, ועי"ז נגזר לגרש את ישראל מקום מושבותם/י, ועי"ז נאבד מהם סוד העיבור, שהוא סוד הנהגת העולם ע"י הגלגלים, כי

¹ כמה ביאורים בזה בדרך אפשר עיין לקמן במקומו באות ב' ובהקדמה לעניין זה שם.

יש לכל גלגל שכל פרטי ויש נשמה גדולה שהיא השכל הכולל שממנו מקבלים כל הגלגלים, נמצא שהנהגת העולם על ידי אותה נשמה, לכן היא היודעת סוד העיבור. כי סוד העיבור הוא סוד המשפט המדויק למצא את נקודת סוף הריחוק ותחילת הקרוב שיש בכל גלגל שהוא סוד חצות וסוד המולד וסוד תיקון המשפט בתכלית. והיודע זאת הוא המנהיג את הגלגלים ואת העולם, ממילא יודע עצה נכונה לכל אדם בעוה"ז שהוא תחת הזמן מקום דהיינו הגלגלים. והסומך רב שאינו ראוי, נעלם ממנו אותה נשמה, ואין לו עצה וליבו חלוק ונידון במותרות כנ"ל, וכל הרע הנ"ל נמצא בו כמו ברבו שסמך. ואזי הקב"ה מביא עליו מחלוקת, כדי להחזירו בתשובה על פגם אמונת חכמים, כדי שיחזור ויכבד כל ספרי הקודש, כדי שתייהיה לו תקנה ע"י שלימות התורה כנ"ל. אלא שאם אוחו ברב המפרסם של שקר שלו אזי אין לו תקנה, כי רבו בעצמו מבזה חכמים וכ"ש התלמיד, לכן רבי כזה יכול אבד את אנשיו מעוה"ז ומעוה"ב, השם ירחם ויציל ממפורסמים של שקר. עד כאן הסיכום

הקדמה

נ"ל כהקדמה הטובה ביותר היא העיון בביאור הפרפראות לחכמה על תורה זו שהאריך בתורה זו בביאורו יותר מדרכו בשאר תורות ומבאר עומק כוונת כל עניין והקשר ביניהם.

הפל"ח באות י' מספר עובדות שהיו סמוך לאמירת תורה סא ומוכיח שבשנה זו תקסח התחיל רבינו להכין את הקרקע להסתלקותו ורמזו על פטירתו ורצונו שיבואו על קברו ללמוד להתפלל ולומר תהלים וגילה התיקון הגדול שבאמירת תיקון הכללי על קברו.

ואז ציווה להתחיל בהכנה להדפסת ספרו הלוקטי מוהר"ן, דבר שהיה חדוש גדול, כי עד אז ציווה להעלים מאד כתביו ממי שאינו מאנ"ש, ומאז דיבר הרבה ממעלת ספרו ורצונו שילמדו בו סדר בקיאות וסדר עיון. ושלא כדרכו תמיד שביאר גודל מעלת השמיעה מהצדיק בעצמו ולא לסמוך על הלימוד בספריו, כאן מאריך לבאר גודל החשיבות להאמין שכל הספרים שאין בהם אפיקרוסות נצרכים לעולם להשלמת התורה של כל אחד ואחד, שבזה תלוי הכל כי עי"ז נשלמת התורה ורק כשהיא שלימה יכולה לקבל המתקה משרשה בלוחות האבן המקבלים מהשכל הכולל שבאבן השתייה שהיא נשמת הצדיק נשמה גבוהה מאד שמנהגת את הגלגלים שעל ידם מנהיג הקב"ה את העולם בהעלם (סוף תורה לא/י^א).

ואמר אז "גמרת וי' ואגמור" דהינו שפטירתו אינה הפסק, אלא ממשיך לדאוג לנו גם אחר פטירתו וגם לאותם שלא הכירו אותו אם יתחברו לאנ"ש. ואמר העיקר שיחזיקו עצמם כל אנ"ש באחדות גדול באהבה רבה אז אין להם לדאוג כלל כי בוודאי יהיו צדיקים וכשרים כמו שהוא רוצה. ועניין זה ימשך עד ביאת משיח כמו שאמר האש שלי תוקד עד דביאת משיח. ואמר (שיש"ק ח"ג תלה) שהכין כלים למשיח צדקנו וממנו עד משיח לא יהיו חדשות.

עוד ביאר אז גודל מעלת הנסיעה לצדיקים בר"ה כי הצדיק הוא בחי' אבן השתייה שממנה המתקת כל הצמצומים, והדינים.

ואמר שכמה וכמה צדיקים גדולים מאוד התחילו לעשות ולתקן וכו' ואחר שנסתלקו נפסק הענין, והוא ז"ל רוצה לעשות ולתקן באופן כזה שלא יופסק הענין לעולם, ואלו התלמידים יעשו עוד תלמידים אחרים וכו' וכן עוד להלן יותר וכו'.

ובאות יא מסיק הפל"ח מהנ"ל שתורה סא היא כמו צוואה שאמר רבנו לאנ"ש בר"ה תקס"ח כשהתחילה מחלתו וסבר שיפטר ממנה.

ומאמר זה הוא הדרכה איך להתנהג אחר פטירתו כשלא נוכל לקבל ממנו עצה והדרכה והמתקת הדינים ולא ישאר לנו אלא ספרו ועצותיו בע"פ שאצל תלמידיו ותלמידיו ואז רק ע"י אמונת חכמים אמיתיים ואמונה בכל ספרי הקודש שהם נצרכים לעולם בזה יזכה לשלימות התורה שע"י יזכה שתכלל בשרשה שבצדיק ויזכה להמתקת הדינים ואזי יתבטל ממנו כל חשכות העיצה בבלבול המשפט ויזכה להוציא משפט נכון לאו רבכל לימודיו ובפרט בספו של הצדיק.

^א שגזרים גרוש על ישראל ממקום שישבו בו (כי מקום שיושבים בו ישראל שיש בו בתי כנסיות ובתי מדרשות אם לומדים בהם ספרי צדיקים אמיתיים ומתפללים בהתקשרות לצדיקים אזי הוא מקדש מעט ושורה בו אורא דארץ ישראל אפילו בחו"ל) ומי שסומך רבי שאינו ראוי אזי פוגם בבחי' הכתב ובבחי' המקום, שלא שורה בו אורא דא"י ואזי מגרשים את ישראל מאותו מקום למקום מדבר ושממה שגם מעולם לא היה בו אורא דא"י. ועי"ז לא יכול להיות ביניהם צדיק שידע סוד העיבור

^ב בסוף תורה לא – כי אף שישך אל עקר, על כל זה העבדים מכסין עליהם כאלו כל העולם שלקח, ומכסין העולם בדרך הטבע. כי באמת הקדוש ברוך הוא מנהיג העולם, והם מכסים הנהגת השם יתברך כאלו מתנהג, חס ושלום, על ידי הכוכבים ומזלות בעצמן. אף לעתיד לבוא יעביר אותם, ואז יקיים: "סר צלם", ואזי יתגלה אור השמש. בבחינות: "וירחא לכם יראי שמי שמש", הינו שיתגלה אור השמש. וזהו: "ומרפא בכנפיה", הינו בחינת: "ולא יכנף עוד מוריק".

ונראה שעיקר הכוונה באמונת חכמים היא לתלמידי רבינו ותלמידיהם ותלמידיהם להאמין בהם ובספריהם, שבכל ספר שלהם יש עכ"פ איזה השלמת הבנת דברי רבנו ויחד עם זה לדעת שיש צדיק גדול נשמת רבנו שהיא אבן השתיה שממשיכה להיות גומרת את תיקונינו כנ"ל וזה ע"י שבאים לציונו הקודש ונכללים באנ"ש שם.

יש להעיר שרבנו תולה את כל התיקון באמונה חכמים ובוזה מיד מזהיר מחכם שאינו הגון אבל לגבי ספרים רק חוזר ומזהיר שלא ללעוג על שום ספר ולא אומר שום הגבלה בזה ובלק"ה (עפ"י חידושו בלק"ה שבת ה יג לגבי מי שנעלם ממנו צדיק האמת) מזהיר רק מספרי המחקרים האפיקורסים ההולכים בדרך אריסטו וכיו"ב ולכאורה קשה מה ההבדל בין רבי שאינו הגון לספר של רבי שאינו הגון. ונראה כי דווקא לגבי רבי יש מצוה דלא תסור וע"כ יכול רבי שאינו הגון להוליך את האדם לשאול תחתיות אבל לגבי ספר יש פחות סכנה כזו ועוד שבדיבור בע"פ קל יותר לרמות בני אדם ולהדמות לצדיק אבל בספר יכתוב אפיקורסות וזה ניכר ואם יתדמה לצדיק ויכתוב דברי יראת שמים הרי יש כאן פחות חשש שבגלל זה ישמע לו גם בדברי אפיקורסות. ונ"ל שעכ"פ נקודה של קדושה יש בכל ספר לבד מספרי אפיקורסות ממש. כי גם ברשע יש טוב ואם יכתוב ביר"ש מסתמא הטוב יתגלה בזה ולא הרע. עוד גם רבינו לא אומר ללמוד בכל הספרים אלא שלא להלעיג עליהם. כי כולם נצרכים להשלמת התורה ובוזה שמקבלם כבר הם מצטרפים להשלמת התורה. אבל עיין בפל"ח אות יא שכתב לעסוק בהם. ולמעשה טוב לעסוק בוודאי מבספק ויש ספרי צדיקים אמיתיים רבים והלוואי שנספיק ללמוד אותם. ובפרט את הלקוטי מוהר"ן שיש חיוב לעסוק בו בשני סדרים בקיאות ועיון, ויש את כל העצות (וכן אמר שכתב בו על כל נושא לבד מג' דברים שמנה אותם) אלא שלהבין בספר של רבינו צריך הרבה אמונת חכמים כי רק בעמל רב מוצאים את המתקנות שבו וקשר הדברים ועומק העצות.

וזה רואים בחוש שלא מצינו רבי כזה שאחרי שנים רבות שהיה אורו מאיר רק אצל מעטים מאד, בזמן קצר בזמנינו התפשט אצל המונים חסידים חדשים מכל הסוגים ומכל שכבות הציבור שלא קבלו דרכו מהוריהם כמצוות אנשים מלומדה וגם הרחוקים ביותר מיהדות, אלא נתעוררו מעצמם לשוב ולהיות מחסידי שעוסקים בעצותיו ומדברים משבחיו ובאים לציונו הקדוש ומתפללים יחד בר"ה שם.

למעשה

מאחר שתורה זו היא צוואת רבנו יש ללמוד אותה כצוואה שעיקרה הוא צווי על אחר פטירתו איך לסייע לו לגמור את התיקון שלנו כראוי.

הציווי הראשון הידיעה שתיקון האדם תלוי להוציא מכל לימוד משפטי אמת ועיצה נכונה¹⁷ כפי האדם הזמן והמקום עיצה שעל ידה יזכה לחיים הנצחיים¹⁸. ולעיצה נכונה אפשר לזכות רק ע"י אמונת חכמים ואמונה בחשיבות כל ספרי הקדש. והתקשרות לצדיק האמת אבן השתיה שכעת אחר הסתלקותו אפשר לקבל ממנו רק ע"י שלימות התורה ע"י שמכבד את כל הספרים.

אזהרה שלא לסמוך רבי שאינו ראוי

¹⁷ ליקוטי הלכות ראש חדש הלכה ז אות ג – כי זה מובן לכל משפיל שחלקת והסתרת העצה זה קשה מכל הצרות והיסורים שבעולם, כי בודאי אין שום צער וצרה וצוקה שלא תמצא עצה להנצל ממנה, אף עקר הצרה, רחמנא לצלן, הוא מה שנעלם ממנו ואינו יודע העצה איך להנצל ממנה. ולפעמים נראה לו איזה עצה אף עצתו חלוקה לשתיים, כי יכול להיות שעל ידי עצה זאת ילקל יושר וצריך לעשות בהפך, כמובן לכל בר דעת בכל מה שעובר עליו.... (וכמבאר מזה הרבה בדברינו במקום אחר בהלכות ספד הלכה ז' ובמקום אחר) אף עקר הצרה והיסורים מחלקת העצה הוא בענין התקרבות לה' יתברך מכל המקומות שנדח לשם בעונותיו הרבים, כי חוץ מזה הכל הבל, ואם ירויח ואם לא ירויח ממנו, איך שיהיה יכלה ימי חייו וישוב אל העפר כשהיה, אבל חלקת העצה בענין קדשת ייחודו, שזה תכליתו הנצחי, זה עקר הצרה הגדולה מהכל, כמובן היטב לכל המסתכל על סופו ותכליתו האחרון.

¹⁸ ליקוטי הלכות שחיטה הלכה ה אות ג – כי יש כמה וכמה עצות שהם נראין עצות טובות לפי שעה, אבל באחרית אין מצליחין על ידם. ועל כן, בודאי, באמת אינם עצות טובות כלל. ולזכות בעצות שלמות, להצליח על ידם באחריתו לנצח צריכין ישועות רבות מאד. וצריכין לבקש לה' יתברך על זה מאד מאד בכל יום ויום כמו שאנו מבקשין בכל פעם, "ותקננו בעצה טובה מלפניך והושיענו מהרה למען שמך". וכמו שאמר אדונינו מורנו ורבנו ז"ל, שבקשת ותקננו בעצה טובה וכו', צריכין לבקשה ולהפציר ה' יתברך הרבה מאד על זה. (כמבאר בשיחותיו הנ"ל בחצי מוהר"ן), ועקר העצה הוא בסופה, בבחינת טוב אחרית דבר מראשיתו, ואפלו בגשמיות יכולין להבין זאת, שעקר הוא גמר העצה, כי לפעמים יש כמה סברות רבות שצריכין לעשות כן, והם סברות אמתיות, לכאורה, אבל אף על פי כן יש סברה שסותרת הכל, שצריכין לעשות בהפך ממש ואי אפשר לבאר כל זה, אף כל אדם יכול להבין בעצמו מה נעשה עמו בענין העצות, אבל אפלו בשמצליח על ידי עצתו באיזה משא ומתן מי יודע אם יצליח פעם שנית. כמו שראינו הרבה שהצליחו כמה פעמים בקניית סחורות וסמכו על זה ולוו לעצמן וקנו הרבה הרבה יותר ממהם. ואחר כך נפל השער ונתדלדלו מאד ונעשו בעלי חובות, והרבה נעשו בורחים וכו'. על כן באמת קשה להאדם לתת עצה לנפשו, וצריכין לסמוך רק על ה' יתברך ולבקש בתחנונים הרבה לפני ה' יתברך, שיתקנו בעצה טובה לפנינו. והעקר שצליח על ידי עצתו לנצח, כי אפלו מי שמצליח במשאו ומתנו כל ימי חייו אם אינו זוכה על ידי עשייתו לחיים נצחיים מה יתרון לו בכל עמלו, כמו שנאמר עליו, "עשר שמור לבעלי לרעתו" רחמנא לצלן (כמבאר לעיל מזה). על כן עקר תקון העצה הוא בגמר וסוף.

הציווי השני הוא אזהרה שלא לעשות לו רבי שהוא רק למדן, ואפילו הלמדן הגדול ביותר בדור, אלא למדן וצדיק/טו ויש לו אמונת חכמים/טו כי בלא אמונת חכמים אין עצה נכונה ואפילו את עצמו לא יודע להנהיג כ"ש אחרים.

ובזה מאריך רבנו לבאר גודל הנזק שנעשה ע"י סמיכת רבי שאינו ראוי שלא רק שמוליק אנשיו בדרך לא נכונה אלא שמזיק לתוקף כתב/טו ישראל עד שגורם לגרש בני ממקום מושבותם דהיינו גלות.

ובעניין זה יש לכאורה דבר תמוה כי מבאר שאמונת חכמים היא כמ"ש (בדברים יז) לא תסורו מן הדבר וכו' ימין ושמאל, ומבאר שם ברמב"ן עפ"י הספרי שהוא חיוב התורה לקבל דברי הסנהדרין והפוסקים שבכל דור אפילו אם הם טועים. עוד מבאר בביאור הליקוטים שהמקום המסוגל ביותר לכוון להלכה הוא סמוך לאבן השתייה ועל כן סנהדרין מקום מושבה הקבוע היה בלשכת הגזית שבבית המקדש, וגם קודם שנבנה הבית ישבו סמוך למשכן ששם היו לוחות האבן שמקבלות מאבן השתייה.

ומאידך מביא רבנו כדוגמא לרבי שאינו ראוי שאסור לסמוך אותו לרבי על עצמו את דואג האדומי אע"פ שהיה גדול בתורה יועץ למלך וראש הסנהדרין וישב בנוב ששם היה המשכן באותו הזמן, דהיינו אדם שהוא הדוגמא למי שיש לו את כל התנאים שהתורה מחייבת לשמוע בקולו ולא לסור מדבריו ימין ושמאל.

ובהכרח לתרץ שיש חילוק בין רב לרבי כי רב פוסק בהלכה ובה דבר לא תלוי רק בי שאמנם צריך לבחור לו רב פוסק היותר גדול וצדיק שאפשר אבל מחויב לשמוע לרבנים שנבחרו בעם. אבל כל זה רק בעניין פסקי הלכה אבל עצות בעבודת ה' ובהשקפה לזה כל אחד צריך לעשות לו רבי צדיק ולמדן ובה כל האחריות היא על האדם עצמו שבחר לעצמו רב שידריך אותו ויוליך אותו בדרך האמת בעצות נכונות, ובה מדגיש רבנו שכל האחריות היא על האדם עצמו ואפילו הרב שאינו ראוי בעצמו לא יתן את הדין כמו אותו אחד שסמך אותו על עצמו לקבל ממנו. (ואילו הרב עצמו שקיבל כבוד יותר מהראוי לו ושתק דינו יתבאר בתורה רלו ע"ש מה שבארנו)

נשמת הצדיק שהיא שכל הכולל בחי' אבן השתייה

הציווי השלישי הוא שנוסף לעיקר האמונת חכמים שצריך להאמין בכל הצדיקים האמיתיים שהולכים בדרך הזוהר והאריז"ל והבעש"ט (לק"ה שבת ה' יג), צריך להאמין שיש צדיק מיוחד נשמה כוללת וגדולה במיוחד צדיק האמיתי שהוא נשמה גדולה מאד שיכולה לרדת לזה העולם רק במקום המסוגל להוליד גוף וך שיקבל אותה, ממילא היא נשמת חד בדרא או חד בכמה דורות ואולי רק מיחיד הדורות ונשמה גדולה זו שרשה ואחיזתה למעלה מעוה"ז והיא בחי' שכל הכולל המנהיג את הגלגלים שעל ידם נעלם ומנהיג הקב"ה את העולם, נמצא נשמה זו היא מנהגת הגלגלים ונמצא שמי שנכלל בה אזי הנהגת העולם היא כרצונו. ויודע עצה לכל עת ומקום ואדם.

עוד מבאר בעניין זה של נשמת הצדיק האמיתי שהוא שכל הכולל חכמה עילאה שבו מושרשת התורה בחי' קדש הקדשים בחי' אבן השתייה שממנה הושתת העולם ועל כן ההתכללות בצדיק הזה היא בירור הכל בשרשו שע"י המתקת כל הדינים כולם. וביטול הדינים הוא ביטול כל החשכות וכל המחלוקות וכבודות ועצבות.

אבן השתייה

ובזה יש להרחיב הרבה ועיין בהקדמה וביאור עניין אבן השתייה שכתבנו באמצע אות ו' וכאן נוסף עוד קצת ביאור מקיף יותר.

ותחילה יש להקדים דברי הזוהר ויחי רלא. וקיצור דבריו שאבן השתייה – אבן היא מלכות ושתייה היא שת י"ה. כי היא הארה ממלכות דאצילות שהוריד הקב"ה לעולם הבריאה ממנה הושתת העולם ונשארה מציאותה בשני המקומות באופן שהעליון מאיר לתחתון והיינו בינה עילאה המאירה למלכות.

ועיין ככבי אור חכמה ובינה שם מבאר הראב"ן בכמה אופנים שרבינו הוא הארת הבינה. ולפ"ז רבינו הוא הצדיק כי כל בשמים ובארץ שמאיר מבחי' אבן העליונה לאבן התחתונה ועי"ז כל הנכלל בו זוכה להמתקת הדינים בשרשם ולחידוש כח ההמלכה את הש"י.

ואיתא בתפארת יהונתן (איבשיץ) עה"ת קיצור דבריו שאבן השתייה היא בחי' הארה מעולם התוהו/טו שקדם לעוה"ז ומכח הארה ההיא הושתת עוה"ז כי מהרושם שלו נתחזקו הכלים ואזי כששב האור כבר היו כלים

^{טו} בלקוטי הלכות מבואר שהכל תלוי בתיקון הברית וצדיק הוא מאן דנטר ברית כידוע.

^{טז} עניין זה של חיוב החיבור בין למדן לצדיק ואיסור הפירוד ביניהם נתבאר בתורה לא אבל כאן הדגש על אמונת חכמים של הרב דהיינו שזה אחד התנאים שחייב להיות למנהיג אמיתי אמונת חכמים ועיין בתורה יח אות ג' שגם שם מדבר ממנהיג אמיתי ושם מבואר שעיקר המנהיגות היא רחמים וזה א"א אלא כשיש לו אמונה חזקה בהש"י עי"ש עוד מתבאר שם שמנהיג אמיתי סבור שאינו ראוי להנהיג ודבר זה משתלשל אצל מבחי' רגע באפו של הש"י עי"ש

^{יז} ביאור העניין שנחלש כתב ידינו ע"י סמיכת רבי שאינו הגון צ"ע דלא איתברר כל צרכו ועיין לקמן. עיין בהקדמה לאות ב' אופנים לבאר העניין הזה. ועוד במקומו בריש דף ער:

^{יח} הכוונה לעולם הנקודים שבו ירדו אורות גדולים והכלים עדיין לא היו חזקים דהיינו מגושמים מספיק לכן נשברו ולכן כביכול לא הצליח להיבאר עוה"ז. נמצא שהוא אור גדול וגשמיות מועטת ומה שנשבר בו זה הכלים. ואת האור הזה האיר הקב"ה שוב בעולם החדש עולם התיקון וכיון שכבר היה פעם בעולם השאיר רושם שממנו נעשו כלים מגושמים יותר וחזקים שהכילו את האור וכלים אלו הם גשמיות עוה"ז. וזה בחי' הזרע הנרקב דהיינו שהכלי נשבר והאור נשאר וחוזר להאיר בכלים חדשים דהיינו בחומר האדמה ומגדל

מגושמים מספיק לקבלו. ועוד^ז לשיטת התוס' בר"ה כז. עלה במחשבה להבראות בר"ה ונברא בפועל בניסן. נמצא שבר"ה הושתת העולם בבחי' זריעה והריון בחי' אבן השתיה ונולד בחודש השביעי בניסן. נמצא לפ"ז דייקא בר"ה מאיר האבן השתיה שרש העולם ביותר^ט. והיא בחי' שרש הדין, כפי שעלה במחשבה תחילה לברא את העולם בדין, לכן כל הדינים נמתקים בו, כי כל דבר מתברר בשרשו.

ועפ"ז נראה לבאר שכמו כל חידוש בעוה"ז כגון לידה וצמיחת אילן חדש ע"י זריעת זרע בכלי השייך לו, והזרע נסרך ונשאר רק כוחו הרוחני, דהיינו שבטל החומר ונשאר רק הצורה, והוא צר צורה בחומר החדש שנזרע בו, ועושה בריאה חדשה, נמצא שתמיד הצורה היא השארות מעולם הקודם שהוא בחי' אב וצורה לחידוש המתחדש, כך גם תחית המתים בעולם שיתחדש לעתיד לבוא תהיה מכח הלזו, דהיינו שישאר זרע מעוה"ז שיזרע בעולם העתיד לבוא והוא יהיה בחי' צורה בחומר עולם העתיד, דהיינו שהלזו בו נרשם כל מעשיו הטובים בעוה"ז (ובעולם הזה אין לו כליון אבל לעתיד לבוא מכורח שיהיה לו כליון וישאר רק כוחו הרוחני) והכח הרוחני שבלזו הוא יהיה צר צורה בחומר שלעתיד לבוא וי"ז תהיה תחית המתים. כך גם עוה"ז הושתת ע"י אבן השתיה שהיא בחי' זרע שנזרע מעולם שקדם לו שהיה זך יותר כי הכלים שבו היו פחות מגושמים לכן לא היכלו את האור והוא הצר צורה בחומר העוה"ז. ואיתא בכתבי האריז"ל שקודם לעולם התיקון שלנו שנקרא עולם הברודים דהיינו עולם התיקון, היה עולם הנקודים שבו היו האורות גדולים מהכלים ונשברו ובו נתהווה כל בחינות הרע שהם שברי הכלים שאנו צריכים לתקן בעולם הזה. וזה שאמרו חז"ל שקודם הבריאה היה הקב"ה בונה עולמות ומחריבם^י. ועפ"י הכלל הנ"ל שכל חידוש נעשה מזריעת זרע מעולם שקדם לו מבאר התפארת יהונתן הנ"ל שאבן השתיה שממנה הושתת העולם היא בחי' זרע מעולם התוהו והשבירה שקדם לעוה"ז. שהוא מעולם שהאורות בו עצומים והכלים מועטים^{יא}, והוא הצר צורה בעוה"ז.

נמצא שנשמת הצדיק שרבינו אומר כאן שהוא אבן השתיה אור עצום מעולם שקדם לעוה"ז אור עוה"ב^{יב} שהוא הצורה של עוה"ז והיא הנשמה המנהגת את הגלגלים שבהם מונהג העולם.

ומאידך מבואר במ"א שרבינו אמר שזכה למדרגתו לא מגודל וקדושת נשמתו אלא מעבודתו הרבה במסירות נפש שלפ"ז הכוונה שזיכך עצמו בתכלית מכל ריח החומר ונעשה לגמרי בחי' צורה עד שזכה להיות מרכבה לאור עצום מעולם שקדם לזה העולם דהיינו בחי' הבעטלער העיוור שאמר שזוכר לאו כלום והיינו לאו כלום מעולם התיקון כי הוא מעולם שקדם לו שממנו הושתת ונזרע עוה"ז.

ונראה שיש בזה שתי בחינות בחי' אחת הנשמה שמנהגת הגלגלים שמבואר שהיא נשמה שמצד עצמה היא גדולה מאד וצריכה תנאים מיוחדים להתגלות בעוה"ז. אבל מצד היותו אבן השתיה משמע שזה תלוי בזיכוך והעבודה עד שמבטל כל ריח גשמיות מעצמו ונעשה בחי' אור וצורה כלפי עוה"ז ונעשה מרכבה לבחי' אבן השתיה.

תיקון המשפט

הציווי הרביעי מבואר כאן הוא עניין תיקון המשפט שהוא מורכב מעניין המותרות וחלוקת העצה אבל עיקר העניין הוא שעיקר התיקון והגאולה היא כשיש לאדם עצה נכונה בכל זמן ומקום. אלא שלזה צריך את כל

ממנה עץ חדש על פי הצורה שהייתה טמונה בזרע שנשבר. וזה בחי' היום הרת עולם ולמבטא אשכנזי נשמע היום הרס עולם והיינו הך כי ההריון הוא ע"י הרס חומר הזרע ובר"ה נברא העולם בכח דהיינו הריון, דהיינו שנשברו הכלים של עולם התוהו ונזרע עולם התיקון.

^ט ואפשר שמטעם זה רק ביוה"כ הסמוך לו נכנס כהן הגדול מאחיו לקדש הקדשים מקום אבן השתיה לחדש כח הנבראים להמליך את הקב"ה ולהמתיק כל הדינים מעליהם בשרשם שבאבן השתיה.

^י כי הוא חק שהכלים מתחזקים כראוי רק מכח הרשימו שנשאר ממה שכבר האיר האור ונסתלק ע"י שבירת הכלים שבתחילה. וזה בחי' דרשת חז"ל (שבת קיט: חגיגה יד. גיטין מג.) עה"פ והמכשלה הזאת תחת ירך אין אדם עומד על דברי תורה אלא א"כ נכשל בהם. (וזה בחי' אין האשה מתעברת בביאה ראשונה ובחי' קל שנים שפרש אדה"ר מאשתו עד שילד את שת. ובחי' תלמיד ר"ע שקדמו לתלמידיו ר"ש כמבואר בלק"ה)

ואע"פ שנראים בשני חקים הזריעה והשבירה כלים שהרי האור ראשון היה יכול להשאר בכלי אם היה חזק, ואילו בזרע מוכרח שתישאר רק צורה כדי לברא דבר חדש. אבל באמת למה שלא יקלט הזרע בעצמו ויתחזק מהאדמה שנזרע בה בלא שירקב. אלא שהוא חק בכל התחדשות שההכרח שתייה חידוש ולא המשך כי בהמשך בהכרח נשאר החסרונות שבקודם. ורק חידוש יכול להתחיל יושר כראוי. אבל בשבירת הכלים הטעם אחר כדי לחזק הכלים שכך רצה הקב"ה שתמיד לא יהיו הכלים הראשונים חזקים מספיק ואולי זה מחשש שלא יהיו חזקים מדאי לכן טבע חק שתמיד תחילה הם חלשים ומתחזקים רק כפי הנצרך ע"י הרושם שבהארה הקודמת ולפעמים צריך כמה פעמים שישבר כדי שיתחזקו כראוי. מכאן התחזקות שתמיד ידע בכל כשלושן שהוא מוכרח לחיזוק הכלים של הדבר הזה בעצמו שרוצה לעשות. ואדרבה כיון שהוא חק הרי אם הבין סוגיא בפעם ראשונה יש חשש שמשוואו אנו כשורה וכן בכל עבודה שמתחיל עם מצליח מיד יש חשש שאין זו עבודה כראוי או קטנה עליו.

^{יא} נמצא שעולם התוהו בחי' זכר כלפי עולם התיקון וכידוע שז' מלכים שמתו היו לבא נשים לבד מהאחרון שהיה מעולם התיקון כי היתה לו אשה וזה בחי' אדם הראשון שקודם שהוליד את שת שממנו הושתת העולם פרש מאשתו קל שנים והוליד מזיקים ושידין בחי' עולם התוהו והשבירה שקדם לעולם התיקון. כי אדם בלא אשה הוא אור עצום בלא כלים והם נשברים ונעשה בחי' רע ורק ע"י אשה שהיא כלי להחיות את האור נבנה ממנו בנין מתוקן.

^{יב} כמבואר בפתי שערם שעוה"ב עולם השכר הוא עולם שקדם בהשתלשלות לעולם העשייה וככל שקדם יותר כך הוא גבוה יותר ובבחי' אחד יותר ונמצא שלזו דעוה"ז זורע את שכר עוה"ב ועוה"ב הוא בעצמו בחי' לזו ואבן השתיה של עוה"ז.

התיקונים הנ"ל ראשית אמונת חכמים וספריהם שבזה נשלמת התורה ועוד תיקון המשפט שבו תלוי גם ענין הנ"ל לדעת איזה רב לסמוך על עצמי והמבחן הוא באכילה שיועיד לתת עצה לנפשו כמה ומה לאכול וגם המוכרח לאכול מתברר מהפסולת הרוחנית שבו רק ע"י אמונה חזקה כמבואר גם בתורה סב. וענין הזה של האמונה בחכמים וספריהם תלוי בהמתקת הדינים כי מחמת העוונות יש דינים ומהם יש לאדם התנגדות לחכמים ודבריהם וכן התנגדות לכל מיני אמת שיש שעל כן בלא המתקת הדינים א"א לזכות לתיקון המשפט ועי"ז לעצה נכונה וכשאינן לו תיקון המשפט אזי הוא נידון בכל דבר במותרות כי כל דבר שצריך להרחיק ממנו הוא מותרות וכשטועה במשפט עושה מהמותרות עיקר ונמצא שהנהגתו ואכילתו היא את הדבר שצריך להיות מיותר נעשה אצלו עיקר וגם זה הפירוש שנידון במותרות.

התקשרות לצדיק

הציווי החמישי העיקר שבו תלוי הכל זה המתקת הדינים שנעשית ע"י התכללות בצדיק והאמונה בו עם האמונת חכמים ובספריהם כי צריך לבוא לצדיק עם הכלל ולא לבד כי כלל שמאחדים נעשים ביחד כלי גדול לאור העצום של הצדיק וכנ"ל שאמר אם תחזיקו עצמכם ביחד אזי תהיו צדיקים אתם ומתחברים אליכם ויתקיים גמרתי ואגמור.

והנקודה המרכזית בציווי זה היא הנסיעה לציון של רבנו בראש השנה.

למעשה

עיינן פרפראות לחכמה אות טז – שמאמר של חדי ר' שמעון הנ"ל היה כעין צוואה ממנו ז"ל, לרמוז לאנ"ש על ענין ההתנהגות של אחר פטירתו ז"ל, היינו להתחזק מאוד באמונת חכמים ולעסוק בלימוד ספריו הקדושים וספרי כל צדיקי אמת, ולהחזיק אותם בחשיבות גדול, ולהאמין בהם באמת ולבלי לסור מדבריהם ימין ושמאל, וכן ליזהר מאוד מלהסמך את המנהיגים שאינם הגונים^{כז} ולבלי ליתן להם שום תוקף ועוז ומכל מיני מחלוקת שעוברים על האדם יתעורר לשוב בתשובה, ולהשתדל לתקן בחינת האמונת חכמים ביותר, ושיש כמה בחינות בזה, וליזהר ביותר בענין הנסיעה על ר"ה לצדיקים וכו' וכבר נתבאר שרימזו גם על הקיבוץ של אנ"ש גם עכשיו

^{כז} מאי הגון ולא הגון – עיינן ליקוטי הלכות שבת הלכה ה' אות יג – וזה שאמרו רבותינו זכרונם לברכה המהלך במדבר ואינו יודע מתי הוא שבת מונה ששה ימים ומקדש שביעי ואמרו שם שגם בכל השנה ימים אסור לעשות מלאכה כי אם בדי חייזר. וגם ביום השביעי שלו עושה מלאכה בדי חייזר ולמאי נ"מ מקדש שביעי לקדושי ואבדלתא. כי הצדיק האמת הוא בחינת שבת כנ"ל כי עקר שם ה' נתגלה על ידי השם הצדיק האמת וכל מה שיגדל שם הצדיק האמת יותר ויותר יגדל שם ה' יותר ויותר. כי שמו יתברך משתף בשם הצדיקים כנ"ל שהוא בחינת שבת שהוא שמה דקדושא ברין הוא. וכמו שאמרו החכמה לרבי שמעון בר יוחאי אנת שבת דכלהי יומי אכל בעונותינו הרבים נתבלבל העולם מאד ונתרבה המחלוקת בעולם. ונעשה קטגוריא גדולה בין התלמידים חכמים בעצמם. עד שאין האחד יודע האמת לאמתו מי הוא הצדיק האמתי שיוכל לתקן אותו בשלמות ומחמת זה מתנגדים המתנגדים החולקים לגמרי על כל החסידים והצדיקים שהיה מימות הבעל שם טוב רבן של כל בני הגולה זכר צדיק וקדוש לברכה כי מתלוצצים ואומרים שהם מאמינים לכל דבריהם של כל החולקים זה על זה. וממילא לא נשאר אצלם גם אחד מהצדיק שיאמינו בו. כידוע ליצנות זאת בעולם. אבל באמת לא כך המדה ולא כך יפה להם וה' יתברך יסלח להם על זה וישיב להם אל האמת והאמונה. כי אדרבא אנו צריכין להאמין בכלם בכל מי שמנהיג ישראל על פי דת תורת משה בכתב ובעל פה על פי הספרים המסודרים על אדני פז של הגמרא הקדושה מדרשים וספרי הוזהר הקדוש וכתבי האר"י ז"ל וכו' בודאי אנו צריכין להאמין בכלם כי רק מבת העוסקים בחכמות חיצוניות שעוסקים במקרא לבד. ופונים ערף מהגמרא הקדושה והם כמו הקראים ממש למי שקבי בהם ובדרכיהם. וכל למודם הרע ופרושיהם הרעים הם על פי יסודות האפיקורסים המפרסמים כמו אריסטו וחבריו ימח שםם ונמח זכרם. מכתות כאלו ומספריהם צריכין להרחיק בתכלית הרחוק יותר מהרחקת בעלי ראתן. כי עליהם נאמר כל באיה לא ישובון ולא ישיגו ארחות חיים כידוע לכל בעל דת ישראל גדל עצם רשעותם וארסם הרע והנמהר רחמנא לשון מהם ומהמונם. אבל כל הצדיקים והפזרים המתנהגים על פי דברי רבותינו זכרונם לברכה בגמרא וזהר ובכתבי האר"י והבעל שם טוב ותלמידיו וכו' וג' עלינו בודאי אסור לחלק על שום אחד מהם. וכמוכרן בדברי רבנו זכרונם לברכה בהתורה בחיצויות בלקוטי הראשון בסימן ה' על פסוק און שומעת תוכחת חיים בקרב חכמים תלין שמי שרוצה לחוס על נפשו אסור לו לשמע כלל המחלוקת שבין הצדיקים השלמים רק להאמין בכלם:

וזהו המהלך במדבר ואינו יודע מתי שבת. דהיינו שהוא מספק מי הוא הצדיק האמת שהוא שבת דכלהי יומי הדין הוא שצריך לקדש את כל הימים בקדשת שבת. דהיינו שצריך להאמין בכלם ויחזיקם כלם בבחינת קדשת שבת שהם שם ה' שהוא בחינת שם הצדיקים כי הימים הם בחינת המדות שהם בחינת הצדיקים שכלולים מכל הימים והמדות בבחינת גלמי ראוי ענין ועל ספרך כלם יתבנו ימים יצרו וכו'. ולא יעשה מלאכה כי אם בדי חייזר. הינו מאחר שאינו זוכה לדעת מי הוא הצדיק האמת להתקרב אליו ולתקן נפשו. הוא צריך לפרש עצמו ממלאכות וטרויות ועסקי העולם הזה ולא יעשה מלאכה ועסק פרנסה כי אם זמן מעט בדי חייזר בצמצום לבד ושאר כל היום יבלה על הבקשה והחפוש שיחפש ויבקש הרבה את הצדיק האמת להתקרב אליו במבאר בהתורה תקנו ג' בלקוטי תניינא סימן ח' שצריכין לחפש הרבה הרבה את הצדיק האמת שיש לו בחינת רוח נבואה שעקר המושכת האמונה הקדושה שהיא כלל הכל הוא על ידו. וצריכין לבקש הרבה הרבה מה' יתברך לזכות להתקרב לצדיק כזה על פן אסור לו לעשות מלאכה כי אם בדי חייזר. הינו שלא יעסק בעסקי העולם בשביל פרנסה כי אם בדי חייזר בצמצום ושאר הזמן יעסק רק לבקש ה' יתברך שיזכה למצא צדיק אמת כזה שיש לו בחינת רוח נבואה שעל ידו עקר תקונו כנ"ל וזה שאמרו רבותינו זכרונם לברכה בענין הנ"ל שמקדש שביעי. כי אף על פי שמקדש כל הימים דהיינו שמאמין בכל הצדיקים כנ"ל אף על פי כן הוא צריך לברר לו אחד שיהיה אצלו בבחינת שבת לגמרי להתקרב אליו ביותר. עד שיזכה למצא באמת את הצדיק השלם בתכלית השלמות וכו' כנ"ל שעל ידו עקר תקונו. אבל כל זמן שאינו זוכה לזה והוא כמו מהלך במדבר ואינו יודע מתי הוא שבת שאינו יודע מי הוא הצדיק האמת השלם כנ"ל. הוא צריך להחזיק כלם בקדשת שבת ולהאמין בכלם כנ"ל:

על ראש השנה, ושעל ידי זה נעשה שמחה, וכנראה בחוש השמחה הגדולה שיש בין אנ"ש בזמן הקיבוץ הקדוש הנ"ל גם עכשיו, וליזהר מאוד באהבת חברים בחינת אנן בחיבותא תליא להכלל יחד באחדות אחד באהבה רבה, ועל ידי כל זה נמתקין כל הצמצומים וכל הדינים, ועל ידי זה יכולין להוציא משפטינו לאור מכל הלימודים שילמוד משפטי אמת והנהגות ישרות איך להתנהג הן לעצמו הן לאחרים המתנהגים לפי דעתו (שזה בחינת מה שהבטיח שגם מי שיתחבר אל אנ"ש יהיה איש כשר), וגם זוכין על ידי זה לעצה שלימה ולכל טוב ועל כל הנ"ל מה שעל ידי זה נשלמת התורה הקדושה בשלימות גדול, ומקבלת מחכמה עילאה ומשפעת בכל החכמות, שעל ידי זה נמשכין כל התיקונים האלו הנ"ל

עד כאן ההקדמה



תורה סא [כ"ד]

כדרכו פותח רבנו את התורה במאמר שבו רמזו כל התורה שהולך ומגלה ובסופה יבאר כיצד הכל נרמז בו
(שם באידרא נשא דף קכח) **חדרי ר' שמעון ואמר ה' שמעתי שמעך יראתי**
[כ"ה] אמר התם יאות הוי למדחלי וכו' :

שמח רשב"י ואמר: ר"ע ותלמידיו היו בחי' שמיעה שהיא בינה דדינין מתערין מינה דהם היו בבחי' "תא שמע" שהוא לשון הגמ' ולכן עיקר ענינם היה יראה ולא הצליחו להמתיק הדינין לכן מתו. אבל רשב"י ותלמידיו היו בבחי' ראייה כלשון הזוהר "תא חזי" וראיה היא בחכמה שם נמתקין כל הדינים להמקושרים לצדיק כרשב"י ועי"ז היתה אהבה ביניהם.

אות א

הקדמה לאות א' אני מעתיק את הפרפראות לחכמה אות יא – וזה לשונו –
מאמר הזה היה אצל רבינו ז"ל כעין צוואה לאנ"ש המקורבים אליו ז"ל, איך שיהיה ההתנהגות אחר פטירתו ז"ל בענין ההתקרבות אליו ז"ל, ורימזו להם שהעיקר הוא להתחזק באמונת חכמים באמת ולבלי לסור מדבריהם ימין ושמאל, ועל ידי זה זוכין להוציא משפטינו לאור, היינו שיקבל וילמוד מכל הלימודים שלומד משפטי אמת והנהגות ישרות איך להתנהג, הן לעצמו הן לאחרים המתנהגים לפי דעתו, אשר זה עיקר מטרת כוונת מעלת ההתקרבות לצדיקים, ולא די לעיין בספרים קדושים לבד (הכוונה כלל סיוע מחכמים) (בקושיית החולקים על ענין זה של התקרבות לצדיקים וכמובא גם במאמר תפלה לחבקוק סי' י"ט ובשאר מקומות בדבריו ז"ל), כי לאו כל אדם זוכה להוציא משפטי אמת והנהגות ישרות ממה שלומד בספרים, וכמו שאמרו רז"ל (עיין סנהדרין צ"ג): לאסוקי שמעתתא אליבא דהילכתא סיעתא דשמיא, וכמו שהביא רבינו ז"ל במאמר זה עצמו מענין דואג שהיה אדם גדול והוציא משפט מעוקל שאין דוד ראוי לבוא בקהל, אשר תקוות כל קהל ישראל הוא על ידי דוד משיח ה' (וכולהו לומר ואם היה לואג אמונת חכמים לא היה מגיע לטעות כזו). ומחמת זה עצמו צריכין בוודאי להתחזק מאוד ולהשתדל להתקרב לצדיקי אמת (מסתמא הכוונה לתלמידי רבנו שקבלו דעת רבנו מתלמידיו) בכדי שהם ידריכו אותו בדרך ישרה כל אחד לפי בחינתו. ורבינו ז"ל רימז בכאן שעל ידי שלימות אמונת חכמים זוכין להוציא משפטי אמת מהלימוד בספרים קדושים לבד גם כן וכן זוכין על ידי זה לעצה שלימה שגם בשביל זה צריכין לבקש ולהשתדל למצוא איזה מנהיג אמיתי שיוכל לתקן עצתו רק כל זמן שאין זוכין למצוא זה המנהיג האמת (וכן מנואר צ"ח ר"ח ז' ע' שניין רבוי הספרים נלכד דווקא כשאין לו דליק אמיתי שיוכל לקבל ממנו עצה), אזי על ידי ששבים באמת על פגם אמונת חכמים עד שבכל פעם נחשבין בעינינו ביותר הספרים הקדושים (ענין זה יתבאר לקמן בלשון זאת ו') שנתחברו על ידי צדיקי אמת ומאמין בהם ועוסק בהם בתמימות ומבטל דעתו נגדם ונוזהר לבלי לסור מדבריהם ימין ושמאל, על ידי זה בעצמו נשלם אור התורה הקדושה ביותר עד שמקבלת מחכמה עילאה ומשפעת בכל החכמות שהם בחינת השכליים פרטיים, עד שעל ידי זה נמתקין כל הדינים והצמצומים בכלליות וגם בפרטיות יוכל על ידי זה כל בחינת שכל הפרטי להמתיק בחינות הצמצומים השייכים אליו כי הוא שרשם ואז על ידי זה יוכל כל אחד להוציא משפטי אמת מכל הלימודים שלומד, מאחר שנתקן מוחו ושכלו אשר בזה תלוי עיקר תיקון המשפט וכן על ידי זה נשלמת העצה אצל כל אחד לפי בחינתו, כי שלימות העצה הוא עיקר בחינת המתקת הצמצומים כנ"ל:

ראשית מבאר רבנו שלזכות לעצה נכונה בכל דבר (דהיינו התיקון השלם) צריך אמונת חכמים, ועפ"י לק"ה ר"ח ז' ז' מבואר שכשיש צדיק אמת גדול שיוודע סוד העיבור אזי הוא מקור העצה השלימה לכל דבר לכל

¹² תורה זו נאמרה בראש השנה שנת תקס"ח (פ"ח) ועיין פרפראות לחכמה על תורה זו שמאריך לבאר שתורה זו היא כעין צוואה ראשונה של רבינו עיין שיש"ק ח"א מסמך רח עד ריב. עיין חיי מוהר"ן אות נט קסד קפד ועיין ביאור הלקוטים בתורה זו אות מח הובא בשיש"ק ח"א תפב. עוד עי"ש ח"ה כג כה כז וימי מוהר"נ"ת כה

¹³ חבקוק ג' ב'

¹⁴ בתשכט – למחרל (במהדורות וינשטוק הקטנים נשאר עד היום)

אחד, וסברא פשוטה היא שכשיש צדיק אמיתי, צריך לבקש עצה רק ממנו. לפ"ז נ"ל שכאן אמונת חכמים הכוונה להאמין ברבינו בחייו/כ"י, כי לפי לק"ה הנ"ל נראה שעד אות ד' ביאר רבנו מהלך שיש צדיק ולא סומכים אותו, ורק באות ה' מתחיל לבאר כיצד זוכים לעצה אחר הסתלקות הצדיק האמת. שאז צריך אמונת חכמים/כ"י/כ"ט והעיקר שלא לבזות שום ספר כמבואר באות ו', שאז ע"י רבוי הספרים שמאמין בהם (ועוסק בהם), אזי נשלמת תורתו ונעשית כלי לקבל מחכמה עילאה שבלוחות האבן שמקבלות מאבן השתיה שע"ז נמתקים כל הדינים וזוכים לעצה נכונה.

וגם שם נראה שהכוונה לחכמים וספרים שמסיעים לו להיות מקושר כראוי לצדיק אמיתי הגדול ולהבין להוציא עצות נכונות שבספרו/ל'.

נמצא שע"י אמונת חכמים זוכים להמתקת הדינים, וע"ז למשפט ולעצה וליותר אמונת חכמים, כי הדינים הם הגורמים לחשכות וחלוקת העצה וחלוקת הלב מהאמונה בחכמים.

כאן באות א' רבינו רק מבאר מי נקרא רבי ראוי ומי לא ותולה הכל באמונת חכמים שמי שיש לו אמונת חכמים הוא הראוי. ומרחיב כאן לבאר כמה פגום מי שאין לו אמונת חכמים שעצתו חלוקה תמיד.

ויש כאן קושי עצום כי לברר לעצמו את הרבי האמיתי צריך עצה נכונה שא"א לזכות לה בלא רבי אמיתי כפי שיתבאר וא"כ מהיכן מתחילים.

על ידי אמונת חכמים יכולין להוציא משפטנו לאור [לא] [לב] דהיינו לזכות לעצה/ל"ג

נכונה לפי האדם המקום והזמן. וזה לשון מוהר"ן/ת"ל על ידי אמונת חכמים נודבך המון וזוכה לשכל ברור ועל ידי זה יזכה להוציא ולקבל מכל מה שלומד בתורה משפטי אמת, דהיינו הנהגות ישרות לעבודתו יתברך. שידע

כ"י אע"פ שהיו אז צדיקים נוראים תלמידי המגיד ממעוריתש. עיין חיי מוהר"ן רצט שמאחר שנתגלה הצדיק בעולם א"א להיות איש כשר בלא עצותיו ועיין בכבי אור שיחות וספורים אות יב שמבאר יותר בירידת הצדיק הרופא נפשות לזה העולם ברפואות ותחבושות יקרות ונפלאות שלא נתגלו עדין בעולם נתחדשים כנגד זה מחלות ומכאובים חדשים שלא היו עדין בעולם ושאין ביכולת לעמוד כלל כנגדם אם לא בסגולות ורפואות הצדיק שנתחדשו וירדו כנגדם באלה העיתים והבלתי מתרפא בהם אבדה תקוותו ח"ו וע"ש עוד שלפ"ז יש חיוב ללמוד תורת הנסתר שגילה רשב"י וכתבי האריז"ל אלא שמחמת חולשת המוחות יש חשש להגשמה ע"כ יש חיוב ללמוד ספרי רבנו שבהם כלול גם דבריהם ועוד נוסף בהם רפואות למחלות שנתחדשו בדורנו כנ"ל, והעיקר הוא למוד העיון שבהם ע"ש.

כ"י מבואר בלק"ה שבת הלכה ה' יג. שעד שמוצא לו רבי צריך זהירות שלא לבז לשום רבי ולעשות לו אחד שיקבל ממנו ומאידך מבואר בשיש"ק שרבינו פעל שאנ"ש לא יוכלו להסתכל על מפורסם של שקר נמצא שנושא זה הוא מבין קשה צריך הרבה ישוב הדעת. ונראה קצת פתח לזה הוא מה שגילה על דואג ששם ראו בחוש שאין לו אמונה בשום אחד כי סבר שהוא חכם מכולם, וכיון שבאמת היה חכם גדול לא ראו בזה חסרון ורבינו אומר שזה חסרון גדול.

כ"י עיין לק"ה בשר בחלב הלכה ה' סוף אות ז' – ועקר שם תלמידי חכמים הוא מי שמקרב להחכם והצדיק האמת, כי על שם זה נקרא תלמיד חכם, שהוא תלמיד של החכם, שהוא הצדיק האמת. ולהפך, עם הארץ נקרא מי שלא שמש תלמידי חכמים, כמו שאמרו רבותינו זכרונם לברכה, כי כשאנו מקרב להחכם והצדיק האמת הוא בכלל עם הארץ, כי אין לו כח לקבל חכמה שהוא השגת אלקות אפלו אם הוא למדן וחכם, ואפלו אם יש לו מעשים טובים, כי אל התכלית הנצחית שהוא השגת אלקות אי אפשר לבוא כי אם על ידי צדיקי אמת הנ"ל ותלמידיהם ותלמידיהם וכו'.

ל' כי כל עצותיו נמצאים בספרו כמבואר בשיחות שמאר שכתב בו על כל נושא לבד מג' ועוד מבואר בתורה קצב שבספרו נמצא דעתו שכלו פניו ונשמתו. וכן כתב מפורש בכבי אור הנ"ל שיחות וספורים אות יב שבספרו של רבינו כל הרפואות כל המחלות שנתחדשו בירידת רבנו לעולם. אלא כוונת רבינו כאן שמאחר שנתלקח אזי למצא את העיצה השייכת לו והבין עצות בספרו צריך אמונת חכמים ורבי ספרים.

לא' לשה"כ הושע ו' ה' ומיכה ז' ט' וישעיהו נא ד' וצפניה ג' ה'. וכן בתקיעות של ר"ה במאמר היום הרת עולם. ועיין לקמן אות ז' שדייקא בר"ה מסוגל ביותר שיצא משפטנו לאור ע"י ההתקבצות אצל הצדיק.

לב' צ"ע מדוע דווקא אמונת חכמים ולא אמונה בהש"י. התירוץ פשוט כי כל הידיעה שלנו על הקב"ה ורצונותיו היא רק מה שאנו מאמינים לצדיקים שמשיגים רצונו ומקבלה שקבלנו מאבותינו החכמים איש מפי איש עד מתן תורה ועד אברהם אבינו ועד אדה"ר.

עוד נראה כפי שיבאר לקמן באות ו' שעיקר החושך דהיינו חסרון העיצה הנכונה הוא מחמת התגברות הדין וא"א להמתק הדין אלא ע"י אמונה והתכללות בצדיק האמת.

עוד עיין בזה לק"ה הכשר כלים ב' – שהאמונה תלויה בכלים וכלים הוא רק ע"י אמונת חכמים – וז"ל – ועיקר הוא אמונת חכמים כי מעורם גדולתו ורוממותו ית' א"א לזכות אפי' לבחינת אמונה כ"א ע"י החכמים וצדיקי הדור האמתיים שזכו ע"י יגיעתם ועבודתם ואמונתם השלימה להשיג השגות אלקות ית' והם יכולים להמשיך לנו מאורו וטובו ית' ולהכניס אמונה הקדושה. וגם מהצדיקים אמתיים א"א לקבל כ"א ע"י אמונה דהיינו אמונת חכמים שצריכין להאמין בהם באמונה לבד. כי גם אור הצדיקים האמתיים רחוק וגבוה מאתנו מאד מאד. ואין לנו שום השגה ותפיסה בהם וא"א לנו להתקרב אליהם ולקבל מהם כ"א ע"י אמונה לבד דהיינו אמונת חכמים.

ל"י וכן מפורש לקמן באות ד' וכן בלק"ע ערך עצה שפגם אמונת חכמים על ידו אין עצה וצ"ע בתורה ה' תנינא ע"י עצה זוכה לאמונה (לק"ע שם) ושם לעצה זוכה ע"י צעקת הלב. ויש לחלק בין אמונת חכמים שעל ידה התיקון נעשה ע"י שזוכה להמתקת הדינים ע"י התכללות בצדיק. אבל שם מודבר באמונה בהקב"ה שהיא מהארת חכמה ובינה העליונים שע"י שמעלים אליהם צעקת הלב אזי זוכה להארה חזקה יותר וכמבואר בלק"ה ע"ת ה'

ל"ד בלקוטי עצות צדיק אות נד הובא בקיצור לק"מ אות א'

אִיךָ לְהִתְנַהֵּג בְּכָל דְּבָר הֵן לְעֵצְמוֹ הֵן לְאַחֵרִים שְׂמִתְנַהֲגִים לְפִי דַעְתּוֹ. **כִּי מִשְׁפָּט הוּא עֲמוּדָא דְאַמְצִיעִיתָא** [ל"ה] שִׁיּוּדָא לְכוּוִין לְאַמֶּת מִתּוֹךְ שְׁנֵי צַדִּיקִים/ל"ו, **הֵיִינוּ בַחֲוִי דֶרֶךְ הַמְּמוּצָע/ל"ז**, **שְׂאִינוּ נוֹטָה לִימִין וּלְשִׁמְאַל** יוֹתֵר מִהַצּוּרֶךְ. **זֶה זֹכֵיךְ עַל יְדֵי אֲמוּנַת חֲכָמִים/ל"ח**, **שְׂהוּא בַחֲוִי** צִיּוּי הַתּוֹרָה (דְּבָרִים יז)/ל"ט **לֹא תִסּוּר מִן הַדְּבָר אֲשֶׁר יִגִּידוּ לָךְ יִמִּין וּשְׂמָאֵל/מ**. **וְעַל כֵּן עַל יְדֵי זֶה שְׂמִתְקַן הַמִּשְׁפָּט**

לה"פ פתח אליהו

ל"ו **וְכֵן עִי"י** הַסְפִּירוֹת הוּא בְּקוֹ הָאֲמִצְעִי הַמְּכוּזֵן לְכַתֵּר שֵׁשׁ הָאֲמִת לְאַמִּיתָהּ וּלְכֵן סְפִירַת הַתְּפָאֶרֶת שֶׁהִיא הַמְּכוּנָה מִשְׁפָּט מְכוּנָה גַם אֲמִת כַּמִּשְׁתָּן אֲמִת לִיעֻבָּב.

ל"ז **לֹא דוּקָא** מְמוּצָע אֵלָּא עֵיצָה נְכוּנָה לְפִי הַתְּנָאִים שֶׁבָּהֶם מְדוּבָר. וְכַשְּׁמַל הַבְּקוּק לְתִינוּק שֶׁהַמִּשְׁפָּט הַנִּכּוֹן הוּא לֹא דוּקָא הַחוּר בִּינּוּנִי אֵלָּא כְּפִי יְכוּלַת וְצוּרֶךְ הַתִּינוּק. וְכֵן בַּחֲנוּךְ לְפַעֲמִים הַעֲצָה הַנְּכוּנָה דִּיקָא לְהַכּוֹת וּלְפַעֲמִים דִּיקָא לְהַרְאוֹת אַהֲבָה אֲבָל מִי שֶׁתִּמִּיד יִנְהֹג בְּאַמְצָע אֵין זֶה עֵיצָה נְכוּנָה.

(הַגָּה תִּשְׁס"ד) נ"ל כִּי מִשְׁפָּט הוּא שְׂאִינוּ נוֹטָה דִּהְיִינוּ שְׁשׁוּם צֶדֶד לֹא פּוֹעֵל אֵלָּא הַת' שֶׁהִיא מִידַת הָאֲמִת בַּחֲוִי הַשְּׁלִישִׁי הַמְּכַרֵּעַ מִכָּח יוֹשֵׁר הַכְּתָר וְלֹא כַּמְּמוּצָע בֵּין הַצַּדִּיקִים וְכֵן הַיּוֹשֵׁר הוּא לְחֹשֶׁב אִיךָ יוֹלֵד מִכָּל זֶה הַהִתְקַשְּׁרוֹת הַיּוֹתֵר טוֹבָה לְכַתֵּר זֶה עִי"י אֲמוּנָה כַּמְּבֹאֵר בְּעִנִּין כּוֹנוֹת אֵלּוּל הַנוֹתֵן בֵּין דֶּרֶךְ

וְעִינֵן תּוֹרָה נֵזֶה שֶׁהִנְטִיָּה לְשִׁמְאַל אוֹ יִמִּין הוּא פֶּגֶם אֲמוּנַת חֲכָמִים מִמִּילָא הַהֶפֶךְ הוּא תִּיקוֹן הָאֲמוּנָה וּמִמִּילָא תִּיקוֹן הָאֲמוּנָה הוּא תִּיקוֹן הַמִּשְׁפָּט שֶׁמִּכָּח הָאֲמוּנָה וְהַבִּטּוֹל לְחֲכָמִים אֵינוֹ סֵר אֶל הַצַּדִּיקִים וְעִינֵן שֶׁם תּוֹרָה נֵזֶה שֶׁהַחֲכָמִים מְשַׁרְשִׁים בְּפִלְאוֹת חֲכָמָה וּלְכֵן כָּל דְּבָרֵיהֶם יוֹשֵׁר וְאַמֶּת לְכֵן הַבְּטָל אֵלֵיהֶם מוֹנֵהָ בְּעִצָּת אֲמִת מִשְׁפָּטִי אֲמִת (ע"כ הַגָּה)

ל"ח **עִינֵן בִּיאוֹר הַלְקוּטִים** שְׁעִיקָר הַכוּוֹנָה לְחֲכָמִים בְּדוּרוֹ שֶׁלֹּא מִסְפִּיק מִה שְׂמָאִין בַּחֲכָמִים שֶׁל דּוּרוֹת קוֹדְמִים עִי"ש.

עוֹד עִינֵן ל"ה שְׁעִיקָר הַמְּבַחֵן עַל חוּק הָאֲמוּנָה בְּצִדִּיק הִיא בְּמִמוֹן דִּיקָא עִינֵן הַלְכוֹת פְּקִדוֹן הַלְכָה הַאֲוֵת לֵה... כִּי הַעִיקָר מִצְוֹת הַצַּדִּיקָה הוּא לִיתֵן בְּשׁוּפִי לְהַת'ח הַעוֹסֵק בַּתּוֹרָה בְּאַמֶּת שְׂזָה עִיקָר אֲמוּנַת חֲכָמִים כִּי עִיקָר הָאֲמוּנָה תְּלוּיָה בְּמִמוֹן כַּשְּׁמִפּוֹר מִמוֹנוֹ לְת'ח הָאֲמִת זֶה מֵרָאָה אֲמוּנָתוֹ הַשְּׁלִימָה בַּחֲכָמִים אֲמִתִּיִּים וְעִי"י אֲמוּנַת חֲכָמִים חוֹזְרִים הַצְנוּרוֹת לִילֵךְ כְּסֹדֵר וְכו' וְכַנ"ל וְאוֹ יוֹרֶדֶת הַשְּׁפַע בְּשׁוּפִי גְדוֹל לְכ'א וּא'. אֲבָל בְּאַמֶּת עַד שְׂזוֹכִים לְהַתְקַרֵּב לְצִדִּיק אֲמִתִּי צִרִיךְ תִּיקוֹן הַמִּשְׁפָּט גְּדוֹל לְדַעַת לְמִי לְהַתְבַּטֵּל וּבִזְזָה עוֹסֶקֶת הַתּוֹרָה הַזֶּה דִּהְיִינוּ בְּתִיקוֹן הַמִּשְׁפָּט וּבִיאֹר הַנּוֹק שְׂסִמִּיכַת רַב שְׂאִינוּ רָאוּי וְגוֹדֵל הַתִּיקוֹן בְּסִמִּיכַת רַב הָרָאוּי.

ל"ט **דְּבָרִים פָּרָק יז (ח)** כִּי יִפְלֹא מִמֶּךָ דְּבָר לְמִשְׁפָּט בֵּין דָּם לְדָם בֵּין דִּין לְדִין וּבֵין נֶגַע לְנֶגַע דְּבָרֵי רִיבָת בְּשַׁעֲרֵיךָ וְקָמַת וְעִלִּית אֶל הַמָּקוֹם אֲשֶׁר יִבְחָר יְיָ לְיָדוֹ אֶלְהִיךָ בּוֹ; (י) וְעִשִּׂיתָ עַל פִּי הַדְּבָר אֲשֶׁר יִגִּידוּ לָךְ מִן הַמָּקוֹם הַהוּא אֲשֶׁר יִבְחָר יְיָ לְיָדוֹ וְשִׁמְרָתָ לַעֲשׂוֹת כְּכָל אֲשֶׁר יִוָּדֶךָ; (יא) עַל פִּי הַתּוֹרָה אֲשֶׁר יוֹרֶדֶת וְעַל הַמִּשְׁפָּט אֲשֶׁר יִאֲמְרוּ לָךְ תַּעֲשֶׂה **לֹא תִסּוּר מִן הַדְּבָר אֲשֶׁר יִגִּידוּ לָךְ יִמִּין וּשְׂמָאֵל**;

רש"י – (יא) יִמִּין וּשְׂמָאֵל – אֲפִילוֹ אֹמֵר לָךְ עַל יִמִּין שֶׁהוּא שְׂמָאֵל וְעַל שְׂמָאֵל שֶׁהוּא יִמִּין וְכ"ש שְׂאֹמֵר לָךְ עַל יִמִּין יִמִּין וְעַל שְׂמָאֵל שְׂמָאֵל; **שְׁפָטִי חֲכָמִים** – דִּהְיִי פִירוּשׁוֹ אֲפִילוֹ אִם אֹמֵר לָךְ עַל יִמִּין שֶׁאַתָּה סָבוֹר שֶׁהוּא שְׂמָאֵל וְעַל שְׂמָאֵל שֶׁאַתָּה סָבוֹר שֶׁהוּא יִמִּין שֶׁתִּשְׁמַע לוֹ וְלֹא תִתְּלֶה אֶת הַטְּעוֹת בּוֹ אֵלָּא בְּךָ, כִּי ה' יִתְּבָרֵךְ נוֹתֵן רוּחוֹ עַל מִשְׁרָתִי מְקַדְּשׁוֹ תִּמִּיד וְיִשְׁמְרֵם מִכָּל טְעוֹת שְׂלָא יֵצֵא מִפִּיהֶם כִּי אִם אֲמִת. וְאִתּ מִנָּא לִיהַּ לְמַדְרֵשׁ כֵּךְ דְּלִמָּא כַּמְשַׁמְעוֹ שְׂלָא תִסּוּר מִן הַדְּבָר הַהוּא לֹא לְשִׁמְאַל וְלֹא לִימִין. וְי"ל כִּיּוֹן שֶׁהַדְּבָר הוּא שְׂכָלִי לֹא שִׁיךְ בֵּיהַּ יִמִּין וּשְׂמָאֵל לְכֵךְ דְּרִשׁוּ מִה שֶׁדְּרִשׁוּ;

רמב"ן – (יא) יִמִּין וּשְׂמָאֵל אֲפִילוֹ אִם אֹמֵר לָךְ עַל יִמִּין שֶׁהוּא שְׂמָאֵל אוֹ עַל שְׂמָאֵל שֶׁהוּא יִמִּין, לְשׁוֹן רִש"י וְעִנִּינוּ, אֲפִילוֹ תַחֲשׁוּב בְּלִבְךָ שֶׁהֵם טְעוּיִם, וְהַדְּבָר פְּשׁוּט בְּעִינֵיךָ כֹּאשֶׁר אַתָּה יוֹדֵעַ בֵּין יִמִּין לְשִׁמְאַל, תַּעֲשֶׂה כַּמְצוּתָם, וְאַל תֹּאמַר אִיךָ אוֹכֵל הַחֶלֶב הַגִּמּוֹר הַזֶּה אוֹ אַהֲרֹג הָאִישׁ הַנֶּקִּי הַזֶּה, אֲבָל תֹּאמַר כֵּךְ צוּה אוֹתִי הָאֲדוֹן הַמְּצוּה עַל הַמְּצוּת שֶׁאֲעֲשֶׂה בְּכָל מִצְוֹתַי כְּכָל אֲשֶׁר יוֹרֶנִי הַעוֹמְדִים לְפָנַי בְּמָקוֹם אֲשֶׁר יִבְחָר וְעַל מִשְׁמַעוֹת דַּעַתָּם נָתַן לִי הַתּוֹרָה אֲפִילוֹ יִטַּע, וְזֶה כְּעִנֵּן רַבִּי יְהוֹשֻׁעַ עִם ר"ג בְּיוֹם הַכִּיּוּרִים שֶׁחָל לְהִיּוֹת בַּחֲשׁוֹנוֹ (ר"ה כה): וְהַצּוּרֶךְ בְּמִצְוָה הַזֹּאת גְּדוֹל מְאֹד, כִּי הַתּוֹרָה נִתְּנָה לָנוּ בְּכַתָּב, וְיֹדֵעַ הוּא שְׂלָא יִשְׁתּוּוּ הַדְּעוֹת בְּכָל הַדְּבָרִים הַנּוֹלָדִים, וְהֵנָּה יִרְבּוּ הַמַּחֲלּוּקוֹת וְתַעֲשֶׂה הַתּוֹרָה כַּמָּה תּוֹרוֹת וְחֹתֵךְ לָנוּ הַכְּתוּב הַדִּין, שֶׁנִּשְׁמַע לְבֵית דִּין הַגְּדוֹל הַעוֹמֵד לְפָנַי הַשֵּׁם בְּמָקוֹם אֲשֶׁר יִבְחָר בְּכָל מִה שִׁיאֲמָרוּ לָנוּ בְּפִירוּשׁ הַתּוֹרָה, בֵּין שֶׁקִּבְּלוּ פִירוּשׁוֹ עַד מִפִּי עַד וּמִשְׁהָ מִפִּי הַגְּבוּרָה, אוֹ שִׁיאֲמָרוּ כֵן לְפִי מִשְׁמַעוֹת הַמִּקְרָא אוֹ כּוֹנוֹתָהּ, כִּי עַל הַדַּעַת שְׂלָהֶם הוּא נוֹתֵן (ס"א לָנוּ) לָהֶם הַתּוֹרָה, אֲפִילוֹ יִהְיֶה בְּעִינֵיךָ מַחֲלִיף הַיִּמִּין בְּשִׁמְאַל, וְכָל שֶׁכֵּן שִׁישׁ לָךְ לְחֹשֶׁב שֶׁהֵם אֹמְרִים עַל יִמִּין שֶׁהוּא יִמִּין, כִּי רוּחַ הַשֵּׁם עַל מִשְׁרָתִי מְקַדְּשׁוֹ וְלֹא יַעֲזוּב אֶת חֲסִידָיו, לְעוֹלָם נִשְׁמְרוּ מִן הַטְּעוֹת וּמִן הַמַּכְשׁוֹל וּלְשׁוֹן סַפְרִי (שׁוּפְטִים קַנֵּד) אֲפִילוֹ מֵרָאוּן בְּעִינֵיךָ עַל הַיִּמִּין שֶׁהוּא שְׂמָאֵל וְעַל שְׂמָאֵל שֶׁהוּא יִמִּין שִׁמַּע לָהֶם;

עִינֵן פְּרוּשׁ הַט"ז עַל הַתּוֹרָה – יֵשׁ שְׂמַקְשִׁים דְּבִירוּשְׁלָמִי רַפ"ק דְּהוֹרִיּוֹת תִּנָּא אִיפְכָא יְכוּל אִם יִאֲמָרוּ לָךְ עַל יִמִּין שֶׁהוּא שְׂמָאֵל שֶׁתִּשְׁמַע לָהֶם ת"ל לְלַכַּת יִמִּין וּשְׂמָאֵל עַד שִׁיאֲמָרוּ לָךְ עַל יִמִּין שֶׁהוּא יִמִּין. וְעִי"ש שִׁישׁ מְרַצִּים לְחַלֵּק בֵּין דְּבַר שֶׁבִּשְׂקוּל הַדַּעַת וּבֵין אִיסוּר וְהַתֵּר. וְדוּחָה הַט"ז חִלּוּק זֶה וּמִתְרַץ שֶׁהִירוּשְׁלָמִי מְדַבֵּר בְּאוֹפֵן שִׁיּוּדָא שְׁטַעוֹ וְיִכּוֹל לְהַשְׁמִיט עֲצָמוֹ מִלְּעֻבּוֹר כְּטַעוֹתָם.

עוֹד יֵשׁ לְפַלְפֵּל בְּסוּגִיָּא זֶה הֶרְבֵּה עִי"י מִסַּכַּת הוֹרִיּוֹת אֲבָל בְּכַלְלִיּוֹת יֵשׁ לְחַלֵּק בֵּין הַקְּרֵבן שֶׁצִּרִיךְ לְהַבִּיאַ כְּפָרָה עַל הַעֲבִירָה שֶׁעֲשֶׂה זֶה תְּלוּי אִם הוּא חֲכָם וְיֹדֵעַ שְׁטַעוֹ אוֹ שְׂאִינוּ חֲכָם. וְדוּקָא שִׁיּוּשׁ בִּינְיָהֶם דָּאִי לֹא הִכִּי רַבִּי יְהוֹשֻׁעַ הָרִי הִיָּה חֲכָם כְּר"ג שֶׁהוֹכֵרֵךְ לְעֻבּוֹר אִיסוּר כֶּרֶת בִּיּוֹד"כ

^מ **הַבִּיאֹר הַלְקוּטִים** אוֹת ט' מִצִּיֵּן כֹּאן שְׁדִיקָא נֶקֶט לֹא תִסּוּר שֶׁהוּא כַּמְּבֹאֵר בְּפִסּוּקִים כֹּאן מְדוּבָר שְׂלָא יִסּוּר מְדַבְרֵי הַחֲכָמִים בְּלִשְׁכַּת הַגּוֹזִית שְׁעִי קה"ק שְׂמַשֵּׁם יוֹצֵא מִשְׁפָּטִי הָאֲמִת כִּי שֵׁם אֲבָן הַשְּׁתִּיָּה שְׂכָל הַכּוֹלֵל חֲכָמָה עֲלֵאָה. – וְכֵן מְבֹאֵר לְקַמֵּן אוֹת ו' שְׁצִדִּיק הָאֲמִת הוּא שְׂכָל הַכּוֹלֵל בַּחֲוִי אֲבָן הַשְּׁתִּיָּה.

וּלְפִי הַנ"ל שֶׁמִּצְוָה הַתּוֹרָה לֹא תִסּוּר אֲפִילוֹ כַּשְּׁחִי"ד טוּעָה שֶׁהוּא ית' אֲמַר שֶׁאִסּוּר הוּא ית' אֲמַר לְשִׁמּוֹעַ לָהֶם אֲפִילוֹ כַּשְּׁטוּעִים וְכַמְעֵשָׂה דְּר"ג וְרַבִּי יְהוֹשֻׁעַ. וְכ"ש לְסַנְהֶדְרִין הַיּוֹשְׁבִים סִמּוֹךְ לְלַחּוֹת הָאֲבָן וְאֲבָן הַשְּׁתִּיָּה כְּנ"ל. א"כ דוּאֵג הָאֲדוּמִי דְּלִקְמֵן רַבְּנוּ מֵבִיא אוֹתוֹ לְדוּגְמָא לְמַנְהִיג שְׂאִינוּ רָאוּי אַע"פ שֶׁהִיא רֹאשׁ סְנֵהֲדִרִין דְּאֵע"פ שֶׁהִיא אוֹ הַמִּשְׁכָּן בְּנוּב וְלֹא בְּאֲבָן הַשְּׁתִּיָּה אֲבָל לַחּוֹת הָאֲבָן שֶׁהֵן בַּחֲוִי אֲבָן הַשְּׁתִּיָּה כַּמְּבֹאֵר לְקַמֵּן הִיוּ שֵׁם וּמִשֵּׁם יֵצֵאָה תּוֹרָה לְכָל יִשְׂרָאֵל עִי"י דוּאֵג דִּיקָא וְהִיא הַחִיּוּב לְשִׁמּוֹעַ לוֹ חִיּוּב מִהַתּוֹרָה כְּנ"ל. וְזֶה א"כ כּוֹנוֹת רַבִּינוּ שֶׁהִסּוּמָךְ רַב שְׂאִינוּ רָאוּי יִתֵּן אֶת הַדִּין. וְצ"ל שְׂכִיּוֹן שֶׁנִּבְחָר לְהִיּוֹת רֹאשׁ סְנֵהֲדִרִין אוֹלִי מִי שֶׁבָּחַר בּוֹ יִתֵּן אֶת הַדִּין אֲבָל זֶה לֹא נִוְגַע כָּלִל לְחִיּוּב לְשִׁמּוֹעַ לוֹ בְּפִסְקֵי הַלְכָה. אֲבָל לְעִשׂוֹתוֹ רַב בְּעִנִּינֵי הַשְּׁקֵפָה זֶה אִסּוּר.

במצוות לא תסור עי"ז יוצא המשפט ברור גם להוציא משפטנו לאור בכל דבר כנ"ל, בבחי' משפטי אמת [מא' / מב']. היינו כי כל הלימודים שהאדם לומד, צריך שיקבל ויוציא מהם משפטי אמת, שלא יהיה בבחי' משפט מעוקל פי' עקום, הכוונה שכיון שליבו עקום ופונה ממנו ית"מ¹⁹ אזי אין תשוקתו תמיד להתקרב אליו ית' ממילא לא מחפש בכל לימודו כיצד לסור מרע המונע אותו מלהתקרב אליו ית' ולקרב את כל העולם אליו ית'. דהיינו שיקבל וילמוד מכל הלימודים שלומד, משפטי הנהגות עצות נכונות/מ"א, שידע איך להתנהג/מ"ה, הן לעצמו, הן לאחרים שמתנהגים לפי דעתו, כל אחד ואחד כפי בחינתו, כפי הממשלה והרבנות שיש לו, הן לרב או למעט/מ"ו בהכל העיקר שסוף דבר עצתו תוליד כבוד שמים הגדול ביותר שאפשר. וכ"ז זוכין על ידי אמונת חכמים, שהוא בחי' לא תסור וכו' בפשטות משמע שעיקר הטעם שתלוי באמונת חכמים מצד הלא תסור שיש בהם/מ"א, אבל נראה שהעיקר הקודם לזה הוא עצם ההסכמה שיש חכם ממנו וגם מאמין בו ומתבטל לקבל עצותיו/מ"ח, ודווקא שמאמין בחכם אמת שעל ידו יתקרב לצדיק האמת שבכוחו להמתיק צמצומיו

מחד גיסא בוודאי צריך להבין שאין לי השגה ברב האמת וכמבואר בתורה קמ ענין החותם אבל מאידך דייקא מזה יונקים המפורסמים של שקר שלפעמים אומרים על שמאל שהוא ימין בשקר ומבזים את החושש לקיים דבריהם שאומרים עליו אין לו אמונת חכמים שהרי חז"ל דרשו אפילו אומר לך וכו'

ואחרי הכל נראה שעל זה אמר מוהרנ"ת בלק"ה (מנחה ו' ה' ומתנת שכיב מרע ג' ה') החפץ באמת שולחים לו מלאך של אמת שיורה לו דרך האמת. דהיינו שאין עצה ותבונה אלא בקשה ותפלה וצעקה ולצפות לישועת ה' וביתנים.....והיא סוגיא קשה שבמקדש. ועיין לקמן הקדמה לאות ד'

¹⁹ * תהלים יט י'

²⁰ משפט ואמת הן בחי' אחת בחי' ספירת התפארת והרחמים היוצא מבין החסד וגבורה. לכן משפט נקרא עמודא דאמצעיתא אע"פ שבאמת המשפט הוא לשפוט בין שני צדדים אלא שתכליתו הוא שע"י המשפט בין הצדדים מוצא את קו האמצע מוליך אל הכתר ששם האמת לאמיתה. וכל משפט הוא לבחון את כל האפשרויות היוצאות מבין הצדדים ולשקול ולבחור את העצה האחת היותר מכוונת אל הכתר העליון שבמחשבה תחילה, דהיינו העיצה שעל ידה יולד ביותר כבוד שמים מתחילה ועד סוף.

²¹ אמנם יש גם מעוקל של צדיקים כגון אברהם שהיה מרכבה למדת החסד ויצחק שהיה מרכבה לגבורה כיון שעם כל הלשם שמים שלהם אבל המידה פעלה וכן שהיא מבחי' הצדדים אזי היה בה נטיה מצטברת עד שיצא ישמעאל ועשו. דלא כיעקב שכיון שהיה במדה האמצעית לא היה בו שום נטיה מיטתו שלימה.

²² (הגה תסוד) ולהתנהג היינו עיצה מעשית ונתבאר בתורה ז שהיא שכל גבוה מאד שרק עי"ז יכול לרדת כל כך עד למעשה ולהשאר אמת וזה זוכה ע"י אמונת חכמים המשרשים בפליאות חכמה כמבואר בתורה נו דהינו בכתר עיין תורה נו שיעור ט של הר"ץ (ע"כ ההגה)

²³ לקוטי הלכות פקדון וארבעה שומרים הלכה ה (אות יא) וזהו אף אמרתי הנה באתי במגלת ספר כתוב עלי וכו' שגאמר על מתן תורה, כמו שפרש רש"י שם, כי כבר מבאר שהאדם צריך להוציא משפט הנהגות ישרות מכל מקום שילמד שם. וזה זוכין על ידי אמונת חכמים בשלמות. שגא' אינו נדון במותרות ומאכלו זה שעל ידי זה דעתו צחה וזכה ויכול למצא את עצמו בכל מקום שילמד שם שיוציא משפט משפטי הנהגות ישרות כנ"ל. וזהו אף אמרתי הנה באתי, היינו בחינת קבלת התורה, כמו שפרש רש"י שם. וזהו במגלת ספר כתוב עלי, שבכל מקום שלמדתי באיזה ספר היה הכל כתוב עלי שמצאתי את עצמי בכל מקום שלמדתי באיזה מגלת ספר, כי בכל מקום שלמדתי הוצאתי משפט משפטי הנהגות ישרות לעצמי וכו'. (וכן מבאר בדברי זכרוננו לברכה בעצמו על פסוק זה (בסימן קכא) אף עתה על פי התורה הנ"ל יתבאר המשפט הפסוקים שאחריו בקשר נפלא). ועל ידי זה הוספתי ספרים הרבה בתורה כמו שמבאר שם שעל ידי אמונת חכמים נחשב שעושה ספרים הרבה פי מתחלה לא היה זה הספר נחשב אצלו והיה אצלו כלא ולמותר, ועכשיו חוזר ונחשב אצלו כל ספר וכו'. ובפרט על ידי שזוכה עכשו להוציא משפט הנהגות ישרות מהספרים שלומד בהם שעכשו נחשבים הספרים כשלו, כי מתחלה היה רחוק מהם מאד ועכשו נחשב כל ספר כשלו, כי לא המדרש הוא העקר אלא המעשה. וכמו שכתוב במדרש רבה פרשת בחקתי שהלומד לעשות נחשב כאלו עשהו לדברי תורה. וזהו, במגלת ספר כתוב עלי, שנחשב כל ספר שנכתב עלי ובשבילי ואף בודאי לעשות רצונך אלקי חפצתי ותורתך בתוך מעי. ופרש רש"י לענין קדשת האכילה של ישראל, כמו שפרש שם, כל מאכלי על פיך ואף מאכלי עפי' תורתך הוא, היינו כנ"ל, כי על ידי אמונת חכמים זוכים שיהיה המאכל זה בבחינת מן שלא יעלו המותרות אל המוח לבלבל חס ושלום, וזהו, ותורתך בתוך מעי שהתורה מתקיימת בתוך מעי דיקא. כי מי שפוגם באמונת חכמים אזי התורה אינה מתקיימת אצלו מחמת אכילת מעי, שמתרבה אצלו המותרות עד שעולים עשנים סרוחים ומעקמין את דעתו בסכרות הפוכות מן האמת ואינו יכול להוציא משפט אמת מהתורה נמצא שהתורה יוצאת ומתרחקת ממנו מאחר שאינו יכול להוציא ממנה משפט אמת, שזהו בחינת מה שאמר רבותינו זכרונם לברכה תורתו של דואג מן השפה ולחוץ מחמת שהיה מתנגד וחולק על דוד שהיה אז הצדיק האמת ועל ידי זה כל תורתו של דואג היה על ידי מותרות הנ"ל בבחינת ושמ איש מעבדי שאול נעצר לפני וכו', כמו שמבאר שם ועל כן היה כל תורתו מהשפה ולחוץ כי לא נתקיימה בתוך מעי וכו'.

²⁴ כמבואר בריש תורה נו שלכל אחד יש אחריות על אלה תחתיו

²⁵ נ"ל שבענין הלא תסור יש עוד עומק עפ"י הנ"ל שהעיקר לחפש עיצה להתקרבות להש"י אבל כשבא לצדיק בחיפוש ישועות גשמיות זה בחי' הסרה לשמאל, או לעומת זה יש הסרה לימין שמבקש מהצדיק עצות כיצד להיות שרף ועי"ז לא שומע ולא מאמין שיש עצות פשוטות שהן העצות השייכות לו.

²⁶ עוד נראה לי יסוד בזה שהאמונת חכמים היא יסוד הקבלה וההמשכה שמנהיג חייב שחכמתו תהיה בנין תוספת נדבך על בנין קיים ולא לבנות בנין חדש ומי שאין לו אמונת חכמים הוא כמו הנחש עלי צור דאיתא בספרים שטוען על עצמו שהוא צור וההתחלה (שמעתי מהריצ"ח בשם רמ"ע מפאנו) הביאור נ"ל שאע"פ שכל הליכתו עקמימות אעפ"כ הוא טוען שהיושר אצלו כי בכל תנועה מתחיל יושר חדש. וזה בחי' מנהיג שאין לו אמונת חכמים כי סובר שהוא חכם מהם ויכול להתחיל יושר חדש ולא להיות בטל וממשיך אותם. וזהו

הגורמים לו לעקם לבו לסטות ממשפט האמת. ואז יוכל להוציא משפטי הנהגות ישרות, בבחי' משפטי אמת, שאינו נוטה לימין ושמאל כנ"ל מהאמת, דהיינו שלפעמים היושר והאמת היא לעקם הדרך וצריך שלא לסור מעקמימות זו לא ימין ולא לשמאל.

עתה יבאר את הקצה השלילי של פגם אמונת חכמים/מ^ט דהיינו מי שלועג על דבריהם ומוזה תבין שכל שלא מקבלם בדחילו ורחימו יש בזה בחי' לעג כי לא חשובים אצלו כראוי. וממילא חסר לו גם בתיקון מדת המשפט וממילא נידון בבחי' מותרות. כי חלוקת העצה היא בעצמה שנידון במותרות, כי עצה היא ברור עצה מתוך הרבה אפשרויות/י^ט שהן פסולת שלה, וכשהמשפט מעוקל אזי בוחר בעצה שהיא הפסולת ונידון בה דהיינו במותרת ופסולת העצה, במקום בעצה הנכונה המביאה כבוד שמים מתחילה ועד סוף. כאן לכאורה מתברר בעניין לא תסור הנ"ל שנחלקו בו הספרי והירושלמי אם אפילו אומר לך על ימין שהוא שמאל או דווקא כשאומר על ימין שהוא ימין. וכאן מבואר שזה תלוי אם הרב הוא ראוי להנהיג אזי אפילו אומר לך על ימין שהוא שמאל ואם אינו ראוי להנהיג אזי רק כשאומר לך על ימין שהוא ימין. דהיינו שהתירוץ הוא לחלק שהספרי דיבר בפסקי הלכה והירושלמי בעצות בעבודת ה' והשקפה. אבל באמת אדרבה בעצות אלו עוד יותר קשה לברר את האמת ולכן צריך הרבה תפלה לזכות לתיקון המשפט ובעיקר סיעתא דשמיא לזכות לדבוק בצדיק האמת.

דהיינו שצריך תיקון המשפט גדול לבחור ולהסמך על עצמי את הרב ורק אח"כ אוכל לקיים לא תסור. וכאן יש מקום נרחב לעמלק גמט' ספק, הבא בקושיות כדואג האדומי, ומפיל לחלוקת העיצה תמיד. ומבואר כאן שתיקון המשפט הנ"ל שעל ידו זוכים לעצה נכונה מתחיל בברור המאכלים בשעת האכילה שיודע לאכול במשפט הנכון ויודע לתת עצה לנפשו בעניין האכילה כמה ומה לאכול/כא^י ובאמונה ששלימה שמבררת את האוכל את הניצוץ אלוקות שבו עיין תורה יט ותורה סב ויש בזה המוני מדרגות כפי שיתבאר לקמן תורה סב ותורה סז ולעיל תורה מז

אבל כשפוגם באמונת חכמים, אזי נידון ביגיעת בשר/כ^ב עזות הגוף המכונה בשר/כ^ב. היינו במותרות/כ^ב כי פגם אמונת חכמים היא פגם המשפט/כ^ב כנ"ל שזה בעצמו הוא שדן את עצמו במיותר

שדואג אע"פ ששמע ההלכה מואבי ולא מואבית המשיך להקשות קושיות, עד שהיה צריך יתר הישראלי לאיים בחרב על מי שיחלוק בזה כי היא קבלה מבית מדרשו של שמואל הנביא. משמע שזו הדרך נגד האומר אנא אמלוך והוא לא ראוי. עוד יש לעיין תורה יח גם שם מדבר ממנהיג אמת ולעומתו של שקר והאמונת חכמים שומרת את העם ממנו ע"ש

מ^ט כך דרכו של רבנו בהרבה תורות להציג את קצה הצד השלילי כדי שנבין לבד את כל סולם המדרגות באותו עניין והכי נמי כאן בין אמונת חכמים למלעיג עליהם יש המוני מדרגות וגם מי שלא מלעיג עליהם אלא אפילו מכבדם מאד עדיין צריך הרבה סיעתא דשמיא לכוין שלא יטעה בדבריהם לימין או שמאל וכמבואר במקום אחד שכמו בדברי תורת משה דרשו חז"ל ביומא עב עה"פ "אשר שם משה" וזה נעשה לו שם חיים לא וזה נעשה לו שם מות, הכי נמי בדברי כל צדיק עיין תורה קא. לא לו קסד וצא תנינא. ועוד.

^י כמו שנתבאר כבר כ"פ שעל כן הכליות נקראות יועצות (בגמ' ברכות) שהן מסננות טוב מפסולת.

כא עיין בזה שיש"ק ח"ב-תרמח שיחת מוהרנ"ת שאמר שיש לו ספק על הכפ מרק אם לאכול או לא. וע"כ אינו יוכל לתת עצה.

זה לשונו שם - פעם, בהיות מוהרנ"ת בטעפליק ביישובו על השלחן ואכל מאכל העשוי מסלק "בארשט", שאל אותו אחד מאנ"ש איזה עצה, ולא ענה מוהרנ"ת, ושאל שוב את מוהרנ"ת, ושוב לא ענה, ושאל עוד פעם, נענה לו מוהרנ"ת ואמר: "איני יודע לשית עצות לעצמי, אם לאכל עוד כף סלק אם לא, כי אולי כבר מספיק, ואתה רוצה שגבר אענה לך תכף ומיד..."!

כב הלשון יגיעת בשר שרומז למותרות צ"ע. ואולי אפ"ל כי יגיעה היא לשון מאמץ ויגיעת הבשר היא המלחמה שהבשר נלחם לקיומו בחי' מזונא דגופא ועזות הגוף. וצריך להלחם בון תמיד.

כג יגיעת בשר מה היא הביאור נ"ל כי המאכל מחבר נפש לגוף וכביאור הרמ"א על ברכת אשר יצא דהיינו מפליא לעשות נמצא כל חי יש בו בחי' שהמאכל מחבר חיות רוחנית לבשר ובמאכל יש חזונית ופנמיות גשם ורוח, טוב ורע, המלביש אותו, והרע מגשם את האדם, והטוב מוציאו מגשמיות. וזה נמצא בכל הבחי' אפילו בחלזון שהחיות שבו מעלה אותו מלהיות רק צומח וכן בצמח הרוחניות מעלה אותו מלהיות דומם וכן באדם הרוחניות שבו יש בה חלק לגוף וחלק לנפש הבהמית וחלק לנפש השכלית. והכל תלוי באדם עד כמה מברר את המאכל את הטוב שבו מהרע שבו וכשלא מצליח לברר אזי מתגבר הרע ומגשם אותו ומתגבר מזון הגוף על מזון הנשמה כמבואר בתורה ח' תנינא וזה הכוונה יגיעת בשר דהיינו הרע שבמאכל דהיינו מזונא דגופא שמחליש את מזונא דנשמתא

כד ליקוטי הלכות יו"ד - הלכות הכשר כלים הלכה ב' ב' - ובשפוגמין חס ושלום, באמונת חכמים אזי נפגמין המאכלים ונידון במותרות, כי על ידי פגם האמונה נפגמין הכלים, כי עקר הכלים הם על ידי אמונה כנ"ל. ועל ידי פגם הכלים נפגמין המאכלים, כי בכל המאכלים יש אורות גבוהים מאד מאד בבחינת אכלו רעים תרין רעין דלא מתפרשין. בבחינת והשביע בצחצחות נפשך, שהצדיק אכילתו בקדושה בבחינת צדיק אוכל לשבע נפשו, הוא נזון באכילתו מאורות הצחצחות, כמבאר בדברי רבנו, וזכרנו לברכה, במקום אחר (תורה ח' תנינא). ועל פן אי אפשר לקבל אור הגבוה של המאכלים כי אם על ידי כלים קדושים וטהורים שהם נעשים מבחינת אמונת חכמים כנ"ל. ובשפוגמין, חס ושלום, באמונת חכמים אזי נפגמין הכלים, ועל ידי זה ממילא נפגמין המאכלים ונסתלק אור הקדושה מהם, מתחמת שאין כלי לקבל בתוכו את האור. ואזי נשארינן המאכלים בבחינת פסולת לבד ועל פן עולין המותרות והפסולת ופוגמין את המוח וכו' כנזכר לעיל במאמר הנ"ל:

וכן להיפך ע"י שאוכל שלא בקדושה נתעבר מוחו ע"י העשנים ונפגם אמונתו כמבואר בליקוטי הלכות, חשן משפט הלכות פקדון הלכה ה אות ח - וע"כ הי' עיקר הפגם של אדה"ר ע"י אכילה ע"י שאכל מעץ הדעת טו"ר כי כל פגם אמונת חכמים נוגע בהאכילה שנידון במותרות וכו' שעולים עשנים סרוחים אל המוח ומסבבין ומעקמין את דעתו וכו' כ"ש שם. וע"כ הזהירו הש"י על זה שלא יאכל מעץ הדעת שהיא בחי' אכילה כזאת שעל ידה מתרבה המותרות ועולה אל המוח וכו'.

והפסולת כי בוחר לקיים בעצמו את העיצה שהיא מותר ופסולת במקום בעיצה הנכונה, **כמ"ש רז"ל (עירובין כא) הלועג על דברי חכמים נידון בצואה רותחת**^{נא}, **כמ"ש [נח] וט' ולהג' ס' הרבה יגיעת בשר הרמב"ם בהקדמה לפי המשניות פי' כיון שאין לך צואה רותחת יותר מהכסילות אשר השיאתו להלעיג. והוא מדה כנגד מדה, כי הוא אינו מאמין בדבריהם ומלעיג עליהם, ודבריהם הם אך למותר אצלו שלועג על הגדרים והנהגות קדושה שמוסיפים חכמים וטוען שהם מיותרים, ע"כ נידון במותרות בעצות יצרו הרע להנות מהבלי עוה"ז ותאוותיו**^{סא}.

וכל המשפטים הן מן המוח דהיינו המשפט שעל ידו מבררים עיצה נכונה בלב היא בכח העיון השכלי שבמח לאפוקי מעצת נשים שגם כשהיא נכונה אינה מהמח אלא מהרגשת הלב כפי שיתבאר לקמן באות ד', בבחי' הנאמר אחרי משפט שלמה שהוציא לאור משפט שתי הזונות ובניהן שהאחד מת (מלכים א ג) וס' ויראו מפני המלך כי ראו כי חכמת אלקים בקרבו^{סג} **לעשות משפט**^{סד} שע"י שהיה מוחו זך

שם אות י' – שואל על מה שכתוב לא נתנה תורה אלא לאוכלי המן הרי ידוע שהיום אין מן ומאי קמ"ל אלא לומר לך שיש צדיקים ששאכילתם גבוה ונפלא יותר אפילו מזה כי אוכלים אוכל גשמי בכזו קדושה שאין עולה שום עשנים סרוחים למוח כלל

פגם אמונת חכמים וכו' – עוד נראה לומר שבדקות אזי גם כשחולק על כל איזה יהודי או מדבר עליו היינו שנעלם ממנו חשיבותו אפילו אם היא רק בבחי' נקודה קטנה כבר הוא נידון בבחי' מותרות ובמחלוקת כי עין תורה לד' שיש בכל יהודי נקודה טובה שבבחי' זו הוא צדיק מושל ויש לו ממשלה להאיר נקודה זו בכל ישראל הרוצים לקבל ממנו. נמצא שכל ספר של יהודי צריך למצא בו לפחות נקודה שהיא חידוש וזוה תושלם התורה שתוכל לקבל מלוחות האבן כפי שיתבאר לקמן אות ו'

נה עניין הפסולת שע"י פגם המשפט נראה לבאר הדברים בשרשם בחי' שיעקב לא היה פסולת במטתו אבל חסד לאברהם ופחד יצחק היה פסולת במטתם דהיינו שהם בודאי היו צדיקים גמורים ורק בגלל שפתחו את הדרך עדין לא נתבררה האמת אלא ע"י שלשתם דייקא ויצא לאור ביעקב דייקא אבל שרש הדברים הוא כך תמיד שכל פגם ביושר מביא לאיזה נגיעה עצמית מצד הרע שבמידות שמושך לבחי' צדיקים ואזי נולד פסולת ומותרות וממילא מי שגרם לזה נידון בזה בעצמו כמו אברהם ויצחק שזרעם נידון עד היום בפסולת שלהם כי כל יציאה מיושר גורמת הסתרת הכתר ממילא הסתרת ההשגחה. דהיינו שכיון שהיו צדיקים ורק מצד מדרגם הקדושה שהיתה בבחי' צד ולא אמצע לכן הפסולת שלא יצאה אלא בחלק מזרעם אבל מי שכליבו יש עקמומיות ממנו ית' אפילו דקה אזי א"א שיזכה למשפט אמת ועיצה נכונה אלא בביטול לצדיק. ועומק הענין יותר שאצל צדיק שמדתו ב' צד ימין או שמאל הפי' שכל תשוקתו רק אליות' אלא שמצד מדתו הוא כעומד בצד ומשם פונה לכתר לכן בעל כרחו הקו בבחי' הטיה אבל מיש שליבו עקום אזי אפילו שהוא מבני ישראל בחי' ת"ת הפניה שלו היא מהאמצע לחוץ שזה פגם ממש לכן מתגלה בעצמו.

נו ערובין כא. – דרש רבא מאי דכתיב ויותר מהמה בני הזהר עשות ספרים הרבה וגו' בני הזהר בדברי סופרים יותר מדברי תורה שדברי תורה יש בהן עשה ולא תעשה ודברי סופרים כל העובר על דברי סופרים חייב מיתה. שמא תאמר אם יש בהן ממש מפני מה לא נכתבו אמר קרא עשות ספרים הרבה אין קץ ולהג' הרבה יגיעת בשר. אמר רב פפא בריה דרב אחא בר אדא משמיה דרב אחא בר עולא מלמד שכל המלעיג על דברי חכמים נידון בצואה רותחת (שלועג על גדרים וסיגים שעשו רבנן-מהרש"א. וטוען שאם יש בהם ממש מדוע לא נכתבו בתורה – מנחם משיב נפש) מתקין לה רבא מי כתיב לעג להג כתיב אלא כל ההוגה בהן טועם טעם בשר.

צ"ע שריבנו סומך על דרשה דחיה ועוד דלכאורה היא קושיא חזקה דלהג כתיב. וצ"ל כיון שר"פ לא הודה משמע שחולק עליו

נז כי צואה היא פסולת אפילו ממזונא דגופא שהוא פסולת מזונא דנשמתא. ורותחת רומז לרתיחת הדמים העכורים שנגרם מחמת מזונא דגופא שממנו חמימות התאוות רעות. לכן אין הכוונה דווקא לצואה ממש אלא שגם מזונא דגופא נקרא צואה כלפי מזונא דנשמתא. ובשניהם נידון ואע"פ שעיקר העונש משמע במפרשים שהוא בגהנם אחרי הפטירה אבל רבנו מבאר שגם בעוה"ז נידון בה ברוחניות.

^{סח} קהלת יביב

נט קהלת פרק יב (יא) דב' חכמים פד'ר'נ' וכן שמו' נטועים בעלי אספות נתנו מרעה אָחָד: (יב) וְיִתֵּר מִהֶמָּה בְּנֵי הַזֶּהָר עֲשׂוֹת סִפְרִים הַרְבֵּה אֵין קֵץ וְלִהְיוֹת הַרְבֵּה יָגַעַת בָּשָׂר: הפשט בפסוק הוא כרישא בגמרא שהיא יגיעה רבה מדאי לכתוב את כל הדברי סופרים ולכן צריך להזהר בדברי חכמים כי רק הם יודעים לפרש כוונת הרועה האחד

ס להג לשון לעג – המהרש"א ביאר דס"ל לרב פפא שע' מתחלף בה'

אולי אפ"ל כי לעג לשון עוגה דהיינו סיבוב כדמצינו בחזון המעגל שעג עוגה סביבו כי הלעג הוא נגרם ממה שאדם סובב סביב עצמו לכן לועג לאחרים ולהג לשון הגה לשון דיבור שמתוך הלעג הפנימי בלבו מוציא בלהג הדיבור של חרופים.

סא וכן ע"י שמנהיג עצמו במותרות לא מוצא טעם בהם כידוע

סב מלכים א פ"ג (כו) וַיַּעַן הַמֶּלֶךְ וַיֹּאמֶר תָּנוּ לָהּ אֶת הַיָּלֹד הַחַי וְהַחַיָּה לְאִמָּה לְתַמִּיתָהּ הִיא אִמּוֹ: (כח) וַיִּשְׁמְעוּ כָּל יִשְׂרָאֵל אֶת הַמִּשְׁפָּט אֲשֶׁר שָׁפַט הַמֶּלֶךְ וַיֵּרְאוּ מִפְּנֵי הַמֶּלֶךְ כִּי רָאוּ כִּי חֲכָמַת אֱלֹהִים בְּקֶרְבוֹ לַעֲשׂוֹת מִשְׁפָּט:

רד"ק – לעשות משפט – לפיכך יראו מפניו לעשות דבר רע ואפילו בסתר כי ראו כי ברוב חכמתו יוציא לאור משפט כמו שנעשה בזה המשפט:

סג מה שנקט בקרבו כראיה למשפטים שהם במח צ"ע הרי קרבו היינו מעיים כהתרגום שם או עכ"פ ליבו הכלול במעיו כמצודות בתהלים מ' ט, אבל לא מח. ועי"ש מלבי"ם שהכוונה לקרבי מצפוני ושכלי. והריצ"ח (סא ג) ביאר שזה בחי' תורתך בתוך מעי (תהלים מ ט) ועיין לעיל לק"ה פקדון וד' שומרים ה' יא שזה היה הפגם של דואג שתורתו מהשפה ולחוץ ולא בתוך מעיו ע"ש.

סד צ"ע לכאורה הרישא של הפסוק מיותר ולמה ציטטו. ואולי לרמז לענין הבטוי של זה שהיא היראה. דהיינו שהיראה היא מחמת החכמת אלקים שבו. אזי היא גם יראה מהש"י. שמעורר הצדיק אצל אנשיו להבדיל ממנהיג שאינו ראוי שלא גורם ליראה ממנו ית' אלא יראת ההפסד ריוח

ממותרות נשפע בו חכמת אלקים לעשות משפטי לב להוציא לאור עצות אמת. **והמוח הוא לפי המזון** [ס"ה/ס"ו] נמצא שמי שזכה לחכמת אלקים הנ"ל בודאי זכה לתיקון המשפט באכילתו/ס"ו. **וכשהגוף נקי ע"י** אכילה בקדושה כראוי, **אזי המוח ברור/ס"ו**. ואזי יכול להוציא משפטי אמת, הנהגות ישרות. **אבל כשנידון במותרות** שאוכל את הפסולת/ס"ו בין בגשמיות ובין ברוחניות ולא יודע לסלק אותה לחוץ **על ידי פגם אמונת חכמים כנ"ל, אזי עולים עשנים סרוחים אל המוח** עיין תורה נז האוכל מתברר לרם ובא לכבד והטוב שבו עולה ללב והטוב שבו אל המח נמצא שהנידון במותרות דהיינו פגם הברור אזי הטוב נשאר והפסולת עולה למח בגשמיות וכן ברוחניות צריך שיתברר הניצוץ טוב שבמאכל וע"י פגם אמונת חכמים לא מתברר אלא עולה קליפתו הרוחנית כפי שיתבאר אצל דואג האדומי, **ומערבבים ומבלבלין דעתו** עיין פל"ח אות ב' שהוא משל לבחי' רוחנית/ס"ו דהיינו שלא ידע להמתיק חשכות הגוף וצמצומיו ע"י אור הנשמה בכח הרוחניות שבמזון, כי אין בכוחו לברר הכח הרוחני שבמזון ולכן הרע שבו מתגבר עליו ומסתיר ממנו אור הנשמה, ועל כן לא יכול להוציא משפט ישר. **ואזי אינו יכול להוציא משפטי אמת, ואזי יוצא משפט מעוקל. בבחי' דברי חבוקק הנביא (חבוקק א')/ס"א כי רשע מכתיר את הצדיק על כן יצא משפט מעוקל**, ע"ב/דהיינו כמו שהרשעים סובבים את הצדיק להסתיר

^{ס"ה} תורה טאטא לרבי יעקב סקילי תלמיד הרשב"א אמצע דרשה מנ ד"ה וכן האדם. ותורה ה' תנינא סוף אות ג'

^{ס"ו} עיין תורה יז פל"ח אות ז' שם ועיין תורה ה' תנינא שאפשר לזכות לאורות הצחצחות ע"י אכילה בקדושה ועיין תורה סב שאפשר לזכות ליחוד קודשא בריך ושכינתיה פנים בפנים ע"י אכילה באמונה שלימה. ועיין תורה יט שכפי הויטב ליבו שזוכה ע"י ברור הנגה כן אכילתו מבחי' התנוצצות האותיות של לב אלקים ע"י"ש.

עיין תורה ה' תנינא אות ג' שגם אמונה ועצות תלוי באכילה – כי אכילת הצדיק הוא רק בשביל הנשמה, כמו שכתוב (משלי י"ג): "צדיק אוכל לשבע נפש", ושביעת הנפש זה בחינת הצחצחות, שמצחצח נשמתו על ידי אכילתו, בבחינת (ישעיה נ"ח): "והשביע בצחצחות נפשו". ואזי בשמחצח נשמתו, אזי הוא איש תבונות, בחינת: "ונשמת שדי תבינם" כנ"ל. ועל ידי זה נתגלית העצות כנ"ל. ומשם גדלה הקאמונה וכו' כנ"ל: כפי שנתבאר שם בתחילת אות ב' ותחילת אות ג' ע"י"ש.

^{ס"ז} צ"ע כי חז"ל מצינים את רות שזכתה לאכילה בקדושה כמ"ש ותאכל ותשבע ותותר ואם צריך לזה תיקון המשפט קשה דלאשה אין תיקון המשפט כדלקמן באות ד'. וצ"ע בזה וצ"ע אולי נשמה גדולה זוכה אבל לא מתוך עבודה של תיקון המשפט אלא כטבע וצ"ע.

^{ס"ח} עוד עיין לק"ה ר"ח ז' בט – קדשת השלחן שהיה עליו לחם הפנים משבת לשבת, שהוא בשביל להמשיך על ישראל קדשת האכילה לטוהר המאכלים מפגם העשנים הנ"ל, שהם פוגמין את העצה וכו', שעקר התקון על ידי אכילת שבת, שהוא בחינת לחם הפנים שהיה על השלחן. ועל פן היה השלחן והמנוחה סמוכים זה בנגד זה, כי הם תלויים זה בזה, כי קדשת המאכלים לברר מעשנים הנ"ל הוא על ידי רבוי הספרים וכו'. שהם בחינת אור המנוחה, שעל ידי זה הוא תקון שלמות העצה וכו'.

ושם אות לב עקר הוא תקון העצה, כי כל התורה נקראת עצה, בחינת לי עצה ותושיה, בחינת תרי"ג עטין דאורייתא, כי צריך כל אדם לחשב הרבה עצות בנפשו למלט נפשו מני שחת, שעל זה עקב דוד, "עד אנה אשית עצות בנפשי וכו'". ועקר תקון העצה הוא על ידי קדשת שבת. והעקר על ידי אכילת שבת שהוא כלו קדש, כי כל פגם העצה נמשך מחטא האכילה של אדם הראשון כנ"ל, שעל ידי זה נתאחזו העשנים סרוחים בהאכילה שמבלבלים העצה כנ"ל. וכל התקון על ידי אמונת חכמים, שעל ידי זה נתרבין הספרים הקדושים ומשלימין את התורה וכו', שעל ידי זה זוכין לשלמות העצה וכו' כנ"ל. ועקר תקון זה הוא בשבת שאז עקר כלליות התורה שבעל פה עם תורה שבכתב כנ"ל, כי אז האכילה כלו קדש ואין כח בהעשנים סרוחים לבלבל העצה וכו' כנ"ל. אבל לקדשת שבת בשלמות אין מי שיזכה כי אם גדולי הצדיקים ואנחנו צריכין לקבל קדשת שבת מהם, כי הצדיקים הגדולים ממשיכין קדשת שבת על ימי החל כידוע.

^{ס"ט} לשון מותרות נ"ל הכוונה כי במאכל יש קדושה לפנים מקדושה כמבואר בפרפראות לחכמה תורה יז אות ו' ואות ז' שבכל המדרגות כשהאכילה אינה כראוי אזי במקום להיות ניזון מבחי' פנימיות הוא ניזון מבחי' חיצונית וחיצונית היינו מותרות כי היה צריך להתברר והוא לא בירר לכן היא מבבלת את שכלו לפי מדרגתו.

ועי"ש היטב שהקליפה והחיצונית כשאינה מתבררת לחוץ היא מתגברת וגורמת לכסילות שמחשיכה את אור הצדיק דייקא ע"ש נמצא שפגם האכילה הוא בעצמו גורם לפגם אמונת חכמים וממילא א"א לאכול כראוי כי האכילה כראוי היא ע"י אמונת חכמים כמבואר בתורה סב עי"ש נעשה ברור המאכל כראוי. ועי"ש כי קצתי מאד

^{ע'} וכן מסתבר שהרי הדוגמא היא דואג שהיה חכם גדול ועוקר הרים בסברא אלא שטינה היתה בלבו (כמבואר בגמ') להסיק הפך האמת. ואם הכוונה לעשנים ממש הרי גם עיין עמוק ופלפול לא היה יכול. אלא נראה שהטינה היא בחי' עשנים הנגרמים מבחי' עצירות רוחנית שלא ידע לעכל כראוי מוצא פי ה' שבמזון. וכנ"ל שהמח לפי המזון יש בזה בחי' גשמית ויש בחי' רוחנית. וכן מבואר בסנהדרין קז: שדואג ואחיתופל סברי שמעתתא אלא שלא עלתה להם אליבא דהלכתא. עי"ש העניין הזה יתבאר באריכות לקמן סוף אות א ע"ש.

^{ע"א} חבוקק פרק א (ד) על כן תפגז תורה ולא יצא לנצח משפט כי רשע מכתיר את הצדיק על כן יצא משפט מעוקל:

רד"ק – על כן – לפי שאין אתה עושה דין ברשעים תרפה התורה ותחלש כי רבים מרפים ידיהם ממנה ולפי שרואים הצלחת הרשעים ורעת הצדיקים: תפוג – ענין רפיון וחלישות וכן כל אשר בשרשו: ולא יצא – לפי שהם רואים שלא יצא לנצח משפט הרשעים: כי רשע מכתיר את הצדיק – מקיף אותו להרע לו תמיד כענין כתרו את בנימין: על כן יצא משפט מעוקל – על כן אומר כי המשפט מעוקל ומעוות וכת"י על כן אמר לא נפיק דינא כיון:

צ"ע שבפסוק מבואר שפגם המשפט הוא בגלל הרשע ואילו כאן רבינו מבאר שזה ע"י עשנים שמבלבלים את מוחו נראה הכוונה כי טינה שבלב שממנה הפגם אמונה שמונע מהאכילה בקדושה היא כמו רע שמכתיר את המח ומונע ממשפטי אמת בשכל צה.

^{ע"ב} בתורה נה נדרש הפסוק הזה על עיוות המשפט כלפי הצדיק כדי להאריך אף לרשע ולתת לו שכרו בעוה"ז כדי להאבידו מעוה"ב. אבל כאן נראה הכוונה כנ"ל שהרשע היינו הרע מסתיר את הצדיק היינו אור הנשמה היא השכל מהלב ולכן נשאר משפט הלב מעוקל.

אורו מאיתנו כן הרע שבמזון שלא נתברר סובב את אור הנשמה היא השכל ומסתיר אורו מהלב היינו על ידי שהעשנים סרוחים גשמיים ובעיקר רוחניים מסבבין ומקיפין המוח ומבלבלין אותו/ע"י, על ידי זה יוצא משפט מעוקל, כמו משפטי הגויים בבחי' משפטים בל ידעום (תהלים קמז)/ע"י שאמר דוד על הגויים שנמנע מהם משפטי התורה לכן משפטיהם עקומים היינו בלבול המוחין :

עתה מביא רבנו דוגמא למי שהיה פגום בפגם הנ"ל שלא ידע לברר אכילתו ולא אמונתו ולא עצתו כנ"ל ואע"פ שהיה מגדולי הדור מפורסם ויועץ המלך (ירושלמי סנהדרין פ"ה ה"ב), אב בית דין וראש הסנהדרין בזמנו של שמואל הנביא ושאל המלך (שוחר טוב נב' ז', ושם ג' ד', ושם מט ב'). דואג האדומי שהיה מאד מקנא בדוד על כל איזה כבוד שקיבל ולכן השתדל מאד לבזותו ולמצא בו פגם להוריד כבודו/ע"י ומכאן יש ללמוד שרוב שאינו ראוי, יכול להיות מגדולי ומפורסמי הדור ואפילו הגדול ביותר/ע"י ופוסק גדול וחשוב/ע"י.

ואע"פ שיש חיוב מהתורה לשמוע לפסקי הלכותיו כנ"ל דכתיב לא תסור וכו' וכ"ש לראש הסנהדרין ששכנה במקום שבחר ה' סמוך ללוחות האבן שה בחי' אבן השתיה כפי שיתבאר לקמן ושם בוודאי יש סגולה יותר שפסקיהם אמת, וגם כשטענו מצוה התורה לא לסור מהם כמבואר ברמב"ן. אעפ"כ מביא רבנו את דואג כדוגמא למנהיג שאסור לסמוך וכל הסומך אותו יתן את הדין, וצ"ל שאמנם בפסקי הלכה חייב לשמוע לו ואילו רבינו מזהיר שלא לעשותו רבי הכוונה לעצה/ע"י בעבודת ה' ובהשקפה.

ודואג האדומי ע"י שלימודו היה מבחי' אלו המותרות שהם נגרמים מפגם אמונת חכמים כנ"ל, בבחי' הנאמר בדואג כשדוד ברח מפני שאול בא לנוב ושם ביקש אוכל וחרב מצדוק הכהן ונתן לו מלחם הפנים ואת חרב גלית וכל זה ראה דואג וסיפר לשאול ויעץ לו להרוג את כל העיר, כמ"ש (שמואל א כא)/ע"י **ושם איש מעבדי שאול נעצר לפני ה' ושמו דואג וכו' ופרש"י עוצר עצמו וכו' לעסוק בתורה.** ורבנו דורש שהכתוב נקט לשון נעצר לגבי לימוד תורה כי לימודו היה מבחי'

ע"י עיין מזה בלק"ה ר"ח ז' לה דברים נוראים על אדם הראשון שפגם באמונת חכמים שלא האמין בעצמו ועי"ז נידון במותרות ועיקר פגם המשפט שנגרם מזה הוא פגם הברית. ולכן אע"פ שניסה לתקן במה שפרש מאשתו לא ניצל ממקרה וכו' עי"ש

ע"י תהילים פרק קמז (יט) מגיד דברו ליעקב חקיו ומשפטי ליעקב: (כ) לא עשה כן לכל גוי ומשפטים בל ידעום הללו

ע"י ואיתא (רות רבה ד' ט') ששמואל הנביא היחיד שידע מה בליבו של דואג ואמר עליו שהוא מין.

עוד רואים שמפורסם של שקר מאד מטריד אותו איזה עובד ה' ומשתדל להכפיש אותו. ובמקום להשתדל אצל חסידיו בבניין ועבודה הוא יותר עסוק להחריב את בניין זולתו אע"פ שטוען עליו שהוא פסול וטרף ומשוגע. וכן מצינו בדוד המלך שטענו עליו שהוא משתטא (כגון לפני ארון הברית כשהעלוהו לירושלים וכן בזוהר מנחה בדא דמלכא וידוע הסיפור מהאריז"ל שהתנה עם תלמידיו שלא יצחקו כשיבוא דוד אצלם) ונואף (בגלל חטא בת שבע) ופסול מעיקרא מלבוא בקהל ובן גרים (מרות המואביה) וממילא א"א שיגיע למעלות גדולות. (וכן הוא בכל דור) ואע"פ שראו ששמואל בחר בו לדון עימו היכן מקום בית המקדש (ובחים נד):

ונראה שדואג ואחיתופל ודוד היו זה לעומת זה דואג בצעירותו ואחיתופל בזקנותו (ע"י סנהדרין קו): ועיין בערבי נחל ריש פרשת קרח שכל אדם בשרש נשמתו הם חסד ודין ובהשתלשלות לעזה/ע"י הם נפרדים לשני בני אדם שבאחד הטוב בפועל ורע בכח ובחבירו להפך הרע בפועל והטוב בכח ועי"ש כיצד אעפ"כ יש להם בחירה. וזה בחי' קין והבל ויעקב ועשו וכן משה רבינו וקרח. עי"ש. ועיין סוטה ט: שמשווה את קין קרח בלעם דואג ואחיתופל שכולם בקשו מה שאינו ראוי להם וכו'. וגם לרבינו היה מפורסם גדול וזקן חשוב שהיה עסוק מאד להכפיש שם רבינו בכל מקום.

ע"י עיין מדרש שוחר טוב נב' ד' כמה טעמים שנקרא אדומי אחד מהם שהיה מאדים פני הכל בהלכה. שכל מי שהיה נושא ונותן עימו היה מסלקו בתשובותיו.

ע"י (מ"ק) נ"ל כי דייקא מרוב חכמתו קשה יותר להתבטל לחכמים כי סבר שמבין בעצמו היטב. אבל באמת משפטי אמת הם סיעתא דשמיא כי שכל אלוקי אינו שכל אדם אע"פ שהשליך אמת ארצה ולא בשמים היא אבל ניתן לחכמים מזוככים דייקא המכוונים לאמת בלי שום נגיעה ושום מותרות אלא המושרשים בפליאות חכמה כמבואר בתורה נו לכן א"א לזכות למשפטי אמת אלא ע"י ביטול לחכמים שקדמו לו ולבטל שכלו דייקא וכן מובא בגמרא על דוד ה' עמו שהלכה כמותו משמע שלכוין להלכה זה רק ע"י שה' עמו וזה רק ע"י הנ"ל משפטי אמת שיוצא מבחי' צדדים ומכוין לכתר כיעקב.

ע"י עיין תורה ז' שקבלת עצה היא בחי' נשואין לכן לא יקבל רק מצדיק אמיתי שעצתו כלה זרע אמת. ועיין תורה קמג מעלת עיצה מחכמי הדור שבעצתו מאיר בו חכמתו וממתיק ממנו הדינים עי"ש. ועיין ספר המידות – ערך עצה – אות א. אל תשאל עצה אלא ממי שידוע סתרי תורה: אות ב. טוב לשאל עצה מזקנים: אות ה. על ידי שאתה נוטל עצה מהרב, על ידי זה תזכה לישועה: אות ד. מי שהוא בעל מחשבות רעות, אל תקח עצה ממנו:

ע"י שמואל א- פרק כא (ח) וְשָׁם אִישׁ מֵעַבְדֵי שָׁאוּל בָּיִים הָיוּ וְהָיוּ נֹעֲצֵר לְפָנָיו יְדֹד וְשֹׁמֵן דָּאֵג הָאֲדָמִי אֲבִיר הָרָעִים אֲשֶׁר לְשָׁאוּל:

רש"י – נעצר לפני ה' – עוצר עצמו לפני אהל מועד, לעסוק בתורה. אביר הרועים – אב בית דין:

מצודות דוד – נעצר – מעוכב שם, להתבודד בעבודת ה'. אביר הרועים – גדול וממונה על רועי מקנה המלך:

עצירות/ב' בחי' מותרות דהיינו שכמו מי שיש לו עצירות אינו יכול להוציא הפסולת מגופו כך דואג כיון שטינה היתה בלבו ופגום באמונת חכמים לא יכול היה לברר עיצה נכונה ולסלק מליבו עיצה פסולה/א⁹. **על ידי זה לא היה מוציא מלימודו משפטי אמת, רק משפט מעוקל** עיין פל"ח אות ב' שמותרות הן ממה שלא מברר את הטוב שבמוזון לכן הרע עולה ומסתיר מלבו אור הנשמה שהיא השכל לישורו וע"י זה לא יכול לפשוט ספקותיו, וכן מבואר בגמ' שעיקר כוחו של דואג היה להקשות קושיות עמוקות שקשה לתרצן/ב¹⁰. **וע"כ היה דן שאין דוד ראוי לבוא בקהל** בגמ' יבמות דף עו: [א¹¹]/י¹² עד שכבר עמדו להכריז על דוד שלא ראוי לבא בקהל/ה¹³ כמבואר שם, וזה היה ע"י שלימודו היה מותרות/י¹⁴ כנ"ל ולכן עיקר כוחו

⁹ הכוונה לתיקון המשפט ולא כפשוטו שטעו בזה הרבה חסידים שמבלים זמן להתנקות לפני התפלה ורבנו אמר שטועים.

¹⁰ **דפשיטא** כיון שדואג היה אב בית דין והיה ראש סנהדרין בזמנו של שמואל בוודאי ידע ללמוד ולהבחין בסברות וחילוקים דקים ובפרט או שלימודם היה שבתורה שבכתב ידעו למצא רמזות לכל התורה שבע"פ (ועיין תמורה טו: שער יוסף בן יעזר בבית שני ידעו ללמוד כמשה רבנו) וכעין זה שמעתי בשם החזו"א שאמר על בעל הקצות החושן שבוודאי לא הרגיש טעם בקוגל כי להיות עוקר הרים בסברא א"א עם תאוות אכילה. לכן מוכרח שעליית העשנים למח שמדובר כאן על דואג האדומי הכוונה למותרות ופסולת רוחני מאד בבחי' טינה היתה בלבו כלשון חז"ל וזה שגרם לו לחלוקת העיצה תמיד ולידון עצמו במותרות העיצה ולא בעיצה האמיתית.

¹¹ **כמבואר** שם שהקשה אע"פ שאין דרך אשה לקדם אבל להקדים נשים לקראת נשים מדוע לא יצאו ולכן סבר לאסור גם העמונית ולא רק עמוני. ועוד שגם בגמ' שלש מאות קושיות היו לו לדואג במגדל הפורח באויר ורבא אמר שם רבותא למבעי בעי, דלכאורה קשה הרי היינו עוקר הרים אלא נראה כוונתו שקושיא היא בחי' סותר וזה טוב רק כשכוונתו עמ"נ לבנות.

יבמות דף עו: א"ל דואג האדומי עד שאתה משאיל עליו אם הגון הוא למלכות אם לאו שאל עליו אם ראוי לבא בקהל אם לאו מאי טעמא דקאתי מרות המואביה א"ל אבנר תנינא עמוני ולא עמונית מואבי ולא מואבית אלא מעתה ממזר ולא ממזרת ממזר כתיב מום זר מצרי ולא מצרית שאני הכא דמפרש טעמא דקרא על אשר לא קדמו אתכם בלחם ובמים דרכו של איש לקדם ולא דרכה של אשה לקדם היה להם לקדם אנשים לקראת אנשים ונשים לקראת נשים אישתיק.

סנהדרין דף קו: ואמר רבי יצחק מאי דכתיב איש סופר איש שוקל איש סופר את המגדלים איש סופר כל אותיות שבתורה איש שוקל ששוקל כל קלים וחמורים שבתורה איש סופר את המגדלים שהיה סופר שלש מאות הלכות פסוקות במגדל הפורח באויר אמר רבי (רבי אמין) ארבע מאה בעייתא בעו דואג ואחיתופל במגדל הפורח באויר (ולא איפשט להו חד) אמר רבא רבותא למבעי בעי.

עוד שם – אמר רב משרשיא דואג ואחיתופל לא (הוון) סברי שמעתא מתקפי לה מר זוטרא מאן דכתיב ביה איש סופר איש שוקל איש סופר את המגדלים ואת אמרת לא הוון סברי שמעתא אלא דלא הוון סלקא להו שמעתא אליבא דהלכתא דכתיב סוד ה' ליראיו

עוד שם לעיל מיניה בתחילת הסוגיא – אמר רבי אמי אין תורתו של דואג אלא משפה ולחוץ.

וכן איתא בחגיגה דף טו: אם כך הקדוש ברוך הוא מצטער על דמן של רשעים קל וחומר על דמן של צדיקים שנשפך אשכחיה שמואל לרב יהודה דתלי בעיברא דרשא וקא בכי אמר ליה שינא מאי קא בכית אמר ליה מי זוטרא מאי דכתיב בהו ברבנן איש סופר איש שוקל איש סופר את המגדלים איש סופר שהיו סופרים כל אותיות שבתורה איש שוקל שהיו שוקלים קלין וחמורין שבתורה איש סופר את המגדלים שהיו שונים שלש מאות הלכות במגדל הפורח באויר ואמר רבי אמי תלת מאה בעי בעו דואג ואחיתופל במגדל הפורח באויר ותנן שלשה מלכים וארבעה הדיוטות אין להם חלק לעולם הבא אנן מה תהוי עלן אמר ליה שינא טינא היתה בלבו

¹² * יבמות עו:

¹³ **יבמות דף עו:** משנה עמוני ומואבי אסורים ואיסורן איסור עולם אבל נקבותיהם מותרות מיד ... גמ'. מנא ה"מ? א"ר יוחנן, דאמר קרא: +שמואל א' י"ז+ וכראות שאול את דוד יוצא לקראת הפלשתי אמר אל אבנר שר הצבא בן מי זה הנער אבנר ויאמר אבנר חי נפשך המלך אם ידעתי, ולא ידע ליה? והכתיב: +שמואל א' ט"ז+ ויאבהו מאד ויהי לו נושא כלים! אלא אאבנה קא משאיל. ואביו לא ידע ליה? והכתיב: +שמואל א' י"ז+ והאיש בימי שאול זקן בא באנשים, ואמר רב ואיתימא רבי אבא: זה ישי אבי דוד, שנכנס באוכלוסא ויצא באוכלוסא! ה"ק שאול: אי מפרץ אתי, אי מזרח אתי? אי מפרץ אתי – מלכא הוי, שהמלך פורץ לעשות דרך ואין ממחין בידו, אי מזרח אתי – חשיבא בעלמא הוי. מ"ט אמר ליה שאל עליה? דכתיב: +שמואל א' י"ז+ וילבש שאול את דוד מדיו – כמדתו, וכתיב ביה בשאול: +שמואל א' ט+ משכמו ומעלה גבוה מכל העם. א"ל דואג האדומי: עד שאתה משאיל עליו אם הגון הוא למלכות אם לאו, שאל עליו אם ראוי לבא בקהל אם לאו. מ"ט דקאתי מרות המואביה. א"ל אבנר, תנינא: עמוני – ולא עמונית, מואבי – ולא מואבית. אלא מעתה, ממזר – ולא ממזרת! ממזר כתיב, מום זר. מצרי – ולא מצרית! שאני הכא, דמפרש טעמא דקרא: +דברים כ"ג+ על אשר לא קדמו אתכם בלחם ובמים, דרכו של איש לקדם, ולא דרכה של אשה לקדם. היה להם לקדם אנשים לקראת אנשים, ונשים לקראת נשים! אישתיק. מיד: ויאמר המלך שאל אתה בן מי זה העלם, התם קרי ליה נער, הכא קרי ליה עלם! הכי קא אמר ליה: הלכה נתעלמה ממך, צא ושאל בבית המדרש. שאל, אמרו ליה: עמוני – ולא עמונית, מואבי – ולא מואבית. (דף עז.) אקשי להו דואג כל הני קושייתא, אישתיק. בעי לאכרוזי עליה, מיד: +שמואל ב' י"ז+ ועמשא בן איש ושמו יתרא הישראלי אשר בא אל אביגיל בת נחש, וכתיב: +דברי הימים א' ב'+ יתר הישמעאל! אמר רבא: מלמד, שחגר חרבו כישמעאל ואמר: כל מי שאינו שומע הלכה זו ידקר בחרב, כך מקובלני מבית דינו של שמואל הרמתי: עמוני – ולא עמונית, מואבי – ולא מואבית. ומי מהימן? והאמר רבי אבא אמר רב: כל תלמיד חכם שמורה הלכה ובא, אם קודם מעשה אמרה – שומעין לו, ואם לאו – אין שומעין לו! שאני הכא, דהא שמואל ובית דינו קיים. מכל מקום קשיא! הכא תרגמו: +תהלים מ"ה+ כל כבודך בת מלך פנימה. במערבא אמרי, ואיתימא ר' יצחק, אמר קרא: +בראשית י"ח+ ויאמרו אליו איש שרה אשתך וגו'. כתנאי: עמוני – ולא עמונית, מואבי – ולא מואבית, דברי רבי יהודה; רבי שמעון אומר: +דברים כ"ג+ על דבר אשר לא קדמו אתכם בלחם ובמים – דרכו של איש לקדם וכו'. דרש רבא, מאי דכתיב: +תהלים קט"ז+ פתחת למוסריי! אמר דוד לפני הקדוש ברוך הוא: רבונו של עולם, שני מוסרות שהיו עלי פתחתם, רות המואביה ונעמה העמונית ע"י שהתרת את הנקבות התרת אותי שבאתי מרות ואת נכדי רחבעם שבא מנעמה.

¹⁴ **ובזה לבטל** התנוצצות אורו של משיח. שהיה בדוד המלך דייקא. ונשתלשל בהכרח בדרך נעלמת מאד מדור לדור דייקא ע"י הולדה שנראית כלפי חוץ שלא בכשרות כדי לסלק מנשמת משיח גואל ישראל הקטרוג הנורא מהס"מ. וכידוע תחילת ההשתלשלות בלוט שבא על בנותיו ואח"כ ביהודה ותמר שהתחפשה לזונה ואח"כ ברות המואביה דההלכה המתירה אותה לבוא בקהל היו עליה הרבה קושיות

בלימוד היה לעורר קושיות ולא להכריע בהן כמבואר בגמ' ¹⁸, לקמן בתורה סב אות א' נבאר שזה כל כח היצירה לעורר ספק וממנו כל חלוקת העיצה והחושה והמשפט המעוקל: עומק העניין שבו היה פגום דואג ולעומתו היה דוד מתוקן נ"ל לבאר עפ"י המבואר לקמן אות ד' במה שכל כך מגנה עצת נשים אע"פ שמצינו בחז"ל הרבה שעצת נשים היתה טובה משל האנשים וכן איתא בגמ' בינה יתירה ניתנה לאשה. ועי"ש אות ד' יותר בהרחבה אבל קיצור העניין ששכל האשה בחי' שכל בכח הנקרא היולאני והוא בחי' הרגשת לב טבעית ואינה בחי' משפט כל וכלל, אדרבה ברגע שמציגים לה את העניין כמשפט בשני צדדים הנראים כשווים אזי מתבלבלת. כי למשפט צריך שכל נבדל יותר וכח משפט שיש לאיש דייקא דהיינו לבחון שני צדדים לחזור ולבחון שוב ושוב כל צד לעצמו בעיון דק יותר עד שמוצא את עומק המשפט ¹⁹ הנכון שצריך לנהוג למעשה.

וכח העיון הזה היה לדואג יותר מכולם עד שנעשה ראש סנהדרין, ונקרא אדומי שמאדים פני כל בהלכה (מדרש שוחר טוב נב ד') וכנ"ל, שידע להקשות קושיות גם במקום שלאחרים כבר נראה שמיצו את הדין. וזה בחי' כד קושיות (דהיינו בכל הצדדים וצידי צדדים שאפשר שהם ו' צדדים שבכל אחד מהם שני אלכסונים דהיינו ד' צדדים בכל צד – שמעתי מהריצ"ח) שהיה מקשה ריש לקיש לרבי יוחנן שרק עי"ז נתבררה ההלכה היטב. ואעפ"כ רבי יוחנן הוא דייקא זה שהוציא מכאן את המשפט הנכון כי היה מבורר יותר והיה לו יותר בחי' וה' עימו ²⁰.

והעניין נ"ל שהקושיות ודקדוק ועיון הצדדים הוא בחי' עד שידו מגעת שזה החיוב על השופט לעשות אבל העיקר זה שבסוף יבין שאת האמת לאמיתה הנעלמת בין הצדדים לזה צריך סיעתא דשמיא ורחמים מרובים לזכות וזה בחי' וה' עימו שנאמר בדוד ופירשו חז"ל שהכוונה הלכה כמותו בכל מקום. וזה דייקא התכונה של דוד המלך לדעת להודות בחסרון שלו, וזה היה חסר לדואג, אבל לא כמו אצל ריש לקיש מחוסר זיכרון, אלא מרוע לב וטינה שבליבו וחוסר אמונת חכמים שהיה לו, שלא חיפש את האמת אלא את הסתירה ע"י קושיות דהיינו להראות שהשני לא ירד לעומק העניין. ולעורר ספק בכל דבר שאמרו לו כדי לערער את הבטחון של

עד שבכל פעם עלתה מחדש, גם בזה מתרצים מעשה מוזר ותמוה שציוותה נעמי לרות לעשות לבוא לבקש מבוטא שישא אותה במעשה יחוד בגורן בלילה, וכן ישי פרש מאשתו ולקח שפחתו ונולד דוד במרמה ע"י שאמו באה תחת שפחתו ושנים רבות החזיקוהו לממזר והרחיקוהו למדבר והקב"ה ע"י שמואל משח אותו למלך והתלבש הס"מ בדואג ואחיתופל גדולי הדור שהיו מקטרגים עליו כל הזמן. לבטל חשיבותו ואורו מהעולם.

ועל זה היה מתפלל הכה"ג באותה פעם אחת בשנה ביוה"כ שנכנס לפני ולפנים כמבואר בלק"ה פקדון ה' אות לה – וזהו ולא יעדי עבד שלטון מדינת יהודה שמהם יצא משיח בן דוד שכל עקר התקן על ידו כי בחינת דוד משיח הוא בחינת אמונת חכמים בחינת תורה שבעל פה בחינת חסדי דוד הנאמנים בחינת זה עמו שהלכה כמותו בכל מקום, שעל ידו יתקנים ולא יחצו לשתי ממלכות עוד המזכר בהתורה הנ"ל כי אז יחזור הארון עם לוחות האבן על מקומם על מקום האבן שתיה שהיה דוד מתנגע כל ימיו על זה שימצא מקום האבן שתיה ששם עומדים לוחות האבן שעל ידי זה נמתק הכל כמו שכתוב אם אעלה על ערש יצוני אם אתן שנת לעיני וכו' עד אמצא מקום לה' וכו' ועל כן על ידי הממשלה של בית יהודה שהוא בחינת התנוצצות משיח בן דוד על ידי זה מתקן כל הנ"ל ואז יחזור השפע לכל אחד פראוי כמו שכתוב שם במזמור הנ"ל זאת מנוחתי עדי עד וכו' היינו במקום האבן שתיה שזכה למצא על ידי יגיעתו ואז צידה בדרך אברהם אבינו אשביע לחם כי על ידי קדשת האבן שתיה שעומדים שם לוחות האבן על ידי זה מתבטל העניית והאביונות כי יורדת השפע לכל אחד כסדר בשפי גדול וכן"ל:

וכל זה דואג רצה להעלים ולבטל

¹⁸ (מ"ק) צ"ע שהרי לאף אחד בדורו לא היה תשובה לקושיותיו בזה ורק ע"י קבלה מבית מדרשו של שמואל הופרכו טענותיו. א"כ מדוע תולה זאת רבינו במותרות. ואולי שהרי אעפ"כ גם אף אחד לא הקשה קושיות על המקובל שעמוני ולא עמונית וכו' ורק הוא הקשה שיקדמו נשים לקראת נשים.

צ"ע הרי ישי אבי דוד נסתפק בזה עוד קודם לידת דוד והוא לא היתה טינה בלבו שהרי נסתפק לגבי עצמו ועוד שהיה צדיק גמור מהמעטים שמתו בעטיו של נחש ואעפ"כ נסתפק ומדוע בדואג נחשב פגם. ואולי שהחילוק בין הפוסל עצמו לבין הפוסל אחרים הוא שמים וארץ, וישי פסל עצמו ורק ממילא נפסל דוד אבל דואג בא רק לפסול את דוד ובגלל קנאה ומוכח מדבריו לשאול שהגמ' סנהדרין צג: אומרת שהכל היה לשוה"ר גם השבחים שאמר.

והביאור בזה נ"ל כי במגילת רות מבואר שבוטא ובית דינו בררו לראשונה את הסוגיא הזו ופסקו מואבי ולא מואבית. ואח"כ כשנפטר בועז באותו הלילה, שוב חששו שמא היה טעות ואח"כ כשראו שעובד שנולד מהם היה צדיק חורו וסברו שהוא משפט אמת, וישי הצדיק שוב נתעורר לגבי עצמו בלבד ועשה מעשה לעצמו בלבד, ובמעשה דוד וגלית שלח שאול את אבנר לשמואל הנביא לשאול בידן ההלכה הזו ושמואל אמר לו שכך קבלנו מואבי ולא מואבית, ואין לערער בזה, וגם אמר לו שדואג שמעורר ספק בהלכה זו הוא מין ואין לשמוע לו. ואעפ"כ נתפתה שאול בגלל הלשון הרע שדיבר דואג על דוד, ובפרט שהיה דואג ראש סנהדרין, בהצטרף הנגיעה האישית שהיה לשאול בעניין דוד, לכן הלך אחר עצת דואג. ודואג כל כוחו היה רק לעורר ספקות שזה בעצמו כל ענין המשפט המעוקל וחלוקת העיצה שהיתה לו בגלל פגם אמונת חכמים, שלא היה לו אמונה בקבלת שמואל ובדבריו אע"פ שהיה נביא מחזק.

¹⁹ סנהדרין קו הנ"ל

²⁰ אולי אפ"ל שזה שאמרו בגמ' שדיין צריך לראות כאילו תהום פתוחה תחתיו הכוונה כי עומק המשפט הוא בחי' אמצע שהוא בחי' א"ס והכוונה שכמעט אין סוף לברור הצדדים עד שיורד לעומק הדין.

²¹ אין הכוונה ח"ו לדמות את ריש לקיש הצדיק לדואג הרשע אלא בבחי' הכללית, כי המניע אצלם היה שונה לגמרי כי דואג ביקש לסתור שלא עמ"ז לבנות.

השני. והוא מעשה היצה"ר תמיד שכך דרכו רק לעורר ספק גמט' עמלק ובוה מערער את הבטחון של האדם ומכח זה הולך ומפילו מכל הכרעה ומשפט נכון. ולכן דייקא דואג הוא שאמר לשאול שדוד זכה לבחי' וה' עימו דהיינו שהלכה כמותו בכל מקום וכוונתו כדי ששאול יקנא בו, אבל עכ"פ מוכח שהוא השיג שהאמת אצל דוד, אלא שהטינה בלבו היתה גדולה כל כך שהאמת לא החזירה אותו למוטב אלא חיפש פגם בדוד כדי למעט גדולתו. וזה עומק העניין שמבאר רבנו שכל הפגם של דואג שרשו חוסר אמונת חכמים כי עומק אמונת חכמים היא שיש גדול ממני ומוצלח ממני שאני צריך ביטול אליו וכשאין את זה אזי גם בברור המשפט אחר שמברר הצדדים עד שידו מגעת אין לו את הביטול והצפייה לישועת ה' להבין שאני רק מכין את הכלי שבו תאיר האמת שעל ידה יצא המשפט לאור.

אות ב

עד כאן נתבאר שלזכות לעיצה נכונה צריך אמונת חכמים ולזה צריך תיקון המשפט ולזה צריך מח והמח לפי המזון וכשאין לו אמונת חכמים אזי נידון במותרות ובמשפט מעוקל וא"א שתייהיה לו עצה נכונה. ועתה יבאר שמנהיג אמיתי הראוי להיות מנהיג דהיינו איש אשר רוח בו לתת עיצה נכונה לכל אחד. התנאי לזה שתייהיה לו אמונת חכמים/י שלימה. ומי שאין לו אמונת חכמים שלימה אסור לעשותו רבי/י^א ולא רק בגלל שא"א לקבל ממנו עיצה נכונה אלא שנעשה בזה היזק גדול כפי שיתבאר. עוד מבואר כאן שהסומך לעצמו רבי אזי לבד ממה שנותן לו תוקף מלוכה במה שמקבל על עצמו לעשות כל דבריו עוד גם הסמיכה יש בכוחה להמשיך על רבי הראוי לכך רוח חכמה ועיצה נכונה משרשו, ומעורר יד ה' לשרות עליו (ושכל כולל שעל ידו נמתקים הדינים של הכלולים בו עיין פל"ח). אבל אין הרוח הזו שורה אלא במקום שיש כלי מוכן לכך דהיינו מנהיג שיש לו אמונת חכמים שלימה מכח תיקון המשפט בשלימות שעי"ז יש עיצה שלימה נכונה תמיד (הנכונה לאותו שסומך אותו) אבל מי שאין לו אמונת חכמים שלימה דהיינו שלא זכה תיקון המשפט הוא נידון במותרות ואסור לסמוך אותו למנהיג כי בסמיכתו לא שורה יד ה' עליו, כי כבודי לאחר לא אתן.

יש כאן חידוש דבעלמא נדמה שאת הרוח חכמה להנהיג יש בטבע בני אדם עיין תורה ל' בסופה שבקול האדם ניכר מלכותו. והסמיכה רק נותנת לו את התוקף למלוך כפי כישרונו להלך נגד רוחו של כל אחד. אבל רבנו מחדש כאן שלא רק את התוקף למלוך מקבל המלך מהעם אלא גם את הרוח חכמה להלך נגד רוחו של כל

^א צ"ע בתורה יח שנאמר ד' שנים קודם בחורף תקסד, גם מדבר ממנהיג הראוי ושם התנאי הוא אמונה ולא הזכיר אמונת חכמים דווקא. עוד מבואר שם שעי" שמתחזקים באמונה אזי ניצולים ממנהיג שאינו ראוי. וצ"ע אולי שם דיבר ממנהיג גוי וכאן ממנהיג ישראלי ואם לאו דווקא אז אולי יש לחלק בין מה שנוהג בחייו למה שצויה כצוואה לאחר הסתלקותו. וצ"ע א"כ מדוע.

^א אני מעתיק כאן הקדמה ממהדורא קמא – בענין אמונת חכמים צריך לברר ולבאר כי קשה מצד אחד כל תקוננו תלוי באמונת חכמים ומאידך רבינו מזהיר כל כך להתרחק ממנהיג שאינו ראוי ואיך אפשר לדעת מי ראוי ובפרט שלדוגמא נקט את דואג שהיה חכם הדור ומי יכול לדעת אם מכווין החכם את מסקנותיו להלכה או לא ולכאורה היה אפשר לומר שמי ששקוע בתאוות אכילה בוודאי אינו יכול להיות מנהיג כי המח לפי המזון אבל הרי מדובר בדקות גדולה א"כ עד כמה צריך שיהיה מתוקן בתאוה זו ועוד שהגמ' אומרת אסוקי שמעתתא אליבא דהלכתא סיעתא דשמיא וגם רבינו לא אמר שתלוי בעיקר במזון אלא באמונת חכמים ואולי א"כ להיפך אשה שיש לה אמונה תמימה כמו שאמר רבינו בכמה מקומות אולי היא יש לה תיקון המשפט וזה בוודאי טעות כי משפט עמודא דאמצעייתא תלוי בדעת ונשים דעתן קלה ועוד שתיקון המשפט לא תלוי באמונה פשוטה שאין בה צדדים אלא דווקא במי שתופש את שני הצדדים דהיינו שיש לו סברא לכאן ולכאן והוא מברר את האמצע הנכון וא"כ צריך לזה דווקא למדן אמנם מסתמא בוודאי שצריך גם שמוחו לא יהיה עכור ממזון לא מבורר, אבל נ"ל העיקר הוא שיהיה ניכר בו אמונת חכמים ועוד ממה שאמר רבינו שיש למנהיג שאינו ראוי יצה"ר גדול להנהיג הרי גם זה סימן אם אינו רוצה להנהיג והעיקר היותר גדול נ"ל לומר שבאמת אין היום מי שראוי להיות מנהיג לפי הדרישות של רבינו ולכן כששאלו את רבינו על מי עוזב אותנו אמר גמרתו ואגמור כי הוא נשאר המנהיג.

הגה-תשעב- אמנם סמך את מוהר"ג בתורה זו כמבואר בפל"ח ואפ"ל דהיינו בחי' רבנו כי סילק כל מח עצמי ומילא אותו במח של רבנו וגם אחר פטירתו לא סמך ממשיך אחר, אלא המשיך להסמיך את רבינו ע"י רבי נחמן טולטשינער. נמצא דלא כמו בחסידיות אחרות שכל אדמו"ר הוסיף משלו אצלינו המשיך וממשיך רבנו להיות הדעת היחידה שמנהיגה אותנו. ע"כ הגה.

אבל כיוון שאין לו פה היום לכן אמנם בכלליות אנו מאמינים שמוליק את הרוצים ומתפללים להתקרב אליו ע"י מחשבות ששולח להם אבל עצות פרטיות על כל דבר נ"ל שצריך כל אחד למצא לו ת"ח מתלמידי רבינו המעיין בספרי רבינו שילמד אותו למצוא עיצה נכונה בספרי רבינו כי בספרי רבינו יש עיצה על כל דבר לכל אדם בכל זמן ולא שיאמר לו כך אני מרגיש שזו הכוונה כי שוב מי יודע אם זכה לתקון המשפט אבל שיראה בדברי רבינו את העיצה ובאמת אין לדבר סוף וצריך הרבה רחמים ואחרי הכל יש הרבה דברים שאינם מפורשים וגם במפורשים נחלקו בהם וכל אחד אומר הרגשותו בעניין כפי שמאיר לו מדברי רבינו וכל אדם פונה למי שחושב שהוא זכה יותר ממנו לברור המשפט ובלק"ה כתב שלכן העיצה היא ריבוי הספרים כי מסתמא ברוב ביאורים ימצא ביאור לפי מדרגתו.

ועיין לק"ה שבת ה' יג שמספק לא יחלוק על שום צדיק ויבחר לו אחד לקבל ממנו עי"ש ונראה שזה מדובר על הצדיק עצמו אבל כאן הרי מדבר מאיסור לקבל עליו מנהיג שאינו ראוי משמע צריך בדווקא לברר מי ראוי ומי לא והעיקר להרבות בתפילה על זה שיוכה.

ונ"ל לסיכום העיקר מי שבורח מהנהגה ובטל לחכמים וחרף שמעיין בדברי רבינו וליבו שלם באמונה.

אחד/כ"ג, ומה שיש לו מעצמו זה רק הכלי לרוח החכמה וכיון שרוח זו היא יד ה' אזי מי שאינו ראוי לא שורה עליו ונשאר לו רק תוקף מלכות בלא רוח חכמה.
(עיין כל זה פ"ח אות ב' ואות ג')

ויש מנהיגים שנקראים בשם רבי שלימודם מאלו המותרות כי אין להם אמונת חכמים. ולא די שאינם יכולים אפי' להנהיג את עצמן כנ"ל, ומכ"ש שאינם יכולים להנהיג את אחרים/כ"ג, והם נוטלים גדולה לעצמן להנהיג העולם. צריך לראות שלא להסמך אותם/כ"ד, שלא ליתן להם תוקף ועוז, שלא יהיו מכוונים בשם רבי רבי דייקא דהיינו מורה דרך בעבודת ה' אע"פ שבפסיקת הלכה יש להם תואר רב או מו"ץ ואפילו ראב"ד או גאב"ד. כי הם עצמן אינם חייבים כ"כ, כי יש להם יצה"ר גדול/כ"ה להנהיג/כ"ו העולם/כ"ז וכל שכן אחרי שמשבחים אותם ונותנים להם כבוד ומפרסמים אותם גם במה שאין בהם, הפך המנהיג האמיתי שבורח מן ההנהגה כי סובר שאינו ראוי להנהיג כמבואר בתורה יח אות ב' שזה שנתלשל בו מבחי' הרגע שבאפו ית' ע"ש. אך צריך לשמור מאוד

^{כ"ב} נ"ל שיש בזה מדרגות רבות כי בחוש רואים שכל מי שאומר שיעורים ברבים הש"י מזמן בפיו דבורים לפי השומעים מה שנצרך להם. משמע שכל מי שבאים לשמוע אותו היינו סמיכה וכשהש"י רוצה להוכיחם עושה זאת דרך אותו מגיד שיעור. אלא שזה באקרעי אבל להיות איש אשר רוח בו לתת עיצה לכל אחד הבא לבקש עיצה לזה צריך להיות לו אמונת חכמים בשלימות.

^{כ"ג} עיין תורה נר שהקב"ה שולח לאדם רמזים בכל רגע במחשבה דיבור ומעשה כיצד להתקרב אליו. אבל בוודאי ששולח לו רמזים השייכים לו ולא לאחרים אבל לתת עצה לאחרים צריך סיעתא דשמיא גדולה ועיין תורה ה' תנינא שצריך לזה להיות איש תבונות ע"י שמצחצח נשמתו באכילה בקדושה ע"ש. ובספר המדות – עצה א' – אל תשאל עצה אלא ממי שיועד סתרי תורה. ולכן נהגו בברסלב לא לתת עצה לחבר אלא רק לעזור לו למצא עיצה בעצמו. עיין שיש"ק ח"ו אות רסט – אָמְרו אָנְשִׁי – « שְׁלוֹמֵנו בְּהַמְבָּאָר בְּתוֹרָה מִט' שְׁעֵצָה הוּא בְּחִינַת תְּפִלָּה, אֲשֶׁר עַל כֵּן הִקְפִּידוּ מְאֹד אָנְשֵׁי – שְׁלוֹמֵנו לֹא לָתֵת שׁוֹם עֵצָה לְהוֹלֵת לוֹמַר לוֹ עֲשֵׂה כֵךְ וְכֵךְ מִלְבָּד עֲצַת הַתְּפִלָּה, שְׁדֶּרֶךְ עֲבֹדַת הַתְּפִלָּה יִמָּצָא כָּל אֶחָד עֲצָתוֹ הַנִּכְוָנָה.

^{כ"ד} שאלו אותי הרי אמר שמוטב להאמין בכולם וגם באמת מאשר לא להאמין לאף אחד ולהפסיד גם את האמת. ועניתי שכאן לא מדובר בפתי מאמין לכולם, אלא בלסמוך לעצמו רבי אחד, ואם הוא אינו ראוי להיות מנהיג, הוא גם מונהג לא נכון וגם מפסיד את הרבי האמיתי.

^{כ"ה} צ"ע מדוע פשוט שיש להם יצה"ר לזה. ונראה כי באמת יש בעלי מדות רעות שרוצים להתגדל תמיד אבל גם מי שרוצה להיות בהצנע לכת מבואר בגמ' שזה רק עד שמקבל שם רבי אבל אח"כ כבר נכנס בו יצה"ר גדול לזה. וכמבואר באבות דר"ג פ"י מ"ג ובמנחות קט סוף ע"ב – תניא, אמר ר' יהושע בן פרחיה: בתחלה כל האומר עלה לה, אני כופתו ונותנו לפני הארי, עתה כל האומר לי לירד ממנה, אני מטיל עליו קומקום של חמין, שהרי שאול ברח ממנה, וכשעלה בקש להרוג את דוד.

ולכאורה צ"ע הרי אין הקב"ה בא בטורניא עם בריותיו דכלול בזה גם שלא נותן להם יצה"ר שא"א להתגבר עליו, ואילו כאן משמע שכמעט א"א להתגבר עליו. וצ"ל שבאמת יש לו בחירה קודם שנעשה רבי, שלא לתת לעשותו רבי. ועל כן שאול שעל כרחו נתמנה מלך לא נענש כל כך. כמבואר בגמ' ברכות יב: וערובין נג: ששמואל אמר לו מחר אתה עימי במחיצתי. וזו כוונת רבינו שאמר שעל כן לא כל כך יענש כמו הסומך אותו. כי הסומך יצרו לסמוך לא כל כך גדול שא"א להתגבר עליו.

עוד צ"ע הרי עונש גהנם אינו עונש נקמה, אלא תיקון לסלק זהמה, וא"כ מה בכך שיצרו גדול, אדרבה א"כ הזהמה גדולה יותר, ויותר צריך תיקון להסירו. ונ"ל מכאן יסוד גדול שרדיפת הכבוד והגדלות אינה רק זהמה ואינה כניאוף שאע"פ שיסודו בקיום העולם אבל ההוספה היכן שלא נצרך לכבוד שמים היא זהמה, כי בניאוף בקל להבחין בין רע לטוב, אבל בכבוד הגבול דק יותר ויש הרבה יותר מורה היתר. כי באמת גם מפורסם של שקר יש הרבה תועלת לאחרים במה שעושה עצמו רב, ואע"פ שלעצמו מזיק הרבה וא"א לבאר יותר, כי אין בזה כללים ברורים, ויש שמזיקים מאד לכל העולם ויש שמזיקים מעט ואע"פ מפסידים הרבה. רק כיוון למחשבה כתבתי. ועיין תורה רלו. ועיין תורה ו' שרק כבוד אלקים הוא כבוד שלא חוקרים אחריו ולא מפסידים חלק הכבוד של עוה"ב.

^{כ"ז} נראה שיש כאן רמז לעוד תכונה של מנהיג אמיתי, שלבד מאמונת חכמים שנתבאר לעיל, הוא דייקא רב שאינו רוצה להנהיג וכמבואר בתורה יח. **עיין קיצור לק"מ** תורה סא אות ב' – שמדובר בבאלה שנוטלין גדלה לעצמם ורודפים אחר התנשאות להנהיג את העולם, ועליהם אמר שלא יענשו כ"כ וכו' וצ"ע.

^{כ"ז} צ"ע היכן מצינו שבגלל יצה"ר נפטר האדם מחיוב. ועוד שגם לסומך יש יצה"ר לעשות לו רב שיסמוך עליו.

ונ"ל הכוונה לא לעניין עונש אלא לעניין אזהרה, דעיקר אזהרתו להיזהר בסמיכת רבי היא לסומך מלנסמך. דמסתמא לא מדובר במי שרודף בכח אחר הכבוד, שעליו לא נאמר שבגלל שיש לו יצה"ר יפטר, אלא במי שמכבדים אותו גם במה שאין בו ושותק ועי"ז נעשה רבי ומפורסם. ואיתא בתורה ד' אות ז' שא"א לאדם שישמע שבחיו בלא שיפול לגאווה אלא צדיק גדול שביטל כל חמירותו, לכן עיקר האזהרה היא לסומך אותו שנמצא הוא הגורם לכל שנתבאר לעיל שנחלש הכתב ונגרם גרוש ישראל ממקומם כנ"ל. אמנם לעניין עונש כבר מבואר בתורה רלו שמי שמקבל כבוד יותר מהמגיע לו, מקבל שכרו קודם הזמן ומפסיד שכרו בעוה"ב. וכן מבואר בספר חסידים סימן פד ועי"ש בתורה רלו שרבנו מדבר באדם תמים וירא שמים שלא רודף כבוד אלא אחרים עושים אותו מפורסם ושותק, וזכה לזה בזכות תמימותו ואע"פ כיון שמקבל כבוד יותר מהמגיע לו ולא בורח מהכבוד אזי הכבוד שמקבל הוא מחלקו בעוה"ב שמקבלו קודם זמנו. ונ"ל שזה כוונת חז"ל במטבע לשון חולקים לו כבוד שהכוונה שחולקים לו חלק מהמגיע לו לעתיד לבוא. והטעם שדווקא בכבוד יש עניין זה ולא אומרים שמי שאוכל או מנאף יותר מהראוי קבל שכרו בעוה"ז נ"ל כי דווקא כבוד שהוא הנאה רוחנית מעין שכר עוה"ב (כדמצינו בזקנים שכבר אין להם תאוות של עוה"ז אע"פ תאוות כבוד נשאר עד שמכוסה בעפר) לכן כשמקבל יותר מהראוי לו נחשב שחולקים לו מחלקו שבעוה"ב. (ובתורה ו' ביארתי שזה דווקא בכבוד מלכים אבל בכבוד אלקים וחכמת אלקים הכוונה שחלק מכבודו ליראיו ומחכמתו לבני אדם)

שלא ליתן להם תוקף ועוז, כי אלו הנותנים להם תוקף ועוז ונסמכים על ידם שיהיו נקראים בשם רבי, הם עתידין ליתן דין וחשבון/^{צ"ח} שמכשילים אותו בדבר שאין בכוחו להתגבר עליו/ ^ט כמבאר בתורה ד' אות ז', וסמיכתם גורמת לכל המבואר לקמן שנחלש הכתב ונגרם גרוש ישראל ממקומם ונאבד מִישראל סוד העיבור ונחלקת עצתם תמיד כפי שיתבאר לקמן.

עוד מבאר כאן רבנו שסמיכת רבי והכתב הן בחי' אחת ועיין שם בפל"ח שכתב כי יד הכותבת ממשיכה אותיות מחכימות בשרשן.

ונ"ל כוונתו כי העצות שכותב החכם, אם יש לו אמונת חכמים כראוי הנובעת מתיקון המשפט השלם, אזי הכתב שלו הוא כלי מוכן והאותיות הן כעין למעלה ושורה בהן בחי' אותיות מחכימות על הכתב. (עיין תורה קצב שבמאמר החכם נמצא שכלו דעתו פניו ונשמחו)

נמצא שכמו שפגם ההסמכה היא שנתן תוקף מלכות, למקום שלא יכול להגיע עליו רוח חכמה, כך בפגם הסמיכה גם נתן תוקף לכתב עצות של רב שאין לו אמונת חכמים ועצותיו נבערות ואין הכתב שלו כלי ראוי שישרה עליו האותיות מחכימות דלעילא, כי כבודי לאחר לא אתן.

לכאורה יש לתמוה מה ענין הכתב לכאן, הרי די במה שחסר עיצה ומשפט ואמונת חכמים, ומה בכך שנחלש הכתב, אבל עיין לקמן באות ו' שכשאין רבי ראוי, אזי כל התיקון נעשה ע"י רבוי ספרים, נמצא כשומך רבי שאינו הגון, ממילא גם סומך על ספריו שאין בהם עיצה נכונה. וגם מבזה את הספרים של אותם שחולקים על רבו, נמצא שאין שלימות לתורה שלו, וא"א שיזכה להמתקת הדינים והצמצומים שלו. ועי"ש שתיקון העצה תלוי בשלימות התורה, שרק אז מקבלת מבחי' לוחות האבן, שמקבלים מאבן השתיה, בחי' שכל הכולל, שממנו כל המתקת הדין, והיא הנשמה המנהיגה את הגלגלים. ושלימות התורה תלוי בשלימות הכתב דייקא.

עוד יש לבאר בענין הסמיכה שבה תלוי הכתב בדרך פשוטה כי כשומך רבי אזי גם כתביו בכלל וכשומך רבי שאינו הגון אזי סומך על כתביו ג"כ וכיון שלא מוצא בהם חיות רוחנית מחפש חיות בספרים אחרים חיצוניים ובזה נותן תוקף לכתב ידם ונחלש כתב ידינו.

עוד מהלך בענין הכתב שמקבל מידי הסמיכה עפ"י לק"ה ר"ח ז' ו' שתורה שבע"פ בחי' סמיכה ובכתב בחי' כתב. **הביאור** נ"ל שכשם שתורה שבע"פ מבארת את הכתב, כך גם נותנת לו תוקף וחשיבות, כך גם הסמיכה דהיינו הרבי נותן ביאור ותוקף לספרי קדש האמיתיים, והתוקף וחשיבות הוא חלק מהביאור, כי כפי החשיבות כך מעמיק בהם יותר להבין עומק כוונתם. שנמצא כשומך רבי צדיק שיש שלו אמונת חכמים אזי גם כל התורה הכתובה, דהיינו ספרי הצדיקים ועצותיהם הכתובות, יש להם תוקף וחשיבות אצלו כיון שרבו מחשיבן, אבל כשומך רבי שאין לו אמונת חכמים, וכל הכתבים אין להם חשיבות אצלו כמו דואג שלא נחשב אצלו כלום ההלכה שיצאה מבית דינו של שמואל, מואבי ולא מואבית, אזי גם אצלו, אין חשיבות ותוקף לכתבים האלה, ואזי נענש מידה כנגד מידה, שלגביו גם כל כתבי ישראל אין להם חשיבות אצל הגויים, עד שגוזרים לגרשם. וכעין שמצינו לגבי קדושת המקום שפירש הפל"ח שכיון שסמך רבי שאין בו קדושה, נענש מידה כנגד מידה שיגורש למקום שאין בו קדושה.

עוד מהלך בזה עפ"י לק"ה פו"ר ואישות א' א' שסמיכה בחי' המשכת חכמה עילאה לתוך צמצומים להמתיקם, וזהו סמיכת רב את התלמיד בחי' שכל עליון שממתיק השכל התחתון, והכי נמי הכתב הוא המשכת חכמה עילאה לצמצומי האותיות, והכי נמי בבחי' מקום, שנמשך חכמה עילאה למקום טומאת העמים ומקדשו. וכיון שהם בחי' אחת, הם משפיעים זה על זה, וצ"ע שבתורה משמע שרק הסמיכה משפיעה על האחרים, ועוד צ"ע הדמיון בין סמיכת הרב את התלמיד לסמיכת התלמיד את רבו, וצ"ל כפי שנתבאר כבר שסמיכת התלמיד גורם שמלמעלה מיד ה', ימשך על הרב חכמה עילאה, כדי להמתיק דיני התלמיד.

נמצא שסמיכת רבי משמע על כתיבת ספרים, כי היא בחי' כתיבת ספר, דהיינו המשכת חכמה עילאה לצמצומים. וכסומך רבי שאינו ראוי לזה אזי נפגם בחי' ההמשכה בכל הבחי', וגם בבחי' כתב.

עוד מהלך בזה עיין בפנים לקמן בתחילת עמוד עד: בהערה ד"ה אין שום תוקף. והעיקר סובב הכל סביב כתבי הצדיק, שצריך אמונה בחכמים שיסייעו לו להבין כתבי הצדיק, וכשומך רבי שאינו הגון, כיון שאין לו אמונת חכמים, גם אין לו הבנה נכונה בצדיק, ומטעה אותו מהצדיק הגדול. **ועדיין צ"ע** בכל זה כי הוא ענין קשה להבנה.

ועי"י שמסמיכין רבי שאינו הגון, עי"ז נחלש כתב

^{צ"ח} הרי זו מידה טובה שאדם מכניע עצמו לפני אחרים ולא מתגאה להיות רב לעצמו ושנינו באבות עשה לך רב

^ט וצ"ע אם המכבדו שמכשיל אותו בגאווה עובר על לפני עיוור לא תתן מכשול (ובתורה ו' הארכנו בסוגיא זו בענין המחלוקת אם יש לפני עיוור במידות).

ידינו, ואין לו שום תוקף/א ונותנין כח ממילא בכתב ידם/ב בכלליות נ"ל שכיון שידי הסמיכה מהם החכמה באותיות שעל ידן נברא ומתקיים העולם ובהן נעשה כל דבר ומשפט כתוב, אזי כיון שסומך בידי רבי שא"א שימשך אליו חכמה עילאה, לכן לא מתמלאת המלכות, שהיא בחי' כתב, בחכמה, ונעשית דלה ועניה, ואין תוקף למלכות דקדושה, אלא למלכות דסט"א, בבחי' כשזה נופל זה קם. ובפרטיות אולי כגון כסומך רב שאינו ראוי אזי ממילא מחשיב ספריו ולא ספרי צדיקים אמיתיים וזה בחי' שנחלש כתב ידינו שהוא העצות האמתיות והקדמות אמיתיות להבין דברי הצדיק האמת ואזי מסלף דבריו ויש תוקף לעצות של שקר של הרב שאינו ראוי ואזי אנשיו כיון שלא מוצאים חיות וטעם בעצותיו (כמבואר בתורה כח/א) אזי יורדים עד שנפלין ללימוד ספרי המחקרים ופילוסופיא וההשכלה הרעה (עוד ביאורים בזה עיין לעיל בהקדמה לעניין הזה). ועי"ז הם גוזרין שלא יהיה תוקף לכתבים שלנו כ"א לכתבים שלהם, וישראל יהיו מוכרחים ללמוד כתב שלהם דהיינו שסוף דבר ישתלשל מזה שהמלכות גוזרת לחייב בני ישראל ללמוד כתב ידם הרע.

עוד מבאר שע"ז גוזרים לגרש את ישראל ממקום שהיו בו וקדשוהו לבחי' אורא דא"י למקום מדבר ושוממה שאין בו קודשת א"י. וכמבואר בפל"ח שהיא מדה כנגד מידה על שנתן תוקף מלכות לאדם וכתב שאן בהם רוח חכמה לכן יגורש למקום שאין בו אורא דא"י מחכים.

ועי"ז גוזרין ג"כ לגרש בני ישראל ממקום הישוב שנתיישבו שם ישראל כבר/ד, אל מקומות שלא היו שם ישראל מעולם כפי שיתבאר לקמן הטעם שע"י פגם הסמיכה נפגם הכתב כנ"ל ועי"ז גם המקום חסר הארת החכמה בחי' אורא דא"י וממקום כזה יש להם כח לגרשנו.

עתה יבאר הקשר בין הסמיכה לכתב ואח"כ יחזור לבאר עניין הגירוש שנגרם עי"ז

וטעם שפגם הסמיכה פוגם בכתב כי **הסמיכה שסומכין את הרב, והכתב, הם מבחינה אחת** כי כמו שידי הסמיכה ממשיכים לרב הראוי רוח חכמה/ה, כך ידי הכתיבה ממשיכים חכמה לאותיות הכתב שלו/ו. **כי הסמיכה בידיהם/ו, כמ"ש (דברים לד) ויהושע בן נון מלא רוח חכמה כי סמך משה את ידיו**

^א ואין לו שום תוקף – לפי ההמשך שמדבר מכח האותיות שבהן נברא העולם משמע קצת שזהו התוקף שלהן וצ"ע איך אפשר להחליש אותו ואולי כסומך רבי שאין לו אמונת חכמים נמצא שאין לו אמונה בצדיק האמת, כי כאן עדיין מדובר שיש צדיק, ורק בהמשך מבאר כשאין צדיק אזי התיקון ע"י רבוי ספרים, אבל כאן התיקון ע"י צדיק כשמואל ודוד שהיו בדורו של דואג, נמצא כסומך רבי שאינו הגון הכוונה שמחליש כוחו של הצדיק האמת, שהיא הנשמה המנהגת את הגלגלים שע"ז יודעת סוד העיבור שע"ז יש לה עצה תמיד. ואולי הכוונה שכח הנהגת הגלגלים היא בבחי' כתב ולכן ע"י הצדיק האמת אפשר להיות מעל הנהגת הגלגלים וזהו תוקף הכתב שבו נבראו העולמות ובו מתקיים העולם ומתחדש בכל יום וכמבואר בהקדמת הזוהר שחדושים אמיתיים בוראים שמים וארץ חדשה ובתורה מזו מבואר שכל מעשה אמיתי כגון אכילה כשמאיר מדת ואמת אזי נעשה מופתים כיון שעולה למעל הגלגלים ומשתנים לפי רצונו ותוקף זה כוחו לגבי הסומך את הצדיק האמת דהיינו שהצדיק והגלגלים אליו זוכים להשגחה שהיא הנהגה מעל הטבע. ואילו לגבי הסומך רבי שאינו ראוי אזי להפך הוא בחי' מי שמחדש חדושים שאינם אמת ובורא רקיעין של שוא כמבואר בהקדמת הזוהר שם והכי נמי הנהגה לגביו של שוא. שזה בחי' שנחלש תוקף הכתב ואזי הנהגה במשפטיהם.

^ב לקוטי תפילות – תפילה סא אות תשכ"ב – זכנו ברחמיך ועזרנו שנזכה להמשיך הארת השכל בהידים, ויקבלו ידי הכתיבה הארת סוד החכמה מידי הסמיכה, ויהיה כל התקף לכתב יד ישראל וכל המשפטים והעסקים יהיו נעשים על ידי כתב ישראל לבד.

^ג תורה כח אות א – אָבֵל תִּלְמִידֵי חֲכָמִים שְׂדֵי יְהוּדָאִין מְקַבְּלִין מֵהֶם דְּרָךְ הַקְּלֻפּוֹת. וּבִשְׂבִיל זֶה כָּל דְּבוּרֵם דְּרָךְ מְשָׁל וּמְלִיצָה וְטַעֲמִים נִפְלְאִים, כִּי שְׂרֵשָׁה מְאֻלוֹ אֶלְפִין הַפְּלִי: וְאֵלּוֹ הַתִּלְמִידֵי חֲכָמִים, נֶאֱמָר עֲלֵיהֶם (יְשַׁעְיָה ו'): "הִמָּעַט מִכֶּם הִלָּאוֹת אֲנָשִׁים כִּי תִלְאוּ גַם אֱלֹקִים". כִּי מִיָּגְעִים אֲנָשִׁים שְׂבָאִים לְשֹׁמֵעַ דְּרוּשָׁם וְתוֹרָתָם, וְאֲנָשִׁים חוֹשְׁבִים שִׁיבּוּאוֹ לְאִיזְהוּ תוֹעֵלֶת עַל יָדָם, הֵינּוּ שִׁיבּוּאוֹ לְדַעַת אֵת ה' אִיךָ לַעֲבֹד. וְהֵם הָאֲנָשִׁים אֵין מְשִׁיגִים שׁוֹם תוֹעֵלֶת, כִּי תוֹרָתָם שֶׁל אֵלּוֹ הַתִּלְמִידֵי חֲכָמִים אֵין לָהּ כֹּחַ לְהַדְרִיף אֵת הָאָדָם בְּדֶרֶךְ הַטּוֹב, כִּי מִבִּישָׁא לֹא הָיָה טָבָא (ב). וְלֹא עוֹד, כִּי תִלְאוּ גַם אֱלֹקִים בְּאֵלּוֹ לֹאֶה הַקְדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא מְלַעֵז לְעוֹבְדֵי אֹתוֹ. נִמְצָא שֶׁעַל יְדֵי זֶה אֵלּוֹ בְּנֵי אָדָם נוֹפְלִים בְּכַפִּירוֹת גְּדוּלוֹת, וְחוֹשְׁבִים, חֹס וְשָׁלוֹם, "לֹא יִרְאֶה וְלֹא יִבִּין אֱלֹקִים בְּמַעֲשֵׂה בְנֵי אָדָם". עַל יְדֵי זֶה "אֵת יִרְאֵי ה' לֹא יִכְבְּדוּ", וּמְחַרְפִּים וּמְבִישִׁים אוֹתָם.

^ד עיין פל"ח אות יא שדברים אלה היו בבחי' נבואה ונתקיימו בימיו של הטשרניער רב

^ה עיין פל"ח אות ג'. ועיין חת"ס בשו"ת ח"ו סימן צח שבכל דור יש צדיק שראוי להיות משיח והוא אינו יודע זאת כדמצינו במשה ושאלו וכשיגיע הזמן אזי יערה עליו רוח משיח ממרום וכדמצינו בשאלו שע"י שמשחו אותו באה עליו הרוח מלמעלה. משמע שהמשיחה והסמיכה היא שגורמת לרוח חכמה לבוא עליו, אלא שזה אפשרי רק אם הוא כלי מוכן לזה.

^ו עיין בסוף התורה בביאור מאמר האדרא רבה שם הלשון – כי האותיות צריכות לקבל אור השכל מידי הסמיכה. וצ"ע לפ"ז מדוע הכתב מקבל מידי הסמיכה ולא מידי הכותב. עוד צ"ע מה הדין בשני בני אדם אחד סומך רבי הגון והשני רבי שאינו הגון מה נעשה בכתב האם מדובר בעניין נפרד מהם והכתב מקבל ריח והפסד או שלגבי המסמך הגון הכתב עם תוקף ולגבי המסמך שאינו הגון הכתב בלא תוקף.

^ז רוצה לומר ששרש העניין הוא סמיכה בידיים כדמצינו במשה שסמך את יושע וזקנים אבל עיקר משמעותה היא שסומכים עליו וקוראים לו רבי כמבואר בסמ"ע אות ט' בסימן א בחו"מ הסמוכים. ברמב"ם רפ"ד דסנהדרין מבואר דל' סמיכה נתפשט ממ"ש בתורה (במשה עם יהושע) ויסומך ידיו עליו ויצוהו וכן עשה לזקנים וע"י זה שרתה שכונה עליהן. והסמיכה לדורות לא היתה ע"י סמיכת יד אלא שקורין לו

עליו (ח) דהיינו שמשוה ע"י שסמך את יהושע, המשיך עליו משרשו, שביד ה', רוח חכמה, להיות איש אשר רוח בו/ט) מנהיג/ו שבכוחו להלך נגד רוחו של כ"א מישראל. והוא הסמיכה היא בחי' הכתב, כי סמיכת רב

רבי ואומרים לו הרי את סמוך ויש לך רשות לדון אפי' דיני קנסות ומפני שכל הנסמכין היו צריכין להיות סמוכין דוקא מאחד הנסמכים איש מפי איש עד יהושע שנסמך ביד כמ"ש הרמב"ם שם (אם לא בהתאסף כל חכמי א"י יחד וכמ"ש שם) ומ"ה נקרא סמיכה וע' בריב"ש ס"ס רע"א כ' שם ענין הסמיכה שנהגים האשכנזים והביאו רמ"א ב"ד סי' רמ"ב בסעיף י"ד ע"ש ומה שמדקדק המחבר וכתב מומחין הסמוכין בא"י וכן דקדק אחר זה בסעיף ב' וכן בריש סי' ב' הוא ממ"ש הרמב"ם בפ"ד דסנהדרין שכתב שם ז"ל אין קרוי אלהים אלא ב"ד שנסמך בא"י בלבד והם האנשים החכמים והראוים לדון שבדקו אותן ב"ד של א"י ומינו אותן וסמכו אותן בו' עד אין סומכין זקנים בח"ל אפי' היה הסומך בא"י והנסמך בח"ל וכ"ש איפכא בו' עד ב"ד שנסמכו בא"י ויצאו לח"ל הרי הם דנין דיני קנסות בח"ל בו' ע"ש:

במדבר פרק כז – (טו) וידבר משה אל יהוה לאמר: (טז) יפקד יהוה אלהי הרוחות לכל בשר איש על העדה: (יז) אֲשֶׁר יֵצֵא לַפְּנִיָּה וְאֲשֶׁר יָבֹא לַפְּנִיָּה וְאֲשֶׁר יוֹצִיאֵם וְאֲשֶׁר יָבִיאֵם וְלֹא תִהְיֶה עֵדוּת יְהוָה בְּצֵאֵן אֲשֶׁר אֵין לָהֶם רָעָה: (יח) וַיֹּאמֶר יְהוָה אֶל מֹשֶׁה קח לך אֶת יְהוֹשֻׁעַ בֶּן נון אִישׁ אֲשֶׁר רֹחַ בּוֹ וְסִמְכָתָ אֶת יָדָךְ עָלָיו: (כ) וְנָתַתָּה מֵהוֹדֶךָ עָלָיו לְמַעַן יִשְׁמְעוּ כָל עַדְתְּ בְּנֵי יִשְׂרָאֵל: (כג) וַיִּסְמָךְ אֶת יָדָיו עָלָיו וַיִּצְוֵהוּ בְּאֲשֶׁר דִּבֶּר יְהוָה בְּיַד מֹשֶׁה:

פרש"י פסוק טז – יפקד ה' – כיון ששמע משה שא"ל המוקם תן נחלת צלפחד לבנותיו (במ"ר) אמר הגיע שעה שאתבע צרכי שיירשו בני את גדולתי. א"ל הקב"ה לא כך עלתה במחשבה לפני. כדאי הוא יהושע ליטול שכר שמושו שלא מש מתוך האהל. והוא שאמר שלמה (משלי כז) נוצר תאנה יאכל פריה: אלהי הרוחות – למה נאמר אמר לפניו רבש"ע גלוי וידוע לפניך דעתו של כל אחד ואחד ואינן דומין זה לזה מנה עליהם מנהיג שיהא סובל כל אחד ואחד לפי דעתו: **פסוק יח** – אשר רוח בו – כאשר שאלת שיוכל להלך כנגד רוחו של כל אחד ואחד: וסמכת את ידך עליו – תן לו מתורגמן שידרוש בחיך שלא יאמרו עליו לא היה לו להרים ראש בימי משה: **פסוק כ** – ונתתה מהודך עליו – זה קירון עור פנים: מהודך – ולא כל הודך נמצינו למדין פני משה כחמה פני יהושע כלבנה:

עיין היכל הברכה פסוק טז – הרוחות – מלא ואו קדמאה וחסר תניין ואו הריבוי שכן כולם נכללים ברוח אלקים חיים רוח ה' דבר בי יפקוד איש שכולל דעתו ורוחו של כל שהם משורשו שורש רוחו ונשמתו.

ט מאור ושמש – פרשת פנחס – וידבר משה אל ה' לאמר יפקוד ה' אלהי הרוחות לכל בשר איש על העדה אשר יצא לפנייהם ואשר יבא לפנייהם ואשר יוציאם ואשר יביאם וגו' ויאמר ה' אל משה קח לך את יהושע בן נון איש אשר רוח בו וסמכת את ידך עליו וגו' ונתת מהודך עליו וגו'. ובמדרש וסמכת את ידך כמדליק מנר לנר ונתת מהודך מהודך ולא כל הודך כמערה מכלי אל כלי. ולכאורה יש סתירה בדברים שהתחיל ואמר כמדליק מנר לנר שלא יגיע שום חסרון לנר הראשון, ואחר כך אמר כמערה מכלי אל כלי ולא ימלט שאם ישפוך אדם מכלי אל כלי שלא יחסיר מכלי הראשון. אך הענין הוא על פי מה שכתוב בכתבי האר"י ז"ל שלכל אדם מישראל יש לו שתי נפשות נפש אחת הבהמית והיא מתלבשת בדם האדם שממנה באים כל התאוות ונפש אחת השכלית הבאה מצד המלכות דקדושה, ומחויב כל איש ישראל להגביר הצורה על החומר לבל ילך אחר תאוות לבו הבאה מצד הנפש הבהמית, רק ישתדל תמיד להגביר נפש השכלית הבאה מצד מלכות דקדושה להיות יראת ה' חופף עליו כל היום לבל יטה אחר שרירות לבו. כשתיקן בחינת נפש מבחינת מלכות או הוא כלי מוכן לקבל בחינת רוח הבאה מעולם התפארת בחינת תורה, כדי שיוכל לדבר דבורי תורה ותפלה בהתלהבות ובדיקות כמו שתרגם אונקלוס על פסוק ויהי האדם לנפש חיה לרוח ממללא. ובתיקון את עצמו בבחינת רוח אז יוכל להמשיך עליו בחינת נשמה מעולם הבינה עולם הנשמות עולם התשובה. ומי שזכה לבחינה זו הוא יכול להיות מנהיג ומורה דרך לעם ה' לפי מדרגתו, דהיינו אם זכה לבחינת נר"ן מיצירה יכול להנהיג אנשים הפחותי ערך מעולם היצירה וכן בבריאה. היוצא לנו מזה שאינו יכול להנהיג את כל בחינת כללות נשמות ישראל עד שיזכה לבחינת נר"ן מהאצילות, ולפיכך כתוב בכתבי האר"י ז"ל שבזמן הזה לא שכיח נשמות מאצילות עד שזוכה לזמן הגאולה. והאיש הצדיק הדור אשר יתקן את עצמו בחינת נפש רוח מאצילות וכשישראל ישובו בתשובה שלימה אזי יוכל הצדיק הזה להמשיך עליו בחינת נשמה מאצילות וזה יהיה גואל צדק והוא יורה דרך לכל כללות ישראל. והצדיק אשר זכה לבחינת נשמה מאיזה עולם יש לאל ידו להאיר על צדיק אחר אשר כבר הכין את עצמו בבחינת נפש רוח אך עדיין לא בא אל בחינת נשמה, יכול הצדיק הזה להאיר עליו בנשמתו. ודבר זה יש ביד כל צדיק וצדיק אך ליתן לו חלק ממש מנשמתו כדי שגם הצדיק האחר יהיה לו בחינת נפש רוח נשמה, וזה סכנה להצדיק הזה כי נותן לו ממש מנשמתו ויכול להיות פגם בנשמתו מזה ח"ו, ולזה צריך להיות חכם גדול איך להתנהג בדבר. ואף על פי כן לא יוכל להתרשל ולומר כי סכנה היא לי וירא אני לנפשי, אך צריך למסור נפשו ורוחו ונשמתו בשביל אהבת ישראל כדי שגם לצדיק הזה יגיע מחלק מנשמתו. וידוע כי נשמת משה רבינו ע"ה היה מבינה דאצילות, ובינה עד הוד אתפשטת כי מבינה עד הוד יש ה' ספירות וכל אחד כולל מעשר הרי נר"ן שערי בינה שכולם נתנו למשה. וזה פירוש הכתוב יפקוד ה' אלהי הרוחות לכל בשר איש על העדה אשר יצא לפנייהם ואשר יבא לפנייהם, כי משה רצה שיהיה לבני ישראל מנהיג שיהיה ראוי להנהיג את כל כללות ישראל ודבר זה אי אפשר עד שיזכה לנשמה מעולם הבינה דאצילות בחינת משה. וזה שאמר הכתוב קח לך את יהושע בן נון איש אשר רוח בו, כלומר שכבר הכין את עצמו בבחינת רוח דאצילות ולא חסר לו כי אם נשמה מעולם הבינה דאצילות. וזה שאמר המדרש וסמכת את ידך עליו כמדליק מנר לנר, כלומר מאחר שכבר הכין יהושע את עצמו בבחינת רוח דאצילות לזה אמר וסמכת את ידך עליו כמדליק מנר לנר, היינו שמשוה נצטוו להאיר עליו בנשמתו רק כמדליק מנר לנר שלא יחסר שום דבר מנר הראשון רק בהארה לבד. וגמר אומר ונתת מהודך עליו מהודך ולא כל הודך כמערה מכלי אל כלי, רצה לומר על בחינה השנית שדיברנו לעיל שאם הצדיק רוצה לתת לו חלק ממש מנשמתו צריך לזה שימור רב אולי לא יסאר לו ח"ו כלום, וצריך לראות שגם לו וגם לצדיק הזה יהיה להם בחינת נשמה ולא יחסר לו רק מעט כמערה מכלי אל כלי. וזה פירוש ונתת מהודך עליו מהודך ולא כל הודך כמערה מכלי, היינו על פי דברינו שזכרנו לעיל שאם נתן לו בחינת נשמה מבינה דאצילות שזה היה בחינת משה, כי משה זכה לבינה דאצילות והוא בחינת הודך כי הבינה עד הוד אתפשטת. וזה שאמר מהודך ולא כל הודך שגם לך יסאר בחינתך ולא נתן לו רק כמערה מכלי אל כלי. אך משה רבינו ע"ה מחמת גודל אהבתו את ישראל עשה יותר ממה שנצטוו כמו שכתב רש"י ז"ל על הפסוק ויסמוך את ידיו עליו בעין יפה יותר ממה שנצטוו וכו' עד שנתן לו יותר ממה שנצטוו. וזה שאמרו במדרש האזינו כשהתחיל יהושע לדרוש לא השיג משה רבינו ע"ה מחמת כי נתן לו מחלק נשמתו וחסר לו:

עוד שם ד"ה או יאמר וידבר משה אל ה' לאמר יפקוד ה' אלהי הרוחות לכל בשר איש על העדה אשר יצא לפנייהם וגו' –לא כל אדם זוכה לנשמה הלואי שיזכה כל האדם בבוא י"ג שנים שיהיה בו הנפש הקדושה, דלא כל אדם זוכה בקלות אליה רק אחר יגיעות רבות יגיעת הגוף והבשר עד בואו אל אמונה שלימה בהודכות גדול, בעין ראייה בעיני הבשר כן יהיה בהאמונה ויראה בעיני השכל יחודו ויאמין שמלא כל הארץ כבודו באמונה שלימה ובשמחה גדולה ואז זוכה לנפש הקדושה. וכשמתגבר עוד יותר ויותר גדול בחזקה עד

שהיא בידים היא **בחי' יד כותבת** [יא']/יב'ג' **כי הכתב הוא ג"כ מבחי' חכמה, כי אותיות הכתב, בהם נבראו כל העולמות** [י]. **כמ"ש (תהלים לג) בדבר ה' שמים נעשו וכו'** ודיבור הוא באותיות, וכתוב (שם קד) **כולם בחכמה עשית** נמצא שהבריאה היא מכח דיבור אותיות מחכימות. כי כתב לשון הקודש אינו כתב הסכמי כמו שאר לשונות כי בלשון הקודש **יש בכל אות ואות חכמה, שחייבה חכמתו יתברך שהאות הזו יהיה בתמונה זו, ועל ידו יהי נברא זה העולם בזאת התמונה, ולהתנהג באותו ההנהגה שיש באותו העולם** [טו] וכשנברא בשתי אותיות ממילא נברא

שזוכה לדבר דיבורים קדושים הן בתורה הקדושה הן בתפלה, אז זוכה לרוח שהוא רוח ממללא שהוא רוח הקודש והוא מדריגה גדולה. וכשמתגבר עוד יותר ויותר עד שזוכה למחשבות הקדושות וזכות, אז זוכה לנשמה שהיא מדריגה גדולה וגבוה ולא כל אחד זוכה לנשמה. ומי שזוכה לנשמה הוא יכול לנהוג את הדור אבל מי שלא זכה אל הנשמה אי אפשר לו להיות מנהיג הדור. והנה הצדיק הגדול יש בכוחו למשוך לתלמידו הראוי לכך את הנשמה איזהו שהוא רוצה למשוך עליו. וזה היה הסמיכות שהיה סומך הרב לתלמידו שהיה נהוג בימים הקדמונים. והנה הנפש והרוח הם שורים בתוך האדם תמיד אבל מדריגת הנשמה אינה שורה בתוך האדם רק לעתים כשהצדיק הוא בשמחה גדולה ובדיקות גדול אז שורה עליו הנשמה לפי שהיא מדריגה גדולה עד למאד, והיא אינה בתוכו רק חופפת עליו לעתים כשמכין את עצמו בהכנה דרבה:

עין בעל הטורים במדבר יג' ג' שהמרגלים (ויהושע עמהם) היו שרי חמישים. נמצא שמשם בסמיכות העלה אותו לראש בני ישראל ממדרגה נמוכה מאד. עוד עין תורה עב תנינא אתה תחזה שמשם רבינו בהסתכלותו נתן גדולה לכל אחד ועשאו שר לפי מדרגתו ועיקר המדרגה היא השפלות. ע"ש. ולפי הנ"ל שמנהיג הראוי הוא אמי שיש לו אמונת חכמים בוודאי יהושע היה מיוחד ומצויין באמונת חכמים שלו יותר מכולם וע"כ זכה.

^א תיקון יח דף לב: ודף לה: ותיקון נה דף פט. ועין משנה אבות פ"ג טז

^ב **תיקוני זוהר תיקון נה דף פח: - ועוד יש לדרוש על מש"כ תקעו בחדש שופר בפקס ליום חגנו** ומפרש **מאי בפקס** מה כונת מלת "בכסה", ואמר **דא שכינתא תתא** זה סוד הכניסה התחתונה שהיא המלכות שהיא "כסא" לז"ל, כי דורש מלת כסה כמו כסא עם א', ו**בא פתבנו לחיים** ובמלכות היא ענין הכניסה בראש השנה לחיים, **דאיהי פתיכה מסטרא דימקא ומסטרא דשקאלא** שבה הוא ענין הכניסה מלד החסד דז"ל שבימין, ומלד הגבורה דז"ל שבשמאל, ו**בגין דאתאחד ביה** ולפי שפרטוף המלכות עומד בין קו ימין וקו שמאל ומתאחד בשניהם, לכן **אזכיר תגין ומגין פתיכה** מוציח התורה שתי פעמים כתיבה כדלקמן.

ועתה מפרש בלשון אחר, ואמר מש"כ **בפקס** היינו **בנהוא דאתמר ביה** בזה הפרטוף של הבינה שנאמר בו (עי' מס' תגינה דף יג ע"א) **במכוסה מקף אל תחקור** כי היא משלש ספירות הראשונות שאין לנו בהם שום השגה, והיינו **פתבנו לחיים** ששורש הכניסה לחיים בראש השנה הוא בבניה, **איהו פקרא דא** זה מרומנו בפסוק זה, שנאמר **והלחות מעשה אלהיים המה ונתקרב מקרב אלהים הוא, תרות על הלחות** ומפרש **מאי תרות** במי יש ענין החירות, ואמר (ה"ג הגר"א) **דא אימא עלאה ה'** זו היא הבינה שהיא ה' הראשונה דשם הוי"ה, **דאתמר בה** שנאמר בה **והקראתם דורו בָּאָרֶץ, דורו איהי תרות** מלת דור פירושו חיות שבבניה, הרי שבבניה כתוב "והמכתב מכתב" אלה"ם המה, כי בה הם שורש שני כתיבות שבמלכות.

ומש"כ **והלחות, אינו ויה פרא וברא** הם ב' אותיות ויה שהם סוד בן וכת דהיינו וז", שנגרס היו שני הלחות, ו**אינו** והם היו **מעשה אלהיים** שנחקנו על ידי הבינה, **דאיהי אימא עלאה** ששם אלה"ם זה הוא בלוימא עלאה שהיא הבינה הנקראת אלה"ם חיים, ומש"כ **"מעשה" איהו בתגין דין** מעשה הלחות נעשה בשתי ידים שהם חו"צ דז"ל, ושניהם נכללו במלכות, **דתמן צשיה** כי במלכות הוא ענין העשיה, כי היא הולאה לפועל את עשיית הלחות על ידי החו"צ דז"ל, בכת הבינה, ומש"כ **ומקרב אלהיים** פ"י שכתובת הלחות היתה מכתב הבינה שנקראת אלה"ם חיים, **בתגין דין** בשתי ידים של החסד והגבורה של ז"ל שנגרסו במלכות, ונענין הכניסה בשתי ידים, היינו כי גם השמאל מסייע להכניסה, לפי שכל צדק לחדש את הלוח שכותב עליו, **(דף פט ע"א) דתמן פתיכה** כי גם במלכות הוא ענין הכניסה, כי היא מולאה לפועל את הכניסה על הלחות על ידי החו"צ דז"ל בכת הבינה, ועתה מסיק דכתיב ואמר **ואיהי וזאת** הוא שורש הכניסה שבבניה, כמו שכתוב **תרות על הלחות** והיינו מלד הבינה הנקראת חיות, כי בה ענין החיות כנ"ל. (הגר"א וכו' ובניהו)

ואמר עוד **יד כותבת** מכתב החסד שז"ל, **יד חותמת** המלכות חותמת מכתב הגבורה שז"ל, ומפרש (ה"ג הגר"א) **ואינון** ואלו השתי ידים, **יד גדולה** אחת נקראת יד הגדולה שבחסד שז"ל, **דאתמר בה** שנאמר בו **ויצא ישאל את יד הגדולה** הרי שיש יד הגדולה.

וחנינא יד המזקה ויד שניה נקראת יד המזקה שבגבורה דז"ל, **הוא דקתיב** זהו שכתוב **ויד יד המזקה וגומר** הרי שיש יד חזקה.

^ג **קהלת יעקב** ערך יד- יד כותבת נקרא המלכות מצד התפארת כן כתב בפרדס, ולפי מה שכתבתי בערך כתב כי עיקר הכתיבה היא בבניה, וכן תורה שבכתב היא בבניה, יש לומר גם כן יד כותבת הוא בינה שנקרא יד כנ"ל והיא כותבת, וכן כתבתי לעיל בערך חתימה ע"ש, או המלכות מצד הבינה תקרא יד כותבת, והנה המלכות נקרא אדני ויונקת מבינה אדיה דירידין גימטריא קט"א, קט"א אלף דל"ת נוי"ן יו"ד גימטריא יד כותבת:

^ד **כי הן נבראו** מהרשימו שנשאר בחלל הפנוי קודם לכל בריאה כמבואר בעמק המלך שער א' פ"ב וצירוף ברל"א שערים פנים ואחור בעולם המלוש היא תורה הקדומה שבאותיותיה ברא את כל העולמות. שם פ"ד.

ואיתא בספר היצירה סוף פרק ד' שהאותיות נקראות אבנים (משנה זו חסירה בגרסת הרמ"ק) נמצא שבאבנים נברא העולם ומסתמא תחילה היה הכל אחד דהיינו אבן אחת וממנה נתפרד לריבוי ג' אמ"ש ז' כפולות ויב פשוטות עד כב אותיות. נמצא שהכל התחיל והושתת מאבן אחת (מלכות דא"ס) היא אבן השתייה שמבאר לקמן באות ו'. כי תחילה עלה ברצונו לברא וולתו שילגה מלכותו ובהיותו רצון בלבד היה בחי' מלכות דא"ס ומזהות המלכות היא שממליך זולתו עליו נמצא שבבחי' על במחשבתו הפי' שהיה כלול בו בחי' זולתו והיינו מלכות דא"ס שהיא מלכות דהיינו זולת ואעפ"כ היא חלק מא"ס שאיןבו פירוד וחילוק כלל רק כולו אחד פשוט. והרצון הראשון הזה הוא אבן השתייה שממנו הושתת העולם כי הוא שרש כל השרשים של בריאת העולם.

ואיתא בהשמשות לחיי מוהר"ן מעשה בלחם שרבינו לא ראה לחם אלא אותיות נמצא מי שמזכך עצמו מחומריות חזרת הבריאה לגבוי לשרשה באותיות, עד שיש צדיק נורא שמזכך כל כך עד שזוכה להיות העיור שזוכר לאו כלום (במעשה מז' בעטלערס יום ראשון) ונעשה בעצמו בחי' אבן השתייה כי אחז באבן והאות הראשונה שממנה הושתת העולם כדלקמן אות ו'. והיינו לאו כלום דהיינו כשרק עלה במחשבה ללברוא עולם ועדין לאו כלום היה.

ויש בזה עוד בחי' הפוכה כפי שיתבאר לקמן שאבן השתייה היא מעשי הצדיקים שראה הקב"ה שימליכו אותו וזה המ"ן שהעלה לפניו וברא את העולם וכשבא הצדיק ומוציא לפועל ומגלה מלכותו ית' בפועל אזי נשלם סוף המעשה במחשבה תחילה ואזי הושתת העולם בפועל ועניין זה יתבאר לקמן באבן של יעקב אבינו.

^ה עין ספר כח ה' שנדפס בסוף לקוטי הש"ס להאריז"ל

דבר אחר שהוא מצירוף שני החכמות של שתי האותיות ובאופן שנצטרפו/ו^{טו}. **וכן שאר העולמות בתמונה והנהגה אחרת, ע"י תמונת אות אחר, כי כן גזירת חכמתו ית'.** לכן ביאורי עצות התורה שכותב הרב, אם הוא ראוי ותורתו שלימה, אזי נמשך על אותיות הכתב שלו חכמה/ו^{טז}, ונעשה אותיות מחכימות הנ"ל/ו^{טז}. אבל כשסומכים רב שאינו ראוי, נותן תוקף הנהגה לאדם שא"א שימשך אליו רוח חכמה, כי כבודי לאחר לא אתן (כמבואר בפל"ח אות ג') אזי גם לאותיות הכתב שלו לא נמשך רוח חכמה, וכיון שהרב שאינו ראוי קיבל סמיכה מאיתנו, ע"ז קיבל גם הכתב שלו סמיכה ותוקף, כי לומדים דברי תורתו שאין בה חכמה והיא בחי' כתב של הגויים שאין בו חכמה אלא הסכמי, אבל גרוע ממנו, כי היא מאותיות שהיו צריכות להיות מחכימות, לכן נעשה מכוון רקיעין דשוא כמבואר בהקדמת הזוהר/ו^{טז} ונותן כח לסטרא אחרא. והלומד לא מוצא בו מילוי רוחני שליבו משתוקק ואזי מחפש בבורות נשברים בכתביהם ונותן תוקף לכתביהם.

וכשהחכם הראוי לסמיכה, נסמך בשם רבי, שהנהגתו בבחי' משפטי אמת כנ"ל. אזי ע"י הסמיכה, שאזי מקבל חכמתו דהיינו רוח הנהגה שהיא רוח חכמה ושכל להלך כנגד רוחו של כל אחד

^{טו} **עיין תורה יט אות ו** – כי כל דבר יש בו כמה צרופי אותיות, שבו נברא זה הדבר, ועל ידי שלמות לשון הקדש על ידי לשון תרגום, על ידי זה נתעוררין ונתגדלן הכח של אלו האותיות שיש בכל דבר ודבר. וזה (במדבר י"ד): "ועתה יגדל נא כח ה' כאשר דברת לאמר";

עוד עי"ש אות ח' – וכל חכם פשוט ופרוש, שהוא חכם לבד אף על פי שאינו צדיקן יכול לידע האותיות שבו נברא הדבר הזה שאוכל. כי מי שיוודע הכח של מתיקות ומרירות, חריפות ומליחות, שזה מרכיב זה מקשה, זה מגדיל זה מקטין, זה מכריז זה מרחיב, ויודע התחלקות האותיות, שנחלקין לשלש אמות אמ"ש ושבע כפולות, ושנים עשר פשוטות, ויודע האותיות השיכים לכל ספירה וספירה, ויודע כח של כל ספירה, שזה רך וזה קשה וכו', אזי על ידי שטועם איזה דבר או רואה איזה דבר, הוא יודע ומבין הצרופי אותיות שבו נברא זה הדבר. כי כל דבר נשתנה בטעמו וריחו ותמונתו – הכל לפי צרופי אותיות של לשון הקדש, ששקל הקדוש ברוך הוא בחכמתו וברצונו הפשוט כך וכך אותיות שיברא בהם דבר זה, וכך אותיות שיברא בהם דבר זה. וזה בחינת חסרות ויתרות ונקדות שיש בהתורה, שהכל לפי המשקל, שגורעין ומוסיפין לפי המשקל, שצריך לגרע לפעמים או להוסיף לפעמים איזה אות או נקדה כדי לכוון המשקל של כח השם, הכל לפי חכמתו ורצונו, כי כן חיבה חכמתו ורצונו יתברך, שישקל כך וכך אותיות ונקדות, ויברא בכח הזה ואותיות ונקדות אלו הדבר הזה, כדי שיהיה לו טעם הזה וריח הזה ותמונה הזאת; וכן שקל כך וכך אותיות ונקדות אחרות וברא בהם דבר אחר, כדי שיהיה לו כח וריח וטעם ותמונה אחרת כפי אותן האותיות, וכן בכל דבר שבעולם. ומי שהוא חכם לבד, יכול להבין כל זאת בחכמתו, שידע האותיות שיש בכל דבר כנ"ל – אבל שירגיש ויתענג רק מהצרופי אותיות, בבחינת "ויאכל וישת" כנ"ל, זה אי אפשר כי אם למי שהביא שלמות בלשון הקדש, והביא התנוצצות חדש בלשון הקדש של כל דבר, הינו בהאותיות שיש בכל דבר – זה יכול לקים "ויאכל וישת" כנ"ל. ופרוש: כי על ידי חכמה לבד יכולין לידע האותיות שיש בכל דבר, כשיוודעין כל הנ"ל, דהינו למשל כשרואה דבר שטעמו מתוק, ויודע שמתיקות – כחו לרכך, ויודע מאיזה ספירה נמשך זה הכח של המתיקות והרכוך, כגון מספירת חסד, ויודע איזה אות מכ"ב אותיות שיש לספירת חסד, אזי יודע שאותו האות מלבש בדבר הזה, וכן כיוצא בזה בכל הדברים שבעולם וכנ"ל. אבל אף על פי שהוא חכם גדול כל כך, שיוודע כל זאת בבורו, שיוודע האותיות שיש בכל דבר (שצריכין לזה להיות בקי גדול מאד בכל חכמת האמת, שהוא חכמת הקבלה, ובכל חכמת הטבע והיסודות, כמובן למשכיל, שאי אפשר לידע כל זאת, כי אם חכם גדול מאד בקבלה ובשאר חכמות), אף על פי כן יכול להיות שאכילתו ושתייתו ותענוגיו יהיו עדין מגוף הדבר ולא מהתנוצצות האותיות, כי לזכות שיהיו כל תענוגיו רק מהאותיות שבכל דבר, זה אי אפשר כי אם כשזוכה לשלמות לשון הקדש, דהינו כשזוכה לשבר תאות המשגל לגמרי ולהשלים את הלשון הקדש, עד שהביא התנוצצות חדש בלשון הקדש, דהינו בהאותיות שיש בכל דבר – זה הצדיק שאוחז בזה, הוא דיקא זוכה לזה, שאינו מרגיש שום תענוג משום דבר אכילה ושתייה ושאר התענוגים שבעולם, כי אם מהתנוצצות האותיות שיש בכל דבר, אשרי לו.

^{יז} **כי הכלל** שכל דבר למטה בעולם שלנו הגשמי שנעשה בדומה לכח עליון, נעשה מיד מרכבה לכח העליון שמתלבש בו ושורה בו, לכן הכותב אותיות מיד שורה עליהן כח עליון של אותיות רוחניות הקדושות של לשון הקדש שבה נברא העולם, אבל שכיון שהם בצירוף לא נכון כי נעשו ע"י רב שאינו הגון שלא יודע לתת עיצה לעצמו כ"ש לאחרים, ולכן ביאוריו לעצות התורה לא נכונות, לכן לא נמשך על צרופי אותיות כתב ידו חכמה עליונה ולכן לא נבראים מהם ארץ חדשה ורקיעין חדשים המבואר בהקדמת הזוהר, אלא רקיעין דשוא.

^{יח} **הקדמת הזוהר דף ד'** סוף עמוד ב' – ...והיה מלה סתימא דחכמתא דאתחדשת הכא כד סלקא אתחברת באנון מלין (דרין) דעתיק יומין וסלקא ונחתא בהדיהו ועאלת בתמניסר עלמין גניזין (ישעיה סד) דעין לא ראתה אלהים וזלתך. נפקי מתמן ושטאן ואתיין מליאן ושלמין ואתעתדו קמי עתיק יומין. **בההיא** שעתיא ארץ עתיק יומין בהאי מלה וניחא קמיה מכלא. נטיל לההיא מלה ואעטר לה בתלת מאה ושבעין אלף עטרין. ההיא מלה טסת וסלקא ונחתא ואתעבידא רקיעא חדא. וכן כל מלה ומלה דחכמתא (ס"א אתעבידן) (ס"א רקיעין) קיימין בקיימא שלים קמי עתיק יומין. והוא קרי לון שמים חדשים, שמים מחודשים, סתימין דרין דחכמתא עלאה. וכל אנון שאר מלין דאורייתא דמתחדשין קיימין קמי (דף ה ע"א) קודשא בריה הוא וסלקין ואתעבידו ארצות החיים. ונחתין ומתעטרין לגבי ארץ חד, ואתחדש ואתעביד כלא ארץ חדשה מההיא מלה דאתחדש באורייתא. **ועל דא פתיב**, (ישעיה סז) כי באשר השמים החדשים והארץ החדשה אשר אני עושה עומדים לפני וגו'. עשיתי לא פתיב אלא עושה, דעביד דתיר מאנון חדושים ורין דאורייתא. ועל דא פתיב, (ישעיה נא) ואשים דברי בפיך ובצל ידי כסיתיך לנטע שמים וליסוד ארץ. השמים לא פתיב אלא שמים.

עוד שם בהמשך הקדמת הזוהר – ...ולאמר לציון עמי אתה. ולאמר לאנון תרעין ומלין דמצוינין אלין על אלין עמי אתה. אל תקרי (בתיקון יח דף לה ב) עמי אתה, אלא עמי אתה למהוי שותפא עמי, מה אנא במלולא דילי עבדית שמים וארץ כמא דאתא אומר, (תהלים לג) בדבר יי שמים נעשה, אוף הכי את. וזכאין אנון דמשתדלי באורייתא.

^{יט} **הקדמת הזוהר דף ה.** – ואי תימא דמלה דכל בר נש דלא ידע עביד דא. תא חזי, ההוא דלאו ארחה (יתרו פ"ז א) ברין דאורייתא וחדש מלין דלא ידע על בורייהו בדיקא יאות, ההיא מלה סלקא ונפקי לגבי ההיא מלה (משלי טז) איש תהפוכות לשון שקר, מגו נוקבא דתהומא רבא ודליג חמש מאה פרסי לקבלא לההיא מלה ונטיל לה ואזיל בההיא מלה לגו נוקביה ועביד בה רקיעא דשוא דאקרי תהו. וקס בההוא רקיעא ההוא איש תהפוכות שיתא אלפי פרסי בזמנא חדא. פיון דהאי רקיעא דשוא קאים נפקת מיד (פקודי ער"ה) אשת זנוגים ואתקף בההוא רקיעא דשוא (נ"א היא) (נ"א היא) ואיש תהפוכות ואשתתפת ביה ומתמן נפקת וקטלת כמה אלפין ורכוון, בגין דכד קיימת בההוא רקיעא אית לה רשו ויכלתא למהוי טס כל עלמא ברגעא חדא.

מבחי' יד ה', בבחי' ויהושע בן נון מלא רוח חכמה וכו' כנ"ל. אזי מביא הארה וכח בכתב ידינו, שהוא ג"כ מבחי' חכמה כנ"ל. בבחי' מה שאמר דוד המלך בצוואתו לפני מותו ששלמה ימלוך אחריו ומתאר שם כל מה שהכין לשלמה לבנין בית המקדש ומסיים שם (ד"ה א כח)/כ) הכל בכתב מיד ה' עלי השכיל, שע"י השכל שמקבל מיד ה', שזה בחי' סמיכה שסמך אותו שמואל, על ידי זה מביא הארה וכח בכתב כנ"ל.

וזה בחי' מה שכתוב באלדר ומידד שנשמכו ושרתה עליהם רוח החכמה ונבואה כשנסמכו שבעים הזקנים (במדבר יא)^(כא) **ותנח עליהם הרוח והמה בכתובים**, פשוטו של מקרא שהמה אלדר ומידד היו מהכתובים להכלל בע' שנבחרו, או מע"ב הכתובים להכלל בגורל^(כב) (וראה אור החיים). ורבנו מבאר שהמה בכתובים הפירוש **שע"י שנשמכו אז** לדעת ת"ק בסנהדרין יז נסמכו ע"י משה באוהל מועד אע"פ שויתרו על הזכות^(כג). ולדעת רבי שמעון שם שנשארו במחנה, נסמכו או ע"י הקב"ה ברוחו של משה^(כד), או ע"י משה רבנו ברוחו אע"פ שהיו במחנה^(כה) ולא באהל מועד^(כו), **וקבלו הרוח חכמה** ונבואה, ורבנו דורש לפי הנ"ל

^ב דברי הימים-א פרק כח (יט) הפל בכתב מיד ידוד עלי השפיל כל מלאכות התבנית:

רש"י – (י"ט) הכל בכתב – פתרון הכל בכתב סדר לו סכום משקל ומשקל של כל כלי וכלי שמואל הראה. כל מלאכות התבנית – תבנית הבית חכמני והשכילני כמו תבנית אורך ורוחב וגובה והכל דרש שמואל מן התורה ברוח הקודש כמו ששינוי הר הבית היה חמש מאות אמה על חמש מאות אמה (שמות כ"ז) דרש אורך החצר מאה באמה ורוחב חמשים בחמשים חמשים פעמים חמשים הם כ"ה מאות נ"ל חתכם לחמש רצועות להיות חמש מאות על חמש מאות והוא מיוסד בסילוק קרובץ של שבת חנוכה המתחיל מנשה את אפרים ואפרים את מנשה והכל דרש שמואל ברוח הקודש ולמד לדוד בן:

^{כא} במדבר פרק יא (כה) וַיֵּרֶד יְדֹד בַּעֲנַן וַיְדַבֵּר אֵלָיו וַיֹּאצֵּל מִן הָרוּחַ אֲשֶׁר עָלָיו וַיִּתֵּן עַל שִׁבְעִים אִישׁ הַזִּקְנִים וַיְהִי כְנֹחַ עֲלֵיהֶם הָרוּחַ וַיִּתְנַבְּאוּ וְלֹא יָסֹפּוּ: (כו) וַיִּשְׁאָרוּ שְׁנֵי אַנְשִׁים בְּמִזְבֵּחַ שֵׁם הָאֶחָד אֱלֹדָד וְשֵׁם הַשֵּׁנִי מִיָּדָד וַתֵּנַח עֲלֵיהֶם הָרוּחַ וַהֲמָה בְּכַתְּבִים וְלֹא יָצְאוּ הָאֲחֵלָה וַיִּתְנַבְּאוּ בְּמִזְבֵּחַ:

עפרש"י דוהמה בכתובים קאי אכל הע' זקנים שנכתבו בפתקים לגורל.

והרשב"ם פירש דוהמה בכתובים קאי אאלדד ומידד שנכתבו לצאת לקלפי ולא יצאו.

עייני מלבנים –אנמס אלדד ומידד היו מאורות גדולים בפני עצמם עד שהיו מוכנים לקבל האור האלהי ושפע הנובאה שלא באמצעות משה בצנור בפני עצמו, ותיכף שנכתבו בין הכתובים הנבחרים מכל שבט חל עליהם הרוח, וע"כ לא יצאו האהלה שתחול עליהם הרוח באמצעות משה, כי חל עליהם הרוח בפ"ע, ונשארו במחנה, בשגם כי אחר שהיתה מעלתם גדולה כ"כ לא היה אפשר עוד שיהיו ממנין הזקנים שהיה צריך שיהיו זקני העם ר"ל המוכנים להנהיגה שפלה טבעיית (כנ"ל פסוק ט"ז) והם היתה מעלתם גבוהה מזה.....

ויעיינן סנהדרין דף יז. תנו רבנן וישארו שני אנשים במחנה יש אומרים בקלפי נשתיירו (פרע"י קני פתקים קל אלדד ומידד נשארו בנקלפי קלא נלו לכתחש קלא יעלה ביום פתח חלק) שבשעה שאמר לו הקדוש ברוך הוא למשה אספה לי שבעים איש מזקני ישראל אמר משה כיצד אעשה אברור ששה מכל שבט ושבת נמצאו שנים יתירים אברור חמשה חמשה מכל שבט ושבת נמצאו עשרה חסרים אברור ששה משבט זה וחמשה משבט זה הריני מטיל קנאה בין השבטים מה עשה בירר ששה והביא שבעים ושנים פיתקין על שבעים כתב זקן ושנים הניח חלק בללן ונתנן בקלפי אמר להם בואו וטלו פיתקים כל מי שעלה בידו זקן אמר כבר קידשך שמים מי שעלה בידו חלק אמר המקום לא חפץ בך אני מה אעשה לך. רבי שמעון אומר במחנה נשתיירו בשעה שאמר לו הקדוש ברוך הוא למשה אספה לי שבעים איש אמרו אלדד ומידד אין אנו ראויין לאותה גדולה אמר הקדוש ברוך הוא הואיל ומיעטתם עצמכם הריני מוסיף גדולה על גדולתכם ומה גדולה הוסיף להם שהנביאים כולן נתנבאו ופסקו והם נתנבאו ולא פסקו.

^{כב} **כמבואר בסנהדרין יז. ה"ל**, מחלוקת ת"ק ורבי שמעון, לת"ק ע"ב זקנים באו לאהל מועד ע"כ הוכרח משה לעשות גורל ורק ע' נטלו פתקים לבר מאלדד ומידד, שויתרו על הזכות לקבל נבואה. ורבי שמעון אומר שאלדד ומידד כלל לא באו לאהל מועד, ולא הוצרך משה להטיל גורל כלל.

^{כב} **נראה** אע"פ שויתרו כיון ששני זקנים עלה בידם פתק ריק לא נבחרו, ואלו ד ומיד אע"פ שלא נטלו פתק אבל על שני הפתקים שנשארו בקלפי היה כתוב זקן, לכן הם נסמכו אע"פ שויתרו. **אמנם** אפשר גם שכיון שויתרו לכן נבחרו גם השני זקנים שעלה בידם פתק ריק, ואלו ד ומיד זכו לנבואה באותו מעמד אע"פ שלא נמנו על הע' זקנים של סנהדרין. עכ"פ לת"ק הם היו באהל מועד ונסמכו ע"י משה או כיון שנבחרו או כיון שויתרו.

יד כמבואר בתורת משה לאלשיך שם (יא כו) הנה למדונו רבותינו ז"ל (ספרי, וסנהדרין יז), כי ענוותנותם של אלו הטיבה להם. כי אמרו הנה כתובים שבעים ושתיים וקנים, ששה מכל שבת. והשם יתברך לא צוה רק שבעים, והיה צריך להסיר שנים אלו. אמרו נביר ערכנו ונפרשו מעצמנו וישארו. ובזכות זה התנבאו גם המה: כי ענוותנותם הכינתם לנוח עליהם הרוח, מבלי יבואו אל אהל מועד והתיצב שם עם משה. וזהו וישארו, שנשארו בענותנותן, עם היותם שני אנשים, שהם חשובים, ככל אנשים שבמקרא: ועל ידי כן עם היותם במחנה ולא באהל מועד, עם כל זה ותנח עליהם הרוח הידוע, הוא רוחו של משה שהאציל הוא יתברך ממנו, כי מצאה בם מנוח לנוח בהכנת ענוותנותם:

^{כה} **נראה לדיעה זו** אע"פ שלא נסמכו בפועל ע"י ידו של משה אבל שייך לשון סמיכה גם בריחוק מקום. ונ"ל כי סמיכה היא כמו שחבר אומר לתלמיד אני סומך עליך שתדע לפסוק ולהנהיג בראי. והסמיכה ביד היא בחי' של סמיכה על קרבן שהסומך נשען בכוחו על הבהמה, שע"י שהיא מעמידה אותו שלא יפול נחשב כמו שהוא סומך עליה להיות במקומו, הכי נמי רב הסומך תלמיד. ובדיעבד נראה שנחלקו אם זה שייך גם בריחוק מקום, ועל כן נ"ל שנחלקו הרב אלשיך ואור החיים האם משה רבנו סמך עליהם בריחוק מקום או שהקב"ה סמך עליהם את רוחו של משה רבנו.

¹⁰ **כמבואר באור החיים שם** זה לשונו – לסברת האומר מהשבעים נשארו, יתבאר הכתוב על זה הדרך, וישארו ב' אנשים במחנה, לצד חושבם עצמן כשיריים, שם האחד וגו', פירוש ידועים היו במדות ישרות ומוחזקים בעיני ישראל שלסיבה זו נשארו במחנה, שזולת זה יש

שסמיכת רבי הגון מחזקת את כתב ידינו לזה רמזה התורה במילים והמה בכתובים דהיינו **ע"ז הביאו הארה בכתובים היינו בכתב ידינו/כ"ל**. ואזי לא די שאין כתב ידינו נכנע למשפטם, אלא אפי' שכל משפטי הנהגות שלהם, כולם ע"י כתב ידינו, בבחי' מה שאמר דוד המלך (תהלים קמט/כח) **לעשות בהם משפט כתוב** דהיינו המשפט שיהיה נעשה לגויים בזמן הגאולה הוא מכח הכתב שיכתוב יחזקאל הנביא שמאיר בו החכמה ע"י סמיכת רב ראוי דהיינו יחזקאל או המשיח (פרש"י). אבל כשמסמיכין רבי שאינו הגון, ע"ז נחלש כתב ידינו, ונותנין תוקף לכתב שלהם כנ"ל/כ"ל, וכל המשפטים צריכים להיות על ידי כתבים שלהם דווקא, שהוא בחי' [ל] משפטים בל ידעום בחי' משפט מעוקל כנ"ל:

עתה חוזר לבאר עניין הנ"ל שע"י שניתן תוקף לכתבים שלהם גוזרים לגרש ישראל ממקומם למקום מדבר ושממה מכל קדושה.

נראה הכוונה כיון שנתן תוקף מלכות לרבי שא"א שימשך עליו רוח חכמה, זה בעצמו בחי' שכתב כתב שאין בו אותיות מחכימות, דהיינו שנתן תוקף מלכות לכתב שאין בו הנהגה נכונה וסתם הנהגתם של הגויים היא לגרש את ישראל מהם.

ובאר הפל"ח אות ד' שהיא מדה כנגד מדה שסומך מי שאין בו רוח חכמה לכן גולה למקום שומם מאויר דא"י מחכים שחל במקום שישראל יושבים ומסמיכים רבי הגון שזה בחי' כתיבה כראוי שעל ידה מתקדש אויר המקום.

ועי"ז גוזרין לגרש ישראל ממקום שנתישבו כבר. כי במקום שישראל יושבין שם מכבר אפילו בחוץ לארץ. הוא בחי' קדושת א"י, כמו שבא"י הוא מקום המקדש שהוא צוואר העולם המחבר שמים וארץ, כך בחו"ל בתי כנסיות ומדרשות הם בחי' מקדש מעט (יחזקאל יא/ל"א) כמבואר שם בתרגום יונתן/ל"ב. כי על ידי שישראל יושבין שם, נתקדש האויר בבחי' אוירא דארץ ישראל כי אוירא דא"י מחכים הוא מכח עיני ה' המביטות לשם תמיד כמ"ש ארץ אשר עיני ה' אלקיך בה תמיד וכו' (כמבואר בתורה מ' תנינא) והכי נמי עיני ה' אל עמו בכל מקום שהם יושבים ועוסקים בתורה ומצוות ותפלה ומכח זה כל מקום ישוב של ישראל יש בו בחי' עיני ה' אלקיך בה וכו'. כי על ידי כתב ידינו כשיש בו הארת אותיות מחכימות ע"י שסומכים רב הגון כנ"ל אזי נתקדש האויר בבחי' אוירא דארץ ישראל מחכים {ב"ב קנח/ל"ג} זוהר פנחס רמח"ל ובתיקון כב/ל"ה [ל"ו].

לעם לרנן אחריהם שמאסו ח"ו בנחת הרוח עליהם, ונמצאו מחללים ה' וימאסם עליון לסיבה זו, אלא לצד ששם האחד המיוחד אלדד, ושם השני לו מידד, לזה לא דנו בהם המעשה להרע, ובוה לא נמאסו ותנח עליהם הרוח עצמה שנחה על השבעים, ולא מנעתם ההרחקה שהיתה בין אהל מועד ובין המחנה ונחה גם עליהם:

כ"צ במה זה התבטא אז

כ"ח תהילים פרק קמט (ט) לעשות בהם משפט כתוב הדר הוא לכל חסידיו ה'לוייה:

רש"י – (ט) משפט כתוב – ונתתי את נקמתי באדום וגומר (יחזקאל כ"ה), ואם תאמר עדיין לא נולד יחזקאל כשאמר דוד זאת נתנבא דוד על קץ הגאולה וכשיבא הקץ כבר כתוב הוא המשפט זה ימים רבים:

כ"ט נתבאר לעיל בהקדמה לאות ב' ובריש דף עד ע"ב

ל' תהלים קמז ב'

לא יחזקאל פרק יא (טז) לכן אמר בה אמר אדני ידוד כי הרחקתים בגוים וכי הפיצותים בארצות ואהי להם למקדש מעט בארצות אשר באו שם:

מצודות דוד – (טז) לכן – הואיל ואומרים שלא אשגיח בהם מעתה אמור להם כה אמר ה' עם כי הרחקתים ממקדשי ומאמצם להיות גולים ועם כי פזרתם בארצות העמים אבל הנה מהשגחתי לא רחקו כי בהארצות אשר באו שמה אהיה להם למקדש מעט ר"ל אשרה שכינתי בבתי הכנסיות שלהם ועם כי רחקו מן מקדשי שהוא המקדש הגדול אשר בירושלים יהיה להם במקומו מקדש מעט:

ל"ב תרגום יונתן – (טז) בכך כדנן אמר יי אלהים ארי ארחיקתיון לביני עממיא וארי בדרתינון במדינתא ויהבית להון בתי כנשתא תנין לבית מקדשי ואינון כועיר במדינתא דאתגליאו לתמן:

ל"ג ב"ב קנח: כי סליק רבי זירא קם בשיטתיה דרבי אילא קם רבה בשיטתיה דרבי זירא אמר רבי זירא שמע מינה אוירא דארץ ישראל מחכים

רשב"ם – אמר ר' זירא שמע מינה אוירא דארץ ישראל מחכים – שמשעליתי לא"י נתתי את לבי לצאת משיטתי הראשונה ולעמוד על אמתת דברים:

ל"ד זוהר רע"מ פנחס דף רמח: – וסוד ענין העטוף הוא דא"ת י' מן יהו"ה שאלות י' מן השם הו"ה שהיא בחכמה, איהי אתעטף באור היא נעטפה ב"אור" של החסד דז"א, ואתעטף באור ונעשה לו"כ עס י' לו"כ, שהוא סוד התפארת (כמ"ס לקמן דף רנה סוע"א, וז"ל תפארת לו"כ) (דהיינו אוירא דארץ ישראל מחכים), בגין דא"ת י' דאיהי חכמה באויר לפי שאלות י' שהיא החכמה נחלשה וכך החסד באויר שבתפארת, והיינו אור דאתעטף

כי כשסמיכת רבנים היא כראוי אזי **הכתב הוא בחי' אותיות מחכימות** [ל'] שנמשך על האותיות אור החכמה כבוד ה', **ועל ידי תנועות הקולמס באויר בשעת כתיבה/לח**, **נחקקים בחי' האותיות מחכימות בתוך האויר** הפירוש כיון שבתנועת הקולמוס מצייר אותיות מחכימות שנעשות מרכבה לאותיות מחכימות העליונות/לט, נמצא שבתנועותיו ממשיך חכמה עליונה למטה ועי"ז נעשה בחי' אורא דא"י מחכים באותו מקום והכי נמי כל מעשה שעל ידו נמשך חכמה עליונה למטה כגון נענוע הלולב בסוכות שהוא סוד המשכת החסדים מהדעת אל המלכות מכל שש הקצוות עולם/י וכן לימוד תורה ותפלה בבתי כנסיות, נמשך עי"ז עיני ה', עינים על שם החכמה, ונעשה המקום קדוש בבחי' בית מקדש מעט בקדושת א"י דאורא מחכים (ועיין תורה מ' תנינא שאורא דא"י מחכים הוא מבחי' עיני ה', ע"י בחי' ישראל אשר כך אתפאר/מא). **ועל ידו נתקדש האויר בבחי' אורא דא"י מחכים** דהיינו שגם בבחי' מקום יש בחי' סמיכה וכתב

ביה פד פרא עלמא והסוד הוא האור שנתעטף בו הקב"ה שהוא החכמה כשנכח את התפארת הנקרא עולם, **הדא הוא דכתיב** זהו שכתוב עושה אור פשלמה ואז נוטה שמים כריעה, ושמים הוא התפארת, **והאי איהו** זהו שכתוב **יהי אור** היינו **יהי אור פי'** על ידי שנתלכסה אות י' צלור נעשה אור.

ל' **תיקוני זהר תיקון כב דף סד**. – ואמר עוד כי **אורא דבוא** אור הטהור הוא **אורא דארץ ישראל דאיהי מחכים** **מספרא דחכמה דאיהי** י' האור של ארץ ישראל שהוא **"מחכים"** הוא מלך החכמה שהיא סוד י' דס' או"ה, כי הארת האור צלרץ ישראל שהיא המלכות נמשכת מן החכמה להלכות, ובה סליק ו' לעשר וזכר הארת החכמה הנמשכת לז"א, עולה אות ו' של או"ה דז"א כל אחד לעשר, דהיינו ו' זמנין עשר (ה"ג הגר"א) שש פעמים עשר שש שנים,

זהר חדש סוף פ' ויצא דף לו. – ושואל מהו יעול (ישעיהו כ"ו ארץ נכוחות יעול) מזה ענין עול לארץ נכוחות, ומשיב אומר רבי יעקב, **אורא דארעא דישאל מחכים** ומרמז נבואה האור של ארץ ישראל מחכים את האדם, ומביאו לידי השגת הנבואה, **וזרעו של עשו יעול** וישחית את האויר והנבואה כי על ידי מעשיהם הרעים ימשיכו את רוח הטומאה על הארץ, **מפני מזה, מפני שזרעו של יעקב לא ראה** ולא התבונן את גאות השם את גדולת ה', **ואינם עוסקים בתורה, ועל פן יוחזק רשע** שהוא עשו וזרעו, **ויעול** וישחית את טוב הארץ והנבואה על ידי מעשיו הרעים.

לקוט ראובני – ערכים – ערך ארץ ישראל אות כ' – כל העליונים היורדים מן השמים או העולים כולם עולים ויורדים דרך א"י וזה שאמר הכתוב וזה שער השמים והכוונה שער ליכנוס משא"כ בשאר מקומות שיש קליפות מבדילות מחיצות סכות בענן לך מעבור תפלה ח"ו ואור ארץ העמים מטמא ואור א"י מטהר אורא דא"י מחכים כי אין קליפה שולטת בה כלל וכדאיתא בזוהר פרשת תרומה כו' והוא ביאור רחב שאין בא"י קליפה כלל שלא לעבור דרך הקליפות ח"ו וכן נשמטן של רשעים ר"ל רשעי האומות הם מתגלגלין לחוץ כדכתיב ואת נפש אויבך יקלענה בתוך כף הקלעית ומפני זה אין נבואה שורה אלא בא"י. ואין תשובה מתשובת יחזקאל שהיה בח"ל כבר תירצו רז"ל ואין תשובה מדור המדבר כי אור א"י הלך עמהם דאי לא תימא הכי היאך היו אוכלים קדשים מבחוץ אלא שהאור והרקיע והשמי' והחלונות והשרים כולם היו נוסעים עם השכינה שהיה נוסע עמהם כו' (פרדס דף ק"פ ע"ג):

ל' זוהר הוא ברע"מ פנחס רמח: ובתיקון כב דף סד. וזהר חדש ויצא דף מח:

ל' של"ה הקדוש מסכת שבועות פרק תורה אור אות ס' סג סד אגרות הרמ"א אגרת כא בירת מגדל עז ליעב"ץ בית המדות עלית האהבה אות עז ועלית המדע אות ו'

ל' **לבאורה** לפ"ז הכותב ע"י דפוס לא קדש את האורא דא"י. אבל נ"ל שאינו כן כי אין הכוונה בגשמיות שהרי גם כשסמיכת רבנים אינה כראוי תנועת הקולמוס היא קיימת ולא מועיל לקדש את האור אלא תלוי ברוח חכמה שבאותיות וזה נמצא גם בהדפסה וצ"ע. גם צ"ע דמשמע כאן שהקולמוס מקדש האור דהיינו שהכתב מקדש המקום ואילו לעיל נתבאר שהכל תלוי בסמיכת הרב שע"ז יש חכמה בכתב ועי"ז במקום. נמצא שסמיכת החכמים היא המקדשת את המקום בבחי' אורא דא"י אלא שמתבטא תחילה בכתב ועי"ז במקום. וצ"ע.

לט **כך נ"ל לבאר ולפ"ז** גם הכותב ע"י דפוס מקדש את האורא דא"י.

לבאורה צ"ע דמשמע כאן שהקולמוס מקדש האור דהיינו שהכתב מקדש המקום ואילו לעיל נתבאר שהכל תלוי בסמיכת הרב שע"ז יש חכמה בכתב ועי"ז במקום. נמצא שסמיכת החכמים היא המקדשת את המקום בבחי' אורא דא"י אלא שמתבטא תחילה בכתב ועי"ז במקום. וצ"ע. ונ"ל כנ"ל שהנענוע הקולמוס אינו קידוש בעצם אלא הוא אופן של כתיבה שהיא עניין של הכנת כלי גשמי לאות רוחנית עליונה לכן הנענוע כביכול גורם לאור החכמה להתלבש באות אבל באמת כל אופן של הכנת כלי דהיינו ציור האות יגרום לזה ואפילו דפוס כנ"ל. ולכן גם נענוע הלולב כיון שהוא עניין של המשכת חסדים למטה הוא מקדש את אור המקום כמו הכתב. אעפ"כ כיון שמוהרנ"ת מביא ציור מסויים זה של נענוע הלולב שדומה לתנועת הקולמוס משמע שיש גם סגולה בעצם הנענוע לבד משרש העניין של המשכת חכמה למטה.

מ **עיין לק"ה פקדון ה' מא** – וזה בחי' הנענועים שהם בחי' תנועת הקולמוס באויר שע"ז נתקדש האור בקדושת א"י כמבואר בתו' הנ"ל כי הלולב בבחי' קולמוס הכותב דברי תורה בחי' כתבם על לוח לבך הנ"ל והג' מינים שאצל הלולב הם בחי' תלת אצבעין דאחזין בקולמוסא המובא בתיקון זוהר (חובא לעיל בענין יד הכותב) שע"ז נבקע ימא דאורייתא כ"ש בת"ז ובר"מ ובג"כ בקנה דילך דאיהו קולמוסא בוע ימא דאורייתא וכו'.

מא **ונ"ל לפ"ז** נחא יותר לבאר שכמו שבא"י ששם המקדש שהוא צוואר העולם המחבר שמים וארץ מכח קדושת המקום והעבודה שבבית המקדש הכי נמי במקדש מעט שהם בתי כנסיות ומדרשות מצד שאין לו להקב"ה בעולמו אלא ד' אמות של הלכה ופונה אל כל אשר יקראוהו באמת בתפלה, מכאן זה גם עיניו אל המקדש מעט ועי"ז יש שם בחי' אורא דא"י מחכים. ואפ"ל שזה בחי' ישראל אשר כך אתפאר המבואר בתורה מ' שע"י שמתפאר בישראל הקוראים אליו ועוסקים בתורה (שהיא תפארת) עי"ז עיניו שם ונמשך מעיניו אורא דא"י מחכים. וכל זה מתחיל מסמיכת רב ראוי שעל ידו מתחזקים באמונה ויראה כמבואר בתורה יז ותורה ח' תנינא ועל ידו יש תוקף לכתב שלנו שהיא התורה ולומדים אותה ועי"ז נמשכות עיני ה' לשם ונעשה המקום מקודש.

הנ"ל שהסמיכה נותנת חכמת הנהגה לרב ועי"ז חכמה לכתב ועי"ז חכמה למקום שע"ז יש בו קדושת א"י, וכיון שיש למקום הזה קדושת א"י לכן אין לגרש אותנו מארצנו (כך משמע בפל"ח אות ד' מ"ב).
ועל ידי שפוגמין בכתב ידינו על ידי הסמיכה שמסמיכין רבי שאינו הגון כנ"ל אזי אין חכמה באותיות כתב ידינו ועי"ז אין קדושת א"י במקומינו, **על ידי זה מגרשין ישראל מן הישוב** מ"ג דהיינו ממקום שישבו שם מכבר שהוא בחי' אוירא דא"י מ"ד כנ"ל. ומגרשין אותם משם אל מקום מדבר שממה [מ"ה] שאין שם קדושה, כי לא ישבו שם ישראל מעולם כנ"ל עיין פל"ח אות ד' שהיא מדה כנגד מידה מ"ו :

נמצא שיש כאן ג' אופנים של הכנת כלי לחכמה עילאה דהיינו אדם שיש לו אמונת חכמים ועי"ז כתב שנעשה אותיות מחכימות ועי"ז מקום שיושבים בו ישראל ונעשה בו אוירא דא"י. ועי"ז יש לנו זכות על המקום שלא יגרשו ממנו ישראל. וצ"ע אולי ג' בחי' אלו הם בחי' עולם שנה נפש דהיינו אדם זמן ומקום דהיינו שהכתב בחי' זמן וצ"ע.

ועומק העניין עפ"י הפל"ח נ"ל שהכל עניין אחד קשור לדלעיל באות א' כי אמונת חכמים היא סמיכת הרב ולקמן אות ה' יתבאר עניין האמונה בספרי חכמים והיא בחי' כתב כי האמונה היא בחי' סמיכה כי ע"י שמאמין ברב סומך אותו להיות רבו וכן ספרים מ"ו ע"י שמאמין בהם מקבל דבריהם ומקיימם והיינו סמיכת הרב המחבר וכן קדושת המקום דהיינו ישוב ישראל שיש בו בתי כנסיות ומדרשות דהיינו מקום תפלה ותורה אם הוא עפ"י רבי הראוי אזי נעשה מקדש מעט ושורה בו אוירא דא"י ואם ח"ו סומכים בו רבי שאין לו אמונת חכמים אזי לא שורה בו אוירא דא"י כי כנ"ל כבודי לאחר לא אתן.

אות ג

מב פל"ח אות ד' – שם, ועל ידי זה גוזרין לגרש את ישראל וכו' כי כשיש הארה וכו' בכתב ידינו, על ידי זה נתקדש האויר של מקומות שנתיישבו בהם ישראל בבחינת (בבא בתרא קנ"ח:) אוירא דארץ ישראל מחכים, ואז אין להם כח לגרש אותנו משם מאחר שהוא בבחינת ארץ ישראל אבל כשנחלש כתב ידינו על ידי שנסתלק ונתעלם אור החכמה העליונה, אז אין האויר בבחינת אוירא דארץ ישראל, ויש להם כח לגרש אותנו משם אל מקום מדבר שממה, וזה גם כן מדה כנגד מדה, כי כמו שרצו להמשיך אור החכמה אל מקום שאינו ראוי לה כנ"ל, כמו כן מגרשין את ישראל עם קדוש שהם עיקר ישוב העולם אל מקום מדבר שממה שהוא גם כן בחינת מותרות שבבחינת המקום, כי מקום ישוב ישראל אז כבר נתמתק בחי' צמצומי המקום מאחר שנתיישבו בו ישראל, מה שאין כן מקום מדבר שלא ישבו בו ישראל מעולם:

מג הריצ"ח סא ד' 43.30 הביא כאן גמ' סנהדרין יג: שרואים עד כמה ידעו הגויים גודל חשיבות הסמיכה וקשר עניין הסמיכה למקום שכל העיר שסמוכה בה תחרב וכן התחומין שסמכו בו יעקרו. שנגד התיקון שעושה הסמכה בכתב וקדושת אוירא דא"י הם יחריבו וגרשו את ישראל מהמקום מחמת הסמיכה.

סנהדרין דף יג: אמר ליה רב אחא בריה דרבא לרב אשי בידא ממש סמכין ליה אמר ליה סמכין ליה בשמא קרי ליה רבי ויהבי ליה רשותא למידן דיני קנסות וחד לא סמך והא אמר רב יהודה אמר רב ברם זכור אותו האיש לטוב ורבי יהודה בן בבא שמו שאילמלא הוא נשתכחו דיני קנסות מישראל נשתכחו גרוסינהו אלא [יד.] בטלו דיני קנסות מישראל שפעם אחת גזרה מלכות הרשעה גזירה על ישראל שכל הסומך יהרג וכל הנסמך יהרג ועיר שסומכין בה תיחרב ותחומין שסומכין בהן יעקרו מה עשה יהודה בן בבא הלך וישב לו בין שני הרים גדולים ובין שתי עיירות גדולות ובין שני תחומי שבת בין אושא לשפרעם וסמך שם חמשה זקנים...

מז צ"ע כיון פגמו בסמיכה ועי"ז בכתב ועי"ז בקדושת המקום ממילא נאבד מהמקום קדושת א"י ולמה א"כ נגזר עליהם גרוש הרי במקומם שנמצאים בו גם כבר אין קדושת א"י. ונראה שרושם תמיד נשאר ועונשם לגלות למקום שאפילו רושם קדושה אין בו, מידה כנגד מידה כמבואר לקמן בפל"ח. ועיין פל"ח סוף אות ד' נ"ל שרומז שם לקושיא זו.

^{מ"ה} לשה"כ יואל ד' יט ושם ב' ג' וירמיהו יב י'.

מ"ו פל"ח אמצע אות ד' – וזה גם כן מדה כנגד מדה, כי כמו שרצו להמשיך אור החכמה אל מקום שאינו ראוי לה כנ"ל, כמו כן מגרשין את ישראל עם קדוש שהם עיקר ישוב העולם אל מקום מדבר שממה שהוא גם כן בחינת מותרות שבבחינת המקום, כי מקום ישוב ישראל אז כבר נתמתק בחי' צמצומי המקום מאחר שנתיישבו בו ישראל, מה שאין כן מקום מדבר שלא ישבו בו ישראל מעולם:

מז צ"ע לגבי הספרים מבואר לקמן באות ו' שצריך להאמין בכולם ואילו כאן מזהיר מאד שלא לסמוך רב שאינו ראוי ובוודאי שגם הספר שלו אינו ראוי ומדוע לגבי הספר צריך לקבלו ואדרבה יש פגם גדול וחסרון בשלימות התורה כשלא מקבל אותו ואילו לגבי המחברו רבנו מזהיר מאד שלא להסמך אותו והרי אם מקבל ספרו זה כמו לסמוך אותו. ועיין מזה לקמן במקומו ש"ל בעניין ריבוי הספרים שאין הכוונה לקבלם כפשוטו אלא הכוונה שכמו שבכל אדם יש נקודה שאין בחיבורו ונתבאר בתורה לד שלכל אדם יש חרפת לב שאין לה תיקון אלא ע"י נקודת חבירו וכך כנגד כל הנקודות כך חרפות לב יש לו בליבו ולכן צריך להיות בהתקשרות לכל ישראל ועי"ז יקבל מהם את הנקודה שלהם ואע"פ שא"א לדבר ביראת שמים עם כולם אבל כיון שנכלל בכולם בבחי' ערבות האהבה אזי יכול לקבל נקודתם מהצדיק הגדול שכולל כולם. וכן מעוד צדיקים שהם נשמה כוללת כמה נשמות ישראל כל אחד לפי גדולתו. נמצא שבכל ספר יש לכל הפחות נקודת אמת אחת שרק על ידה יש שלימות לתורה (לבד מספרי שקר שהמחבר אפילו את הנקודה של עצמו לא מצליח לגלות) ולפ"ז גם בבחי' הכתב מי שסומך רבי הראוי אזי זוכה להאמין בספר של הרבי שכולו זרע אמת כמבואר בתורה ז' ואזי יש חיזוק לכתב כי בו כלולים כל הנקודות ואע"פ כ צריך גם להאמין בכל הספרים בבחי' ההתקשרות לכל ישראל כדי שיוכל לקבל נקודתם הכלולה בצדיק כנ"ל.

עתה יבאר מדוע אין עצה נכונה, במקום שהוא לא קדוש בקדושת א"י. וזה כי הנהגת העולם הוא ע"י גלגלי הרקיע והוא סוד העיבור, שנודע רק לנשמות גדולות שבדור. וכיון שעצה נכונה היא לכיון לעיצה השייכת לאדם בזמן ומקום מסויים, דבר זה תלוי בסוד הנהגת העולם ע"י גלגלי הרקיע.

אלא שיש בזה שתי בחינות יש סוד האיציטגנות שהוא חק הקבוע לגלגלים והוא סוד שידועים גם הגויים אבל ישראל אסורים לעסוק בו כי תמים תהיה עם ה' אלקיך, ועוד שישראל מעל המזל כמו שאמר הקב"ה לאברהם צא מאיצטגנות שלך שאע"פ שבחק הקבוע במזלות אין לך בן אפשר לשנות זאת. כי יש צדיק גדול שהוא נשמה גדולה בגוף וך שנמצא רק במקום קדושת א"י וצדיק קדוש כזה נשמתו היא שכל הכולל שממנו מקבלים כל המלאכים דהיינו השכלים של גלגלי הרקיע ונשמתו היא שכל הכולל כל השכלים שמנהיגה אותם. נמצא שהוא שולט על הנהגת העולם ולגביו אין חק קבוע כלל אלא השגחה לבד. ממילא הוא והנלווים אליו הם מעל המזל. והוא מבחר הברואים שעצתו בבחי' משפטי אמת.

וסוד זה שייך רק לישראל אבל לגויים לא נגלה אלא החק הקבוע שהוא האיציטגנות ואפי' בזה א"א להם לדעת חישוב מדוייק כמו ישראל.

נמצא שע"י פגם אמונת חכמים נעשה פגם הסמיכה הנ"ל, שפוגם בכתב, ועי"ז באוירא דא"י שבאותו מקום, ועי"ז נגזר על ישראל להיות מגורשים ממקום שיש בו קדושת א"י, עי"ז הם מגורשים ממקום המצאות אותו צדיק נפלא שהוא השכל הכולל הנ"ל. ועי"ז אין להם עצה נכונה ומשפטי אמת.

ועל ידי זה שמגורשים ממקום קדושת א"י אזי נלקח ממנו חכמת תהלוכי גלגלי הרקיע,

לידע כל ההשתנות ועתידות הבאין על ידי גלגלי הרקיע דהיינו סוד העיבור/מ"ח שעל ידו זוכים עיצה שלימה/מט"ז, ונמסר להם אין הכוונה שנמסר להם מה שנמסר לנו שהרי הם בוודאי פגומים יותר

^{מח} **סוד העיבור** – עין כתובות קיא. הגמ' דורשת שג' לשונות שבועה שיש בשיר השירים הן לדרוש שש שבועות שהשביע הקב"ה את ישראל בעניין שלא לדחוק את הקץ ואחת מהן היא שבועה שלא לגלות את הסוד ופרש"י י"א סוד העיבור וי"א סוד טעמי התורה ועי"ש קושית הפני יהושע מה קשר יש לסוד העיבור לדחיקת הקץ. אבל לפי דברי רבנו כאן שע"י הגלות נעלם סוד העיבור נמצא שגילוי הוא דחיקת קץ הגלות וכן ע"י סוד העיבור יש עיצה נכונה בכל דבר וממילא זה בעצמו הקץ גאולה. כי עיקר הגלות היא החוסר עצה שיש בה.

סוד העיבור – עיין ליקוטי הלכות יו"ד – הלכות מילה הלכה ד' אות כ' – וזה בחינת סוד העיבור שלא נמסר אלא לגדולי צדיקים, כמו שכתוב, ושמרתם ועשייתם פי הוא חכמתם ובינתכם לעיני העמים. ואמר רבותינו זכרונם לברכה, זה סוד העיבור. כי סוד העיבור הוא לחשב חשבון הזמן כדי לידע מתי ראש חדש ומתי כל המועדים והזמנים המקדשים ועקר קדושת כל הזמנים הוא כדי להעלות הזמן לקשרו ולבטלו בבחינת למעלה מהזמן כנ"ל. וכמבאר בהראשי פרקים (בסימן עט בלקוטי תניינא), עין שם. ועל כן פודאי הוא סוד גדול ונורא שאין יודעין אותו כי אם גדולי מבחרי הצדיקים החכמים האמתיים שהם יודעין זה הסוד של הזמן העובר בזה העולם אשר באמת אינו עולה בהרף עין והכל כלול בבחינת למעלה מהזמן ועל ידי זה הסוד הם יודעין איך לעבר שנים ולקבע חדשים להשוות שנות החמה עם שנות הלכנה כדי שיהיו המועדים בזמנם כדי שנוקה כלנו על ידי קדושת הזמנים לצאת מתחת הזמן ולזכות לדעת שלם להתקשר ולהכלל בבחינת למעלה מהזמן כנ"ל.

^{מט} **עין לק"ה הכשר כלים ב ה ו ז**

^י **סוד העיבור על ידו זוכים לעיצה שלימה** – עין לק"ה הכשר כלים הלכה ב אות ה' ועקר הטבילה היא לכלי מתכות, כי יש שבועה מיני מתכות, כי איתא בספר המעשיות בהמשע' במלך שגזר גרוש בגזרת שמד וכו' המרמזות בקפיטל ב, "למה רגשו וכו'", שיש שבועה בוכבי לכת שהם פגוד שבועה אקלימים שיש בעולם ויש שבועה מיני מתכות וכו'. ועשה המלך דמית מהשבועה מתכות שהיו מאירין בו כל השבועה בוכבי לכת וממנו היו שואלין עצות וכו', עין שם. וכעין רמז יש במאמר הנ"ל מעין זה, שעל ידי סוד העיבור שהוא מהלך שבועה בוכבי לכת, על ידי זה זוכין לעיצה שלמה, כמבאר שם, שעל ידי פגם אמונת חכמים, שעל ידי זה נלקח סוד העיבור מאתנו, על ידי זה אין לו עצה שלמה וכו'. וכן להפך בשזוכין לסוד העיבור, זוכין לעיצה שלמה, שיודעין לתת עצה לנפשו בכל דבר, וכל זה על ידי תקון אמונת חכמים, שעל ידי זה זוכין להוליד גופים בבחינת פרי הארץ, כי תקון הגופים שהם בחינת כלים לקבל אור הנשמה הוא על ידי אמונת חכמים כנ"ל והבן היטב. כי הכל אחד והכל תלוי באמונת חכמים שעל ידי זה נתתקנין הכלים ואזי נתתקנין המאכלים ואין עולה המזונות אל המוח ואזי זוכין לבחינת ארץ ישראל, כמבאר במאמר הנ"ל. ואזי זוכין להוליד גופים בבחינת פרי הארץ, שראויים לקבל נשמה גבוהה שתהיה בקיאה בסוד העיבור, ועל ידי זה זוכין לעיצה.

עוד שם אות ו' – כי על ידי אמונת חכמים, על ידי זה זוכין שישבו ישראל בארצם, שהיו בחינת ארץ ישראל, ועל ידי זה זוכין לסוד העיבור, ועל ידי זה זוכין לעיצה שלמה כנ"ל, כי עקר תקון הכלים הם על ידי שבועת ימי הבנין כידוע, שהם בחינת שבועת ימי בראשית שבהם ברא ה' יתברך את כל הברואה בלה, שהיא בלה בכלל בחינת כלים לקבל אורו הגדול יתברך כידוע, ועקר הוא ארץ ישראל, שמשם מקבלין ויונקין כל השבועה אקלימים (עיין תורה ה' תנינא אות י'). ועל כן יש על ארץ ישראל בחינת שבע קלפות שהם שבועה עממין, הכנעני והחתי וכו' שהם חופין על ארץ ישראל ואי אפשר לזכות לארץ ישראל כי אם בשמכניעין תחלה את השבועה עממין. ואזי זוכין לגוף הפרי, דהיינו ארץ ישראל אשר שם מאירין כל בחינת השבועה ימי בראשית, כי תמיד עיני ה' בה וכו', בחינת שבועה אלה עיני ה'. ועל כן יוצאין משם בחינת שבועת המינין שנשתבחה בהן ארץ ישראל ושם עקר הארת כל השבועה בוכבי לכת, כי עקר אור החמה והלכנה וכל הכוכבים, עקר הארתם הוא בארץ ישראל, שהוא עקר העולם. ומשם נמשך כל האור והשפע לכל העולם, לכל השבועה אקלימים. ועל כן התורה משבחת את ארץ ישראל, שנמצא בה מיני מתכות, כמו שנאמר, "ארץ אשר אבניה ברזל ומהרריה תחצב נחשת ואכלת ושבועת וכו'", כי שם נמצאין בחינת מיני מתכות שהם בחינת הכלים דקדשה שנמשכין משבועה בוכבי לכת, שמאירין ביותר בארץ ישראל, אשר על ידי זה עקר חשיבות הפרות של ארץ ישראל שנשתבחה בהן, כי עקר תקון המאכלים הוא על ידי הכלים וכו' כנ"ל:

עוד שם אות ז' – כי עקר העיצה משם מבחינת שבועה מיני מתכות שקדשתם מבחינת ארץ ישראל, מבחינת סוד העיבור, שהוא שבועה בוכבי לכת, שמשם זוכין לעיצה שלמה, כמבאר במאמר הנ"ל. שעל ידי סוד העיבור זוכין לעיצה שלמה וכו'. כמבאר שם בסדר המאמר,

מאיתנו אלא כיון שאין איתנו צדיק המנהיג את גלגלי הרקיע אזי מנהג הגלגלים מתנהג בחק הקבוע לו ואזי אפשר גם לגויים לידע העתידות כפי חכמת החק הקבוע לגלגלי הרקיע (הנקרא איצטגנונות) ^{נא}. **כי מתחילה זאת החכמה נמסרה רק לנו, כמו שכתוב (דברים ד') ^{נב} כי הוא חכמתכם ובינתכם לעיני העמים ודרשו רז"ל (שבת עה) ^{נג} איזו חכמה ובינה שהיא לעיני העמים הוי אומר זה חישוב תקופות ^{נד} ומזלות ^{נה}. כי יש בזה שכל שישאר הסוד אצלנו, אף על פי שמודיעין להם החכמה אולי הכוונה שמודיעים להם תקופות שמואל שאינה מדויקת כל כך ומסתירים מהם תקופות רב אדא ^{נו} שהיא מדויקת ביותר וזהו שכתב בספר הברית ^{נז} שאע"פ שהם בקיאים מאד הם**

עין שם, וכמבאר בהמשך הפ"ל, שעל ידי זה שבעה מיני מתכות שמאירין בהם שבעה כוכבי לכת, על ידי זה יודעין עצות וכו' עין שם, כי את זה לעמת זה כמו שזה המלך עשה זאת בשבילו, כמו כן בשרשו בקדשה נמשכין עצות אמתיות מבחינת שבעה מיני מתכות על ידי שבעת כוכבי לכת שהם בחינת סוד העבור..... ע"ש

^{נא} **עין פירוש ישועה בישראל על הרמב"ם הלכות קידוש החודש פ"י הלכה א** – כתב הרב המפרש למה נקרא תקופת רב אדא בצנעה שלא בקשו לגלות מפני המכשפים את סודה ועיתה ועונתה שאילו עמדו על סודה ועתה ועונתה היו מצליחין במעשיהם ולכן נשתבחה מן הדורות וכו'. אחר אשר בינתי בספרים רבים אשר כתבו חכמי אומתנו ז"ל בענין מעשי המכשפים אשר בתוכן היתה בעלת אוב ומקורם ויסודם הוא ע"פ מערכת השמים ומצב בגלגליהם ושאר ענינים אשר היה שייך לענין זה, תוכן הדבר שהמה היו חכמים להרע ולהיטיב לא ידעו ועל כן אסרה התורה ואמרה תמים תהיה עם ה' אלקיך. ודרשינן בגמרא שאין שואלין בכלדיים וכו' עין שם והאריך בתשובה גאון אחד בענין זה כמ"ש בעין יעקב סוף פרק מי שהחשיך עיניו שם וסוף דבריו שחכמת הכוכבים אף על פי שהוא אמת שהגלגלים והכוכבים יודעין הם בהנהגת השפלים מ"מ כשנתן השם יתברך התורה לישראל הוציא אותן מממשלת הכוכבים כמו שכתוב בתורה ואתכם לקח ה' וכו' ולפיכך אסרה התורה לילך ולשאל בכלדיים אשר היא חכמת האצטגנונות כמ"ש בעל הערוך, אבל אם הגידו לו בעלי אומנות זו מעצמן מותר וכו' עין שם. ונ"ל דזהו מה שאמרינן בגמרא רבה ורב יוסף איצטריכא להו שעתא שלחו להחם סיני ועוקר הרים איזה מהם קודם שלחו להו סיני קודם שהכל צריכין למרי חטיא אעפ"כ לא קבל רב יוסף עליה דאמרי ליה כלדאי מלכת תרתין שנין, מלך רבה עשרין ותרתין שנין מלך רב יוסף תרתין שנין ופלגא וכו', מדקדוק לשון הגמרא משמע שכתב דאמרי ליה כלדאי וכו' ולא הזכיר ששאל אותן רב יוסף אלא ש"מ שהדבר מותר אם יגיד לו לא בדרך שאלה אף מעצמו:

^{נב} **דברים פרק ד (ה) ראה למדתך אתכם חקים ומשפטים כפאשר צוני ידוד אלהי לעשות בן בקרב הארץ אשר אתם באים שמה לרשתה: (ו) ושמרתם ועשיתם כי הוא חכמתכם ובינתכם לעיני העמים אשר ישמעון את כל החקים האלה ואמרו רק עם חכם ונבון הגוי הגדול הזה: רש"י** – כי היא חכמתכם ובינתכם וגו' – בזאת תחשבו חכמים ונבונים לעיני העמים:

גור אריה על פרש"י – בזאת תחשבו חכמים וכו'. פירוש, "חכמתכם" דכתיב הוא כמו חכמים, רצה לומר שבזאת תחשבו חכמים לעיני העמים. שאין לפרש "כי היא חכמתכם לעיני העמים", כי אין חכמתכם לעיני העמים, כי היא חכמתם לעצמם, לפיכך צריך לפרש כי בזאת תחשבו חכמים לעיני העמים, אבל אין החכמה לעיני העמים:

^{נג} **שבת דף עה** – אמר רב זוטרא בר טוביה אמר רב המותח חוט של תפירה בשבת חייב חטאת והלומד דבר אחד מן המגוש חייב מיתה והיודע לחשב תקופות ומזלות ואינו חושב אסור לספר דימנו. מגושא רב ושמאל חד אמר חרשי מכסף וחד אמר גדופי מין אלזוק נע"ז תסתים דרב דאמר גדופי, דאמר רב זוטרא בר טוביה אמר רב הלומד דבר אחד מן המגוש חייב מיתה, דאי סלקא דעתך חרשי, הכתיב לא תלמד לעשות אבל אתה למד להבין ולהורות תסתים. אמר רבי שמעון בן פזי אמר רבי יהושע בן לוי משום בר קפרא כל היודע לחשב בתקופות ומזלות ואינו חושב עליו הכתוב אומר ואת פועל ה' לא יביטו ומעשה ידי לא ראו. אמר רבי שמואל בר נחמני אמר רבי יוחנן מנין שמצוה על האדם לחשב תקופות ומזלות שנאמר ושמרתם ועשיתם כי היא חכמתכם ובינתכם לעיני העמים איזו חכמה ובינה שהיא לעיני העמים הוי אומר זה חישוב תקופות ומזלות:

פרש"י – לעיני העמים – שחכמה הניכרת היא, שמראה להם סימן לדבריו בהילוך החמה והמזלות שמעידין כדבריו, שאומר שנה זו גשומה והיא כן, שנה זו שחונה והיא כן, שכל העיתים לפי מהלך החמה במזלותיה ומולדותיה, במזל תלוי הכל לפי השעה המתחלת לשמש בכניסת החמה למזל:

^{נד} **עין סנהדרין דף יא עד דף יג**

ועיין שוטנשטיין שם דף יא. הערה 13 קיצור דבריו – תקופות לשון הקפה. כי בהקף כדור הארץ את החמה יש ארבעה שינויים במסלולו והם ארבע תקופות השנה קיץ חורף סתיו ואביב ההקף כולו הוא 365 ורבע ימים וכל תקופה רבע בערך דהיינו 91 יום ועוד קצת. כל שינוי מתחיל עונה חדשה בתחילת האביב והסתיו יום ולילה שווים כי החמה נראה כמקיף את קו המשווה מצדו האחד לצדו השני. ובתחלת החורף דהיינו הלילה ארוך ביותר ובתחילת הקיץ היום הארוך ביותר, החמה במרחק גדול מקו המשווה בקיץ לכיוון צפון ובחורף לכיוון דרום. תקופת האביב נקראת תקופת ניסן וכיון שהחדשים מחושבים לפי שנת לבנה שהיא שנה ימים לכן כדי שתקופת האביב תשאר תמיד בניסן מעברים את השנה בערך כל שלש שנים ובגמ' שם מבואר היטב בדיוק מתי מעברים את השנה בכמה דברים זה תלוי.

^{נה} **עין אברבנאל על התורה שמות יב א' שמאריך בחישוב זה**

^{נו} מותר - אצלנו

^{נא} **עין ספר תולדות יעקב יוסף פרשת מקץ אמצע אות ג** – ...אחר כותבי זה מצאתי ק' זו בספר לקוטי אור. ותיירץ, עפ"י מ"ש הרמב"ם בה' קידוש החודש (פ"ט), דשני תקופות יש, ותקופות רב אדא בצינעא, ותקופות מר שמואל בפרהסיא. והטעם לפי שתקופות רב אדא היא אמיתית בעיני רז"ל, והראיה שז"ד הגדול שבירושלים היו מחשבינן עפ"י תקופות רב אדא, שהם אמיתיים לפי דעת התוכנינים המיוסד כולו על תקופות רב אדא וכו' יעו"ש. וזה שהצניעוהו כמ"ש השבעתי אתכם וכו'. עכ"ל: (הכוונה למבואר בכתובות קיא. ג' שבועות הנזכרות בשיר השירים דרשו בהם שהן שש שבועות שהושבעו ישראל בענין דחיקת הקץ ואחת מהן היא שלא לגלות את הסוד ופרש"י י"א סוד העיבור וי"א סוד טעמי התורה)

^{נב} **ספר הברית** – חלק א מאמר ד שני המאורות – פרק ג – הגידו שם מנין שחייב אדם לחשב בתקופות ומזלות שנאמר כי היא חכמתכם ובינתכם לעיני העמים אשר ישמעון את כל החקים האלה ואמרו רק עם חכם ונבון הגוי הגדול הזה (דברים ד'), איזה חכמה שהיא לעיני

מודים שחכמת החישוב של ישראל מדויקת יותר/יט. כי בוודאי צריך להודיע להם החכמה, כדי שידעו מחכמתנו^ט שאנו יודעים חכמה זו, כמו שכתוב כי היא חכמתכם וכו'. ואם כן מאחר שמודיעין להם אינו^ט סוד, כי הלא גם הם יודעים, אך יש בזה שכל, שיכולין להודיע להם החכמה, ואף על פי כן ישאר הסוד אצלנו. וזה בחינו' כי היא חכמתכם ובינתכם לעיני העמים. לעיני העמים דייקא, דהיינו שהיא^ט רק לעיני העמים בשעה שמודיעין להם, ותיכף אחר כך אינן יודעים כלל, רק יודעים שהסוד אצלנו^ט [סד]. כי אין אנו מודיעין להם זאת החכמה בעצם שהיא^ט סוד העיבור [סו]^ט, רק שיש בזה שכל שיכולין להראות זאת

העמים הוי אומר זה חשבון תקופות ומזלות, ולא למראה עיניו ישפוט האדם שחשבון תקופות ומזלות חוקים הם ובכאן הלא אמר אשר ישמעון את החקים, כי באמת הבינה לעתים אינה ממצות החוקים אבל היא ממצות השכליות למען ידע האדם את עתו לימים ולשנים, אשר ע"כ אפילו האומות מתעסקים בחכמה זו הרבה, בפרט עם ה' שצריכים לדעת הזמן לכל מצוה, ועת לכל חפץ מחפצי התורה ולמועדים ולימים ושנים, אבל הם אמת ודבריהם אמת שחוקה היא מחקות ירח וכוכבים כנוכר בפרק הקודם, ובזה סרו מהם תמיהות כל מפרשי התורה באמרם איך אפשר שע"י החוקים שאין טעמן נודע ביהודה והאומות משיבין עליהם יאמרו בגוים רק עם חכם ונבון הגוי הגדול הזה, וכל אחד מצדד לישב הדבר ומהם שנפלו בדחוקים כי אמרי יושר מאמר חז"ל הנזכר אשר יוציאם מן המצר הזה לא שיהיה להם, מפני שלדעתם הוא דרש בדרך רחוקה מפני שאינו מן החוקים, והמה לא התבוננו שכל עצמה אינה אלא חקות ירח וכוכבים ושמש לאור יומם. ולי מה יקרו דעת חז"ל בו בענין חשבון תקופות ומזלות כאשר אמרנו, וכבר נתקיים הכתוב הזה, שבטלמיוס היוני כתב שבח רב בהפלגה גדולה לחשבון המחזור והמולד בא"ב תשצ"ג אשר בידיו שמוזה מוכח שהיה נבואה בישראל ובני נביאים הם ודבר זה קבלו מאבותם הנביאים, וספר יוחסין כתב שתמזהו כל חכמי הגוים בענין המולד של היהודים שלא נשתבש מעולם אפילו בחלק אחד ממנו והוא קולע אל השערה ולא יחטא בשום זמן ועדן, וחכמי הגוים עם היותם מחוכמים מאד בחכמת התכונה ושבילי הכוכבים במסילותם בזמניהם, בכל זאת חשבון שנותיהם לפעמים ישגה ויחטא, ואש יצא מחשבון העמים שלהם עד שחגיהם ומועדיהם נסוגים אחור לפעמים משך גדול, וכבר נצרכו חכמי הגוים לשנות חשבון לוחותיהם ולדחות חגיהם ז' פעמים על כי נבוכים הם בנבוכים, וזאת אומרת ומורה באצבע שרק עם חכם ונבון הגוי הגדול הזה, הוא ולא אחר, מפני שאליו הגיע הנבואה ותורה מן השמים ותרועת מלך בו, ובגוים אין תורה, לכן יעברו ויכסלו וכל חכמתם תתבלע:

^ט אברנאל על שמות – פרק יב פסוק א–ב – ...הנה אם כן נמסר קביעות החדשים ועיבור השנים לסנהדרי גדולה, מפני שהם היו חכמים מופלאים בחכמת התכונה, ויחשבו המהלך האממצי והאמיתי לגלגלי הירח ולשני גלגלי השמש, ומהלכם האממצי ואופני נטייתם מן המרכז, ולפי מרחק הארץ מאמצע הקו השווה וכפי האורך למזרח ולמערב. וצריכין לתיקונים רבים, שלשה תקונים לרוחב על התלי, וארבעה תקונים לאורך שביניהם, גם התלי בעצמו. וכפי שני המקומות השתנה הנטיה משלשה צדדים. ולזה היו החכמים בזמן הראיה, עושים שבע חקירות לעדים, אם ראו הירח לצפון או לדרום, ואנה פני הירח בגובה או שפלה למזרח או למערב. עד שמפני עוצם החכמה שהיתה בחכמי ישראל בדבר הזה, הפליג בטלמיוס היוני לשבח ולפאר מי שהמציא זה המחזור של תשע עשרה שנה במלאכת העיבור אשר לבני ישראל, וכתב שזה יוכיח שהיתה ביניהם נבואה. וחכמינו זכרונם לברכה (מכילתא כאן יב, א) אמרו, שנתקשה משה בקדוש החדש, עד שהראהו הקדוש ברוך הוא הלבנה בחדושה בראש חדש ניסן. שרצו בזה, שהחכמה הנפלאה ההיא לא השיגוה משה ואהרן מדעתם וחקירתם, אלא שהיה סוד העיבור ושרשי חכמתו הלכה מסיני ודבר נבואי:

^ט גם בתרלד - מחכמתנו, ד"ר ויטלר - מחכמתנו.

^{טא} בתרלד - איני

^{טב} בתרלד - שהוא

^{טג} גם בתרלד - אצלנו, מתרלד - אצלנו

^{טד} עיין ספר הבית ח"א מאמר ד' פ"ג. ועיין תולדות יעקב יוסף פרשת מקץ אות ג' תקופות רב אדא בצנעה וכו'.

^{טה} בתרלד - שהוא

^{טו} עיין ראש השנה כ: ופרש"י שם סוד העיבור ברייתא שנויה ברמזים ועיין מדרש תהלים מזמור יט אות י' פסיקתא וזרתא שכל טוב שמות יב. ולק"ה ראש חדש ג' ב' עפ"י (תורה ו) טעיתי כשה אובד

^{טו} סוד העיבור – עיין לקוטי הלכות ראש חדש הלכה ג' אות ב' – והסתרה אף שהיא ירידה גדולה מאחר שנסתרה אלקותו לגמרי חס ושלום, עם כל זה מאחר שכל זה נעשה על ידי בחינת רבוי אור. נמצא, שבאמת מלבש שם דיקא אור גדול ונורא מאד, ואדרבה, בשמגייעין לתכלית הירידה שאין ירידה למטה ממנה חס ושלום. אזי דיקא סמוכין אליו יתברך בתכלית הקרוב, כי בתכלית הירידה והסתרה חס ושלום, שם מלבש הוא יתברך בעצמו כנ"ל. ועל כן אזי דיקא יכולין להתקרב אליו יתברך ולחזר בתשובה, אף צריך לזה דעת גדול לידע זאת ולכון השעה שמגייעין לתכלית ההסתרה ולדעת שאזי דיקא מקרבין אליו מאד, שעל ידי זה מהפכין ההסתרה לדעת כנ"ל, כי בשאין יודעין זאת תוכל להתגבר ההסתרה חס ושלום, ויעבר השעה שהיה יכולין להתקרב אליו יתברך, על כן צריכין חכם גדול במעלה גדולה מאד שיזכה לדעת הנ"ל עד שיכול לגלות ההסתרה שבתוך הסתרה להפכה לדעת, ודיקא אז יקרב את ישראל לאביהם שבשמים ויחזירם בתשובה כנ"ל. וזה בחינת יציאת מצרים שהיה על ידי משה רבנו, עליו השלום, כי ישראל הגיעו אז לתכלית הירידה..... וזה בחינת מה שכתב רבנו נרו יאיר, על פסוק, "תעיתי בשה אובד", וכו' בסימן רז) שפשאדם נבון ותועה מאד מאד פדרכים המלקלים חס ושלום, לפעמים הוא תועה כל כך עד שמקרב מאד אל הקדושה ועל ידי ניסיון קל יכול לחזר אליו יתברך, אף מחמת שנתרחק מאד ממנו יתברך זמן רב, על כן אינו שומע קול הכרוז, עץ שם. אבל כשיש חכם גדול כנ"ל שיועד ומשיג דעת הנ"ל ויכול לכון את השעה, הוא יוכל לקרב אותם אז דיקא בשמגייעין לתכלית הירידה כנ"ל..... וזה בחינת קדוש החדש שהיו יושבין ועוסקין בזה חכמים גדולים ונוראים מאד שהיו בקיאים בסוד העיבור, כי צריך לזה חכמה גדולה ובקיאיות גדול מאד בבחינת הדעת של משה כנ"ל. כי קדוש החדש הוא בחינת התגלות ההסתרה בעת שהיא בתכלית הפגם כנ"ל. כי הלבנה היא בחינת מלכות, ופגימת הלבנה היא בחינת הסתרה שמשם יניקת הסטרא אחרא כידוע. והיא מתמעטת והולכת עד המולד שאזי היא בתכלית ההסתרה והמעוט, ובאמת אזי היא בתכלית ההתקרבות אל השמש, כי בעת המולד היא סמוכה להשמש בתכלית ההתקרבות והשמש הוא בחינת דעת הנמשך מתי החיים, בבחינת שמש ומגן ה' אלקים. וזהו בעצמה פגימתה ומעוטה בתכלית המעוט והחשך מחמת שסמוכה מאד אל השמש, שעל ידי זה רבוי אור

החכמה לעיניהם לבד למען ידעו שזאת החכמה היא אצלינו^ט, אבל עצם סוד החכמה נשאר אצלינו^ט. וזהו בחי' סוד העיבור שאינו נמסר רק לגדולי הדור^ז, שיש להם נשמות גדולות.

עתה יבאר סוד הנשמה הגדולה שהיא שכל הכולל כל השכלים של כל המלאכים שהם גלגלי הרקיע שמקבלים ממנה. וע"כ הנשמה הגדולה^{טז} בקיאה בסוד העיבור כי היא בעצמה סוד העיבור ושכל הכולל שממנו מקבלים כל גלגלי הרקיע.

אבל לנשמה כזו צריך גוף יכול להיוולד רק במקום הקדוש בקדושת א"י.

כי תהלוכות הגלגלים גלגל הוא מסלול מהלך של ככבים מסויימים לכל גלגל הככבים השייכים לו שסובב בגלגל חוזר סביב הארץ וסיבובו הוא **ע"י שכליים**^{עב}, שהם המלאכים. וכל גלגל וגלגל יש לו שכל מיוחד, דהיינו מלאך, שמתנהג על ידו. ועי"ז הוא השתנות הילוך הגלגלים, שזה הגלגל מהלך בחודש, ובזה הסדר, וזה הגלגל מהלך בשנה או יותר, ויש גלגל שצריך זמן רב כמה אלפים שנים עד שמסבב. והכל לפי השתנות השכליים, שהם משתנים לפי ריחוקם מהעילה^{עג}. נראה פשוט שהכוונה לאותו צדיק שנשמתו שכל הכולל המנהיג הנמצא במקום קדושת א"י שכשם שכל הגלגלים סובבים סביב הארץ דכתיב בה שלעולם עומדת הכי נמי סובבים סביב הנשמה המנהיגת אותם שהיא מקומה בארץ דייקא, וכמו כן מתנהגים הגלגלים. וכל אלו השכליים, כולם מקבלים מהמנהיג הכולל, שהוא שכל הכולל, שהיא הנשמה, שכולם מתנהגים על ידה. בבחי' (אויב לב) ונשמת שדי תבינם, שהנשמה שופע השכל בהם^{עד}. ועל כן הנשמה נקראת שמים שהוא כלליות הגלגלים. כמו"ש^{עה} [ע"ה]^{טז} יקרא אל השמים מעל פשט הפסוק מדבר שהקב"ה רוצה לנקום באומה אזי פוקד תחילה על השר שבשמים הממונה עליה ובגמ' דרשו אל

השמש מכה אותה ואינה יכולה להאיר כידוע. ובאמת אזי תכף בעת שהגיעה לתכלית המעוט, שאזי סמוכה מאד להשמש, אזי תכף מתחילה להתמלאות והיא בחינת המולד, כמוכא. על כן היו צריכין לזה חכמים גדולים בקיאה בסוד העבור שיהיו יכולין לכוון השפעה שמגיעה לתכלית המעוט שאזי דיקא הוא שעת המולד שמתחיל תקונה ומלאכה כנ"ל.

עוד שם אות ה' – וזה בחינת חצות, שהוא בחינת התגלות תכלית ההסתרה לדעת, כי בחינת המלכות שהיא בחינת לילה, היא הולכת ומתמעטת ונסתרת עד חצות שאזי היא בתכלית ההסתרה והמעוט. ואזי תכף מתחילת להתמלאות ולהתתקן בחינת פגימת הלכנה שבתכלית הפגם מתחילת להתמלאות כנ"ל. והצדיקים והחכמים יודעין זאת שדיקא בחצות הלילה שאזי היא בחינת תכלית ההסתרה והמעוט, שם דיקא מלבש אור גדול ודעת גדול מאד. ובוזה הם מגליין ההסתרה ומהפכין אותה לדעת. וזה בחינת קריאת שמע שעל המטה שקורין לפני השנה, שהוא בחינת הכנה לחצות, כמוכין בספרים, ועל כן צריכין לזה צדיק וחכם גדול מפלג מאד שיהיה יודע לכוון חצות אימת. כמו שהפליגו רבותינו זכרונם לברכה בזה עד שעלה על דעתם שאפלו משה לא היה ידע, כמו שאמרו רבותינו זכרונם לברכה בברכות, ודוד מי היה ידע חצות אימת מפדי משה לא היה ידע, דכתיב, "בחצות הלילה אני יוצא בתוך מצרים וכו'". ומסקו שם, שמשנה היה ידע אלא כדי שלא יטעו וכו', כי חצות הוא בחינת התגלות ההסתרה בעת שהיא בתכלית המעוט דיקא כנ"ל, לזה צריכין בקיאות גדול מאד, שזה בחינת קיאות סוד העבור, בחינת קדוש החדש כנ"ל. ועל כן אין מי שיודע מזה כי אם מי שהוא בבחינת משה ואפלו משה רבנו, עליו השלום, בעצמו נתקשה בקדוש החדש שהוא בחינת חצות כנ"ל,

^{טז} מתוצר - אצלנו

^{טז} מתוצר - אצלנו

^ז עיין ראש השנה כב. החדש הזה לכם (שמות יב) תהא מסורה לכם פרש"י לחשובי הדור. רמב"ם קדוש החדש יא ד'. ספר האמונה והבטחון לרמב"ן פרק טו. ולק"ה הכשר כלים ב' ה'.

^א **לקמן מבאר** שיש צדיק גדול שהוא בחי' אבן השתיה ומשמע דהיינו הך ועי"ש שלכאורה יש חילוק שכאן היא נשמה שבמהותה היא גדולה מצד שהמקום מסוגל לגדל גופים בחי' פרי הארץ שיקבלו נשמות גדולות כל כך ושם נראה שזה זה יותר מכח זיכרון ואעפ"כ שתייהן דווקא בבעל יחוס ולא בבע"ת כדמשמע שם שגם לבחי' אבן שתיה נראה שדייקא רשב"י זכה בחייו ולא ר"ע אלא במוותו לכן לא הצליח להמתיק את דיני תלמידיו עי"ש. כך נ"ל.

^ב **צ"ע איזה** שכל צריך לזה לנוע במהלך הגלגל. ואולי כיון שעל ידם מנהיג הקב"ה את העולם נמצא שכל פרט בעוה"ז והשתנותו נעשה עפ"י השתנות בגלגלים נמצא שכל שכל הנהגת העולם נמצא בגלגלים ויש שכל הנהגה הכולל כל הנהגות כל הגלגלים שהוא שכל הנהגת כל העולם והוא השכל הכולל של מנהיג הדור האמיתי הצדיק האמת.

^ג **משמע כאן** שכל הגלגלים מהלכים באותה מהירות ורק מחמת שנוי המרחק מהעילה דהיינו אורך קוטר העיגול שהולכים בו לכן מתארך מסלול זמן הליכתם. (ומכאן נראה להוכיח שהארץ לעולם עומדת כי אם היתה סובבת הרי כל כך שעות היתה חוזרת מול אותם ככבים).

^ד הנשמה היא השכל עיין תורה לה אות ב', ותורה ס' סוף אות ג', ותורה קצב ותורה ח' תנינא אות יב.

^ה תהלים נ' ד'

^ו **תהילים פרק נ** (ג) יבא אלהינו ואל יחרש אש לפניו תאכל וסביביו נשערה מאד: (ד) יקרא אל השמים מעל ואל הארץ לדין עמו: רש"י – (ד) יקרא אל השמים – לפקוד על שר האומות שבמרום.

השמים זו הנשמה/ע" (סנהדרין צא ע"ב/ע). כי הנשמה הוא מנהיג הכולל של כל הגלגלים כנ"ל/עט. ועל כן הנשמה נקראת גלגלתא [פ], על שם גלגלי הרקיע שמתנהגים על ידה. ועל כן אלו הנשמות הגדולות בקיאתן בסוד העיבור, כי מי יודע הנהגתם כמו המנהיג. ואלו הנשמות הגדולות צריכין שיהיה להם גוף בבחינות פרי הארץ (ישעיה ד')/פא, בחינות אוירא דארץ ישראל. כי כשהאוויר מתקדש בבחינות אוירא דארץ ישראל, אזי כל הפירות והתבואה הגדל שם שמהם ניזון האדם, ומשם בא הטיפה זרעיות, הכל הוא בבחינות ארץ ישראל. ומשם נרקם הגוף בבחינות (תהלים קלט)/פב, רוקמתי בתחתיות ארץ, בחי' א"י, ואזי הגוף בבחי' פרי הארץ. ואזי ראוי לקבל נשמה גדולה, בבחי' יקרא אל השמים מעל זה הנשמה

ע" ונמצא נפלא לפ"ז שהשמים הנ"ל רומז להנשמה הנ"ל שהיא מנהגת הגלגלים שהיה צדיק הגדול שאחיותו במחשבה תחילה ששם הנהגה בדין כי צדיקים נוטלין בזרוע (ברכות יז) ויתבאר יותר לקמן בעניין אבן השתיה שהיא בחי' הצדיק שזיכך עצמו עד שחזור למחשבה תחילה לבחי' בתחילה עלה במחשבה לברוא את העולם במדת הדין, כי צדיקים יוצאים בעבודתם את הש"י חובת הדין. וזהו שהקדים שם בפסוק הנ"ל סביב נשערה מאד שכתוב על הצדיקים שהקב"ה מדקדק עמהן בחוט השערה.

ע" סנהדרין דף צא. אמר ליה אנטונינוס לרבי: גוף ונשמה יכולין לפטור עצמן מן הדין, כיצד? גוף אומר: נשמה חטאת, שמיום שפירשה ממני – הריני מוטל כאבן דומם בקבר. ונשמה אומרת: גוף חטא, שמיום שפירשתי ממנו – הריני פורחת באויר כצפור. אמר ליה, אמשול לך משל, למה הדבר דומה: למלך בשר ודם, שהיה לו פרדס נאה, והיה בו [צא/ב] בכורות נאות, והושיב בו שני שומרים, אחד חיגר ואחד סומא. אמר לו חיגר לסומא: בכורות נאות אני רואה בפרדס. בא והרכיבני ונביאם לאכלם. רכב חיגר על גבי סומא, והביאום ואכלום. לימים בא בעל פרדס. אמר להן: בכורות נאות היכן הן? – אמר לו חיגר: כלום יש לי רגלים להלך בהן? – אמר לו סומא: כלום יש לי עינים לראות? מה עשה – הרכיב חיגר על גבי סומא ודן אותם כאחד. אף הקדוש ברוך הוא מביא נשמה וזורקה בגוף, ודן אותם כאחד. שנאמר +תהלים נ' יקרא אל השמים מעל ואל הארץ לדין עמו. יקרא אל השמים מעל – זו נשמה, ואל הארץ לדין עמו – זה הגוף. פס"י – כלומר יקרא הקדוש ברוך הוא לנשמה הנאה לו לתוך גופו של אדם מאל השמים מעל ויקרא אף אל הגוף שנא מן הארץ.

עט משמע שהשמים מעל הגלגלים

פ עץ חיים שער יג פ"ד

פא ישעיה פרק ד (ב) ביום ההוא יהיה צמח ידוד לצבי ולקבוד ופרי הארץ לגאון ולתפארת לפליטת ישראל:

רש"י – ופרי הארץ – הם בני הצדיקים פרי עץ חיים הם יהיו לגאון ולתפארת אשר בהם יתפארו ויתהללו פליטת ישראל. צבי – הוא נוי דבר צביון שיש חפץ בו:

פב תהילים פרק קלט (טו) לא נבחר עצמי ממך אשר עשיתי בסתר רוקמתי בתחתיות ארץ:

מצודות דוד – (טו) לא נבחר עצמי ממך – לא נעלם ממך עצמות גופי ותכונותיו בעוד אשר נעשיתי בסתר בבית הרחם ונרקמתי בתחתיות הארץ ר"ל במקום השפל במדור התחתון שבמעיי אמי:

ואל הארץ זה הגוף (שם בסנהדרין). כי הנשמה לפי הגוף, כשהגוף זך ונקי, יכול לקבל נשמה גדולה, וכן להיפך. וע"כ יש מדינות ששכלם עב ומגושם, וכן יש מדינות ששכלם זך וצלול. והכל לפי המדינה, לפי המזון היוצא ממנה^א. וע"כ ע"י שנתגרשין מבחי' אוירא דא"י, ע"י בחי' הנ"ל דהיינו פגם הסמיכה והכתב, אזי אין יכולין להתרקם גופים זכים, ואין יכולין לקבל נשמה גדולה, ועי"ז נלקח סוד העיבור^ב מאתנו:

וזוה שאמרו חז"ל בגמרא (כתובות קיב.) [י] דרשו שם שמה שקלל יחזקאל הנביא בשם ה' והיתה ידי אל הנביאים החוזים שוא וגו' קללה אחת בסוד עמי לא יהיו זה סוד עיבורה שלא יתגלה להם וקללה שניה ובכתב בית ישראל לא יכתבו זה סמיכה שלא יהיו כתובים בספר שבו כתובים הדיינים הסמוכים בא"י לדון דיני קנסות וקללה שלישית ואל אדמת בני ישראל לא יבואו כמשמעו שלא יזכו לעלות לא"י^ו. ורבנו דורש גמרא זו לפי הנ"ל שהג' קללות הן שהראשונה גורמת לשנים שאחריה היינו כנ"ל, בכתב ישראל לא יכתבו זה סמיכה, דהיינו מדוע נרמזה הסמיכה בלשון כתב כי היינו ע"י סמיכה שמסמיכין בשם רבי, את שאינם הגונים, עי"ז מחלישין כתב ישראל כנ"ל. וזהו שע"י שנחלש כתב דינו אזי ואל אדמת ישראל לא יבואו, היינו שנתגרשין מבחי' אוירא דא"י כנ"ל. וזהו כיון שלא נמצאים בארץ ישראל אזי בסוד עמי לא יהיו זה סוד העיבור, שע"י נלקח מאתנו סוד העיבור כנ"ל: וכל זה ע"י המותרות הנ"ל^ז דהיינו ע"י שסומכים רבי שנידון

^א עיין תורה מז א"י נזונה מבחי' יעקב בחי' אמת

^ב עוד בעניין סוד העיבור עיין לק"ה ר"ח ז' יט – שהוא סוד קביעת ראש חודש והוא סוד מה שבחר בנו הקב"ה מכל העמים שהוא סוד הידיעה והבחירה והוא סוד התשובה שהיא למעלה מהתורה כי במשפטי תורה לא שייך תשובה. שכל אלו הסודות אי אפשר להשיג רק צריכין להאמין בזה. כי הם בחינת שכליות מקיפין הסתומים ונעלמים מאד בזה העולם (כמ"ש בתורה כ"א). על מאמר רז"ל לעתיד צדיקים יושבין וכו'. וכן על פסוק כי יעקב בחר לו יה ישראל לסגולתו עיין שם. וכל זה הוא בחינת סוד העיבור. כי מבואר בספרים סוד העיבור בו כלולים כל סודות התורה. ובתחילה נתגלה לאדם הראשון וממנו לצדיקים בכל דור עד שבא לאברהם אבינו. (נמנולר צפיקי ד"א פקס ה) וכל אחד השיגו כפי עבודתו וצדקתו. ועיקר נתגלה למשה רבינו. וגם הוא נתקשה בו כמו שאמרו רז"ל על פסוק החדש הזה לכם מלמד שנתקשה בו שמה וכו' כי בסוד זה נעלם סוד הבחירה וסוד שבחר בנו מכל העמים.

^ג כתובות דף קיב. רבי אלעזר כי הוא סליק לארץ ישראל, אמר: פלטי לי מחדא קללה; כי סמכוהו שיוכל לזון דיני קנסות, אמר: פלטי לי מתרתי מעוד קללה; כי אותבוהו בסוד העיבור, אמר: פלטי לי מתלת מקללה השלישית, שנאמר: +יחזקאל י"ג+ והיתה ידי אל הנביאים החוזים שוא וגו', בסוד עמי לא יהיו – זה סוד עיבור שנקרא סוד לאסור לגלותו לעמים, ובכתב בית ישראל לא יכתבו – זה סמיכה שלא יהיו כתובים בספר שבו כחוש מי הם הדיינים הסמוכים כנ"ל, ואל אדמת ישראל לא יבואו – כמשמעו.

^ד יחזקאל יג ט'

^ה מתוצר - העיבור

^ו המפרשים הקשו שכיון שסמיכה וסוד העיבור הם רק בא"י א"כ הרי הכל תלוי בקללה השלישית ותיצרו שלא בהכרח שיתקללו בכל הג' קללות אלא יש שנתקללו באחת או שנים מהן. וקמ"ל שגם מי שיזכה לעלות לארץ לא יזכה לסמיכה או סוד העיבור.

^ז עוד בעניין המותרות והגירוש מא"י – עיין לק"ה פו"א ואישות א' ז' שכל הפגמים האלה נעשית בצורה חמורה יותר ע"י פגם הברית בנ"ל שעיקרו הוא פגם אמונת חכמים כי הוא פגם בחכמה העליונה. עי"ש. (ועי"ש שמבאר גודל פגם הז"ל ומדוע הוא חמור מכל העבירות עי"ש)

שם אות ז – וזה בחינת אסור הוצאת זרע לבטלה שהוא עוון הגדול בתורה, ועליו נאמר, "ידיתכם דמים מלאו", שהוא בחינת פגם הידים, בחינת פגם הכתב ישראל, כי הידים צריכין לקבל בחינת חכמה מחכמה עליונה על ידי הסמיכה, להמשיכה לתוך אותיות הכתב, שהם בחינת מדרגה אחרונה של החכמה ומשם נמשך הארה והמקרה לבחינת ארץ בבחינת ארץ ישראל, שעל ידי זה נולדו נשמות גדולות, שכל זה הוא בחינת נשואין וזווג כנ"ל. ועל כן פשוטיא טפי המוח לבטלה, חס ושלום, הוא פגם בכתב, פגם הידים, ועל כן נאמר עליו "ידיתכם" וכו', פי עקר פגם עוון הגדול הוא בבחינת אמונת חכמים, כי עוון זה חמור מאד מאד רחמנא לצלן, פי הוא פגם במחשבה עליונה בבחינת חכמה שבמה, וממילא נפגם בחינת אמונה חכמה תתאה שמקבלת מחכמה עלאה, פי היא מלבשת את חכמה עלאה, פי חכמה עליונה נמשכת עד גבול הקדשה שהיא בחינת מלכות אמונה בלי לבוש אחר, רק, שכביכול, החכמה בעצמה מלבשת שם, ושם בגבול הקדשה מתלבשת החכמה עלאה, בבחינת חכמה תתאה מלכות אמונה ושם מסתיימת החכמה, פי אינה יורדת למטה מגבול הקדשה וכל העולמות התחתונים ששם יש אחיזה לסטרא אחרא אינם מקבלים כי אם דרך לבושין, כמבאר בכתבי האר"י ז"ל, ועל כן זה העוון חמור מאד מאד רחמנא לצלן, פי ממשיך בחינת החכמה בעצמה, דהיינו טפי המוח למטה בלי לבוש, וכאלו נותן להם, חס ושלום, יניקה ואחיזה בחכמה בעצמה, ועל כן זה הוא עוון הגדול בתורה, כי כל העבירות אינם פוגמים בזה רק שהסטרא אחרא נאחזת ויונקת מן הקדשה על ידי בחינת לבושין, אבל על ידי עוון זה חס ושלום, כאילו אפשיט שכינה מלבושהא חס ושלום, פי בחינת החכמה עלאה הנמשכת למטה להתלבש בחכמה תתאה הוא מפשיט מלבושהא ויונקים חס ושלום, מהחכמה בעצמה, ועל כן הוא פוגם במחשבה בעצמה, וזה שפתיב, אדם הראשון במחשבה חאב, והינו על עוון זה, כי הוא פגם בזה, כמו שאמרו רבותינו זכרונם לברכה, כי אף שכל העוונות פוגמים במחשבה פי אי אפשר לעשות דבר בלי מחשבה, אבל כאן פוגם בהמחשבה בעצמה שנמשכת להם, חס ושלום, בלי לבוש, שזה בחינת חטא דור המבול שהשחיתו דרכם, שנאמר בהם "ערום הלכו בלי לבוש" כנ"ל. ועל ידי זה ממילא נפגם האמונה, על ידי שביטל חייתה והרחיק החכמה ממנה שמשם חיותה כנ"ל. ועל כן הפגם הוא בבחינת אמונת חכמים, כי עקר שלמות האמונה הוא בחינת אמונת חכמים, דהיינו שאמונה מלבשת ומקבלת חיות מחכמה כנ"ל. והוא פגם בזה כנ"ל, ועל כן על ידי זה גלינו מארצנו, כמוכא בספרים.

במותרות כי אין לו אמונת חכמים, גם הסומך אותו אין לו אמונה בחכמים האמיתיים ועי"ז נידון במותרות כי לוקח לעצמו רבי ועיצה והנהגה שצריכה להיות מותר ופסולת והוא עושה אותה עיקר:

אות ד

ע"י פגם אמונת חכמים שהוא פגם המשפט נידון במותרות, כי תמיד בוחר במיותר והפסולת, ועושה אותו עיקר, כגון בסמיכת רב וחדושי, וכן כל עצותיו הן שבוחר לעשות עצה שצריך לפסול, נמצא עצותיו נבערות, ודן את עצמו להתנהג בעצות פסולת, וכל זה כיון שהולך אחר התגלות ליבו, כמו הנשים שכל עצתם היא התגלות ליבם, כי בכלליות אזי אשה בחי' לב, לעומת האיש שהוא בחי' מוח. וכבר נתבאר שכל דבר שאפשר לשפוט במהלכי שכל, אזי החיוב להשליט המוח על הלב, והיכן שא"א במהלכי שכל צריך לצעוק להשי"י שיאיר לי עצה הנכונה, ואזי כיון שהוא שכל גבוה ממהלכי שכל הקב"ה מאיר אותה בלב, שזה בחי' אשה. ואזי יכול להיות שדווקא עצת אשתו, היא הנכונה כדמצינו בעגל ובאשת און בן פלט. אבל הכלל גם בזה צריך תמיד לזכור שאמרו חז"ל ב"מ נט. ההולך בעצת אשתו נופל בגהנם, כי ככלל, אזי כמבואר כאן שאשה היא בחי' לב, שבו כל התאוות ומשיכה להבלי עוה"ז. לכן לעולם א"א לומר לאדם לשמוע בקול אשתו, (וכדמצינו שאפילו אברהם היה צריך לזה ציווי מיוחד מהקב"ה) אבל צריך לדעת שיש לפעמים שכשהאשה יראת שמים, אזי מאירים לו העצה הנכונה דיקא בבחי' הלב שלו או של אשתו שהיא כולה לב/י. וכדמצינו בחטא העגל שגילו לנו חז"ל שמי ששמע לאשתו ניצל.

כי הפגם הוא בבחינת ארץ ישראל שנפגם על ידי פגם הידים, שהוא בחינת פגם עוון זה פנ"ל. וזה בחינת חרבן בית המקדש מפני היד שנשתלחה וכו', כי חרבן בית המקדש הוא בחינת בצע אמרתו, בוע פורפירא דיליה, בחינת דאפשיט מלבושהא על ידי זה פנ"ל. וזה בחינת מה שכתוב שם, שעל ידי זה נלקח סוד העבור מאתנו, כי אין יכולין להוליד נשמות גדולות, עין שם, כי על ידי עוון זה, חס ושלום, גם כן אין יכולין להוליד נשמות גדולות, כי נעשקין שם, כי הנשמות העשוקות על ידי זה הם נשמות גדולות מאד, כמוכא: ועל ידי זה אין לו עצה שלמה, כי נדון במותרות מדה כנגד מדה על ידי שהפשיט לבושי המוח והמשיך טפי המוח בלי לבושי, על ידי זה עולין המותרות, שהם סטרא אחרא, ומלבישין ומסבין את מוחו מדה כנגד מדה, ועל ידי זה אין לו עצה שלמה, כי נפגמת העצה, שהיא בחינת טפי המוח, בבחינת כליות יועצות שהם כלי ההולדה שמכשלין הטפה, כמו שמבאר במקום אחר בדברי רבנו גר"א יאיר. ועל כן עצתו בבחינת עצת נשים שאין עצתם שלמה, כי הם סמוכין אל הסטרא אחרא, כמוכא, ועל כן הם נאחזין בהם ומבלבלין עצתם, אבל האיש אין סמוך להם כל כך, ועל כן מוחו ועצתו אין מתלבש בהם ואין נאחזין בו, רק עצתו מתלבש בבחינת אמונה בתוך גבול הקדשה בבחינת עצות מרחק אמונה אמון, שהעצות הנמשכין מרחוק, שהיא בחינת חכמה, כמוכא, מתלבשין בתוך אמונה פנ"ל. אבל בשפוגם ואין מלביש עצתו, שהוא בחינת טפי המוח, בבחינת אמונה, רק שממשיכם למשה לחוץ חס ושלום, על ידי זה הם מלבישין אותם חס ושלום, ונעשה עצתו בבחינת עצת נשים פנ"ל:

^ח בעניין עצת נשים יש להרחיב הרבה דלכאורה מצינו בזה סתירה אבל באמת אע"פ שיש בזה גם דקויות עיקר העניין מיושב בב"מ נט. ואמר רב כל ההולך בעצת אשתו נופל בגיהנם שנאמר רק לא היה כאחאב וגו' (מלכים-א כא כה) אמר ליה רב פפא לאבבי והא אמרי אינשי איתתך גוצא גחין ותלחוש לה לא קשיא הא במילי דעלמא והא במילי דביתא לישנא אחרינא הא במילי דשמיא והא במילי דעלמא. וצ"ע מה נכנס בגדר מילי דביתא או עלמא שבוה צריך לשמוע לאשתו. עוד צ"ע מה הראיה מאשת אחאב שהיתה איזבל המרשעת שהסיתה אותו לע"ז וניאוף. דהנה מצינו ברבי אלעזר בן עזריא כשבקשו למנותו לנשיא אמר שילך תחילה להמלך באשתו. עוד מצינו (בסנהדרין קט:) באשת און בן פלט שהצילתו מעצת קורח ע"י שדנה עימו משפט מה יצא לך מזה הרי כך או כך אם אהרן או קרח יהיה כהן גדול אתה לא תרויח כלום ולמה א"כ להכניס עצמך במחלוקת. עוד מצינו בעגל שנשים סרבו לתת זהב לעגל והאנשים לקחו מהן בכח הרי שהשומע לעצת אשתו אז היה ניצל. עוד איתא בפדר"א פרק מ' אמ' לו הב"ה למשה לך אמור להם לבנות ישראל אם רוצות הן לקבל את התורה ולמה שאלו לנשים לפי שדרכן של אנשים הולכין אחרי דעתן של נשים. המהר"ל חד"א על ב"מ נט. הנ"ל מבאר טעם שהולך בעצת אשתו נופל לגהנם כי אשה בחי' חומר כלפי איש שהוא בחי' צורה, ורמוז חז"ל העניין במה שאמרו שכשנברא נברא ס' עימה ללמד שדבק בה ההעדר בחי' שטן מלאך המות וכשהצורה נמשכת אחר החומר דבק בה ההעדר דהיינו גהנם ציה צלמות ואבדון ושואל. ומוזה הטעם אמרו באבות פ"א אל תרבה שיחה עם האשה וכו' עוד מבאר המהר"ל סנהדרין קט הנ"ל בעניין קרח שהיה מיוחס ורק בגלל אשתו החמרית נפל ע"י שהסיתה אותו שמסלקת הקדושה ומושכת לחומר. (נמצא לפ"ז שבאותו נושא ממש עצת נשים אחת הצילה ואחת הפילה) ועל שני אלו נשים אמר הכתוב חכמת נשים בנתה ביתה ואולת בידה תהרסנה: עוד עיין נדה מה: א"ר חסדא מ"ט דרבי יובן ה' את הצלע מלמד שנתן הקב"ה בינה יתירה באשה יותר מבאיש: (והעיון יעקב הקשה הרי נשים דעתן קלה ולכן ביאר שהכוונה לחוה קודם החטא והבן יהוידע ביאר שהכוונה שמתבגרת קודם לאיש) וביאר המהר"ל שם- פי' דבר זה כי השכל היולאני נתן השי"א אשה מצד שהאשה היא מוכנת לזה ביותר, כי האיש יש לו שכל וחכמה ביותר הוא השכל הנבדל. ובבב"ז ז' יש לה בינה יתירה אבל אין זו חכמה הנצרך למילי דשמיא שהיא מכח שכל הנבדל. להבין מה הוא שכל היולאני. מקורו בספרי המחקרים הגויים שיש שכל היולאני והקנוי והנאצל. ונ"ל הכוונה בזה לשכל בסיסי ראשוני לא מפותח דייקא. עוד אמרו חז"ל כל אדם שמתה אשתו בימיו עצתו נופלת סנהדרין כב. (נראה או שהכוונה למילי דעלמא וביתא או שחסר לו בעצמו הבסיס לשכל בפועל דהיינו חסר לו הבכח) עוד איתא (בראשית כא יב) שהקב"ה אמר לאברהם שמע לבקול שרה ואומר המדרש שמו"ר א' א' מלמד שאברהם טפל לשרה בנביאות. וראיתי בספר תורת אהל (להרב שמואל קדר) ח"ב מערכה ז' מאמר ב' אות ב' אברהם טפל לשרה בנביאות. שמדייק נביאות ולא נבואה. ומבאר שאברהם יכול היה להסביר לשרה במ"ט פנים מדוע אין לשלוח את ישמעאל מהבית, ושרה לא היתה יכולה להשיבו. אברהם יכול לומר לשרה את אשר שמע בנבואה מה' ולישמעאל שמעתך הנה ברכתי אותו והפריתי אתו והרביתי אותו במאד מאד... (ברא' יז כ) ושרה איננה יכולה להכחישו. אבל אברהם טפל לשרה בנביאות, הבאה מבינה יתירה העולה על כל סברא וטעם, ומרגישות המאפיינת את הנשים. נבואת אברהם היא שמיעת קול ה' המדבר אליו מבחוץ, אם בנבואה ממש ואם באמצעות החכמה המגיעה אל שכל האדם. נביאותה של שרה היא שמיעה והקשבה לקול ה' הפנימי המצוי באשה וביותר בשרה. עכ"ל.

ועומק העניין כי מי שהוא בחי' שכל אזי במהלכי שכל אפשר לבוא בקושיות חזקות כקושיות של דואג האדומי הנ"ל ולערער בנין השכל וזה היה חטא העגל ולכן שם דייקא מי שהיה לו שכל קטן לא נכנסו הקושיות האלה בלבו ונשאר נאמן לצדיק/י.¹

דהיינו שיש לפעמים שצריך להקשיב ללב דייקא ולא אמרין שתמיד צריך להשליט המח על הלב. אלא שבזה בעצמו צריך משפט ועיצה נכונה לדעת מתי חל הכלל היוצא מהכלל הזה.

עומק העניין הזה שרבינו כל כך מגנה כאן את עצת הנשים כי מדובר בעצה יוצאת מתוך עומק עיון וברור המשפט בכל צדדי וצדי ובוזא אשה אין לה כלים

שכיון ששכל האשה שכל בכח הנקרא היולאני כמבואר במהר"ל הנ"ל. והוא בחי' הרגשת לב טבעית ואינה בחי' משפט כלל וכלל, לכן אדרבה ברגע שמציגים לה את העניין כמשפט בשני צדדים הנראים כשווים אזי מתבלבלת/י.² כי למשפט צריך שכל נבדל יותר וכח משפט שיש לאיש דייקא דהיינו לבחון שני צדדים לחזור ולבחון שוב ושוב כל צד לעצמו בעיון דק יותר עד שמוצא את עומק המשפט הנכון שצריך לנהוג למעשה. ולכן גם האמונת חכמים שיש לאשה אין זה מתקן אצלה את מדת המשפט כי אצלה זה רק הרגשת הלב ולא ברור ומשפט.

ועי"ז שפגם באמונת חכמים ונפגם הכתב ונתגרש ממקום אירא דא"י, שרק שם נמצא צדיק שנשמחו היא שכל הכולל המנהגת את הגלגלים שעל ידם מנהיג הקב"ה עולמו וכיון שהוא מרוחק מהצדיק הזה אזי אין לו עצה שלימה לעולם/י,³ ותמיד אינו יכול לתת עצה לעצמו/י, והוא תמיד מסופק/י.⁴ כי כל עצותיו בבחי' עצות נבערות [י],⁵ שכיון שפגם במוחו אזי עצתו עצת נשים/י⁶ שאין להם שכל העיון

עוד אמרו חז"ל ב"מ צו: לפום חורפא שבשתא. דהיינו שגם בחכמת האיש יש חסרון, ולכן יש פעמים שדייקא האשה בהרגשתה מכוונת יותר לאמת. נ"ל הביאור כי חכמה מקבל מבחוץ בחי' איש שמצד מהותו שמביא חידוש מבחוץ, אבל יש עוד ענין בחכמה ענין החריפות ועומק העיון להבחין בחכמה דקה שצריך לה חריפות. ושמעתי מהריצ"ח שזה רמזו חז"ל באבות שאמרו וחילופיהם בגולם דהיינו שחכמה לעצמה כשהיא בגולם שלא נתברר עדיין, אזי אפשר לברר אותה לכאן ולכאן וזה בחי' לפום חורפא שבשתא. אבל הבינה היא הכח העצמי לברר דברים, ואצל אשה הבינה הוא כח טבעי (כי הבינה שלה מאד קשורה לכח ההתפעלות שבלב ואילו במח היא חסרה) ואילו אצל האיש הבינה מפותח (כי עיקר במח ולא בלב) ויכול לעיין בדברים דקים יותר. אבל בכלליות ענין הבינה הוא כח עצמי טבעי (בחי' נוקבא שבונה ומפתחת מטיפה אחד קומה שלימה). להוציא הרבה מסקנות מעניין אחד ולפתח ולהגדיל העניין בהרבה אפשרויות. והדעת היא לבחור באפשרות הנכונה ואותה להורות ללב וכלי המעשה. ולזה צריך סיעתא דשמיא.

¹ וכן שמעתי מהריצ"ח על הראב"ד של ירושלים שהרב גורן בא אליו להתווכח שמותר לשחק כדור רגל בשבת והוכיח לו מכל התורה כולה כפי בקיאותו הרבה, והראב"ד לא התווכח עימו כלל רק אמר לו אמא שלי אמרה לי שאסור לחלל שבת. אמא דייקא.

² ולכן כשמלמדים אותה הלכה א"א להציג לה את המחלוקת שבדבר כמו שהם נמצאות הרבה במשנה ברורה אלא לברר לה את הלמעשה בלבד.

³ עיין לק"ה סוכה ז' אותיות ב' ג' כי אי אפשר לידע עצות איך לשוב להשם יתברך כי אם על ידי צדיקים אמתים שבכל דור ודור המורים לנו הדרך אשר נלך בה ואת המעשה אר נעשה כי באמת עיקר תיקון שלימות העצה צריכין רק בעבודת ה'. עיין שם שמתאר את כל העצות של עוה"ז הנפלאות שאחריתן מוות ודייקא לאותו שהמציא אותן ...ע"ש שמאריך עודומסכם – ועל כן מה שנחשב בשם עצה הוא כשזוכין לעצה שלימה באמת איך לעבודת את א' באמת ואיך ששוב מני חושך כי כל אחד ואחד ממקום שנלכד לשם כדי להציל נפשם מני שחת לאור באור החיים זה נקרא בשם עצה באמת וזה בחינת כלליות התורה שנקרא בשם עצה כמו שכתוב (משלי ח') לי עצה ותושיה בחינת תרי"ג עטין דאורייתא.

עוד שם אות ג' – ועצה שלימה בעבודת ה' אי אפשר לזכות כי אם על ידי הצדיקים אמתים שבדור שהם בחינת קדשי קדשים שאי אפשר לקבל מהם שום עצה כי אם על ידי אמונה היינו אמונת חכמים כי ישראל נקראין קודש כמו שכתוב ואנשי קודש תהיון לי וכו' והצדיק היא בחינת קדשי קדשים

ועיין לק"ה תענית ד' טו. כי זה צריכין לידע שהעצה האמתית להצליח על ידה לנצח צריכין ליישב עצמו הרבה ולבקש ולהתחנן הרבה הרבה להשם ית' שיזכה לעצות שלימות שיזכה על ידם לאחרית טוב. ועל כן צעק דוד המלך עליו השלום עד אנה אשית עצות בנפשי וכו' שמובן מזה שהיה חושב כל ימיו עצות הרבה. והיה קשה לו לשות עצות לנפשו ועל כן צעק עד אנה אשית עצות וכו'. ... יהודה אתה יודוך אחיך וכו'. כי יהודה הודה ולא בוש שעל זה נאמר אתה יודוך אחיך כמו שאמרו רז"ל היינו כי זה עיקר העצה האמתית שיוודה על חטאו ולא ייבוש. ויבקש תמיד מהשם יתברך רחמים ותחנונים שימחול לו ויתקנהו בעצה שלימה איך לשוב אליו יתברך

עוד שם אות טז – וזה בחי' קימת חצות על חורבן בית המקדש מקום אבן השתיה שמשם העיצה וכן עוסקים בתורה או שהוא עיקר תיקון העצה... ואז צריכין לקום מהשינה. ועל ידי זה דוחין חשכת לילה שהוא חשכת העצה שעיקר שליטתה בבחינת חשכת חצי לילה הראשונה שאז עיקר חשכת לילה. דהיינו שיזכה לדחות חשכת העצה דהיינו חלוקת העצה. דהיינו החלק של העצה שאינו אמת שהוא מחשיך העצה ההאמתית.

² גם בדפ"ר - לעצמו ומתרו - לנפשו

³ נקט מסופק ומיד נקט עצות נבערות משמע שלא מסופק אלא טועה בעצה פסולה. וכן לקמן נקט לא יחצו משמע חלוקת העיצה ונקט משפט מעוקל משמע עיצה עקומה. ובאמת שניהם עניין אחד כי בדרך כלל עצתו פסולה והיכן שצריך עיון דק אזי עצתו חלוקה כי אין לו את הסייעתא דשמיא לכיון לאמת והספק זה בעצמו עמלק וסט"א וחושך ולפעמים כשאין עיצה כלל זה יותר חושך מעיצה פסולה.

⁴ * לשה"כ ישעיהו יט יא

הדק לברר משפטי אמת בדרך של עיון השכל והוא גרוע מנשים שיש להם עכ"פ מטבען הרגשת הלב הטבעית בחי' בינה יתירה. **כי הטנופת של המותרות** עולה תחילה אל הלב לעיל אמר שלמח עולים עשנים וכאן ללב טנופת יותר כי הוא סמוך יותר לכלי המאכל (פל"ח/י"א, בבחי' (יחזקאל יד)/י"ח/י"ט) העלו גילוליהם על לבם דהיינו שהפגם אמונה הוא בחי' ע"ז שלב. ונעשה לבו מטונף כמו בית הכסא, שהוא מקום עצת הנשים. כמאמר רב עילש (גיטין מה.)/י"ב נשי כל מילי מסדרין בבית הכסא/כ"א, ששם כל עצתם שכיון שכל עצתן היא רק במילי דעלמא וביתא לכן אפשר לדבר מהן גם בבית הכסא :

אות ה

אחרי שנתבאר שהסומך רבי שאין ראוי זה פגם אמונת חכמים אמיתיים ונידון במותרות דהיינו שרבי שצריך להיות מותר נעשה אצלו עיקר. ואזי נחלש הכתב יד ועי"ז נעשה גירוש ישראל ממקום שיש בו אורא דא"י ואזי א"א שיוולדו גופים הראויים לנשמה גדולה ואזי אין צדיק שנשמתו מנהגת הגלגלים שע"ז בקי בסוד העיבור. שע"ז עצתו אמת וכל דבריו כולו זרע אמת.

דהיינו שמכאן מתחיל רבנו לבאר כיצד ההנהגה אחר הסתלקותו דהיינו כשסומכים רבי שאינו הגון זה בחי' הסתלקות הצדיק שאז אין עיצה כמבואר עד אות ד' ועתה באות ה' מבאר רבינו כיצד זוכים לעצה כשאין רבי הגון להתייעץ עימו/כ"ב.

^{טו} עי"ש ישעיהו פרק יט יא (יא) אף אולים שרי צען חכמי יעצי פרעה עצה נבערה אף תאמרו אל פרעה בן חכמים אני בן מלכי קדם: (יב) אים אפוא חכמיה ויגידו נא לך וידעו מה יעץ יהיה צבאות על מצרים:..... (טז) ביום ההוא יהיה מצרים כנשים וחרד ופחד מפני תנופת יד יהיה צבאות אשר הוא מניף עליו:

עיין גמ' בבא מציעא דף נט. אמר רב ההולך בעצת אשתו במילי דשמיא (וי"א גם במילי דעלמא ולאפוקי מילי דביתא) נופל בגהנם ועיין ברכות סא. א"ר נחמן מנחם עם הארץ היה דכתיב וילך מנחם אחרי אשתו. ועי"ש הכוונה אחרי דבריה ואחרי עצתה.

^{טז} גם בתרלד המותרות, אבל בדפוס המותרות וכן מתרלו - המותרות

^{יז} עיין פל"ח אות ו' לבו דייקא ששם מקום העיצה כמ"ש עצה בלב איש והוא קרוב למאכל יותר מהמח לכן למח עולה רק עשנים אבל הלב שם טנופת ממש עי"ש כי מחמת פגם אמונת חכמים נידון במותרות ואין לו עיצה להמתיק צמצומיו (עיין תורה קמג)

^{יח} עי"ש לשון דומה בכמה פסוקים

^{יט} יחזקאל פרק יד (א) ויבוא אלי אנשים מזקני ישראל וישבו לפני: (ב) ויהי דבר ידוד אלי לאמר: (ג) בן אדם האנשים האלה העלו גלוליהם על לבם ומכשול עונם נתנו נכח פניהם האדרש אדרש להם: (ד) לכן דבר אותם ואמרת אליהם כה אמר אדני ידוד איש איש מבית ישראל אשר יעלה את גלוליו אל לבו ומכשול עונו ישים נכח פניו ובא אל הנביא אני ידוד נענית לו כה וכו' (ה) למען תפש את בית ישראל בלבם אשר נזרו מעלי בגלוליהם כלם: (ו) לכן אמור אל בית ישראל כה אמר אדני ידוד שובו והשיבו מעל גלוליהם ומעל כל תועבותיהם השיבו פניהם: (ז) כי איש איש מבית ישראל ומהגר אשר יגור בישראל וינזר מאחרי ויעל גלוליו אל לבו ומכשול עונו ישים נכח פניו ובא אל הנביא לדרש לו כי אני ידוד נענה לו כי: (ח) ונתתי פני באיש ההוא והשמתיהו לאות ולמשלים והכרתיו מתוך עמי וידעתם כי אני ידוד:

^כ גיטין דף מה. – בנתיב דרב נחמן בחשן קדרא בידיהו קשיא ליה לרב עיליש כתיב אדם אחד מאלף מצאתי ואשה בכל אלה לא מצאתי הא איבא בנתיב דרב נחמן. גרמא להו מילתא ואשתבין ואישתבאי איהו נמי בהדיהו יומא חד הוה יתיב גביה ההוא גברא דהוה ידע בלישנא דציפורי אתא עורבא וקא קרי ליה אמר ליה מאי קאמר אמר ליה עיליש ברח עיליש ברח אמר עורבא שיקרא הוא ולא סמיכנא עליה. אדהכי אתא יונה וקא קריא אמר ליה מאי קאמר אמר ליה עיליש ברח עיליש ברח אמר כנסת ישראל כיונה מתיילא שמע מינה מתרחיש לי ניסא, אמר איזיל אחזי בנתיב דרב נחמן אי קיימן בהימנותיהו אהדרינהו, אמר נשי כל מילי דאית להו סדרן להדי בבית הכסא שמעינהו דקאמרן עדי גוברין ונהרדעי גוברין לימא להו לשבוייהו דלירחקינהו מהבא דלא ליתו אינשין ולישמעי וליפרקינן. קם ערק אתא איהו וההוא גברא, לדידיה איתרחיש ליה ניסא, עבר במברא וההוא גברא אשכחוה וקטלוה, כי הדרן ואתן אמר הו קא בחשן קידרא בכשפים:

^{כא} צ"ע עיין סנהדרין יט. התקין רבי יוסי בצפורי, ובירושלמי מגילה פ"ד הל"א עזרא התקין לישראל – דהיינו שזו תקנת חכמים משום יחוד. ונראה שאע"פ שמעיקרא נעשה משום יחוד למה לא תיקנו שיעשו קולות בעלמא אלא כיון שכל דבוריהן במילי דביתא ועלמא ולא דברי תורה לכן תיקנו שידברו ונעשה הרגל אצלן גם אצל הרשעיות כבנות רב נחמן. אבל צדיקות בוודאי ידעו שדברי יראת שמים לא מדברים שם אלא דברי חול.

^{כב} כך משמע ממה שנמשך עניין אות ה' אחר אות ג' שם נתבאר שמחמת הגרש נאבד סוד העיבור ועל זה היא העיצה כאן שהתיקון הוא המחלוקת. וכן מפורש בלק"ה ראש חודש אלול ה' אות ז' – ואז פשהייתה הסמיכה וכל התקונים הנ"ל היו יודעין לתת עצה לפשם על ידי החכמים האמתיים הנסמכים, שעקר הסמיכה הוא בשביל זה פנ"ל, אבל עכשו בעונותינו הרבים שנפגם כל זה, וכו'..... על כן כל התקון על ידי רבוי הספרים שנתחברין בכל דור שהתירו חכמינו זכרונם לברכה לכתב משום, עת לעשות לה' הפרו תורתך. 'הפרו תורתך' דיקא, שבשביל אותן שהפרו תורתך וחסאו כמו שחטאו וצריכים להוציאם משיט היין וכו' שנפלו לשם, שצריכין להאיר בהם עצות עמוקות מאד וכו', על כן בשבילם התירו לכתב תורה שבועל פה, שעל ידי זה נתרבין ספרים קדושים הרבה בכל דור שבהם נמשך קדשת ידי הסמיכה, כי עתה שאין לנו סמיכה, אף על פי כן לא אבדה תקונתנו, כי החכמים הקדושים האמתיים ממשיכין בחינת ידי הסמיכה בידי הכתיבה, הינו בכתיבת ספרים הקדושים שבכתבין, שעל ידי זה נתקדש האויר בקדשת ארץ ישראל.

(ואולי אפ"ל שעד כאן ביאר סיבת הסתלקותו כי אע"פ שמדבר מפגם שגורם שלא יוכל להוולד גוף לנשמה כל כך גבוהה אבל אולי גם רמוז כאן הסיבה שלא מתקיים צדיק כזה שכבר נמצא/כ"ו שזה בגלל שרוב העולם מסמיכים רבי שאינו הגון, ואם היו סומכים את רבינו לא היה מסתלק/כ"ז. וצ"ע)

והעיצה היא להתחזק באמונת חכמים ובעיקר שלא לבזות שום ספר קודש/כ"ח ומבאר כאן רבינו שעל כן שולח לו הקב"ה שיחלקו עליו שעי"ז ישוב ויהיה נחשב אצלו עוד ספר שלעג ולא החשיבו. ע"כ כשבאה עליו מחלוקת יפשפש בעצמו ויתקן פגם אמונת חכמים ובהמשך יתבאר שעיקר המכוון כאן הוא להאמין שכל הספרים נצרכים לשלימות התורה שלו. ולקמן באות ו' יתבאר עוד כי כשמלעיג על ספרי חכמים חסרה תורתו שלימות ולא יכולה לקבל משרש התורה בלוחות האבן המקבלים מאבן השתיה שהיא שכל הכולל שממתיק את כל הצמצומים ועל כן לא נמתקים צמצומיו ועי"ז חלוקה עצתו וחלוק ליבו מחכמים וספריהם.

יש כאן קושי שצ"ע שלכאורה כאן כבר לא מזהיר מרבי שאינו ראוי או מספר שאינו ראוי ועוד שלא אומר ללמוד בספרים אלא רק לא ללעוג להם וצ"ע בזה האם באמת הסכנה בלימוד ספר של רבי שאינו ראוי היא פחות מלסמוך את הכותב אותו לרבי.

ועיין ליקוטי תפילות שמוזהיר ממנהיגים של שקר שלא נסמך וגם נתרחק בכל מיני התרחקות ומשמע שמדבר לאחר פטירת רבנו. ובפשטות הכוונה גם לספריהם וצ"ע.

וצ"ע איך יודעים מי שקר ומי אמת ועיין בלק"ה שבת ה' יג שכותב להאמין בכל הצדיקים עד שיתברר לו מי הצדיק האמת.

מאיך בשיש"ק ח"א תקיח – שפעל אצל הש"י שאנ"ש לא יוכלו להסתכל על מפורסם של שקר עוד עיין פל"ח אות יא שצריך לשוב על פגם אמונת חכמים עד שבכל פעם נחשב בעיניו ביותר ספרים הקדושים שנתחברו ע"י צדיקי אמת ומאמין בהם ועוסק בהם.

אך מי שכבר נשקע באלו המותרות, יש מים שהוא מטהר מזאת הטינופת, בבחי' (יחזקאל לו) וזריתי עליכם מים טהורים וטהרתם מכל טומאותיכם ומכל גילוליכם אטהר אתכם. דהיינו כי פגם אמונת חכמים היא גלולים דהיינו מותרות כנ"ל והיא ע"ז וטומאה ויש מים שמהרים מזה ואזי בא לעצה שלימה, בבחי' מה שאמר יחזקאל הנביא שלעתיד לבוא יקבץ הקב"ה את כל נדחי ישראל אל אדמת ישראל ומלך אחד יהיה לכולם (שם לו/כ"ו) ולא יחצו לשתי ממלכות עוד ולא יטמאו עוד בגילוליהם כי פסוק זה נאמר על מלכות בית דוד שנחלקה לשתיים יהודה וישראל ומלכות בית

^{כ"ב} כך נראה פשוט כאן שרבינו היה הנשמה שמנהגת הגלגלים דלקמן מבואר שהיה בחי' אבן השתייה ובפשטות זו אותה בחי' ואפילו אם הן שתי בחינות אבל כפי שנתבאר באות ה' שלגוף שהוא בחי' פרי הארץ שעי"ז ראוי לנשמה שמנהגת הגלגלים צריך אירא דא"י וזה שייך גם בחו"ל נראה שאין מקום יותר מתאים לזה כמו העיר מזיבוז בה נולד וגדל רבינו ששם טמון הבעש"ט שרבונו אמר בפי' בתורה קט תנינא שקברו קדוש בקדושת א"י כמ"ש צדיקים ירשו ארץ הרי שרבינו נולד במקום שהיה בו אירא דא"י ובפרט ע"י הבעש"ט ותלמידיו ותלמידי תלמידיו שהיו צדיקים נוראים ומרכז שלהם היה בעיר מזיבוז.

^{כ"ד} עיין חיי מוהר"ן סימן רסו – שרבינו היה במדרגת המשיח וכו' עי"ש ובשיש"ק ח"ו סימן מו שכל החילוק שלמשיח ישמעו ולו לא שמעו

^{כ"ה} עיין לק"ה ר"ח ז' ו' שעיקר הצורך ברבוי ספרים הוא לעניין קרוב רחוקים וזהו עת לעשות לה' הפרו תורתך דהיינו בשביל אותם שהפרו תורתך צריך לעשות עת לה' עי"ש משמע שרבו הספרים הוא ראשית כדי שברוב יועץ ימצא כל אחד עצה המתאימה לו וגם כל אחד ימצא את הספר שמצמצם את האור בדרגה שלו ועוד שמרוב ספרים יוכלו להגיע גם למקומות רחוקים ולעשות שם נפשות. וצ"ע לפ"ז למה דווקא אחר הסתלקות הצדיק צריך רבוי ספרים הרי לכאורה זה נצרך גם בחיותו הרי הרחוקים רחוקים ממנו ואיך יקבלו ממנו עיצה ועוד שדבריו גבוהים וקשה להבינם וטוב שיקבלו מאיזה ספר שצמצם האור של הצדיק. ונראה שבחי' הצדיק העיקר זה לשמוע מפיו ואזי נכלל בתורתו והצדיק מעלה נפשו ומוכך אותה ע"י אמירת התורה ועוד גם את הרחוקים הצדיק ע"י תורתו לשמה מתנוצץ נשמותיהם ומקבלים הרהור תשובה כמבואר בתורה יד ולכן רק בהסתלקותו צריך רבוי ספרים.

^{כ"ו} יחזקאל פרק לו (כא) וְדַבֵּר אֲלֵיהֶם כֹּה אָמַר אֲדֹנָי יְדִיד הַנָּה אֲנִי לָקַח אֶת בְּנֵי יִשְׂרָאֵל מִבְּיַן הַגּוֹיִם אֲשֶׁר הִלְכּוּ שָׁם וְקִבְּצֵתִי אֹתָם מִסָּבִיב וְהִבָּאתִי אוֹתָם אֶל אֶדְמָתָם: (כב) וְעָשִׂיתִי אֹתָם לְגוֹי אֶחָד בְּאֶרֶץ בְּהָרִי יִשְׂרָאֵל וּמִלֶּלֶךְ אֶחָד יִהְיֶה לְכָל־לְמֶלֶךְ וְלֹא יִהְיֶה וְיִהְיֶה עוֹד לְשָׁנִי גוֹיִם וְלֹא יִחָצוּ עוֹד לְשָׁנִי מַמְלָכוֹת עוֹד: (כג) וְלֹא יִטְמְאוּ עוֹד בְּגִלְלוּלֵיהֶם וּבִשְׁקוּצֵיהֶם וּבְכָל פְּשָׁעֵיהֶם וְהוֹשַׁעְתִּי אֹתָם מִכָּל מוֹשְׁבֵּתֵיהֶם אֲשֶׁר חָטְאוּ בָּהֶם וְטָהַרְתִּי אוֹתָם וְהָיוּ לִי לְעָם וְאֲנִי אֶהְיֶה לָּהֶם לֵאלֹהִים: (כד) וְעָבְדִי יוֹד מֶלֶךְ עָלֵיהֶם וְרוּעֶה אֶחָד יִהְיֶה לְכָל־לְכָל־וּבְמִשְׁפָּטֵי יִלְכוּ וְחֻקֵּי יִשְׁמְרוּ וְעָשׂוּ אוֹתָם:

ועיין לק"ה סוכה הלכה ז אות ב' – ועל פן מרמז תקון העצה שלא תתחלק בפסוק ולא יחצו לשתי ממלכות עוד, שמדבר מתקון ואחדות מלכות בית דוד כי הכל אחד וכנ"ל, כי עקר תקון מלכות בית דוד יהיה על ידי משיח שיבא במהרה בימינו שאז יתקם, ורועה אחד יהיה לכלל למלך וכו' ודוד עבדי נשיא להם לעולם. וכו'. וביאת משיח יהיה על ידי שישבו ישראל לאביהם שבשמים, כי אין הדבר תלוי אלא בתשובה, כמו שכתוב, ובא לציון גואל ולשבי פשע וכו'. ועקר תקון התשובה הוא על ידי תקון שלמות העצה, כי עקר מה שרחוקין מהשם יתברך הוא רק על ידי שאין יודעין עצה שלמה איך לשוב להשם יתברך כל אחד ממקומו אשר נתעה לשם, כי באמת הכל חפצים ליראה את שמו ומתגעגעים לשוב להשם יתברך, אך אין יודעים עצות איך לשוב מני חשף אשר נלכד בו כל אחד ואחד לפי בחינתו והעקר על ידי פגם אמונת חכמים, כי אי אפשר לידע עצות איך לשוב להשם יתברך כי אם על ידי צדיקים אמתיים שבכל דור ודור המורים לנו הדרך אשר נלך בה ואת המעשה אשר נעשה,

דוד רומזת לעצות כמבואר בלק"ה/כ"ו. **שע"י שנטהרין כ"מהגלולים והטנופת הנ"ל, עי"ז ולא יחצו לשתי ממלכות/כ"ט**, ממלכות זה בחי' עצות, כמ"ש כשנתן דניאל עצה לנבוכדנצר אמר (דניאל ד')/ל' **מלכי ישפר עלך פי'** עצתי הטובה לך, **היינו שזוכה לעצה שלימה. כי ע"י המים הנ"ל נעשים אצלו עצות שלימות, בבחי' (משלי כ) מים עמוקים עצה בלב איש/לא** דהיינו שיש מים שחודרים עמוק ועל ידם זוכים עיזה נכונה :

ואלו המים הם בחי' מחלוקת/ל"ב שחולקים ומבזים אותו זה דומה לשטף מים רבים שבכוחם להטביע את האדם ובטל ממנו עמידתו ואף צורתו וע"י הבזיון חודר ונעשה כל זה גם עמוק בליבו, **בחי' מי מריבה (במדבר כ')/ל"ג** ועל כן מחלוקת נקרא פלוגתא, כי היא בחי' מים בחי' (תהלים סה)/ל"ד **פלג**

^{כ"ו} עיין פל"ח אות ז' – שכתב לעיין לקוטי הלכות, הלכות תענית הלכה ד' ובהלכות סוכה הלכה ז' ובהלכות הושענא רבא הלכה ב' שחלוקת מלכות בית דוד ובחינת חלוקת העצה הם בחינה אחת, ועל כן נאמר בתחלת מלכות רחבעם (מלכים א' י"ב) ויעזוב עצת הזקנים וישב לעם קשות כעצת הילדים וכו', ועל ידי זה נחלקה מלכות בית דוד וכו' ועיין שם עוד, ובהלכות ראש חודש הלכה ז' ובהלכות פקדון הלכה ה' נפלאות גדולות ורבות מענין מאמר זה הנ"ל:

^{כ"ח} בחשכס - מהגלולין

^{כ"ט} לעיל דיבר מפגם העצה שנידון במותרות דהיינו בחי' שנתן לעצמו עיזה של שקר שהיא מותר ופסול כלפי העיזה האמיתית ונידון בה. וכאן מדבר מחלוקת העיזה דהיינו שלא יודע לתת שום עיזה לנפשו אלא נשאר בספק תמיד. וזה בעצמו גם רעה גדולה כידוע שספק גמט' עמלק. כי הספק פוגם בחזק האמונה. (וכן מצינו שהחמירה תורה בכפרת הספק מהוודאי לכן אשם תלוי בשתי נקא וחטאת וודאי בנקא עיין רמב"ן ויקרא ד' טו ותלמידיו רבנו יונה ברכות א: ד"ה והא דאמרי' ועיין פי' כלבו להגדה על אילו קרבנו להר סיני ולא נתן לנו את התורה פירש שבקרבנותם להר פסק הספק מליבם ועיין תורה ז' שפסקה זהמתם ומשמע שעיקר הוזהמה היא הספק.

^{ל'} מדובר בחלום שחלם נבוכדנצר ופתר לו דניאל שהודיעוהו בחלומו שכיון שהחריב את בית המקדש נגזר עליו להפך לחיה למשך שבע שנים ואח"כ תשוב למלוך ואמר לו דניאל העיזה לדחות את הגזירה לסוף ימיו היא שתתן צדקה לעניים.

דניאל פ"ד (כד) להן מלכא מלכי ישפר עליך ותטיף (ונוטאף) בצדקה פרק ועייתך במחן עיני הן תהיה ארכה לשלוחך:

מצודות דוד – (כד) להן – כאומר אין לך מנוס מן הגזירה ההיא רק אתה המלך עצמי תהיה נאה ויפה עליך ועשה זאת פדה חטאך בצדקה ועונך בחנינת עניים והוא כפל ענין במ"ש. הן – הנה בזה תהיה אריכת זמן להשלוח אשר אתה בה ויקום הדבר באחרית הימים:

מצודות ציון – מלכי – עצמי כמו וימלך לבי עלי (נחמיה ה):

^{לא} עיין תורה ה' תנינא אות ו' ובהתקן לזה הוא שצריכין לחתור ולמצא המים, שמשם גדלה האמונה. ואלו המים הם בחינת עצות שמשם גדלה האמונה, בבחינת (ישעיה כ"ה): "אודה שמך כי עשית פלא עצות מרחק אמונה אמן", שעל ידי העצות גדלה האמונה: ועצות הם בחינת עמק הלב, הינו בשנתקלקל ונופל האמונה, עד שאין מועיל אפלו קול צעקה, שהוא קול בלא דבור כנ"ל, אזי צריכין לצעק מן הלב לבד, בבחינת (איכה ב'): "צעק לבם אל ה'", שהוא צעקת הלב לבד, בלי קול, בבחינת (תהלים ק"ל): "ממעמקים קראתיך ה'" מעמקא דלבא. ועמק הלב זה בחינת עצות, בבחינת (משלי כ'): "מים עמקים עצה בלב איש". ועל כן כשאין מועיל קול צעקה מחמת נפילת האמונה, אזי צריכין לצעק מן הלב לבד, בלי קול, רק מעמקא דלבא. ועל ידי זה נתגלית העצות כנ"ל, שהם בחינת: "מים עמקים עצה" וכו': ועל ידי העצות שנתגלית בעולם, (דהיינו שידועין בעולם לתת עצה לנפשם, כל אחד ואחד מה שצריף), על ידי זה גדלה האמונה, בבחינת: "עצות מרחק אמונה אמן", כנ"ל. ואזי חוזר ונתתן כל הבחינות הנ"ל, כי העצות הם בחינת פלא, בחינת: "אודה שמך כי עשית פלא עצות מרחק" וכו',

^{לב} עיין תורה קסא – המחלקת מגביה ומרים את האדם, פי' "האדם עץ השדה" (דברים כ'), והנה עץ הנמצא על הארץ, אי אפשר לו להגביה את עצמו, פי' אם על ידי שבאין עליו מים שוטפין אזי המים מרימין ונושאים את העץ, והמחלקת נקרא מים כמ"ש שכתוב (תהלים פ"ח): "סבוגי כמים כל היום הקיפו עלי יחד":

^{לג} במדבר פרק כ' (יב) ויאמר יהוה אל משה ואל אהרן יען לא האמנתם בי להקדישני לעיני בני ישראל לכן לא תביאו את הקהל הזה אל הארץ אשר נתתי להם: (יג) המה מי מריבה אשר רבו בני ישראל את יהוה ויקדש בם:

עיין ביאור הלקוטים אות ז' שמקשה שרבינו מביא כאן ראייה למחלוקת שנקראת מים שבאה כדי שעל ידה נחזור לאמונת חכמים ואילו הפסוק הזה שמביא מבואר בו להפך שהרי בגלל שלא האמינו לכן נקרא מריבה דייקא. ותיירץ שכיון שמאד מאד נשגב התיקון הזה שהוא המתקת הדין בשרשו לכן גם משה רבנו לא גמר אותו בחייו ע"ש אולי כוונתו שהסתלקות משה רבינו היא לבחי' חכמה עילאה ששם שרש הדינים ובהסתלקותו נמתק הכל.

או אולי עומק כוונתו ע"י ענין שבירת הכלים שיתבאר לקמן בענין תלמיד ר"ע ור"ש. שהאור והדעת שמשו רבנו היה צריך להאיר אמונה בישראל בבחי' אתה הראתה לדעת המבואר בתורה ד' היה כל כך גדול שרק אחר כמה בחי' של שבירת כלים אפשר שיתיישב בכלים כראוי, וזהו חטא העגל שהיה מיד אחר מתן תורה וחטא המרגלים וקרח ועדתו וחטא מי מריבה גם כיו"ב כמבואר בלק"ה תענית ד' כב שמשוה הסתלק בגלל פגם אמונת חכמים של ישראל במי מריבה. ועיין בתורה כ' שמי הסלע היו ביאורי התורה שעל ידם מתבטלת כל מחלוקת כי הכל מבואר ואין קושיות ועל זה התגבר היצ"ר ונשברו הכלים וכנראה בשלימות לא יושלם רק ע"י ביאת משיח כמ"ש אלעתיד וורקתי עליכם מים טהורים.

עוד עיין לק"ה פו"ר ואישות א' ח' שמי מריבה היתה מחלוקת שבקדושה שלע ידה נתקן מחלוקת דסט"א כי כל דבר נמתק בשרשו ע"ש –עצה שאינה שלמה, שהיא נחיצת לשנים לכאן ולכאן ואינו יכול להטותה לצד אחד, שהיא בחינת מחלקת דסט"א אחר שאינה נכנעת והיא תמיד נחיצת ונחלקת, כי אינה רוצה בהכרעה כמובא. ועל כן תקוה על ידי מחלקת שבקדושה, כי אין הדין נמתק אלא בשרשו, ועל כן על ידי מחלקת שבקדושה, בחינת מי מריבה, נמתק מחלקת שבסט"א אחר, שהיא בחינת מין מסאבין מותרות, ועל כן המי מריבה מטהרין המותרות, עין שם היטב. וזהו גם כן בחינת מה שאמר רבנו נרו יאיר במאמר "בחצרות" (סימן ה) וזה לשונו, ותאמין שכל המחלקת מצות ומריבות שיש בין הצדיקים השלמים האמתיים אינה אלא בשבילה, בחינת און שמעת תוכחת חיים בקרב חכמים

אלקים מלא מים פשט הפסוק שהקב"ה ישפיע טובה במידה כמו אמת המים היוצאת הנחלקת מהנהר הגדול לשביל המוליך אותה מלאה מים לשדה, ולענינינו מצאנו כאן מים בלשון פלג.

עתה יבאר שעיקר האמונת החכמים, היא להאמין בספריהם/ל^י שבכל ספר צדיקים אמיתיים/ל^י ילמד כאילו נכתב בשבילו בבחי' "מגילת ספר כתוב עלי" וילמד ממנו פחיתותו/ל^י ויוציא ממנו עצות לתקן מעשיו/ל^י. וכנ"ל

תלין, לשון תלונה ומריבה, שששומע התלונה ומריבות שבקרב חכמים צריך להאמין שהוא בשבילו, בחינת תוכחת חיים להוכיחו על שפגם בטיפי מוחו, שעליו נאמר, "ולא ישיגו ארחות חיים" וכו', עין שם. ויוציא משם, שדיקא מחלקת שבקדשה שבין הצדיקים הוא בשביל תוכחה ותקון לפגם טפי המוח. בחינת תוכחת חיים. נמצא, שמחלקת שבקדשה הוא תקון עוון זה (של ז"ל) בחינת מי מריבה כנ"ל:

ל^י תהילים פרק סה (ח) משיבתי שאון ימים שאון גליהם והמון לאמים: (ט) וייראו קצות מאותתיך מוצאי בקר וערב תרנין: (י) פקדת הארץ ותשקקה רבת תעשרנה פלג אלהים מלא מים תכין דגנם כי בן תכניה:

ל^י צ"ע בזה לכאורה כיון שיש לו אמונת חכמים כבר מאמין בספריהם ולמה צריך להדגיש שעיקר אמונת החכמים היא להאמין בספריהם ועיקר פגם אמונת חכמים היא שמלעיג על ספריהם. ולקמן יתבאר שרק כשמקבל מכל הספרים מוסר אזי נשלמת תורתו להיות כלי לקבל אור החכמה עלאה מלוחות האבן ואבן השתיה. וצ"ע בזה אולי כיון שלא מלעיג כבר מהני לשלימות תורתו. כי לשון רבינו לא נזכר ללמוד בהם אל אשלא ילעיג אמנם בפל"ח אות יא כתב שיעסוק בספרים הקדושים שנתחברו ע"י צדיקי אמת ומאמין בהם ועוסק בהם בתמימות ומבטל דעתו וכו' ע"י נשלם תורתו.

ל^י כך מובאר בפל"ח אות יא ולקמן בביאור עומק הענין ביארתי שלכאורה כל ספר של יהודי שמגלה בספרו את הנקודה הפנימית שלו שאין אותה בחיבורו הוא נצרך לי לשלימות התורה. וצ"ע.

ועיין לק"ה ראש חדש הלכה ז סוף אות ז – ובכר מבאר בדברינו בזה במקום אחר (נראה כוונתו ללכ"ה שנת ה' יג) אשר רק מהספרים שנתקדשו על פי חכמות חיצוניות שהם אריסטו, ימח שמו, וחבריו, מהם צריכין להתרחק כמטחוי קשת אפלו אם חברים גדולי ישראל, כמבאר בכמה ספרים ובדברינו גדל האזהרה להתרחק מהם, כי לא באלה חלק יעקב וכו', כמו שמבאר במקום אחר (נראה כוונתו לחיי מוה"י זצ"ל). אבל כל הספרים שנתקדשו על פי דברי רבותינו וזכרונם לברכה בתלמוד ופוסקים וספרי מוסר שנתקדשו עליהם ועל דברי הוזהר הקדוש והארי"י ז"ל, בהם צריכין להתדבק ולקיים הפך בהם והפך בהם. ועל כל פנים יאמין בהם, מכל שכן וכל שכן שלא ילעיג עליהם, חס ושלום, וכשתתגבר לעסק בהם בודאי יזכה למצא עצות לנפשו תמיד, כי בחינת ידי הסמיכה, שמשם כל העצות האמתיות, גנוזים בספריהם הקדושים כנ"ל: **וצ"ע כי עיין שם בתחילת אות ז' שמבאר שרבי הספרים נצרך דייקא אחר שפסקה הסמיכה ולכן החלו להסמיך רבי שאינם הגונים ולכן צריך ספרים ולפ"ז משמע שדווקא ספרים שיודע בברור שהם של רבנים הגונים וצ"ע משמע שיותר קל לברר על ספר הגון מעל רבי הגון.**

זה לשונו שם – ואז כשהיתה הסמיכה וכל התיקונים הנ"ל היו יודעין לתת עצה לנפשם על ידי החכמים האמתיים הנסמכים. שעיקר הסמיכה הוא בשביל זה כנ"ל אבל עכשיו בעונותינו הרבים שנפגם כל זה. כי אין לנו סמיכה זה כמה וכמה דורות. ובכל דור ודור של אריכת הגלות סומכים מעצמם מנהיגים הנקראים בשם רבי שאינם הגונים שעל ידי זה נתקלקל כל הנ"ל. ועל כן באמת אין יכולין לתת עצה לנפשו כנ"ל. והעיקר בענין קיום התורה של הרחוקים החפצים לשוב וכו' כנ"ל. על כן כל התיקון על ידי ריבוי הספרים שנתחברין בכל דור שהתירו חז"ל לכתוב משום עת לעשות לה' הפרו תורתך. הפרו תורתך דייקא. שבשביל אותן שהפרו תורתך וחטאו כמו שחטאו. וצריכים להוציאם מטיט היון וכו' שנלו לשם שצריכין להאיר בהם עצות עמוקות מאד וכו'.

ל^י תורה קכא – אז אמרתי הנה באתי במגלת ספר כתוב עלי לעשות רצונך וכו' (תהלים מ): כשאדם רואה ולומד בספר, ובכל מקום שהוא רואה ולומד, מוצא את עצמו, הינו שלוקח לעצמו מוסר, ורואה פחיתותו ושפלותו, בכל מקום באיזה ספר שהוא בא ומעין שם, זה סימן שחפץ לעשות רצונו יתברך. וזה, אז אמרתי הנה באתי במגלת ספר כתוב עלי. זה סימן לעשות רצונך אלקי חפצתי כנ"ל:

ל^י ועיין לק"ה פקדון וארבעה שומרים הלכה ה' אות יא וזה אז אמרתי הנה באתי במגלת ספר כתוב עלי וכו' שגאמר על מתן תורה, כמו שפרש רש"י שם, כי כבר מבאר שהאדם צריך להוציא משפט הנהגות ישרות מכל מקום שילמד שם. וזה זוכין על ידי אמונת חכמים בשלמות. שאז אינו נדון במותרות ומאכלו זה שעל ידי זה דעתו צחה וזכה ויכול למצא את עצמו בכל מקום שילמד שם שיוציא משם משפטי הנהגות ישרות כנ"ל. וזהו אז אמרתי הנה באתי, הינו בחינת קבלת התורה, כמו שפרש רש"י שם. וזהו במגלת ספר כתוב עלי, שבכל מקום שלמדתי באיזה ספר היה הפל כתוב עלי שמצאתי את עצמי בכל מקום שלמדתי באיזה מגלת ספר, כי בכל מקום שלמדתי הוצאתי משם משפטי הנהגות ישרות לעצמי וכו'. (וכן מבאר בדבריו וזכרונם לברכה בעצמו על פסוק זה (פסמן קכא) אף עתה על פי התורה הנ"ל יתבאר המשפך הפסוקים שאחריו בקשר נפלא). ועל ידי זה הוספתי ספרים הרבה בתורה כמו שמבאר שם שעל ידי אמונת חכמים נחשב שעושה ספרים הרבה כי מתחלה לא היה זה הספר נחשב אצלו והיה אצלו פלא ולמותר, ועכשיו חוזר ונחשב אצלו כל ספר וכו'. ובפרט על ידי שזוכה עכשיו להוציא משפטי הנהגות ישרות מהספרים שלומד בהם שעכשיו נחשבים הספרים בשלום, כי מתחלה היה רחוק מהם מאד ועכשיו נחשב כל ספר בשלום, כי לא המדרש הוא העקר אלא המעשה. וכמו שכתוב במדרש רבה פרשת בחקתי שהלומד לעשות נחשב כאלו עשאו לדברי תורה. וזהו, במגלת ספר כתוב עלי, שנחשב כל ספר שנכתב עלי ובשבילי ואז בודאי לעשות רצונך אלקי חפצתי ותורתך בתוך מעי. ופרש רש"י לענין קדשת האכילה של ישראל, כמו שפרש שם, כל מאכלי על פיה, הינו כנ"ל, כי על ידי אמונת חכמים זוכים שיהיה המאכל זה בבחינת מן שלא יעלו המותרות אל המוח לבלבל חס ושלום, וזהו, ותורתך בתוך מעי שהתורה מתקיימת בתוך מעי דיקא. כי מי שפוגם באמונת חכמים אזי התורה אינה מתקיימת אצלו מחמת אכילת מעי, שמתרבה אצלו המותרות עד שעולים עשנים סרוחים ומעקמין את דעתו בסכרות הפוכות מן האמת ואינו יכול להוציא משפטי אמת מהתורה נמצא שהתורה יוצאת ומתרחקת ממנו מאחר שאינו יכול להוציא ממנה משפטי אמת, שזהו בחינת מה שאמר רבותינו וזכרונם לברכה תורתו של דואג מן השפה ולחוץ מחמת שהיה מתנגד וחולק על דוד שהיה אז הצדיק האמת ועל ידי זה כל תורתו של דואג היה על ידי מותרות הנ"ל בבחינת ושם איש מעבדי שאול נמצא לפני וכו', כמו שמבאר שם ועל כן היה כל תורתו מהשפה ולחוץ כי לא נתקיימה בתוך מעי וכו'. אבל הזוכה לאמונת חכמים, שזהו בחינת במגלת ספר כתוב עלי שמתרבה הרבה ספרים בהתורה על ידו וכנ"ל אזי לעשות רצונך וכו' ותורתך בתוך מעי דיקא, כי מתקיימת במעי דיקא, כי זוכה שאכילתו בבחינת מן שאינם עולים המותרות אל המוח עד שזוכה לברר משפטי אמת שזה עקר קיום התורה וכנ"ל. וזה שפרש רש"י שם כל מאכלי על פיה, כי גם כל המצות התלויים באכילה בגוף תרומות ומעשרות וחלה וכל העשר מצות התלויים בפת ואסור נבלות וטרפות ומינים טמאים וכו' הכל כדי לקדש אכילת ישראל שיהיה מאכלם זה בלי מותרות כדי שיוכלו להוציא משפטי אמת מהתורה כנ"ל:

אות ב' שנתבאר שבחי' הכתב שהוא בחי' אחת עם הסמיכה, ולקמן אות ו' יבאר שאין שלימות לתורתו עד שיאמין בכל הספרים/ט, כי כשתורתו שלימה יכולה לקבל משרשה בשכל הכולל בלוחות האבן המקבלים מאבן השתיה ויתמתקו כל הדינים בשרשם ויצא מהחושי והצמצומים.

בענין ריבוי הספרים לשון רבינו שצריך להאמין בכולם ועל פי פשוטו נראה שכל הספרים בעולם צריך לקבל מהם ועיין פל"ח אות יא שדווקא ספרי צדיקי האמת/יז ונ"ל הכוונה שכמו שבכל אדם יש נקודה שאין בחבירו ונתבאר בתורה לד שלכל אדם יש חרפת לב שאין לה תיקון אלא ע"י נקודת חבירו וכך כנגד כל הנקודות כך חרפות לב יש לו בליבו ולכן צריך להיות בהתקשרות לכל ישראל ועי"ז יקבל מהם את הנקודה שלהם ואע"פ שא"א לדבר ביראת שמים עם כולם אבל כיון שנכלל בכולם בבחי' ערבות האהבה אזי יכול לקבל נקודתם מהצדיק הגדול שכולל כולם. וכן מעור צדיקים שהם נשמה כוללת כמה נשמות ישראל כל אחד לפי גדולתו. נמצא שבכל ספר יש לכל הפחות נקודת אמת אחת שרק על ידה יש שלימות לתורה (לבד מספרי שקר שהמחבר אפילו את הנקודה של עצמו לא מצליח לגלות) ולפ"ז גם בבחי' הכתב מי שסומך רבי הראוי אזי זוכה להאמין בספר של הרבי שכולו זרע אמת כמבואר בתורה ז' ואזי יש חיזוק לכתב כי בו כלולים כל הנקודות ואעפ"כ צריך גם להאמין בכל הספרים בבחי' ההתקשרות לכל ישראל כדי שיוכל לקבל נקודתם הכלולה בצדיק כנ"ל.

כי מכל מחלוקת צריך להיות נעשה ספר, בחי' שאלות תשובות. כי המחלוקת היא שאלה וקושיא, שמקשין ושואלין^{מא} עליו. והוא צריך עי"ז להיות שב בתשובה [מב], ועי"ז הוא משיב ומתרץ השאלה, ונעשה מזה בחי' ספר שו"ת. כי ע"י התשובה, עי"ז נתחדשים אצלו כמה ספרים/מג. נמצא שאין הכוונה בדווקא שיענה על השאלה ששואלים אותו אלא עצם החזרה בתשובה שחוזר ומחשיב ספרי צדיקים אזי הספרים שחוזר להחשיבם הם התשובה על הקושיא. כי יש כמה ספרים עכשיו, וגם עתידים להיות עוד כמה ספרים, וכולם צריכים להעולם/מד. ובתחילה כשלא היה לו

^ט לעיל בתחילת התורה ובפתיחה ביארתי שהכוונה דווקא לספרים שמסייעים לי להבין את ספרו של הצדיק האמיתי הגדול, וביארתי עפ"י המבואר שם שתורה זו היא צוואת רבנו כיצד לזכות להתקשרות אליו לאחר פטירתו. אמנם כאן ביארתי בכלליות יותר כפי שמשמע פשוט לשון רבינו. ושניהם נכונים.

^מ ובוודאי א"א לומר כפשוטו שהרי כבר הזהיר מאד שלא לסמוך רב שאינו ראוי והכי נמי לסמוך ספר עצות של רב שאינו ראוי. וכבר נתבאר לעיל שאמונת חכמים בלשון רבים קצת משמע לקבל מכל חכם אמת אבל לסמוך רב דהיינו שלא יסור מדבריו ימין ושמאל לזה צריך זהירות רבה כנ"ל. וכן בספרים ספרי הצדיק האמת כולו זרע אמת אבל רבוי הספרים שיבאר לקמן שצריך להאמין בהם הכוונה לקבל מכל ספר תוכחה. וזה לפעמים יש ספר שבכולו יש רק נקודה אחת של אמת ואעפ"כ אם ילעיג על הספר יאבד גם אותה נקודה שחייב אותה להשלמת תורתו. עיין מזה בהקדמת הגר"י סטפלער לספריו קהלות יעקב שכתב בשם ספר תורת גיטין מאמר הקדמון שדבר טוב אחד בספר מציל על הספר כולו. עכ"ל. ונ"ל עפ"י הנ"ל מבואר הענין היטב כי לצורך השלמת התורה מוכרח אותו דבר טוב להתגלות לכל ישראל. ומבואר בספרים שיתבעו כל אחד על שלא פירסם וגילה את הנקודה הטובה שגילו רק לו. עיין בספר חסידים אות תקל מי שגילה לו הקב"ה דבר ואינו כותבה גזל וכו' וכתבי פירו מעינותיך וכו' עי"ש, וביאור ברית עולם שם. ועיין עוד באלשיך על תהלים עה"פ פרי יתן בעתו, ובחסד לאברהם מעין ב נהר יג יד כו, ועיין לקוטי אמרים אות ח' לר' צדוק הכהן. עוד עיין בספרו מחשבות חרוץ אות טו שכתב שיש גם חיוב לפרסם כי שמא יש בדבריו איזה חידוש השייך לחלקו ולא נגלה לשום אדם והוא לכך נוצר לגלותו בעולם, ואם לא, ח"ו יצטרך להתגלגל.

^{מא} בתקפא – ושואלין, בדפורי בתרלז ומתולז – ושואלין

^{מב} עיין פרי הארץ פ' וירא בשם בעל העקידה עה"פ עור כנגדו, יש שהתנגדות הוא העור.

^{מג} מוהר"ת מבאר עפ"ז שכל תיקון אמונת חכמים נעשה מזה ספר ולא דווקא אמונה בספרים כדמשמע עפ"י פשוטו עיין ליקוטי הלכות חשן משפט הלכות פקדון ה' אות כא ועי"ש גם אות כ' ותבין יותר

וזה לשונו – ועתה תבין ותראה נפלאות שזוהו בחי' משאחז"ל ש"יהי בנסוע הארון" נחשב לספר מיוחד בפ"ע והוא פלא מאד מדוע זאת הפ' הקטנה תהי' נחשבת יותר לספר א' מספרי התורה, יותר משאר כל פרשיות התורה שיש בהם מצוות רבות והלא גם עשרת הדברות אינם נחשבים לספר בפ"ע רק הם נכללים בס' שמות או דברים. אך ע"פ הנ"ל מובן הדבר היטב כי כל התורה כלולה באמונת חכמים שזכו לתקן ע"י נסיעתם דייקא ע"י שנסעו אחרי הארון שהלך לפניהם וכו' שע"ז נתוספו ספרים הרבה וע"כ בכל המקומות שבאו לשם קיבלו שם תורה הרבה וע"כ נעשו מהנסיעות בעצמם ספר תורה. וע"כ נחשב ויהי בנסוע הארון לספר מיוחד כי כל התורה תלוי' בזה דהיינו באמונת חכמים שזכו ע"י הנסיעות וכו' כנ"ל כי ע"י הנסיעות עשו תשובה על אמונת חכמים כנ"ל שע"ז נתוספין ספרים בתורה כנ"ל וע"כ פ' ויהי בנסוע הארון הוא ספר בפ"ע כי ע"י הנסיעות שהוא תיקון אמונת חכמים נעשה ספר כנ"ל.

עוד עי"ש אות כה שכן בכל פעם שהיה מחית עמלק כגון ע"י יהושע ומרדכי כיוון שהוא התגבר בעיקר כנגד האמונה אזי אח"כ נתחדש ספר כמ"ש כתוב זאת וזכרון בספר וכן המגילה שאחרי תלית המן ובניו

^{מד} ליקוטי הלכות ראש חדש הלכה ז אות ז' – וכבר מבאר בדרבינו ג'ה במקום אחר (עיין שבת ה' יג ע"ש) אֲשֶׁר רַק מִהַסְפְּרִים שֶׁנִּתְיָסְדוּ עַל פִּי חֻכְמוֹת חִיצוֹנִיּוֹת שֶׁהֵם אֲרִיסְטוֹ, יִמָּח שְׁמוֹ, וְחֻבְרִיו, מֵהֶם צָרִיכִין לְהִתְרַחֵק כְּמִטְחָיו קִשְׁת אֶפְלוֹ אִם הֵבִירָם גְּדוּלֵי יִשְׂרָאֵל, כְּמִבְּאֵר בְּכֻמָּה סְפָרִים וּבְדִבְרֵינוּ (שאפילו חלק מספרי הרמב"ם אב"ן עזרא ורלב"ג) גָּדֵל הָאֲהִירָה לְהִתְרַחֵק מֵהֶם, כִּי לֹא בְּאֵלָה חֵלֶק יַעֲקֹב וְכוּ', כְּמוֹ שֶׁמִּבְּאֵר בְּמָקוֹם אֲחֵר (ח"מ טו). אֲבָל כָּל הַסְפָּרִים שֶׁנִּתְיָסְדוּ עַל פִּי דְבָרֵי רְבוּתֵינוּ וְזִכְרוֹנֵם לְבָרְכָה בְּתִלְמוּד וּפּוֹסְקִים וְסִפְרֵי מוֹסֵר שֶׁנִּתְיָסְדוּ עֲלֵיהֶם וְעַל דְּבָרֵי הַזֶּהר הַקָּדוֹשׁ וְהָאֵרִי ז"ל, בָּהֶם צָרִיכִין לְהִתְדַבֵּק וּלְקַיֵּם הֶפֶךְ הָהֶם וְהָפֵךְ בָּהֶם. וְעַל כָּל פָּנִים יֵאֱמָר בָּהֶם, מִכָּל שֶׁכֵּן וְכָל שֶׁכֵּן שְׁלֹא יִלְעִיג עֲלֵיהֶם, חֵס וְשְׁלוֹם, וּבְשִׁיתְגַּבֵּר לְעֵסֶק בָּהֶם בּוֹדֵאי יִזְכֶּה לְמַצָּא עֲצוֹת לְנַפְשׁוֹ תָּמִיד, כִּי בְּחִינַת יְדֵי הַסְמִיכָה, שֶׁמִּשָּׁם כָּל הָעֲצוֹת הָאֱמֵתִיּוֹת, נִגְזְרִים בְּסִפְרֵיהֶם הַקָּדוֹשִׁים כְּנ"ל. וְעַל פִּי כָּל זֶה תוּכַל לְהִבִּין קֶצֶת קֶשֶׁר כָּל הַתּוֹרָה הַנִּזְכָּר הֵיטֵב וְתוּכַל לְקַבֵּל מִשָּׁם הַצֵּלָה לְנַפְשְׁךָ בְּכָל עֵת אִם תִּרְצֶה בְּאֵמֶת לְאֱמִתּוֹ:

ועיין לק"ה סוכה ז' א' שם הלשון – שהם הספרים הקדושים שמחברין הצדיקים והכשרים האמתיים בכל דור ודור.

אמונת חכמים, אזי היו כל הספרים אצלו כלא, כי היה מלעיג עליהם, כמ"ש (קהלת יב/מז) עשות ספרים הרבה אין קץ ולהג הרבה וכו', פשט הפסוק ששלמה המלך מזהיר לשמור מצוות וגדרים דרבנן אע"פ שלא נכתבו בתורה כי א"א לכתוב כל כך הרבה ובגמ' ערובין/מ"ו דרשו פסוק זה לענין המזלזל במצוות וגדרים דרבנן שנידון בצואה רותחת וכנ"ל באות א' שהובא לענין הפוגם באמונת חכמים נידון במותרות וכאן חוזר רבנו ומביא דרשה זו לענין הלועג על רבוי הספרים בכלליות דהיינו **שמלעיג על ריבוי ספריהם של צדיקים אמיתיים, ואזי כולם כלא אצלו. וכששב בתשובה ע"ז, אזי נתחדש אצלו בכל פעם ספר, כי חוזרים ונחשבים אצלו כל הספרים שבתחילה היו בעיניו כלא.**

והכל לפי המחלוקת, כי הוא צריך להיות מסתכל ומתבונן בהמחלוקת, מפני מה הם חולקים כך, באלו הדיבורים, ולא באופן אחר. ועי"ז להיות מתבונן איך לשוב בתשובה, ולתקן האמונת חכמים. כי משם נמשך המחלוקת, ע"י שפגם באמונת חכמים שע"ז מלעיג על רבוי הספרים ועי"ז אין שלימות לתורתו ועי"ז היא לא יכולה לקבל משרשה בלוחות האבן שמקבלים מאבן השתיה דהיינו מהשכל הכולל שממנו המתקת כל הצמצומים כפי שיתבאר כל זה לקמן באות ו'. והמחלוקת היא מחמת הצמצומים שלא יכולים להשוות דעותיהם (פל"ח אות ח') לכן חלוק ליבו מלמוד כראוי בספרי צדיקים/מ"ו ולכן הקב"ה מביא עליו מחלוקת להשיבו לאמונת חכמים. ולפי התשובה, שהיא לפי המחלוקת, כן הוא חוזר ושב אל אמונת חכמים/מ"ח. וכמו כן נתחדש אצלו ספר, כי חוזר

וצ"ע הרי לעיל כל כך הזהיר ממנהיגים שאינם ראויים וא"כ בוודאי גם מספריהם צריך להזהר ושוב חזרה הקושיא איך נזכה לאמונת חכמים שהיא עיקר הכל.

ואולי דווקא ספרים שיש עליהם הסכמה מחכמי הדור כי הסכמה בחי' סמיכה עכ"פ על מה שראו בעיניהם ועיין ביאור הליקוטים אות סז – וגם ממילא מבואר, שעוד מוכרח על כל פנים שיהיה כל הרצון והשתדלות בספרי האמונה שבחכמינו הנסמכים הנ"ל מדור לדור עד משה רבינו ע"ה, ולא בזולתם חס ושלום!

עוד עיין לקוטי הלכות ראש חדש הלכה ז' אות כה – כי יש ספרים קדושים מחדושי תורה שהם בחינת שבת שאז תכלית היחוד בין תורה שבכתב ותורה שבעל פה, הינו שתורה שבעל פה, שהוא מה שמחדשין החכמים הגדולים האמתיים הוא עולה עד שרש התורה שבכתב שנתנה מפיו יתברך ונכללת שם בתכלית היחוד, הינו שהחדושים שמחדשים ומבארים ומפרשים את פסוקי התורה שבכתב הם כלולים ונעוצים ומחברים יחד בתכלית האחדות עם דבורי הפסוקים, כי הם מחדשים דבר דבור על אפניו, שחדושיהם כלולים בתכלית האחדות בתוך פסוקי התורה וכו'. בבחינת שוקי עמודי שש מוסדים על אדני פז, וכמו שפרש רש"י שם. אבל יש חדושי תורה שבעל פה שהם גם כן קדושים ואמתיים, אבל קשה לכונן היטב בתוך דבורי התורה רק ברמז ובדרך אסמכתא וכו'. וזהו בחינת קדושת יום טוב, שהקדש בחינת שרש התורה שבכתב צריך להוריד את עצמו ממקומו ולהשתלשל ולהתלבש כדי שיוכל להתחבר עם החדושי תורה שבעל פה אלו. וזהו בחינת יום טוב בחינת מקרא קדש כנ"ל. ומחדושי תורה כאלו אין יכולין לתקן העצה בתכלית השלמות. ואז יש עדין איזה ברור מפסלת הנ"ל ואז יש עדין איזה מלאכות שהם מלאכת אכל נפש שסומכים להאכילה שצריכין לאפות ולבשל ביום טוב שהם גמר תקון המאכל כדי לברר המאכל מבחינת פסלת הנ"ל שממש פגם העצה, כי אז צריכים עדין ברוכים בשביל תקון העצה וכנ"ל:

מה קהלת פרק יב (יא) דברי חכמים כדברנות וכמשמרות נטועים בעלי אספות נתנו מרעה אחד: (יב) ויתר מהמה בני הזהר עשות ספרים הרבה אין קץ ולהג הרבה יגעת בשר:

רש"י – (יא) דברי חכמים – שעשו סייג לתורה בגזירות להרחיק את האדם מן העבירה כגון אכילת קדשים עד השחר והם אמרו עד חצות וקריאת שמע דערבית כמו כן. אכילת קדשים עד השחר והם אמרו עד חצות וקריאת שמע דערבית כמו כן. כדברנות – מה דרבן זה מכון את הפרה לתלמיה כך דבריהם מכוונים את האדם לדרכי חיים. וכמשמרות נטועים – מה מסמר זה קבוע אף דבריהם קבועים ומה נטיעה פרה ורבה אף דבריהם פרים ורבים למצוא בהם טעם. בעלי אספות – מסמרים שיש להם גולגולת אסופה וגסה גרו"סה בעל"ז כן פירשו דונש בן לברט. נתנו מרועה אחד – כל דבריהם דברי אלהים חיים הוא אמרן ורועה אחד נתנו משה מפי הגבורה. וכמשמרות – כתוב בש"ן שהתורה בעשרי' וארבעה ספרים וכמנין משמרות כהונה ולויה:

רש"י – פסוק (יב) ויתר מהמה בני הזהר – ויותר מיושר דברי אמת דברים הכתובים בספרים הנזכרים למעלה. בני הזהר – לשמור דברי חכמים ואם תאמר אם יש בהם צורך למה לא נכתבו. עשות ספרים הרבה אין קץ – אם באנו לכתוב לא הספקנו. ולהג הרבה יגעת בשר – ואם לתת לב לגירסא חבילות יותר ממה שאין הלב משיג יגיעה היא לבריות שאין להשיג ואל יאמר הואיל ולא אוכל לגמור המלאכה למה אתחיל, אך:

מ" עירובין דף כא. דרש רבא מאי דכתיב ויתר מהמה בני הזהר עשות ספרים הרבה וגו' בני הזהר בדברי סופרים יותר מדברי תורה שדברי תורה יש בהן עשה ולא תעשה ודברי סופרים כל העובר על דברי סופרים חייב מיתה שמה תאמר אם יש בהן ממש מפני מה לא נכתבו אמר קרא עשות ספרים הרבה אין קץ ולהג הרבה יגעת בשר אמר רב פפא בריה דרב אחא בר אדא משמיה דרב אחא בר עולא מלמד שכל המלעיג על דברי חכמים נידון בצואה רותחת מתקף לה רבא מי כתיב לעג להג כתיב אלא כל ההוגה בהן טועם טעם בשר.

מ" כנ"ל עפ"י פל"ח אות יא ועפ"י תורה קבא ופקדון ה' יא

מ" עיין פל"ח אות ח' ועל ידי שלימות אמונת חכמים, על ידי זה נמתקין כל מיני מחלוקת, על ידי שכולם נכללין באחדות אחד בתוך האבן שתייה שכל הכולל חכמה עילאה, ואדרבא כל אחד יודע שעל ידי זה שבני אדם משונים בדיעותיהן ולכל אחד יש לו צמצומים אחרים וגם בחינת שכליים פרטיים להמתיק הצמצומים, על ידי זה דייקא נשלמת התורה בשלימות גדול, שזה בחינת שלימות התורה על ידי תורה שבעל פה דייקא, שהוא בחינת ריבוי הספרים הקדושים שבתורה שנתחברו על ידי חכמים רבים, שכל אחד היו לו צמצומים אחרים ושכליים פרטיים אחרים להמתיק הצמצומים, על ידי זה דייקא נחתברו ספרים קדושים הרבה (וכעין שאמרו ר"ל בבבא מצאיה דף פ"ד לענין ר' שמעון בן לקיש דהוה מקשה לרבי יוחנן כ"ד קושייתא ומפרק ליה ר' יוחנן וכו' וממילא רוחא שמעתא וכו' עיין שם), ועל ידי זה נשלמת התורה באור גדול עד שמקבלת מחכמה עילאה ומשפעת בכל השכליים פרטיים שעל ידי זה נמתקין כל הצמצומים

ונחשב בעיניו מה שהיה בתחילה בעיניו כלא כי חוזר ומאמין בכל החכמים שיש בודאי טוב בספריהם ואפילו אם לא כולו טוב כספרי הצדיק אבל מעט טוב בודאי יש והטוב הזה א"א לשלימות התורה שלו בלעדיו/מט^י. **וכן בכל פעם לפי המחלוקת כן התשובה, ששב וחוזר אל האמונת חכמים**.^י וכמו כן נתחדש אצלו ספר אחר, כי חוזר ונחשב בעיניו עוד איזה ספר אחר שבתחילה היה מלעיג עליו והיה בעיניו כלא כנ"ל. **וע"כ נמצא שע"י המחלוקת נעשה ספר. וזה בחי' (איוב לא) וספר כתב איש ריבי, שע"י ריב ומחלוקת נעשה ספר** כי בתחילה היה מלעיג על ספרו וע"י זה באה עליו המחלוקת אזי הוא בחי' איש ריבי וע"י נתחדש אצלו הספר וכאילו שעכשיו נכתב ע"י איש ריבי:

ויש צדיקי הדור שאמונתם שלימה בוודאי, ואעפ"כ יש עליהם מחלוקת, הוא בבחי' (ישעיה נג) והוא חטא רבים נשא וכו', ועונותם הוא יסבול (שם) ויניא, היינו שיש לו מחלוקת בשביל העולם. וע"י המחלוקת שיש עליו, על ידי זה מתקן האמונת חכמים אצל ההמונים עם צ"ע וכנראה באופן סגולי/יב מצד היותו כלליות נשמותיהם והם מושרשים בו:

ויש שיש עליהם מחלוקת, מחמת שאין להם אמונה בעצמם/יג, ואינם מאמינים
י"בהחידושי תורה שלהם שהם מחדשים כי בכל אחד יש נקודה שאין בחבירו ומכאן נקודה זו יש

בכלליות ובפרטיות כנ"ל נמצא שהשינוי דיעות בשרשן אינם בבחינת מחלוקת כלל רק אדרבא כנ"ל, רק על ידי פגם אמונת חכמים מתגברין הצמצומים כל כך עד שנעשין בבחינת פירוד ומחלוקת, ועל כן על ידי זה המחלוקת צריכין להתעורר דייקא לשוב על פגם אמונת חכמים, ואז על ידי זה דייקא נתרבין הספרים קדושים ונשלמת התורה וכו' ונמתקין כל הצמצומים על ידי שנכללין כולם בהאבן שתייה כמבואר בפנים ויש לומר בדרך צחות שזה בחינת מה שאמרו רז"ל לענין אבני יעקב (חולין צ"א) התחילו האבנים מריבות זה עם זה וכו' מיד עשאו הקדוש ברוך הוא אבן אחת שהיא בחינת האבן שתייה, כי דייקא על ידי המחלוקת שבין האבנים שהן בחינת הנפשות על ידי זה שבין בתשובה ונתרבין הספרים קדושים, עד שעל ידי זה נכללין הכל בתוך האבן שתייה בבחינת (איוב לא) הן תוי שדי יענני ר"ת שתייה, וספר כתב איש ריבי וכמבואר בפנים אות ואז זיין:

^{מט} כי שלימות התורה דלתתא היא כלי לקבל מחכמה עילאה דהיינו משרשה וכשחסר איזה טוב מאיזה ספר שעדיין מלעיג עליו אזי יש חוסר כמו חור בכלי של תורתו וא"א שיתלבש בה אור החכמה דלעילא שע"י יתמתקו כל הצמצומים ויזכה לעצה נכונה.

^י **ובלק"ה** מבואר יותר דהיינו שעצם האמונת חכמים היא בחי' רביי ספרים עיין לעיל לק"ה פקדון ה' כא ועוד בהרבה מקומות שם בהלכות פקדון ה' ופשוט כי ת"ח הוא בחי' ספר תורה כי כל דבריו תורה וכן בגמ' מכות כב: עיין תורה ד אות ו' – **וְעָקֹר הַתּוֹרָה הֵם הַתְּלִמִּידֵי חֻכְמִים, כְּמוֹ שֶׁאָמְרוּ חֻכְמֵינוּ, וְכַרוֹנִם לְכֻרְכָּה (מִפְּנוֹת כּב:): 'כְּפֹה טַפְּשָׁאֵי דְקִימָא מְקַמֵּי סְפֵר-תּוֹרָה, וְלֹא קִימָא מְקַמֵּי צוּרְכָּא מְדַרְבְּנָן.** וכן מבואר בתורה רז ובתורה עה תנינא

^{יא} בפסוק שלפני הנ"ל

^{יב} **עיין תורה יב אות ד'** שהקב"ה מפיל את הצדיק בפיו של למדן שיבזה אותו והצדיק מבין מאיזה הלכות נעשו אלו הדיבורים מקבלם בשמחה ועושה מהם יחוד קב"ה ושכינתיה תחילה בבי' נישוק ואח"כ חיבוק עד ליחוד גמור ע"ש. ועפ"ז אולי אפשר לבאר גם כאן שהצדיק יכול לתקן פגם אמונה אצל העם ע"י שממשיך לנשמותיהם הארת הדעת. ע"י יחוד קב"ה ושכינתיה דהיינו יחוד צדיק וכנס"י כמבואר בתורה נד אות ג' ע"ש.

^{יג} **עיין סוף תורה פו תנינא ועיין פל"ח אות י'** גם קודם ראש השנה הנ"ל דיבר עם הר"ר נתן זצ"ל, וגילה לפניו הענין המבואר בלקוטי תנינא סימן פ"ו שעל ידי קטנות אמונה צריכין לתעניתים ועבודות קשות, והר"ר נתן זצ"ל עומד ומשתומם ומחשבותיו תמהים, כי הוא ידע בנפשו שהוא חזק באמונה וכו' והשיב לו רבינו ז"ל על מחשבותיו וענה ואמר לו, ואם יש לך אמונה וכו' אין לך אמונה בעצמך והזכיר אז מאמר רז"ל (סוטה מ"ח): **מי גרם לצדיקים וכו' קטנות אמונה שהיה בהם, היינו שלא היה להם אמונה בעצמם בשלימות וכו'**

ועיין לקוטי הלכות פקדון וארבעה שומרים הלכה ה אות ז' – כל גלות מצרים היה על ידי חטא אדם הראשון כידוע שפגם באמונה, כמובא. וְעָקֹר הַפֶּגֶם הָיָה בְּבִחִינַת אֱמוּנַת חֻכְמִים, כִּי אֵף עַל פִּי שֶׁהוּא נִבְרָא יְחִידִי וְלֹא הָיוּ אֲזַי עֲדִין חֻכְמִים בְּעוֹלָם כִּי אִם הוּא לְבַדּוֹ, אֵף עַל פִּי כֵן הָיָה צָרִיךְ בְּיוֹתֵר לְאֱמוּנַת חֻכְמִים, דִּהְיִינוּ לְהֶאֱמִין בְּעֶצְמוֹ וְכִמְבָּאֵר בְּהַתּוֹרָה הַנִּלְשָׁנָה שֶׁכְּשֶׁאֵין מֵאֲמִינִים בְּעֶצְמוֹ הוּא בְּחִינַת פֶּגֶם אֱמוּנַת חֻכְמִים וְכֵן מְבָאֵר בְּסִימָן פו בְּלִקוּטֵי תִנְיָנָא עַל פֶּסוּק מִקְצֵר רוּחַ וּמַעֲבֵדָה קָשָׁה, כִּי אִם הָיָה הָאָדָם מֵאֲמִין בְּעֶצְמוֹ שֶׁנִּשְׁמָתוֹ גְּבוּהָ מְאֹד מְאֹד, כִּי אִפְּלוּ הַנִּשְׁמָה שֶׁל הַפְּחוּת שֶׁבִּישְׂרָאֵל גְּבוּהָ מְאֹד וְכוּ' תְּלוּיִין כָּל הָעוֹלָמוֹת עֲלִיוֹנִים וְתַתְּחוֹנִים, בּוֹדָאֵי לֹא הָיָה עוֹבֵר שׁוֹם עֲבָרָה וְלֹא הָיָה פּוֹגֵם שׁוֹם פֶּגֶם, בְּפֶרֶט אֲדָם הָרִאשׁוֹן שֶׁהָיָה יְחִידִי שֶׁאֲצִלוֹ הָיָה כָּל אֱמוּנַת חֻכְמִים רַק בְּבִחִינָה זֹאת. כִּי אֲנַחְנוּ צָרִיכִים אֱמוּנַת חֻכְמִים בְּכָל הַבְּחִינּוֹת הַמְּבֹאָרִים שֶׁם, לְהֶאֱמִין בְּצִדִּיקִים אֱמֵתִיִּים וְלִהְיוֹתֵם בְּחִבּוֹ וּלְדַבֵּר עִמּוֹ בִּירְאָת שְׁמֵים בְּבִחִינַת אֲזַי נִדְּבָרוּ יִרְאֵי ה' אִישׁ אֶל רֵעֵהוּ וַיִּקְשֹׁב ה' וַיִּשְׁמַע וַיִּתְּבַב בְּסִפְּרוֹ וכו'. כִּי בְּכָל אֶחָד מִיִּשְׂרָאֵל יֵשׁ נִקְדָּה טוֹבָה שֶׁהוּא בְּחִינַת צִדִּיק, וּבְיוֹתֵר צָרִיךְ לְהִתְחַזֵּק וּלְהִתְגַּבֵּר לְהֶאֱמִין בְּעֶצְמוֹ, לְהֶאֱמִין שֶׁגַם מַעַט עֲבֹדָתוֹ וְעִסְקוֹ בְּתוֹרָה יִקֵּר מְאֹד אֲצֵל ה' יִתְבָּרַךְ, בְּפֶרֶט מִה שֶׁנִּזְכָּר לְהִתְקַרֵּב לְצִדִּיקִים וּבְשָׂרִים אֱמֵתִיִּים לְהֶאֱמִין בָּהֶם שֶׁזֶה יִקֵּר מְאֹד מְאֹד אֲצֵל ה' יִתְבָּרַךְ, כִּי אִפְּלוּ אִם יֵאֱמְרוּ בִּה' יִתְבָּרַךְ וּבְצִדִּיקִים וּבְחִבְרֵיו הַפְּשִׁיטִים שֶׁפֶלֶם צִדִּיקִים, אֲבָל אֵינוּ מֵאֲמִין בְּעֶצְמוֹ, דִּהְיִינוּ שֶׁאֵינוּ מֵאֲמִין שֶׁאֲמוּנָתוֹ שֶׁמֵּאֲמִין בְּחֻכְמִים אֱמֵתִיִּים וכו' יִקֵּר מְאֹד מְאֹד, גַּם זֶה פֶּגֶם אֱמוּנַת חֻכְמִים וּבִאֲפִן אֶחָד פֶּגֶם הַזֶּה גְּרוּעַ מְהֻלָּל, כֹּאֲשֶׁר מְצִיֵּי נִגְעַת הַמִּסְפַּחַת הַזֹּאת בְּכִמְהָ בְּנֵי אֲדָם שֶׁהֵם בְּשָׂרִים קִצָּת וּמִתְחִילִים לְהִתְקַרֵּב לְאִנְשֵׁי אֱמֵת לְחֻכְמִים וּבְשָׂרִים אֱמֵתִיִּים, אֲבָל אֹמְרִים עַל חִבְרֵיהֶם הֵם בּוֹדָאֵי בְּשָׂרִים וְצִדִּיקִים, אֲבָל מִה מוֹעִיל לִי כִּי אֲנִי יוֹדֵעַ חֲסִירוֹנִי בְּנִפְשִׁי שֶׁאֲנִי מֵלֵא חֲטָאִים וְעוֹנוֹת וּפְגָמִים וְעַל יְדֵי זֶה נּוֹפֵל חֵס וְשְׁלוֹם, וּמִתְרַחֵק לְגִמְרֵי חֵס וְשְׁלוֹם וְנּוֹפֵל מֵאֱמוּנַת חֻכְמִים לְגִמְרֵי עַד שֶׁהִרְבֵּה נַעֲשׂוּ מִתְּנַגְדִּים וְחוֹלְקִים עַל יְדֵי זֶה. נִמְצָא שֶׁכָּל פֶּגֶם אֱמוּנַת חֻכְמִים, עַל יְדֵי שֶׁלֹּא הֶאֱמִין בְּעֶצְמוֹ,

בחידושי מה שאין כח לשום אדם בעולם לחדש/י^{נא}, ואינם מאמינים שיש להשי"ת שיעשועים גדולים מחידושים שלהם/י^{נב}. ועי"ז שאין להם אמונה בחידושים של עצמן, עי"ז הם מתרשלין בהחידושין שלהם ועל כן בא עליהם מחלוקת, ועי"ז הם שבים בתשובה, וחוזרים ונחשבים אצלן חידושין שלהם/י^{נא}, וחוזרים ומחדשים, ונעשה מזה ספר:

ולפעמים נעשה מזה ספר למעלה, שעי"ז שזה שואל ומקשה, וזה שב בתשובה וחוזר לאמונת חכמים, ועי"ז משיב ומתיר משמע שהאמונת חכמים שחוזר אליה היא התירוץ. על ידי זה נעשה ספר למעלה, בבחי' (מלאכי ג) אז נדברו יראי ה' איש אל רעהו ויקשב ה' וישמע ויכתב ספר /י^{נא}: משמע שגם הספר שלמעלה הוא חלק משלימות התורה שעי"ז מאיר בה מחכמה עלאה ועיין תורה קמב שהוא לב עליון משם קיבל אברהם לב להש"י. ועיין תורה כ' מלב עליון משם באורי התורה ופירושה.

את ו

ועי"ז ע"י שחוזר להאמין בחכמים ובספריהם נמתקים כל הצימצומים, שהם הדינים עיין תורה קמג כפשוטו שעצת הצדיק היא המתקת הדינים/י^{נא} אבל כאן הכוונה מצד שלימות התורה כפי שיתבאר. וכל מקום שיש איזהו דין וצימצום, נמתק/י^{נא} עי"ז, ע"י תיקון אמונת חכמים/י^{נא}, שעי"ז נתרבין הספרים של התורה הקדושה.

כי כל המתקות של כל הצימצומים והדינים, הוא ע"י השכל, כי כולם במחשבה איתבררו/י^{נא} (סד)/י^{נא}. שהשכל הוא שורש הדינים כידוע בינה מינה דינין מתעריין, ושם נמתקים

^{נא} ועיין לעיל (בעניין שלא לבזות שום ספר) מה שכתבנו בשם ספר חסידים עוד ספרים החיוב עם אדם לכתוב ולפרסם חידושי מטעם זה. מאידך צ"ע כיון שלא זכה לזיכור ושלמות אמונת חכמים ועדין שקוע ונידון במותרות כיצד יחדש ויפרסם עצות חדשות ובאמת כבר לעיל צריך לשאול כיצד מצוה רבינו להאמין בכל הספרים הרי רוב הכותבים אין אמונת חכמים שלהם שלימה. ולעי לכתבנו שאפילו דבר אחד נכון מצד התגלות הנקודה המיוחדת של המחבר מצילה על הכל אבל צריך בזה ישוב הדעת ועיצה נכונה למעשה למי שבא ללמוד בספר ועיין ביאור הליקוטים אות נח שמדבר מזה.

^{נב} עיין לקוטי הלכות תפלת המנחה הלכה ז אות נד – פי על ידי כל אות דבור ופרשה של התורה הקדושה ועל ידי כל הלכה והלכה נעשים כלים וצימצומים לקבל אור האין סוף לגלות מלכותו יתברך בעולם כמובן בהתורה מישא דספינא (סימן ל) ובשאר מקומות. ובשביל זה הוא חייב גדול על בעלי תורה להתנגע לחדש חידושין דאורייתא אמתיים, וכל הצדיקים וכשרים מתינגעים על זה מאד, כי כל מה דאתחדש מלה באורייתא נעשה בחינת כלי וצימצום לקבל ולהמשיך אורו יתברך לגלות אמונתו ומלכותו ביותר, שהוא בחינת שמים חדשים וארץ חדשה שנבראים על ידי חידושין דאורייתא כמו שאיתא בזהר הקדוש (בהקדמה דף ה), כי כל תכלית העולמות שהם בחינת שמים חדשים וארץ חדשה, הוא לגלות על ידם אור האין סוף ברוך הוא. בבחינת לנטע שמים וליסד ארץ שנאמר על זה כמו שאיתא בזהר הקדוש הנזכר לעיל, ומסים שם בפסוק ולאמר לציון עמי אתה. כי על ידי אלו הצימצומים שנעשים על ידי חידושי תורה שהם בחינת עולמות בחינת שמים וארץ חדשים, על ידי זה מתגלה אלקותו ומלכותו יתברך עד שכל ישראל שהם בני ציון יתקברו וישובו אליו בשלמות, בחינת ולאמר לציון עמי אתה.

^{נב} צ"ע לכאורה המציאות להפך כשחולקים עליו אז עוד יותר סובר שאין בו ובחידושי כלום.

^{נא} צ"ע דמשמע שגם הספר שלמעלה הוא חלק משלימות התורה שעי"ז מאיר בה מחכמה עלאה ועיין תורה קמב שהוא לב עליון משם קיבל אברהם לב להש"י. ועיין תורה כ' מלב עליון משם באורי התורה ופירושה.

^{נא} ועיין גם לק"ה גיטין ג' טו שציין לתורה זו ועוד האריך בעניין לידת נפש מישא דספינא שהיא תיקון העצה ע"י המתקת הצימצום עי"ז

^{נא} גם בתולד איזהו, (בדפדף לא נמצא, כי הוא תיקון לשון של מוהר"נ"ת כאן), ומתצו - איזה

^{נא} מתצו - נמתק

^{נא} עיין לק"ה גזלה ב' ה' – נמצא שהמתקת כל הצימצומים והדינים הוא על ידי אמונה דיקא כנ"ל. ועקר האמונה תלוייה בהממון דיקא, כמובא במקום אחר בבחינת ואמונה מאד. כי עקר ההמתקה שנעשה על ידי האמונה העקר הוא להמתיק בחינת הממון, שהוא עקר הצימצום כנ"ל. ועל פן אין נכר אמונת חכמים כי אם על ידי הממון פשוטין לתן להם ממון שזהו עקר תקון האמונה, כי בזה דיקא נכר האמונה באמת בשמפוז ממון בשביל החכמים האמתיים. ואזי זוכה לאמונה באמת וזוכה להיות נכלל בחכמי הדור שהם בחינת אבן שתיה קדשי קדשים ועל ידי זה נמתקין כל הצימצומים והדינים שהם כלולים בממון, כי כל ממון שישם כל הצימצומים נמתקין על ידי שנותן מממון לחכם הדור האמת בחינת אבן שתיה קדשי קדשים שישם נמתק הכל כנ"ל: נמצא, שכלל כל המצות הוא בשביל להמתיק הצימצומים והדינים כנ"ל והעקר תלוי בממון שישם כל הצימצומים כנ"ל. ועל פן צריכין לפזר ממון בשביל כל מצוה ומצוה, כמו שכתוב, אמת קנה. וכמוכא בדברי רבנו זכרנו לברכה במקום אחר (סימן כג) וכמבאר בזהר הקדוש, כי עקר ההמתקה של הצימצומים והדינים תלוייה בתקון הממון כנ"ל:

^{נא} גם דפדף ותולד - איתברור, מתולד - איתברור

^{נא} עיין וזהו פקודי נד: [ועיין ע"ה שער ח' פרק ו'] הוצר כפקודי שם כסוף ע"ז מנצל כילד כל דבר מתכנן במחשבה עליונה והכי נמי עקרה הרגוי מלכות שעלהת נשמתם למחשבה העליונה להתכנן עי"ז

^{נא} עיין ספר מאור עינים פרשת ואלה שמות – ונודע שהמחשבה שבכל אדם הישראלית נלקחה מעולם המחשבה האמור לעיל רק שהוא בבחינת שבירה מחשבות נפולין ממקורן ומי שיש לו לב לחפץ ולדעת לזה מעלה אותן לשרשן ומבררן ממקום השבירה ומעלה אותן למחשבה עליונה הנקרא חכמה כמו שכתוב בזהר כולו בחכמה אתברירו שעל ידי זה החכמה שמעלין למחשבה עליונה על ידי זה

הדינים ע"י החכמה המאירה בה. כי אין הדין נמתק אלא בשרשו [ס"ו], וכל דין וצימצום צריך שיהיה נמתק בשכל הפרטי השייך לו, שמשם^{ס"ז} שרשו/סח"י. ויש לכל צימצום וצימצום שכל פרטי שעל ידו נמתק/ס"ט.

אך יש חכמה עילאה^{ע"א} שהיא פנמיות ושרש כל התורה, שכל החכמות כלולים שם, ומקבלין משם כי הם בחי' נובלות חכמה/ע"א בחי' נבלה גוף מת שצריך קבל תמיד חיות משרשו, ועל כן שם נמתקים כל הדינים. כי בהשכליים פרטיים, אי אפשר להמתיק כ"א בזה השכל דייקא השייך לזה הצימצום, שהוא שרשו/ע"ב. אבל ע"י בחי' חכמה עילאה שכלול מכולם, שם נמתקים כל הצימצומים וכל הדינים כולם/ע"ג.

מבררן מבחינת שבירה ונעשה מהן טוב גמור כי זה עיקר עבודתנו לברר הניצוצות שהם המחשבות מלובשין בקליפות לבררן ולהעלותן ולייחדן בשרשן האמור כאמור אצלנו על פסוק רבות מחשבות בלב איש ועצת ה' היא תקום שהכוונה כי יש שבעה מיני מחשבות באדם ולא יותר וכל אחת מהן כוללת מיני מחשבות באדם ולא יותר וכל אחת מהן כוללת מיני מחשבות עד אין מספר למשל שיש כמה מיני מחשבות שהן מבחינת האהבה ויש בהן אהבות רעות והן נפולין ממקורם אהבה העליונה שהוא רק אהבת הבורא יתברך תענוג כל התענוגים וכשמרגיש בזה בעת שבא לו המחשבה מאהבה הנפולה מיד יחדר ויאמר הלא זה שהיה למעלה במקורה עולם האהבה כאמור ומיד יתחיל לאהוב הבורא יתברך בבחינת האהבה שנתעוררה בקרבו שאז נקל לו מאחר שנתעוררה המדה הזאת בקרבו אזי יש תקומה להמחשבה הנפולה ההיא וכל זה הן מעת הנפולה ההיא וכל זה הן מעת התפלה הן בשאר עתים וכן בכל השבע מיני מחשבות כגון יראות אחרות והתפארות וניצוח והשאר משבעה מיני ימי הבנין כנודע בכולם הכוונה לזה שיעלם לשרשם כאמור לעיל ויבררן על ידי החכמה העליונה כמו שאמרו וכולהו בחכמה אתברירו ומי שאין לו לב לחפון ולדעת ולהבין אזי נמשך אחר המחשבה ח"ו ומביאו ח"ו לידי מעשה ומפילה יותר ויותר רחמנא ליצילן ומה שהיה עצת ה' שעל ידי זה יוכל לדבק את עצמו ומחשבתו יותר נופל בהשכירה והבין:

^{ס"ז} * עץ חיים שער ג' פרק יא [לעיל תורה מא]

^{ס"ט} גם דפ"ר שמשם ומתצו - ששם

^{ס"ח} **עיין לק"ה סוכה ז' יא** – שגם בנים שמוליד שהם ברא כרעא דאבוה הם בחי' עצות בחי' רגלין וכליות יועצות הן כלי ההולדה לכן ע"י בנים נשלם תיקון העצה בחי' רבוי ספרים ועל ידי זה עולה נשמתו למקום שצריכה לעלות שהוא אתר דאיקראי קודש קדשים ששם נמתק הכל ובכ"ל

^{ס"ט} **מוהר"ן** בהלכות גולה ב' ו', ובהלכות גיטין ג' ב', מבאר הפגם הגדול כאשר מנסין להמתיק דין בשכל שאינו שייך לו כגון גולה או איסור אשת איש

עיין לק"ה גולה הלכה ב' אות ו' – וזהו בחינת אסור החמור של גולה שאסור לגלות ממוון חבירו ואפלו כל שהוא, כי כל אחד ממשאל פפי שכלו פן הוא ממתיק את בחינת הצמצומים השכיחים לו פנ"ל. ועקר הצמצומים הם בחינת הממוון והחפצים של אדם פנ"ל וכל אחד אינו יכול להמתיק כי אם את ממונו וחפציו שלו, כי אי אפשר להמתיק שום צמצום כי אם על ידי השכל השייך לו פנ"ל, וכל אחד ממשאל הוא בחינת שכל פרטי פנ"ל שאין לו כח להמתיק כי אם את בחינת הצמצום השייך לו שהוא ממונו וחפציו שלו שהם בחינת צמצומים שלו פנ"ל, אבל ממוון חבירו הוא בחינת צמצום אחר שהמתיקתו על ידי שכל אחר השייך לו, דהיינו על ידי בעליו של אותו הממוון, שהם בחינת השכל השייך לאותו הצמצום, דהיינו לאותו הממוון. וזהו אסור החמור של גולה, כי על ידי גולה חס ושלום, הוא עוקר את הממוון שהם הצמצומים מהשכל השייך לו שאי אפשר לזה הצמצום, דהיינו הממוון להיות נמתק כי אם על ידי זה השכל דיקא, דהיינו על ידי בעליו. וכו' ע"ש.

^ז דפ"ר - עילאה, ומתצו - עילאה

^{ע"א} **מדרש רבה** בראשית פרשה מד פסקה יז – ר' חנינה בר יצחק אמר שלש נובלות הן נובלות מיתה נובלות נבואה חלום נובלות העוה"ב שבת ר' אבין מוסיף תרתין נובלות אורה של מעלה גלגל חמה נובלות חכמה של מעלה תורה.

^{ע"ב} **עיין לק"ה כלאי הכרם ג' א'** החיוב לעשות כל מלאכה בקדושה כי היא ברור הלט מלאכות שהם בחי' צמצום בשכל השייך להם ולכל מלאכה השכל השייך לה וכו' וזה עיקר תיקון הל"ט מלאכות שהם בחי' צמצום כנ"ל לבררם מזהמת הנחש ולהמתיקן בבחי' ל"ט מלאכות המשכן כנ"ל. ע"ש.

^{ע"ג} **עיין לק"ה גיטין ג' ב'** מוהר"ן מקשה א"כ נמתק תמיד רק בשכל הכולל וז"ל ועם כן לכאורה קשה, אם כן ימתיקו לעולם על ידי השכל הכללי בעצמו שיש לו כח יותר להמתיק הכל בהמתקה יתירה, ולמה לנו להמתיק על ידי השכל הפרטי מאחר שלעולם גם השכל הפרטי צריך לקבל משכל הכללי, אך על פי הנ"ל נחא היטב כי אי אפשר להמתיק על ידי שכל הכללי בכל עת מחמת ריבוי אור כנ"ל, על כן צריכין לעולם להמתיק על ידי בחינת שכל הפרטי שמקבל משכל הכולל ולא על ידי שכל הכללי בעצמו כדי שלא יהיה בחינת ריבוי אור ח"ו, אבל כשיש עת רצון כמו יום הכפורים, אז יכול הכהן גדול שהוא בחינת צדיק הדור ליכנס למקום קדש קדשים בעצמו שהוא בחינת שכל הכולל ולהמתיק כל הצמצומים והדינים על ידי בחינת השכל הכולל בעצמו...

ועיין ליקוטי הלכות אבן העזר הלכות סוטה הלכה ד ע"ש מאות כד. שיש לפעמים שצריך להמתיק דווקא ע"י השכל הכולל ולא ע"י השכל הפרטי וזה בחי' חליצת מנעלים ביוהכ"פ. וכן אצל הרשעים שפגמו בשכל הפרטי אלא שעליה וקוץ בה כי בלי תשובה אזי היא סכנה גדולה כמבואר שם אות כט. כגון סוטה שפגמה בשכלים הפרטיים לכן צריכה לקבל המתקה דווקא מהכללי. כי מהשכל הכללי בעצמו מקבלין בב' בחינות דהיינו בשעת החטא וחורבן בית המקדש ח"ו שאז נפגמו ונסתלקו כל המוחין והשכליים הפרטיים, ואין יונקים כי אם מעט חיות בהעלם גדול מהשכל הכללי, ואז אם אינו זוכה לשוב אזי תמותת רשע רעה כי מהשכל הכללי שאין לו כח לינק, ואזי ח"ו הכרת תכרת הנפש ההיא עונה בה בזמן שעונה בה שאינו זוכה לשוב, כי ריבוי אור גורם שבירת כלים שהוא בחינת מיתה וברת ח"ו, וכו' ע"ש כיצד אעפ"כ מאריך השי"י אף לרשעים. והחיות שנמשך להרשעים והנופלים נמשך דייקא מהשכל העליון ההכולל שהוא שורש התשובה והחסד ובכ"ל, ועל כן אם יזכה להתעורר לשוב אזי יזכה להפוך עוונות לזכיות, והירידה תהיה תכלית העליה

והתורה שלנו שאנו לומדים בעוה"ז היא נובלות/ע"י תורה של מעלה שהיא יוצאת מחכמה עילאה שם היא אור צח מקור החיים, כי אורייתא מחכמה עילאה נפקת (זוהר בשלח סב.)/ע"ה. ואין יכולה לקבל מחכמה עילאה כ"א כשיש לה שלימות/ע"י כי היא כלי לקבל אור החכמה העליונה וכלי אפילו חור קטן מבטל ממנו שם כלי ובפרט לתורה שנמשלה למים/ע"י. ושלימות התורה היא ע"י תורה שבעל פה כי באור דברים הרמוזים בתורה זו השלמתה של התורה, כי תורה שבכתב דהיינו הכ"ד ספרים אין לה שלימות כ"א ע"י תורה שבעל פה שמבארת אותה, והיינו כל דברי התורה של כל חכמי כל הדורות שכל אחד משלים מחלקו המיוחד לו בתורה לבאר את כלל התורה. וע"כ

עד לשון נבלה דהיינו בחי' מיתה כלפי המקום שממנו באה שהוא חכמה עיין תורה א' חכמה בחי' חיות ואור.

ע"ה זוהר בשלח דף סב. – (מבאר שם כמה סוגי מזון – חמץ, מצה, ומן, והרביעי דק מכולם בחי' החכמה תחיה את בעליה) מזון ד' מזונא עלאה קדישא ויקירא מזון עליון וקדוש ויקר יותר, דא הוא מזונא דרוחין ונשמתין זהו המזון של הרוחות והנשמות, והוא מזונא דאתר רחיקא עלאה ויקירא מפלא והוא מזון שבא ונשפע ממקום רחוק ועליון ויקר מכל הפרצופים, הוא מזונא דחברייא דמשתדלי באורייתא הוא המזון של החברים העוסקים בתורה, והוא מזונא דאתי מחכמה עלאה והוא המזון הבא מחכמה העליונה, מאי טעמא מאתר דא מה הטעם שנשפע להם השפע ממקום זה, בגין דאורייתא נפקא מחכמה עלאה לפי שהתורה יוצאת מחכמה העליונה, ואינון דמשתדלי באורייתא עיילי בעקרא דשרשהא ואלו שעוסקים בתורה נכנסים בעיקרה ושורשה של החכמה שהיא פנימיות התורה, ושואבים משם שפע רוחני, ועל דא מזונא דלהון מההוא אתר עלאה קדישא קא אתיא ועל כן המזון שלהם נשפע ממקום עליון וקדוש הזה, וע"י מזון זה הם זוכים לחדש חידושי תורה כל יום, ואותם החידושים נמשכים מן החכמה ששם שורש התורה.

ע"י אולי הביאור בזה כיון שקבלתה הוא באופן של התלבשות וא"א להתלבש אלא בדומה לו נמוך ממנו לכן צריך שתייחד התורה שמתלבשת בה חכמה עילאה תורה שלימה כעין החכמה עילאה שהיא שלימות התורה בשרשה.

ע"י כמבואר במסכת כלים כלי המיועד למים שיעורו בחור המוציא מים

ע"י הספרים הנ"ל שנתחדשים ע"י המחלוקת, בבחי' וספר כתב איש ריבי, בחי' עשות ספרים הרבה אין קץ, ע"ז נשלם התורה. ואזי התורה בבחי' [א] לוחות האבן, שמקבלת הארה מבחי' אבן שתיה [ב] ו

לבאר ענין אבן השתיה ע"י הזוהר ויחי דף רלא. שציין הטשרינער רב לקמן ושם הועתק – וז"ל המתוק מדבש שם – ועולם הזה לא נברא עד שהקב"ה לקח אבן אחת והיא האבן השתיה, והיא הארה ממלכות דאצילות הנקראת אבן, ולקח אותה הקב"ה וזרק אותה לתוך התהום ונתקעה מלמעלה למטה וממנה הושתת העולם, ר"ל הוריד את הארת המלכות לעולם הבריאה ששם היא יורדת להשפיע שפע הברכות לעולמות התחתונים, ומה שאמר שנתקעה מלמעלה למטה פ"י כי המלכות לא נעתקה ולא ירדה מעולם האצילות אלא נשארה מציאותה למעלה ומשם מאירה למטה והיא נקודה האמצעית של ישוב העולם ובנקודה זו עומד הקדש הקדשים, ר"ל הבינה הנקראת קדש קדשים מאירה לתוך המלכות. עוד ע"ש שנקראת שתיה ש"ה כי מהמלכות הנקראת אבן מתברך ושותה העולם והיא מקבלת מ"ה דהיינו מחכמה בינה עליונים. עוד עיין לקמן מה שכתב רבי יהונתן אייבשיץ שכמו שתחתית המתים תיהיה מעם הלז ששאר מהעולם הזה וממנו יבנה הגוף לעתיד לבוא כך גם העוה"ז עולם התיקון נברא מאבן השתיה שהיא בחי' עצם לזו שנשאר מעולם הנקודים עולם התוהו והשבירה שקדם לעולם התיקון. ועפ"י הנ"ל נראה לבאר שהאבן השתיה היא ספירת המלכות שהוריד הקב"ה למטה לעולם הזה כדי שנמליך אותו מזה העולם וכל חיותה היא מחכמה עילאה המאיר בבינה ובעוה"ז הוא הצדיק שזיכך עצמו עד שזכה להיות בחי' עוה"ב בחי' הארת בינה עילאה בעוה"ז להחיות את המלכות, דהיינו שממנו מקבלים כח להמליך את הקב"ה. וזהו שבראש השנה באים לצדיק לחדש המלוכה של הקב"ה, כידוע שר"ה הוא תיקון המלכות, כמבואר בלשון התפלה של ר"ה. וזה מכח הצדיק שהוא בחי' "כי כל בשמים ובארץ" שקושר שמים וארץ, והיינו הנ"ל שהמלכות לא נעתקה משרשה אלא נשארה מציאותה למעלה ומאירה למטה, דהיינו שמלכות דאצילות מאירה במלכות של עשיה. וממנו אנו שותים דהיינו אבן המלכות שותה מ"ה כנ"ל, דהיינו מהצדיק יסוד עולם. שהוא הצינור שמחבר שמים וארץ.

וזהו שמבואר במדרש בזוהר הנ"ל שאבן השתיה היא יב אבנים שנעשו אבן אחת, ורמזו ליעקב אבינו שיצאו ממנו יב שבטים שיהיו עם אחד שימליך אל אחד, ויעקב אבינו עשה אותה מצבה, דהיינו במת יחיד להקריב להש"י, והקב"ה נטל אותה ושקעה בתהום, ועשה ממנה אבן השתיה. ומקשה הזוהר הרי האבן נבראה בבריאת העולם, ואילו מעשה דיעקב היה כאלפים ומאה ושבעים שנה אחר בריאת העולם, ותיריך הזוהר (ע"ש מתוק מדבש) שיעקב תיקן את המלכות בעולם, שיהיה לה קיום למטה ע"י הארה מלמעלה, דהיינו שע"י מעשיו הטובים הוא שם והמשיך מדור השכינה של מעלה שתשרה כאן למטה בעולם התחתון, אי נמי, שהמשיך הארת הבינה הנקראת אלהים אל המלכות שהיא תהיה לה לבית. וזהו ושמתי מצבה וכו' יהיה בית אלקים. נמצא משנתבשר שממנו יצא עם ישראל (בחי' נחלה בלי מיצרים, דהיינו שאין פסול בזרעו, וזרעו נשאר ישראל תמיד אפילו מומר נשאר ישראל ולא צריך גיור) ומיד נחשב הדבר כעשוי, וכאילו כבר יש בעוה"ז אבן המלכות שתמליך את הקב"ה תמיד, דהיינו יש סיבה לקיום העולם שנברא כדי לגלות כבודו ית' כמ"ש לכבודי בראתיו וכו', דהיינו שעל אבן ההמלכה הזו נשתת העולם.

ואבן השתיה בשרשה היא צמצום נורא (בחי' מדרגת הצדיקים שסביבו נשערה מאד שמדקדק עמהם כחוט השערה וזהו שנוטלין שכר בזרוע דהיינו שיוצאים חובת הדין כמבואר בברכות יז.) כי מלכות מהותה צמצום,

* שמות כד יב

² עיין זוהר פקודי רכב. ויומא נד: ורמב"ן בראשית פ"א סוף פירושו על פסוק א'

¹ זוהר פקודי דף רכב. – פתח רבי יהודה ואמר והתחיל לפרש מש"כ יפה נוף משוש כל הארץ הר ציון ירפתי צפון קרית מלך רב, תא וזו פד ברא קדשא בריך הוא עלמא בא וראה כשברא הקב"ה את העולם הזה, אשדי חד אבנא יקריא מתחת פריס יקריה זרק הקב"ה אבן אחת יקרה מתחת כסא כבודו, ושקע עד תהומא ושקעה עד התהום, ורישא חדא דהוא אבנא נעין גו תהומי וראש אחד של אבן ההיא תקוע תוך התהום, ורישא אחרא לעילא וראש האחר של האבן הוא למעלה, והוא רישא אחרא עלאה וראש האחר שלמעלה, איהו חד נקודה דקיימא באמצעיתא דעלמא הוא נקודה אחת שעומדת באמצע העולם בקדש הקדשים, ומתמן אתפשט עלמא לימינא ושמאלא ולכל סטרין ומשם נתפשט העולם לימין ולשמאל ולכל הצדדים, ואתקיים בההיא נקודה אמצעיתא ונתקיים העולם בנקודה ההיא האמצעית, וההיא אבנא אתקרי שתיה ואבן ההיא נקראת שתיה שהיא לשון יסוד, דמנה אשתיל עלמא לכל סטרין כי ממנה נשתל ונתפשט העולם לכל הצדדים. תו עוד טעם שנקראת אבן שתיה, כי שתיה היא נוטריקון ש"ת ו"ה מלשון שימה, כמו למען שיתי אותותי, שפירושו קדשא בריך הוא שוי לה למהוי יסודא דעלמא ושיתילו דכלא הקב"ה שם אותה שתיה יסוד העולם ושיתילה של כל המציאות. (רמ"ק ומק"מ ומפרכים)

וכתב המתוק מדבש שם – וסוד הענין הוא, כי המלכות נקראת אבן, והקב"ה הורידה שתקרה בתחתונים, והיא יקרה מזל החכמה, ויכדה מתחת הבינה שהיא כסא לחכמה, והיא נשקעה ונתפשטה עד התהום, דהיינו עד משכן החיטונים שהם תהו ובהו וחשך ותהום, וזהו שראש האחר תקוע בתהום, כי היא אינה רוצה להשפיע להחיותים אלא שגליה יורדות מות וגאחזים בה בעל כרחו, וראש העליון הוא נאצלות דבוק עם ז"ל, וקיום כל העולם הוא על ידה, ונקראת שתיה כי שם הוא מלשון יסוד, וס"ה הוא זא"ז שמכסה נתפשטה המלכות להיות יסוד העולם.

רמב"ן על בראשית פרק א פסוק א – וכבר נודע כי היסודות הארבעה מקשה אחת, והעמוד שלה הוא עגול הארץ, והמים מקיפין על הארץ, והאוויר מקיף על המים, והאש מקיף על האוויר ואמר הכתוב כי הארץ לבשה צורה, והיא האש מקיף למעלה על המים והעפר המעורבים, והרוח מנשבת ותכנס בחשך ותרחה על המים ויראה לי שהנקודה הזאת בלבשה הצורה והיתה בהו, היא שהחכמים קורין אותה "אבן שתיה" (יומא נד:) שממנה נשתת העולם:

ועוד שבאצילות בחי' מחשבה תחילה שעלה במחשבה להיבראות בדין גמור וכשיתת התוס' בר"ה כז. שבר"ה עלה במחשבה להיבראות ובניסן נברא בפועל. נמצא שבר"ה מאיר הדין הקשה כפי שעלה במחשבה להיבראות לכן הוא יומא דדינא שדנים את כל העולם. וזהו שמבואר לקמן באות ז' שרק ע"י שבאים ונכללים בצדיק שבכוחו לצאת חובת הדין נמתק הדין בשרשו אצל הצדיק שהוא בחי' אבן השתיה. ומקבלים כח לכל השנה להמליך אותו ית'.

כי כל דבר שבעולם יש לו צמצום אחר בכמות ואיכות^י. וכל הצימצומים שבעולם, כולם נרשמים באבן שתיה בבחי' שרש המלכות^י כנ"ל, שממנו הושתת העולם^י, וכולם מקבלים ממנו^י. ושם המתקת כל הדינים, כי הוא בחי' חכמה עילאה^י, בחי' קדשי קדשים, כי השכל נקרא קודש^י ו^י ועיין תורה לה הנשמה היא השכל ועיין לעיל אות ג' שיש נשמה גדולה שהיא

^י עוד בעניין המתקת הדין בשרשו בשכל השייך לו שזה בחי' עצה עיין לק"ה סוכה ז' טז - כל הבורים שבעולם שעושין בכל משה ומתן ובכל הדברים הכל הוא בחינת המתקת הדינים, כי כל זמן שלא נתברר הטוב מן הרע אזי הדין מתגבר חס ושלום, ובשםברין הטוב נמתק הדין ונתבטל ואין הדין נמתק אלא בשרשו, שהוא השכל שנקרא קדש השייך לזה הדין, (כמבאר היטב בהתורה הנ"ל). וזה השכל הממתיק הדין השייך אליו, וזהו בחינת העצה שנמשך מזה השכל שעל ידי זה נמתק הדין, כי העצה הוא המתקת הדינים כנ"ל. ומחמת שכל דין אינו נמתק אלא בהשכל השייך אליו ולא בשכל אחר, על כן בני אדם משנים בדעותיהם במשאל ומתן. וכל אחד ואחד עצתו משנה מחברו, כי זה חושק לסחור במיני תבואה, וזה בין וזה במיני בגדים וכיוצא שאר השנויים רבים ועל פי רב כל אחד אינו מסגל להצליח כי אם במין סחורה זה דיקא, כי כל מה שהוא נושא ונותן בו, הכל הוא בשביל הברור שהוא בחינת המתקת הדין כנ"ל, שזה האדם צריך לברר ולהמתיק דין זה כפי שרש שכלו שעל ידי זה נמשך לו עצה לעסק במין סחורה זאת דיקא ואינו יכול להשתכר כי אם בסחורה זאת דיקא ואדם אחר בסחורה אחרת דיקא הכל כפי השכל שיש לו. שיש לו כח להמתיק דין זה דיקא, שהוא בחינת סחורה זאת שעל ידי זה נמשך לו עצה מהשכל לעסק בסחורה זאת דיקא כנ"ל. ועל כן קדם מיתתו הוא צריך להעמיד אפטרופוס על נכסיו בעצמו, כי הוא בעצמו צריך להמשיך עצה בנכסיו כפי שרש שכלו כנ"ל ועכשיו שצריך לילך לעולמו צריך להעמיד בעצמו אפטרופוס שהוא בעל עצה שיהא במקומו ממנו, כי מאחר שהוא מעמידו הרי אפטרופוס כמותו ויכול להמשיך עצה על פי שכלו של הנפטר כפי הצורך לנכסים אלו וכפי הברור וההמתקה שצריכים להמשיך בנכסים אלו מהשכל הפרטי השייך להם שזהו בחינת העצה טובה שהוא עקר תקון הנכסים כנ"ל, אבל כשאין הנפטר מעמיד בעצמו אפטרופוס אין מי שיעמיד בעד היתומים, וכו' ע"ש.

^י ויש בחי' כזו בכל מלכות עיין תורה פט שכל מה שחסר לאדם ברוחני ובגשמי החסרון בשכינה ע"ש. וכן בתורה נט כשאדם מתבודד ומפרש שיחתו וצעריו לפני השם יתברך, ומתודה ומתחרט על גל הפגמים שעשה, אזי גם השכינה כנגדו מפרשת לפניו שיחתה וצעריו ומנחמת אותו, כי כל פגם ופגם שפגם בנשמתו, פגם אצלה גם כן בביכול

^י תפארת יוהנתן על בראשית פרק ב פסוק ד אלה תולדות השמים והארץ בהבראם ביום עשות ד' אלקים ארץ ושמים. הנה חז"ל אמרו שהקב"ה היה בונה עולמות ומחריבן עד שברא את אלו אמר דין הניין לי ויתתון לא הניין לי. וזה שאמרו שקודם שנברא העולם היה סדר זמנים קודם וזהו היה עולם התהו שבראו במידת הדין לכך נאמר בראשית ברא אלקים ואז היה השמים קודם לארץ. אבל כאשר נשאר בגוף האדם לאחר שנרקב עצם אחד אשר ממנו הוא נעשה לגוף חדש לתחיית המת' כן נשאר רושם מעולם התהו והוא אבן שתיה שממנו הושתת העולם התיקון כדאיתא במדרש בראשית ברא שיתין. וכן בחורבן ביה"מ דומיא דעולם התהו נשתייר קצת לכותל המערבי ובוזה העולם התיקון קדמה הארץ לשמים. לכך נאמר כאן ארץ ושמים כי מאבן שתיה הושתת הכל. לכך אמר הכל היה מעפר ואיתא במדרש דרשב"י אמר דמחשבה היה בלילה וביום אבל המעשה היה ביום והיינו עולם התהו שנקרא חשך ולילה והיה עלה במחשבה לבראו במדת הדין והיה בתשרי אבל עולם התיקון שהוא במעשה היה בסוף היום עם דמדומי חמה כדאיתא במדרש והיינו בניסן:

(אמר המעתיק עפ"י דברי הרב הגאון המחבר זצ"ל יש לי לתרץ קושיא עצומה על התוס' במסכת ר"ה שהקשו אהא דאמרינן בגמרא כמאן מצלינן האידנא בר"ה זה היום תחלת מעשיך כמאן כר"א דאמר בתשרי נברא העולם והקשו התוס' דהא קי"ל כר"י דאמר בניסן נברא העולם. ומתריצים דגם לר"י בתשרי עלה במחשבה לבראותו ולא נברא עד ניסן עכ"ל. וקשה לפי דברי התוס' איך שייך לומר על מחשבה זה היום תחלת מעשיך. ולדעת הרב שאבן שתיה נשאר רושם מעולם התהו שהוא עולם המחשבה וממנו הושתת העולם נחא. ובאמת תירצתי קושיא זאת באופן אחר אבל מ"מ לדעת הרב נמי נחא עכ"ל המעתיק) ולכך נאמר תחלה בראשית ברא אלקים במדת הדין. בראשית אותיות בתשרי ואח"כ נאמר אלה תולדות ארץ ושמים דבעולם התיקון ארץ קדמה לשמים. ונאמר ביום עשות ד' אלקים כי עולם התיקון שהוא ברחמים בשם הוי"ה נא' בו עשייה שהיא על צד היותר טוב בתכלית התיקון. וגם נאמר בו ביום עשות להורות שעולם התיקון שדומה לאור של סוף היום שנעשה במעשה היה ביום:

^י לכאורה היה צ"ל ממנה הרי מדובר מאבן ונ"ל שרמו לזה שהאבן היא נשמת הצדיק האמיתי וכפי שמבאר שהיא השכל שנקרא קודש ועיין לעיל אות ג' שיש נשמה שהיא שכל הכולל כל השכלים של כל המלאכים של כל הגלגלים והיא מנהגת הגלגלים ונראה דהיינו הך

^י לעיל בזהר נתבאר שאבן רומז למלכות וכאן אומר רבינו שהיא חכמה עילאה קדש קדשים. ונ"ל הביאור כי אבן השתיה היא שרש הכל שהתחיל במלכות א"ס שעלה במחשבה לברוא אדם שיגלה מלכותו נמצא שהיא שרש המלכות שכלפי כל העולם היא כתר וחכמה עילאה. כי החכמה היא בחי' היש מאין שנקרא כתר לכן ראשית ההתהוות הוא בחי' יש מאין חכמה עילאה. ואבן השתיה היא החכמה עילאה הכלל בכתר. בח' מלכות דא"ס שהוא תרתי דסתרי שמבואר בספרים דהוא כמו האש הנמצא בגפרור. דהיינו מציאות בכח ולא בפועל עדיין.

^י * עיין זוהר אחרי דף סא.

^י זוהר חלק ג דף ס' - פתח רבי חזקיה "ואמר יי' אלקים נתן לי לשון למודים לדעת לעות את יעף דבר וגו'". זכאין אינון ישראל דקודשא בריך הוא אתרעיו בהו ע"ה כהם נלי טעם מכל שאר עמין וקראן קדש דכתיב קדש ישראל לה' ויהיב ודף סא/אן להו חולק לאתאחודא בשמא קדישא. וז"ל הנקרא ע"ה כהם ובמה אחידו ישראל בשמא קדישא בגין דזכו באורייתא. דכל מאן דזכי באורייתא וזי ביה בקב"ה (נ"א בקדש). ותנינן קמיה דמר מאי קדש. שלימותא דאקרי חכמה עילאה. ומהאי אתר (נגיד משח רבות קדישא מוחין הנקראים עמין משח קודש בשבילין ידינן יסור לאנא נקרא ע"ה ומשח נמשכין מוחין לאנא וכולוים כהם חו"כ וחוי"ג וכל דחי' עושה ע"ה לענמה לאתר דאקרי בינה עלאה יסור לאמא)

השכל הכולל כל השכלים והיא מנהגת הגלגלים ועיין לקמן אות ז' שהשכל הכולל בחי' אבן השתייה הוא הצדיק. וכולם מקבלים ונכללים בבחי' קדשי קדשים, שהוא בחי' חכמה עילאה שכלול מכולם. ומשם המתקת כל הדינים בפרטיות ובכלליות/א'.

כי גם כשממתיקין הדין בפרט, באיזה שכל של איזה צימצום, צריכין גם כן להמשיך כח מהשכל העליון הנ"ל, כדי שיהיה כח לזה השכל הפרטי להמתיק הדין. וכן בכלליות, להמתיק כל הדינים מאיזה צימצום שיהיה, אי אפשר להמתיק כ"א ע"י בחי' השכל העליון, בחי' קדשי קדשים, בחי' אבן שתיה (י"ב) כנ"ל.

וכשהתורה יש לה שלימות על ידי הספרים כנ"ל, אזי מקבלת מחכמה עילאה, בבחי' לוחות האבן, בחי' אבן שתיה. ואזי משפעת בכל החכמות, ונמתקים כל הדינים. בבחי' (תהלים כ) ישלח עזרך מקודש, שעיקר העזר והישועה שהוא בחי' המתקת הדינים, הוא מקודש, היינו ע"י השכל שנקרא קודש כידוע (י"ג) י'.

וזה אותיות **שתייה ר"ת הן תוי שדי יענני** טו' (לשון המקרא איוב לא, הן תוי שדי יענני וספר כתב איש ריבי). הן תוי שדי תו פ' סימן ורשם ושדי בחי' צמצום, היינו בחי' הרשימות של כל הצימצומים. נמתקין ע"י שבאים בתוך **שתייה**, בחי' אבן שתיה הנ"ל. וזה יענני, בחי' ההמתקה, בבחי' ישלח עזרך מקודש כנ"ל :

וזה הן תוי שדי יענני וספר כתב איש ריבי, שע"י וספר כתב כנ"ל, היינו ריבוי הספרים שנעשין ע"י המחלוקת כנ"ל, שאז יש להתורה שלימות, ומקבלת משכל הכולל מחכמה עילאה שהיא בחי' אבן שתיה כנ"ל, ע"י הן תוי שדי יענני, בחי' ההמתקה, ע"י בחי' לוחות האבן, שמקבלין מאבן שתיה כנ"ל :

אות ז

בהקדמה למבואר כאן עיין פרפראות לחכמה אות יא שמבאר לשיטתו שתורה זו היא צוואת רבנו הראשונה ומבאר שכאן רמז לנו רבנו מגודל מעלת התיקון הגדול שנעשה על ידי הנסיעה לצדיקים על ראש השנה שעל ידי זה נכללים כל נפשותם בתוך הצדיק הדור שהוא בחינת אבן שתיה, ועל ידי זה נמתקין כל הצימצומים והדינים ועל ידי זה נעשה שמחה בחינת (משלי י"ג) אור צדיקים ישמח שזה בחינת חדי ר"ש וכו' ומה שאמר רשב"י להחברייא שלו (זוהר ח"ג קכ"ח) אנן בחביבותא תלייא, היינו האהבה וכללות שנכללין יחד, ועל ידי זה עיקר ההמתקה והתיקון וכו' כמבואר בפנים, שזה בחינת מה שנתבאר למעלה שהבטיח להם שגם אחר הסתלקותו כשיהיו נכללים יחד באהבה ואחדות אזי בוודאי יגמור עמדם לטובה מה שהתחיל לעסוק עמדם עד שיהיו כולם כשרים וצדיקים, ואפילו מי שיתחבר עמדם יהיה גם כן איש כשר וצדיק באמת וזה מובן ממילא שגם ענין הנסיעה על ראש השנה לצדיקים היה דעתו ז"ל גם כן על ענין הנסיעה שנוסעין כל אנ"ש בכל שנה לאומין להשתטח על קברו הקדוש, ולהרבות שם בתחנונים בכל ערב ראש השנה, ואחר כך מתפללין כל הקיבוץ הקדוש הזה ביחד בראש השנה (בבית הכנסת הגדול והקדוש שנקרא על שמו ז"ל) בכלליות גדול ובאחדות רב ואהבה רבה ועצומה מאוד כל החברים זה לזה ממש, כולם בלב אחד כאיש אחד ובהתקשרות

ומתמן נפקין מבויעין ונחלין לכל עבר עד דמטו להאי זאת היינו המלכות (ומאתר דא אתער רוחא קדישא). והאי זאת כד מתברכא אקרי קדש ואקרי חכמה וקראן ליה (נ"א והאי זאת כד אתברכא מאתר עלאה דא דאקרי קדש ואקרי חכמה קראן לה) רוח הקדש כלומר רוח מההוא קדש דלעילא. וכד נפקין ומתערין מנה רזי אורייתא כדין אתקרי לשון הקדש.

יא ועיין ליקוטי הלכות ושכירות פועלים הלכה א' כלול בהלכות פקדון ה' אות כח – פי באמת כל שרש השפע נמשך משכל הכולל הנ"ל שהוא בחינת האבן שתיה שמשם המעין היוצא מבית ד' שהוא בחינת הנקדש היוצא מעדן וכו' שהוא בחינת שרש כל ההשפעות שבעולם פי ממנו נמשכין צנורות וכלים לכל אחד ואחד כפי האדם והמקום והזמן. ועקר הפלי והצנור של כל אחד הוא השכל והחכמה של כל אחד פי עקר השפע נמשך כפי הדעת כמו שמבאר במקום אחר. ועל פן לא מצא הקדוש ברוך הוא פלי מחזיק ברכה לישראל אלא השלום פי פשיש שלום בין ישראל וכל ישראל אוהבין זה את זה וכלם נכללין באחד בהצדיק האמת בשכל הכולל בבחינת אבן השתייה, אזי נפתחין כל צנורות השפע ונמשך רב טוב ושפע גדול לכל אחד כפי הפלי שלו שהוא שכלו. כי שכלו נשלם בשלמות גדול ומאיר באור גדול על ידי שנכלל עם חברו יחד בהשכל הכולל שמשם מקבלים כל השכליות כלם שהם בחינת כלים וצנורות לקבל רב טוב ושפע גדול.

יב עיין זוהר ויחי דף רלא: ותנחומא פרשת עקב [פ"י] הזוהר ויחי ענין הטעניער רב כאן בהערה, לקמן בלוח ז' עיין אותו גם בפנים י"ע ענין לתנחומא כי לא נזכר שם אבן השתייה אבל נזכר שם שמה רבנו הוא בחי' לוחות האבן הוא בחי' ששים רבא ע"ש (הערתקו לקמן)

יג עיין זוהר אחרי דף סא.

יד בתשכס מחק מ"מ זה כי ציינו לעיל

טו ביאור מוהר"ת בתקפא

גדול לכל הצדיקי אמת ובפרט לכח וזכות הגדול והנורא של רבינו ז"ל אשר כל רעותין טבין של כלל אנ"ש תקיעין תמן גם כל השנה בעבודה שעובד את השם יתברך כל אחד בביתו, בפרט בזמן קהילה לכל בעת שמתקבצין ומתאספין כולם לשפוך את לבם ברחמים ותחנונים לפני השם יתברך על ציונו הקדוש, ואחר כך מתפללין יחד בראש השנה בהתקשרות גדול בלב ונפש לכל הצדיקים גם להשוכני עפר כמבואר בדבריו ז"ל במאמר אבא שאול סי' נ"ה, בפרט אליו ז"ל והחוש מעיד שענין זה של הקיבוץ שמתקבצין כלל אנ"ש על ר"ה לאומין, זהו עיקר הכלליות וקשר האחדות של כל אנ"ש בקשר אחד, ורק בזה אנו מקיימין רצונו ז"ל להיות מחזיקים את עצמם כלל אנ"ש בקשר אחד באהבה ואחדות כנ"ל, ורק על ידי זה עיקר קיום הארת השארתו הקדושה לנצח, כאשר הבטיח ז"ל שענינו לא יופסק והאש שלו תוקד עד ימות המשיח כנ"ל, וכנראה בחוש אשר זה יותר מששים שנה אחר הסתלקותו ז"ל, והאש הקדוש של אמונת חכמים בו ז"ל ובחיבוריו הקדושים ובכל הצדיקי אמת בוער בלב אנ"ש עד אין סוף ממש, ומשתדלים לעסוק בעניניו ז"ל בכל פעם בהשתדלות יתירה ביותר להפיץ מעיינותיו חוצה להדפיס חיבוריו ז"ל, ולבנות בניניו הקדושים, ולעסוק בכל עניניו על צד היותר טוב וכבר יש רבים מאנ"ש אשר כמעט שלא הכירו ולא ידעו ולא ראו גם שום אחד מתלמידיו הקדושים ז"ל, ואף על פי כן בוער בלבם עסקיו ועניניו של רבינו הקדוש ז"ל כאש יוקדת ממש, ושותים בצמא את כל דבריו ודבריו תלמידיו הקדושים ז"ל, והם עליהם ממש כמים קרים על נפש עיפה, ועובדים את ה' באמת בכל לבם ובכל נפשם, והכל בכח קדושת ההתנוצצות הארת הדעת הקדוש שנשאר בעולם מרבינו הקדוש ז"ל על ידי חיבוריו ותלמידיו הקדושים; ועיקר יסוד קיום כל הענין זה הנ"ל הכל הוא על ידי הענין הקדוש של ההתקבצות וההתאספות יחד של כלל אנ"ש על ר"ה וגם כפי אשר נתבאר למעלה שרצון רבינו ז"ל היה שגם אחר הסתלקותו ז"ל יהיו כל אנ"ש באגודה אחת וקשר אחד וכאן במאמר זה מבאר שעל ידי האהבה והכלליות שנכללין יחד על ידי זה נמתקין כל הדינים ודבר בעתו מה טוב ומוכן ממילא כי מאחר שראש השנה הוא יומא דדינא של כל השנה, אז בוודאי הזמן גרמא לזה ביותר להתאסף כולם ביחד בכללות אחד (שזה בחינת מה שגם בכלל ישראל מתאספין על ימים נוראים מכל הכפרים להתפלל ביחד בבתי כנסיות ובבתי מדרשות), ולהשען בכח וזכות הצדיק הקדוש והנורא שהוא בחינת אבן שתייה, ולהתפלל אל השם יתברך שימתיק כל הצמצומים והדינים מעלינו ומעל כל ישראל ויוציא כאור משפטינו בפרט כפי מה שביארנו למעלה מה שבעתים הללו אמר מה שמבואר בסי' רי"א שמה שנוסעין על ראש השנה לצדיקים הוא כי עיקר המתקת הדינים הוא על ידי קדושת המחשבה בחינת מוחין זכים וטהורים, ולזה זוכין על ידי התקשרות לצדיקים בבחינת (שמות י"ג) ויקח משה את עצמות יוסף עמו (וכבר מבואר למעלה שגם ענין זה נכלל אחר כך בר"ה במאמר זה הקדוש של חדי ר"ש) ובוזה גילה דעתו בפירוש שכוונתו להתאסף יחד גם על קברו ז"ל להתפלל שם כי עצמות יוסף הוא בחינת קבר הצדיק ממש.

וז'הו בחי' מה שנוסעין על ר"ה/ט' לצדיקים [י']/י"ח. כי ר"ה הוא יומא דדינא [יט] של כל השנה כי בר"ה עלה במחשבה לברוא את העולם ועלה במחשבה לברוא אותו בדין לבד/כ' לכן בכל שנה

^{טו} ראש השנה דייקא אבל בערב ראש השנה הולכים על קבריהם דייקא והוא עוד ענין ובראש השנה באים אליהם ולא לקבריהם לכן בר"ה העיקר להתפלל בקיבוץ אנ"ש כי שם נמצא רבינו ואעפ"כ גם בזה יש ענין גדול להיות הקיבוץ באומן דייקא אבל לא על קברו דווקא אדרבה מבואר בשיש"ק שזה לא לכתחילה להתפלל בבית קברות אמנם יש בזה חילוקי דעות.

^{טז} עיין תורה ריא ועיין פל"ח אות י' שהיא נאמרה סמוך לתורה זו ועיין תורה צד תנינא

^{יז} לק"ה שכירות פועלים א הכלול בהלכות פקדון ה' אות לח- וזה בחינת שלשה ספרים נפתחין בראש השנה צדיקים נכתבין ונחתמין לאלתר לחיים, רשעים לאלתר למיתה, בינונים תלויים ועומדים עד יום פפור. וכבר תמהו המפרשים על מאמר זה ורבים מפרשים ששקר הפונה על חיים נצחיים. ועל פי דרכנו יתבאר היטב בעזר ה' כי כל אלו שזכרין לאמונת חכמים ונוסעים לצדיקים אמתיים על ראש השנה כלם נקראים בשם צדיקים על שם הצדיק שהם מקרבים אליו כי המהפך לטהור טהור ועל כן הם נחתמין לאלתר לחיים כי הצדיק האמת כוללם מיד בראש השנה בשכל הכולל בבחינת קדשי קדשים כמבאר בהתורה הנ"ל כי הצדיק האמת יש לו כח יותר מן הכהן הגדול שנכנס לפני ולפנים כמו שאמרנו רבותינו זכרונם לברכה יקרה היא מפנינים שהחכם האמת יקר מכהן גדול שנכנס לפני ולפנים, ועל ידי זה נחתמין לאלתר לחיים כי ממש נמתקים כל מיני דינים שבעולם כנ"ל. כי הם זוכין בודאי לחיים אמתיים שעקרים הוא בשווא להוציא הנהגות ישרות ומשפטי אמת מכל מה שלומד כי נצול מהעשנים סרוחים המעקמין את המצח וכו' מאחר שזכה לאמונת חכמים ומקרב לצדיקים וכו', כי עקר המיתה נמשכת מחטא אדם הראשון שפגם באמונת חכמים כנ"ל על ידי פגם האכילה שמאז נמשכו עשנים סרוחים המעקמין את הלב שמשם המיתה בבחינת כי ביום אכלך ממנו מות תמות שפרושו אף על פי שלא מת עד כמה מאות שנים אף מאחר שתתקן שאכל מעץ הדעת נפגמה האכילה התחילה המיתה מאותו היום שמכרח למות על ידי קלקול האכילה וכו'. רק הצדיק אמת והנלוים אליהם מתקנים בחייהם פגם זה וזוכין להוציא משפטי הנהגות ישרות מכל מקום שלומדים אשר זה חיייהם בבחינת כי הוא חי"ה, רק שפסוף מכרחים למות בעטיו של נחש או מחמת שלא כל אחד מתקן בשלמות פגם הגדול הזה. אכל על כל פנים הם חיים חיים אמתיים בעולם הזה ובעולם הבא מאחר שאין כח להעשנים סרוחים לעקם את לבם שזה עקר בבחינת המיתה וכו'. ועל כן להפך רשעים גמורים שהם החולקים גמורים על הצדיק האמת שהם עקר הרשעים מאחר שהם הפך הצדיק האמת כי הפך הצדיק הוא רשע ועל כן בודאי נחתמין לאלתר למיתה כי בשחולקין על הצדיק ואין להם אמונת חכמים הם בבחינת מיתה תמיד כי אין להם חיים כלל מאחר שהעשנים סרוחים מעקמין את לבם שמשם המיתה כנ"ל. בינונים הם אלו שאינם מקרבים לצדיקי אמת אבל אינם חולקים גם כן הם תלויין ועומדים עד יום פפור שאז נכנס הכהן הגדול לפני ולפנים להאבן שתייה קדשי קדשים שכל הכולל ואז אם זוכין לשוב נמתק מעליהם הדין על ידי הכהן הגדול מבחינת שכל הכולל וכו' כנ"ל כי עקר ההמתקה והחיים משם מבחינת שכל הכולל כי שם צוה ה' את הכהן שיהיה צדיק שנקראים צדיקים נכללים שם מיד בראש השנה והבינונים תלויים עד יום פפור שאז נכנס הכהן הגדול לשם כנ"ל:

בר"ה מתעורר בחי' המחשבה תחילה, וכ"א וא' בא עם קדושתו וצמצומו דהיינו רצונותיו והצלחותיו וכישלונותיו להמליך את הש"י אל הצדיק הדור/כא) שממליך אותו ית' בשלימות בדקדוק הדין. שהוא בחי' קדשי קדשים, בחי' אבן שתיה [כב]/כג) כי הצדיק הוא בחי' "כי כל בשמים ובארץ", הוא אבן המלכות בארץ, ומשקה אותה מי"ה, כי ראשו בשמים, בחי' עוה"ב שמאיר בעוה"ז. בבחי' (שמואל א ב)/כד) כי לה' מצוקי ארץ וישת עליהם תבל (כה)/כו). שהם הצדיקים שעליהם נשתת העולם. ועי"ז נמתקים כל הדינים ע"י בחי' אבן שתיה כנ"ל.

וזה בחי' אבני יעקב שנכללו כולם {ב"ר ויצא פ' סח [כז] וע' זוהר נח:} בתוך אבן שתיה (ויחי רלא./כח)/כט) דהיינו שהן נכללו באבן/ל) שאח"כ עשה אותה הקב"ה אבן השתיה/לא). וזהו שי"ב האבנים

^ט עיין זוהר ח"ב דף מד:

^כ רבי יהונתן איבשיץ (תפארת יהונתן) עה"ת בראשית ב' ד' (הובא לעיל) מבאר שאבן השתיה נבראה כשעלה במחשבה לברא את העולם שלדעת התוס' בר"ה כז. מה שאמר ר"א שהעולם נברא בר"ה הכוונה שעלה במחשבה וידוע שעלה במחשבה לברא את העולם בדין נמצא שר"ה שהוא בחי' בריאת העולם במחשבה הוא כפי שעלה במחשבה דהיינו בדין לכן צריך המתקה גדולה ודיקא בו נברא אבן השתיה שהיא עיקר ההמתקה כי כולו במחשבה איבריו בשכל הכולל שהוא אבן השתיה.

^{כא} עיין תורה ריא – מה שהעולם נוסעין על ראש השנה לצדיקים, פי עקר המתקת הדין אינו אלא על ידי קדשת וטהרת המחשבות, כי שם שרשם. (כמו שכתוב) (כמויבא בזהר): בלא במחשבה אתבררו (א). ואי אפשר לבוא למחין וזים אלא על ידי התקשרות לצדיקים, (כמויבא) (כמו שכתוב) בזהר: ויקח משה את עצמות יוסף, משה הוא בחינת מחין, ויוסף הוא בחינת צדיק, היינו שאין שלמות למחין אלא על ידי התקשרות לצדיקים. וראש השנה הוא מקור הדינים של כל השנה, וצריך לטהר את מחשבתו כדי להתמיתקם, ובשביל זה נוסעין לצדיקים כדי לזכות לקדשת המחשבה:

^{כב} עיין לק"ה שכירות פועלים א הכלול בהלכות פקדון ה אות לה

^{כג} עיין מדרש תנחומא עקב פ"י עה"פ שני לוחות אבנים – ריש לקיש אמר בזכותו של משה שנקרא אבן שנא' (דניאל ב) עד די התגזרת אבן די לא בדין כראשונים מה הראשונים נתנו בקולי קולות אף השניים כן מה הראשונים בששים רבוא אף השניים כן והרי כתיב ואיש לא יעלה עמך אלא שהעמיד הקב"ה משה רבינו ששים רבוא באותה שעה שכן כתיב בדברי הימים (ד"ה א כג) ובני רחביה רבו למעלה ודרשו רבותינו למעלה מששים רבוא.

^{כד} שמואל-א פרק ב (ז) יודך מוריש ומעשיר משפיל אף מרומם: (ח) מקים מעפר דל מאשפת ירים אביון להושיב עם נדיבים ונכסא כבוד ינחלם כי לידך מצקי ארץ וישת עליהם תבל:

מצודות דוד – כי לה' – וזה בעבור שישודות הארץ המה לה', ועל היסודות ההם עשה הוא את העולם, לזה בידו לעשות בעולמו כרצונו: עיין יומא לח: וסנהדרין כו:

^{כו} סנהדרין דף כו: כי השתות יהרסון צדיק מה פעל רב יהודה ורב עינא חד אמר אילו חזקיה וסיעתו נהרסים צדיק מה פעל וחד אמר אילו בית המקדש יהרס צדיק מה פעל ועולא אמר אילו מחשבותיו של אותו רשע היינו דכתיב כי השתות יהרסון ולמאן דאמר בית המקדש נמי דתנן אבן היתה שם מימות נביאים הראשונים ושתיה היתה נקראת אלא למאן דאמר חזקיה וסיעתו היבא אשכחן צדיקי דאיקרו שתות דכתיב כי לה' מצוקי ארץ וישת עליהם תבל:

יומא דף לח: (אמר) [ואמר] רבי חייא בר אבא אמר רבי יוחנן ראה הקדוש ברוך הוא שצדיקים מועטין עמד ושתלן בכל דור דור שנאמר כי לה' מצקי ארץ וישת עליהם תבל (אמר) [ואמר] רבי חייא בר אבא אמר רבי יוחנן אפילו בשביל צדיק אחד העולם מתקיים שנאמר וצדיק יסוד עולם

רש"י – וישת עליהם תבל – פירון בכל הדורות, להיות שתות וקיום ויסוד לקיים תבל:

^{כז} פסקא יא

^{כח} זוהר ויחי דף רלא. – פתח רבי יוסי ואמר ועלמא לא אתברי עד דנטל אבנא חדא ואיהו אבנא דאתקרי אבן שתיה ועולם הזה לא נברא עד שהקב"ה לקח אבן אחת והיא האבן השתיה, והיא האלה ממלכות לאלילות הנקראת אבן, ונטל לה קדשא בריה הוא וזרק לה לגו תהומא ואתנעין מעילא לתתא ומניח אשתיל עלמא ולקח אותה הקב"ה חורק אותה לתוך התהום ונתקעה מלמעלה למטה וממנה הושתת העולם, ר"ל הוריד את האלה המלכות לעולם הבחייה ששם היא יורדת להשפיע שפע הזכות לעולמות התחתונים, ומה שאמר שנתקעה מלמעלה למטה פי' כי המלכות לא נעתקה ולא ירדה מעולם האלילות אלל נשאר מלאכות למעלה ומשם מאירה למטה, ואיהי נקודה קמיעיתא דעלמא והיא נקודה האמצעית של ישוב העולם, ובהאי נקודה קיימא קדש הקדשים ובנקודה זו עומד הקדש הקדשים, ר"ל הזינה הנקראת קדש קדשים מאירה לתוך המלכות, הדיא הוא דכתיב ששאל הקב"ה מאיבא הידעת או מי ירה אבן פנתה מי השליך האבן הראשונה שהושמה להיות אבן בפנת יסוד העולם, ר"ל מ"י שהיא הזינה חקנה את המלכות שהיא סוד אבן הפנה, כמא דאת אמר, אבן פי' אבן חזקה שהושמה להיות פנה יקרה, וכתיב אבן מאסו הבונים היינו המלכות שמאסו האבות שהם חג"ת הבונים אותה, אבל היתה לראש פנה כי אימא חקנה אותה להיות לראש פנה.

תא חזי האי אבן אתברי מאשא ומרוחא וממניא בא וראה כי זו האבן נבראה מאש ורוח ומים, ר"ל שהמלכות נתקנה מחג"ת שהם שורש של אש ורוח ומים. ואתגלית מפלהו ואתעביד אבנא חדא וקיימא על תהומי ונקרשה ונתקשתה ונעשה מכולם אבן אחת, דהיינו יסוד העפר שהוא יסוד הרביעי הכלול משלושת היסודות, ועומדת על התהום, ר"ל המלכות שהיא נח' יסוד העפר עומדת למעלה מעולם הבחייה הנקרא תהום, ולזמנין נבעין מניח מניא ואתמליין תהומי ולפעמים כשני ישראל מכשירים מעשיהם אז נובעים ממנה מימי שפע זכביו ומתמלא תהום שהוא עולם הבחייה ומשם נשפע לעולמות יצירה ועשיה, והאי אבנא קיימא לאת באמצעיתא דעלמא ואבן זו עומדת לאות באמצע העולם, ר"ל המלכות עומדת בזמנא בין עולם האלילות לבין עולם העולמות, והאי איהו אבן דקיים ואשתיל יעקב שתילו וקיימא דעלמא וזו היא אותה האבן שיעקב העמידה ושתלה להיות יסוד וקיום העולם הדיא הוא דכתיב ויקח יעקב אבן וירימה מצבה, וגם על זה נאמר והאבן הזאת אשר שמתי מצבה וגו'.

של יעקב הם בחי' יב שבטים כלל נפשות ישראל **כי הנפשות הם בחי' אבנים** לב כי נשמות ישראל הן חלק אלוך ממעל בחי' אב ובן כחדא, **כמ"ש (איכה ד')/ל' תשתפכנה אבני קודש** היא קינה שאמר ירמיהו הנביא על יאשיהו המלך שנשפך דמו בבית המקדש וכלל בה גם את שאר בני ישראל שנשפך דמם כמים בחורבן הבית. **וכולם כל ישראל המכונים אבנים באים ונכללים בתוך הצדיק הדור/ל', שהוא בחי' אבן שתיה, ועל ידי זה נמתקים כל הצימצומים כנ"ל** ועי"ז יוצא משפטינו לאור וזוכים בדין (עיין פל"ח אות ט'/ל"ה):

ומקשה וכן **האי אבן שוי ל'ה יעקב** וכי אבן זו סם אותה יעקב מלכה, והא **האי אבן אתברי בקדמייתא כד ברא קדשא בריהו הוא עלמא** והלא אבן זו נבראה עוד בתחילה כשברא הקב"ה את העולם, ומתוך אלא **דשוי ל'ה קיימא דלעילא ותתא** אלא יעקב סם ותיקן את קיומה של המלכות, שיהיה לה קיום למעלה ביחודה עם ז"ל, וגם המשיך הארחה למטה שתהיה בעולם הזה, ועל דא **אשר שמתי מצבה בתיב** ועל כן אשר שמתי כחור, ומפני **מאי אשר שמתי מה פירוש**, ואמר **דבתיב יהיה בית אלהים** דהיינו **דשוי מודא דלעילא הקא** שעי" מעשיו הטובים סם והמשיך מדור השכינה של מעלה שתהיה כח למטה בעולם התחתון, אי נמי, שהמשיך הארת הכינה הנקראת אלהים אל המלכות שהיא תהיה לה לבית.

תא חזי, האי אבן אית עלה שבועה עינים כל וראה כי אבן זו שהיא המלכות יס עליה שבעה עינים, שהם ה"ס דז"ל המשפיעות בה, **במה דאת אמר, על אבן אחת שבועה עינים** על המלכות מאירות ה"ס דז"ל, ושאל על מה אתקריאת **שתייה** מהו הטעם שנקראת שתייה, שמורה על חו"צ שהם סוד י"ה, היה לריק לקרחה בשם המורה על ז"ס שעליה, ומתוך **חד דמנה אשתיל עלמא** טעם אחד שנקראת שתייה לפי שממנה הושתת ונחמד העולם, לפי"ז מלת שתייה היא מלשון יסוד, (כמ"ש בתהלים יא ג, כי השתות יהרסון, שפירושו היסודות יחרבו), **וחד שתייה, שת י"ה, דשוי קדשא בריהו הוא ל'ה לאתברכא מנה עלמא** וטעם ב' כי שתייה היא נוטריקון ש"ת י"ה דהיינו הקב"ה שהכונה כח על אור"א שהם ב' אותיות י"ה, הם שמו ותיקנו את המלכות שתצדק ממנה העולם, ולפי"ז מלת שתייה פירושה שהעולם שותה מימי השפע ממנה, בגין **דעלמא מנה מתברכא** לפי שהעולם מתצדק רק דרך המלכות. (רמ"ק ורא"ג ומק"מ)

כט **עיין מדרש תהלים** מזמור צא....חזר יעקב ללקט את האבנים ומצאן אחת, לקח יעקב את האבן ושם אותה מצבה בתוך המקום, וירד לו שמן מן השמים ויצק עליה, שנאמר, ויצק שמן על ראשה. מה עשה הקב"ה, נטל רגל ימינו וטבע אותה עד עומק תהומות, ועשה אותה סניף לארץ באדם שהוא נותן סניף לכיפה. לפיכך נקראת אבן שתיה, ששם טבור הארץ ומשם נפתחה כל הארץ ועליה היכל ה', שנאמר (שם, כב) והאבן הזאת אשר שמתי מצבה יהיה בית אלהים.

ל **זוה בחי' משם רועה אבן ישראל ובהתרגום שם- אב"ן אב ובן כחדא עיין סוף תורה ז' ובתורה כב אות י'**

ועיין ליקוטי הלכות תשעה באב ותעניות הלכה ד אות יז – כי באמת עקר שלמות ישראל הוא שיהיו נכללין יחד בתכלית האחדות בבחינת שנים עשר אבני יעקב שנכללו באבן אחד, (כמבאר בסוף התורה הנ"ל), שהם בחינת כלליות נפשות ישראל שנקראים אבני קדש שכלולים ב"ב אבנים, בחינת י"ב שבטים שכלם צריכין להכלל באבן אחת שהוא בחינת צדיק הדור האמתי, שעל ידי זה נכללין בשכל הכולל העליון, שעל ידי זה נכללין בתכלית האחדות, שזה עקר שלמות קדשת ישראל שכלם חשובים כאחד, כמו שפרש רש"י על פסוק, כל הנפש הבאה לבית יעקב. עשו שש נפשות היה לו וקראם נפשות לשון רבים. ובני ישראל היו שבעים וקראם נפש בלשון יחיד, ועל כן באמת אסור למנות את ישראל, כי על ידי המנין מעוררין בחינת רבוי ששם עקר אחיזת הדינים שגאחזים במקום הרבוי דיקא, בבחינת בקשו חשבונת רבים בידוע.

לא **כך מבואר במדרש וצ"ע** איך ממנה הושתת העולם אם רק למעלה מאלפים שנה אחרי בריאת העולם היא נעשית לאבן השתייה. ואולי כנ"ל שאבן השתייה היא ענין רוחני בחי' נשמה שהיא שכל הכולל והיא נשמת הצדיק מיחדי הדורות ולכל דבר רוחני יש דוגמתו בעוה"ז והדוגמא לאבן השתייה נעשה רק בימי יעקב שתיקן חטא אדה"ר בזמן שנתבשר שיזכה ללב שבטי ישראל. שיהיו לעם אחד. ועיין לעיל הזוהר ויחי דף רלא מקשה ומתוך לפי דרכו. שיעקב ע"י מעשיו הטובים הכין מקום לשכינה בעוה"ז והמשיך לה הארה מבינה עילאה.

לב **עיין חיי מוהר"ן** אות רה בענין הקיבוץ נפשות לתפילה שנעשה מזה רבוי בתים עפ"י ספר היצירה שתי אבנים בונות ד' בתים וכו' וכמבואר בתורה ח' תנינא עוד גם עיין לק"ה סוכה ז' א' שישאל והתורה ח' וס' רבוא אותיות כנגד ס' רבוא נשמות ישראל והיינו כנ"ל שאבנים בחי' אותיות כמבואר בספר היצירה הנ"ל. והמתקתן ע"י התורה בחי' לוחות האבן, וזה שאנו מבקשים כתבינו לחיים בר"ה כי אז מתחזקים באמונת חכמים, וע"י מתרבים הספרים, ונשרשים ישראל יותר בשרשם שבתורה, ועי"ז היא מאירה בנשמותיהם, וזוכים יותר לחדש בתורה, דהיינו עוד יותר ריבוי ספרים. עי"ש.

לז **איכה פרק ד (א) איכה יועם יקב ישנא הפתם הטוב תשתפכנה אבני קדש בראש כל חוצות:** (ב) **בני ציון היקרים המסלמים בפז איכה נחשבו לנבל חרש מעשה ידי יוצר:**

רש"י – איכה יועם זהב – קינה זו נאמרה על יאשיהו כמו שנאמר בדברי הימים (ב יט) הלא היא כתובה על ספר הקינות ועמה חיבר בתוך הקינה את שאר בני ציון. יועם – יכה כמו דאת מתרגם (ויקרא יג) כהה עמיא. זהב – מראית פנים המצהיב כזהב. ישנא – ישתנה ממראיתו. הכתם – קבוצת כלי נוי הזהב שהם לעדי קרוי כתם. אבני קדש – בני המאירים כאבנים טובות ומ"א כל רביעית דם שיצא מיאשיהו בכל חץ וחץ שנעצו בו היה ירמיהו קוברו במקומה ועליה הוא קורא תשפכנה אבני קדש:

לח **עיין ליקוטי הלכות** תשעה באב ותעניות הלכה ד סוף אות יח – ועל כן אין מעבירין אלא אדר שהיה סוף ההדשים חדש הי"ב שאז צריכין להכלל לבנה וחמה יחד, דהיינו ש"ב חדשי הלכנה, שהם בחינת י"ב שבטים, י"ב אבני יעקב, שהם כלליות נפשות ישראל יהיו כלם כלולים יחד בתוך אבן אחד, שהוא בחינת יעקב, שהוא שרש כל הי"ב שבטים, שהוא בחינת חמה, בחינת שכל הכולל העליון. וכל זה זוכין על ידי אמונת חכמים, על ידי שמאמינים בהצדיק האמת שהוא בחינת יוסף הצדיק שעקר סוד העבור על דוד. ועל כן נחלקה שבטו לשנים שעל ידי זה הם י"ג שבטים לפעמים, והו בחינת עבור השנה שאז השנה י"ג חדשים:

לח **פל"ח אות ט – שם אות ז,** וכל אחד בא עם קדושתו וצמצומיו וכו', קדושתו הוא בחינת השכל שנקרא קדש, ובא כל אחד עם בחינת שכלו וצמצומיו אל הצדיק הדור שהוא בחינת קדש קדשים בחינת אבן שתיה וכו', ועל ידי זה נמתקין כל הדינים והצמצומים וזוכין על ידי זה להוציא משפטינו לאור כפשוטו, היינו לזכות במשפט ביום הדין של ראש השנה שזה גם כן בכלל מה שכתוב בהתחלת המאמר

ועיין פל"ח אות טו – ובזה מבואר מאוד מה שאמרו רז"ל (סוטה די"ג), בענין השני ארונות שהיו מהלכין במדבר, ארוננו של יוסף והארון ששם לוחות האבן, וכו' קיים זה מה שכתוב בזה, ולפי הנ"ל הם ענין אחד ממש. ועיין בתנחומא פרשת וארא, וכן במדרש רבה שלא היה יכול שלמה להכניס את הארון לבית קודש קדשים עד שהביא ארוננו של דוד, והכל מבואר על פי הנ"ל; כי הצדיק האמת הוא בחינת קדשי קדשים אבן שתייה, ששם היה עומד הארון עם הלוחות, שזה בחינת לוחות האבן כמבואר בפנים, (ולבאר הענין בדקות ורוחניות יותר קצת הוא, כי ידוע כי מקום גניזת הצדיק הוא קדוש בקדושת ארץ ישראל, וכמובא בדבריו ז"ל בלק"ת סי' ק"ט וזה ידוע כי גם בקדושת ארץ ישראל עצמה יש כמה בחינות שזה בחינת מה שאמרו רז"ל (כלים א' ו) עשר קדושות קדשה ארץ ישראל וכו' ועיקר קדושתה נמשך מקדשי קדשים ששם האבן שתייה, ושם היה עומד הארון עם הלוחות, ושם מאיר בחינת אור החכמה עילאה, ומשם נמשך קדושה לכלל ארץ ישראל אשר בשביל זה אמרו רז"ל כי (בבא בתרא קנ"ח:) אורא דארץ ישראל מחכים וכן ידוע כי גם בין הצדיקים יש כמה וכמה בחינות ועל כן אפשר לומר שמקום גניזתו של הצדיק האמת מופלג במעלה מופלגת מאוד מאוד הוא בחינת קדושת האבן שתייה ממש ובזה תבין קצת מה שמספרין אנ"ש מענין הסתלקותו הקדוש של רבינו ז"ל ביום ד' של סוכות שחל אז ביום ג' (כי יום ראשון של סוכות חל אז ביום שבת קודש) ושמעו מרבינו ז"ל איך שישב על מטתו בחלישות גדול מאוד ואחז הלולב עם האתרוג בידו, ואמר בקול נעים קול דממה דקה קדוש ונורא מאוד את תפלת ההושענא של אבן שתייה, עמוד והתבונן והתפלל עד היכן הדברים מגיעים, ואי אפשר להאריך בענינים גבוהים ורמים ונשגבים נסתרים כאלו כמובן) וכבר מבואר בספר חיי מוהר"ן איך בערב ר"ה האחרון באומין סמוך להסתלקותו ז"ל סיפר הרבה בענין גודל החיוב ליסע אליו ז"ל על ראש השנה, ואמר שאין דבר גדול מזה, והזהיר הרבה בזה; ואחר כך כשנסתלק בסמוך תיכף בחג הסוכות שאחר ראש השנה הזה, אז ידעו והבינו כולם למפרע שכל ענין הסיפור והאזהרות הנ"ל, היו גם על אחר הסתלקותו ז"ל, להתאסף גם אז יחד כל הקיבוץ של אנ"ש על ראש השנה, ושעל ידי זה נעשין תיקונים נפלאים מאוד מה שאין לשער כלל, ולא ביאר הענין בפירוט מטעמים הכמוסים אליו, בשגם כי ידוע כי כך היה דרכו בקודש גם בשאר ענינים רבים מעניניו הקדושים ז"ל וכמבואר במקום אחר.

אות ח/י

ועי"ז שנכללים יחד כל הנפשות בתוך הצדיק ועי"ז נמתקים כל הדינים כנ"ל, עי"ז נעשה שמחה/י, בבחי' (משלי יג) אור צדיקים ישמח שכל ישראל צדיקים כי ע"י ההתכללות בצדיק מאיר בכל אחד נקודת הצדיק כמבואר בלק"ה/י, כי הנפש הוא בחי' נר בבחי' (משלי כ) נר ה' נשמת אדם. וכשנכללין יחד נעשה מהם אור, ועי"ז נעשה שמחה/י, בבחי' אור צדיקים ישמח :

שעל ידי אמונת חכמים יכולין להוציא משפטינו לאור וכו' רוצה לומר כי על ידי זה נמתקין כל הדינים והצמצומים כמבואר באות ו', ואז יוצא לאור משפט וישראל זוכין בדין:

י"ז **צ"ע** מדוע מוהר"ן חילק ענין זה לאות נפרדת דלכאורה ענין זה שייך לעיל לנסיעה לצדיק והתכללות בו. ונראה שכוונתו לומר שענין המבואר כאן הוא עיקר שאליו מתייחס מאמר הוזהר חדי ר"ש כי הוא עיקר תמצית תורה זו כשזוכים לבוא ולהכלל בצדיק אמיתי, וזהו חדי ר"ש שרמו להם שכשיש להם רבי כמו ר"ש שהוא אבן השתייה שכל הכולל אזי זה עיקר השמחה וזה עיקר התיקון לר"ע ותלמידיו, כי אנו בחיבותא תליא מלתא. כפי שיתבאר לקמן במקומו.

י"ח **העצבות** בחי' דינים וצמצומים בחי' כיוון הלב והשמחה בחי' רוחב לב ואהבה וחסד בחי' טפח עצב וטפח שוחק בגמ' סוכה ז.

י"ח **ליקוטי הלכות** ברכת הודאה הלכה ו' אות מב) וזה (מה שאמר יוסף ללאו) ועתה אל תעצבו. שמאחר שזוכים להתקבץ יחד אל הצדיק האמת בחינת יוסף, בודאי אין להתעצב עוד רק צריכין לשמח הרבה בבחינת פרבות צדיקים ישמח העם. כי כל מי שבא אל הצדיק בתוך כלל הקבוץ הוא בכלל צדיק, כי עמך כלם צדיקים שאצלם מקור השמחה בבחינת שמחו צדיקים בה', וננו צדיקים בה', רק מחמת מרידות הגלות בכלל ובפרט נעלם בבחינת צדיק שיש אצל כל אחד. אבל תכף פשמתקבצים אל הצדיק שהוא איש אשר רוח בו, מאיר בבחינת נקודת צדיק שיש אצל כל אחד. ועל ידי זה נתרבה השמחה בבחינת אור צדיקים ישמח (וכמו שמבאר בהתורה חדי רבי שמעון בסימן סא על פסוק זה). ועל כן אז ותיי רוח יעקב אביהם, בבחינת חיות ושמחה וכמו שכתוב שם רב עוד יוסף בני חי, ופרש רש"י רב לי עוד שמחה וחדוה וכו', כי עקר השמחה שהיא האמת והאמונה הקדושה שזה כל החיות והשמחה וכו' כנ"ל עקרו הוא על ידי הבנים שמולידים שעל ידי זה נתרבין בני ישראל בבחינת בן חכם ישמח אב וכו', וכמו שמבשרים ישמח האב ביוצאי חלציו וכו', ונאמר ישמח אבי ואמא, כי האמונה הקדושה צריכין לגלות מדור לדור שזהו עקר השמחה. וזהו עבדו את ה' בשמחה וכו' דעו כי ה' הוא האלקים שזה עקר השמחה וכו', וסיום ועד דר ודר אמונתו,

י"ט **ענין נדה לד.** שחכמים ביטלו גזרת טומאת עם הארץ ברגלים כדי שלא לפגם בשמחת הרגל כי עיקר העליה לרגל היא לשמחה ורעות וכדי שלא לגרום פירוד בטלו גזרתם. (מתיבתא בשם מהר"ן חיות) אנציקלופדיה תלמודית כרך יב, חבר (טור תקט) – ו. חברות ברגלים – ברגלים, בשעה שכל ישראל מתאספים בירושלים, כל ישראל הם חברים, וטומאת עם הארץ ברגל כטהורה היא חשובה²¹⁶, שנאמר: ויאסף כל איש ישראל אל העיר כאיש אחד חברים²¹⁷, הכתוב עשאו כולם חברים²¹⁸, שכל זמן שיש ישראל נאספים למקום אחד נקראים חברים, ורגל היא שעת אספה²¹⁹. וכן אמרו: ירושלים הבנויה בעיר שחברה לה יחדיו²²⁰, עיר שהיא עושה כל ישראל לחברים בשעה ששם עלו שבטים²²¹. ולפיכך בליהם כולם ואוכליהם ומשקיהם (טור תקד) טהורים ברגל, מפני שהכל מטהרים עצמם ועולים לרגל, ולכן הם נאמנים כל ימות הרגל בין על הקודש ובין על התרומה, ומשעבר הרגל, חוזרים לטומאתם²²². ע"כ. וכן איתא ברמב"ם הלכות מטמאי משכב ומושב פרק יא (ט) טומאת ע"ה ברגל כטהורה היא חשובה שכל ישראל חברים הן.

וכיון שזמן ההתקבצות אצל הצדיק מסוגל מאד לשמחה מכח ההתכללות הנפשות זה בזה ובצדיק צריך להזהר שלא לפגום בשמחה ולא לפגום בהתכללות כמבואר בלק"ה פקדון וארבעה שומרים הלכה ה' אות א' – על כן צריכין אלו הנפשות לזהר מאד מאד שיהיה אהבה ושלום גדול ביניהם כדי שיוכלו להכליל יחד וכו' ועל ידי זה נמשך שמחה וכו' /מ/

ועיין פל"ח אות י' שכשרבינו גילה סוד י' מזמורים וציווה לאמרם על קברו, רמז להם שיפטר, ושאלו אותו על מי עוזב אותם? אמר להם שהעיקר הוא שיחזקו עצמם כל אנ"ש באחדות גדול, באהבה רבה, ואז בוודאי אין להם לדאוג כלל, כי בוודאי יהיו כשרים וצדיקים כמו שהוא רוצה, ואפילו מי שיהיה נלווה להם ויתחבר עמם, אף על פי שלא היה מכיר אותו כלל בחיים חיותו, גם כן יהיה איש כשר וצדיק, כי בעזרת ה' גמירתי ואגמור "איך האב אויס גיפירט אין וועל אויס פירען" גם כבר מבואר, שאמר שהואש שלו תוקד עד ביאת משיח (מיינ' פיעריל וועט טליאן ביז משיח וועט קומען) גם מה שאמר שכמה וכמה צדיקים גדולים מאוד התחילו לעשות ולתקן וכו' ואחר שנסתלקו נפסק הענין, והוא ז"ל רוצה לעשות ולתקן באופן כזה שלא יופסק הענין לעולם, ואלו התלמידים יעשו עוד תלמידים אחרים וכו' וכן עוד להלן יותר וכו'

עתה יבאר רבנו כיצד רמזה תורה זו במאמר האידרא רבה שבו פתח רבנו תורה זו חדי ר"ש הכוונה לרשב"י וחבריו שכיון שהיה להם רבי כזה שהוא בחי' אבן השתייה ונתכללו בו ע"י החביבות שהיתה ביניהם וכו' להמתקת כל הדינים ועי"ז לעצה נכונה וחידושי תורה אמיתיים שבה עשו כלים מתוקנים לתורת ר"ע ותמן דהיינו בזמנם של תלמידי ר"ע היה ראוי פחד כי לא היה אפשרות לעשות כלים לאור העצום של תורת ר"ע, אבל אנן רשב"י וחבריו מכח שכבר הרשימו שנשאר ממה שכבר גילו כד תלמידי ר"ע עי"ז אנו ע"י שנתחזק בחביבות בינינו נזכה להמתק כל הדינים ולחדש חידושים בעולם שיהיו כלים לתורה ודעת נפלא ר"ע (לק"ה מנחה ז' נו).

יש כאן קושי בלשון רבינו מה שנקט ר"ע וחבריו אע"פ שכוונתו לתלמידיו ועוד שנקט ר"ש וחבריו ובזה צ"ע האם כוונתו לה' תלמידי ר"ע האחרונים דהיינו ר"ש וד' חבריו או לעשרת לתלמידי רשב"י שהיו עימו באידרא. עוד יש כאן חידוש במה שאומר רבנו שחבוק אמר את הפסוק שמעתי שמעך יראתי על ר"ע וחבריו כי בכל הספרים מבואר שאמר זאת על עשרה הרוגי מלכות שהם חברי ר"ע אבל לפי רבנו שהכוונה לתלמידי ר"ע זה חידוש שלא נמצא בשום מקום.

וזה כל מה שלמדנו עד כאן רמזו במאמר הזהיר פרשת נשא קכח. /מא/ שבו פתח רבנו את התורה הזו חדי ר' שמעון ואמר [יב] ה' שמעתי שמעך יראתי, תמן יאות הוי למידחל. /מג/

^מ עוד עיין לק"ה שם ד' אותיות ראשונות – מבאר החילוק בין הד' שומרים ומבאר שכפי האהבה שמגלה השומר כן הוא פטור מאחריות כי מצדו מסתמא אין שום היזק כי ע"י אהבת ישראל נכלל בצדיק בשכל הכולל שממנו כל השמירות מכל מיני היזק

עוד שם אות יד – וזה יהי ממון חבירך חביב עליך כשלך והתקן עצמך ללמוד תורה שאינה ירושה לך וכל מעשיך יהיו לשם שמים, יהי ממון חבירך חביב עליך כשלך זה בחי' אהבה וכלליות הנפשות כנ"ל שיאהב כ"א את חבריו כנפשו לקיים בשלימות מצות ואהבת לרעך כמוך שהוא כלל גדול בתורה כנ"ל. ועיקר האזהרה על אהבת החברים הוא ביותר בענין הממון כי שם עיקר הקנאה והשנאה בידוע לכל וע"כ מ"ע ואהבת לרעך כמוך נסמך אחרי האזהרות שהזהיר בכמה לאוין לבלי ליגע בממון חבריו רק אדרבא ליזהר לסייע ולחיותו כ"ש שם בפרשת קדושים לא תגנובו ולא תכחשו וכו' לא תעשוק ולא תגזול וכו' לא תקום ולא תטור וכו' היינו לגמול חסד עם חבריו ולעבור על מדותיו נגדו שאע"פ שחבירו לא השאיל לו יעבור על מדותיו וישאיל לו בלי הטחת דברים שלא יאמר לו איני כמותך וכו'. ואח"כ מסיים על כל זה ואהבת לרעך כמוך כי עיקר קיום האהבה בין ישראל הוא כשאין מקפידין ואין מקנאין זה על זה בממונם. וזהו בחי' קשר וחבור המשנה הנ"ל יהי ממון חבירך חביב עליך כשלך. זה בחי' אהבה וכלליות הנפשות כנ"ל שעי"ז הם נכללין בחכמה עילאה שהוא שכל הכולל שזה עיקר שלימות התורה כנ"ל. וזה והתקן עצמך ללמוד תורה שאינה ירושה לך וקשה לכאורה הלא מבואר בפסוק שהתורה ירושה לנו כ"ש תורה צוה לנו משה מורשה וכו'. אך ע"פ הנ"ל מתורץ דיטב כי עיקר שלימות התורה הוא כשהתורה נכללת בפרשה בבחי' שכל הכולל ק"ק בבחי' לוחות האבן כנ"ל וזה תלוי באהבה בין ישראל כנ"ל.

^{מא} **וזהיר הקדוש פ' נשא דף קכח.** אדרא רבה (עם ביאור המתוק מדבש) – לכן **רבי שמעון פתח ואמר** כל החברייא גס אחס תשמחו עמי ואין לכם מה לפחד ולירא כל כך, כי מה שכתוב **יהו"ה שְׁמַעְתִּי שְׁמַעְךָ יִרְאתִי** פסוק זה נאמר כשראה חכמה הנביא הנבואה את עשרה הרוגי מלכות, שנשמתיהם היו מבחינת הגבורות, לכן אמר יראתי, וזה שאמר **הִתְקַדְּשִׁיתָ לְפָנֶיךָ יְהוָה לְמַהְרֵי דְחַיִּיל** שם היה ראוי להיות ירא וחזק, אבל **אֲנִי בְּחִיבוּתָא תְּלִיא מְלָתָא** אנוחנו כההנה תלוי הדבר, כי נשמותינו הם מהחסדים שהם בחינת אהבה, **דְּכָתִיב וְאֶהְיֶה אֵת יְהוָה אֱלֹהֶיךָ** ואלו אורבים את הקב"ה, **וְכָתִיב מֵאֲהַבְתָּ יְהוָה אֶחָדְכֶם, וְכָתִיב אֶהְיֶה אֶחָדְכֶם** הרי שגם הקב"ה אוהב אותנו, ואם כן לא תיראו משום עונש ח"ו.

וקודם שהתחיל רבי שמעון בגלוי הסודות הזהיר את החברייא מלגלות את הסודות לשאינם ראויים, לכן **רבי שמעון פתח ואמר** כחיי **הולך רכיל מנלה סוד** פי' המגלה סוד חבדו הרי הוא הולך רכיל, **ונאמן רוח מכסה דבר** ומי שהוא נאמן רוח מכסה הסוד ומעליתו, ושאל מה שכתוב **הולך רכיל, האי קרא קשץ פסוק זה קשה להבין, כי איש רכיל מבצעי ליה למימר** איש רכיל היה צריך לומר, כי אפילו שאינו הולך רק מנלה הסוד במקומו, גם כן נקרא רכיל, (ה"ג הרמ"ק) **מאי הולך** למה כתוב הולך.

ומצינו **אֵלָא מֵאֵן דְּלֵא אֲתִיְשֵׁב בְּרוּחִיה** אלף מי שאינו מיושב ברוחו, ונפשו עדיין מעורבת בדעה, לכן הרעה שבו מכריחו להוציא ולגלות הסוד ששמע, **וְלֵא הָיִי מְהִימָנָא** ואינו נאמן רוח, ואז **הָיִי מְלֵא דְשִׁמְעָא אֵינִי בְּגוּיָה פְּחִינָא בְּמִיָּא עַד דְּרָמִי לֵיה לְבָר** אורו הדבר ששמע משוטט במעיו ואם כדמיון הקוץ האץ על פני המים שאינו נח עד שנשקל לחזק מהנהר, כך זה הרכיל לא יוכל לשקוט עד שיספר הדבר ששמע לבני אדם, ואם אמר הולך רכיל, שהולך דבר הרכילות בקרבו ואינו יכול להחזיקו ולשמרו עד שיגלהו לאחרים, **מֵאֵי טַעְמָא** מהו טעם הדבר, **מִשּׁוּם דְּלִית רוּחִיה רוּחָא דְקִיּוּמָא** לפי שאין רוחו רוח חזק של קיום, כלומר שאינו מיושב כדלוי, **אֲבָל מֵאֵן דְּרוּחִיה רוּחָא דְקִיּוּמָא** אבל מי שרוחו הוא רוח חזק של קיום, והוא מיושב כדלוי, **בֵּיה פְּתִיב** בו נאמר **ונאמן רוח מכסה דבר** ונאמן רוח פירושו **קִיּוּמָא דְרוּחָא** קיום הרוח, דהיינו מי שיש לו רוח חזק הוא יכול להחזיק ולכסות הסוד ומלגלותו, כי **ברוחא תְּלִיא מְלָתָא** ברוח קדוש תלוי הדבר שיוכל להעלים מה ששמע.

כי חבוק אמר נבואה זו על ר' עקיבא/מד' וחביריו/הכוונה לתלמידיו [מז'] שמתו ע"י שלא היה בהם אהבה/מז', כשרז"ל (יבמות סב ע"ב)/מט' כי הם היו בחי' גבורות וצימצומים

וְכַתִּיב אֶל תַּמָּן אֶת פִּיךָ שֶׁלֹּא תִתֵּן פֶּתַח לִפִּיךָ לְגִלּוֹת סוּדוֹת שֶׁל אַחֲרַיִם, לְחַטִּיא אֶת בִּשְׁרֶךָ כִּי עַל יְדֵי זֶה תִּחַטָּא וְתִאָּשֵׁם אֶת עַמְּךָ, וְלִית עֲלֶיךָ מִתְקַיֵּמָא אֶלָּא בְּרָא וְאִין הָעוֹלָם מִתְקַיֵּים אֵלָּא עַל יְדֵי שֶׁהָאֵלֹהִים מַעֲלִים וְשׂוֹמֵר מַלְגּוּלוֹת סוּד עֶסְקוּי עַל חֲדָרָא, וְכִי אֵי בְּמִלִּי עֲלֶיךָ אֶצְטְרִיךְ רָאָא וְכִי אִם חֲדָרָא הָעוֹלָם לְרִיכִים לְשׁוֹמֵר עַל סוּד, בְּמִלִּין רָזִין דְּרָזִינָא דְּעִתִּיק יוֹמִין חֲדָרָא סוּדֵי הַסּוּדוֹת וְעוֹמֵק הַחֲדָרִים שֶׁל עִתִּיק יוֹמִין, דְּלֹא אֶתְמַסְקִין אֶפְיִילוּ לְמַלְאָכִין עֲלָאִין שְׂאִינִם נִמְסָרִים אֶפְיִילוּ לְמַלְאָכִים הַעֲלִיוֹנִים, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב (לִקְמֹן דָּף קֹלָה ע"ה) שֶׁהַמַּלְאָכִים שֶׁמַּחֲסִים עַל שְׁמֵעוּ כְּאֵן בְּחִדְרָא מַה שֶׁלֹּא יֵדְעוּ עֲלֵיהֶן, עַל אַחַת כְּפָה וְכָפָה שְׁלִיכִים לְשׁוֹמֵר אֶת אֵלוֹ הַסּוּדוֹת.

^{מב} חבוק ג' ב'

^{מג} **התם ראוי היה לירא** – כי היו מצד הגבורות ועיין לק"ה מנחה ז' אות נד נה נו מבואר שם שב"ד תלמידי ר"ע היו צריכים לגלות את התורה של ר"ע בעולם ע"י שיחדשו בתורתו ויעשו לה כלים ובגלל התגבורות הדינים פגמו בזה שלא היתה אהבה ביניהם ועל כן מתו. עוד עי"ש בהמשך שמבאר שמייתם היתה בחי' סוד מיתת המלכים בחי' שבירת כלים ורשב"י וחבריו כל הצלחתם לתקן די המכח תלמידי ר"ע שכבר האירו בעולם את תורת ר"ע ואע"פ שמתו אבל נשאר רושם שעל ידו הצליחו רשב"י וחבריו לעשות כלים לתורת ר"ע. משמע שכמו שקודם לעולם התיקון קדם עולם הנקודים והשביירה כך בהכרח היה שהתגלות ורת ר"ע בפעם הראשונה היא בבחי' עולם הנקודים שהיה אור גדול והכלים לא החזיקוהו ונשברו ורק בפעם השניה בעולם הנקודים נתחזקו כבר הכלים מחמת שכבר די הפעם האור הזה בעולם.

ועיין לעיל בעניין אכן השתיה עפ"י תפארת יהונתן (איבשיץ) שהיא בחי' עצם הלז שנסאר מעולם התוהו הכי נמי בעניין רשב"י וחבריו הצלחת רשב"י לחדש חדושים נפלאים של על ידם לא תשכח תורה מיישראל כמבואר במאמר לכו חזו זה מכח תלמידי ר"ע שהיו בחי' דינים ותוהו ביחס לרשב"י וחבריו בעניין תורת ר"ע ונמצא שלתלמידי ר"ע הם בחי' אכן השתייה של תורת ר"ע שמכוחה היו כל חדושי התורה נפלאים של רשב"י, דהיינו שתלמידי ר"ע היו בחי' זרע שנזרע בעולם שבהכרח שירקב ודייקא עי"ז מכוחו הרוחני שנשאר צומחת מציאות חדשה של חדושי רשב"י.

^{מד} **צ"ע משמע** שרבי עקיבא לא היה בחי' אכן השתיה שבכוחה להמתיק כל הדינים ואע"פ שזכה למדרגות נוראות עד שמשוה רבינו, שבעצמו מסתמא כן היה בחי' אכן השתיה (וצ"ע בזה מהכתוב ותחסרהו מעט מאלקים) סבר שראוי הוא יותר שתינתן תורה על ידו (כמבואר במנחות כט עיין לק"ה מנחה ז' נד שר"ע היה במדרגת משה רבנו). ואולי כיון שהיה בן גרים ועם הארץ הוא תמיד בגדר של תוספת שמוזה היה כוחו לחדש בתורה יותר מכולם ולגלות תלי תלים של הלכות בכל קוץ וקוץ. והיה שרש תלמוד שבעל פה, כמו שאמרנו (סנהדרין פו א) פְּלִהוּ סְתִימָאָה אֶלְפָּא רַבִּי עֲקִיבָא. (השל"ה הקדוש - מסכת פסחים מצה עשירה) אעפ"כ היה חסר את המעלה של צדיק שלא ניתק מעולם שזה אולי תנאי בבחי' האבן שתיה וצ"ע. (גם צ"ע האם היותו בע"ת או בן גרים מה יותר חסרון או שניהם יחד) ונראה שבפטירתו שטרקו בשרו וכו' זכה להכלל יותר מזה. (שמעתי מהרב (לג בעומר במירון תשעב) בשם המגלה עמוקות שבפטירתו זכה לאות א' בשמו במקום ה' ונקרא רבי עקיבא)

^{מה} כך הגרסא בכל המהדורות ועיין לק"ה פקדון ד' שומרים ה' א' גרסת מוהר"ג שם ר"ע ותלמידיו (דלגרסה הקיימת קשה אע"פ שהיו מהגבורות היכן מצינו שלא היתה אהבה ביניהם אדרבה מצינו להפך עכ"פ בשנים הראשונים)

^{מז} עיין מדרש תהלים שחור טוב מזמור צ' אות ז' ובילקוט שמעוני חבוק רמז תקסג הכונה לעשרה הרוגי מלכות ועיין שער הגלגלים הקדמה בו ורמ"ז על אדרא הנ"ל שעשרה הרוגי מלכות היו היו גבורות כנגד ה' חסדים של עשרה תלמידי רשב"י. אבל עיין לק"ה פקדון וארבעה שומרים הלכה ה אות א' – זה המקרא נאמר על ר"ע ותלמידיו.

פירוש הרמ"ז על זוהר פ' נשא דף קכ"ח ע"א. (האדרא רבה) התם יאות הוה למהוי דחיל, כי חבוק היה מהגבורות, אבל רשב"י מהחסדים החפצים להגלות ואין בהם אחיזה לחיצונים ואין פחד מהגלותם. אחר כך מצאתי בספר הגלגלים ח"ב י"ט ב' קנד) כי פסוק זה (חבוק ג, ב) ה' ש'מעתי, שר"ת י"ש, בסוד י"ש שבר (נ"א יששכר) שהוא רבי עקיבא, ונתכוין חבוק לעשרה הרוגי מלכות שהיו כולם מהגבורות, ולכן יאות למדחל. אכן בחביבותא, שהיו בסוד עשרה חסדים, וסדרם רשב"י בסוד הדעת, רבי אלעזר בריה חכמה, רבי אבא בינה, ורבי יהודה חסד, ורבי יוסי בר יעקב ת"ת, ורבי יצחק גבורה, ורבי חזקיה בר רב נצח, ורבי חייא יסוד, ורבי יוסי מלכות, ורבי ייסא בהוד. וזהו מ"ש ידיו יהבו לרבי שמעון, שהיו עשרה חסדים. ובדרוש אחר של גלגולים בענין הקשר הרב עם החברים קנה) כתוב כי עשר טפות שיצאו מן היסוד במעשה דיוסף היו כלולות מחו"ג, ועשרה הרוגי מלכות היו מהגבורות כנז"ל, ועשרה תלמידי רשב"י היו מהחסדים, ולא הוצרכו לההרג כי אין הקליפה שולטת בהם. ורשב"י עצמו היסוד ובא לתקנם וללמדם. וכל ארצות ה' חסד ואמת קנו). תרי"ג עם ב' כוללים רמ"ח וס"ה. (הרמ"ז נפטר טו כסלו שנת נחת)

עיין **שער הגלגולים** הקדמה בו שם מבואר שעשרה הרוגי מלכות מהגבורות ועשרה תלמידי רשב"י מהחסדים אבל לא נזכר שם תפלת חבוק. וגם בספר הגלגולים לא מצאתי יותר מהמבואר בשער הגלגולים. עי"ש (מהדור' פרימשלע תרלה דף מט:) פרק מג או מד. ובמהדור' בני ברק תשמו פרק לג עמ' עז. ובמהדור' וילנא תרמו פרק לה עמ' 111

לקוטי הלכות הלכות פקדון וארבעה שומרים הלכה ה' אות א' – וְהָאֵל בְּחִינַת חֲדֵי רַבִּי שְׁמֵעוֹן וְכוּ' פֶּתַח וְאָמַר ה' שְׁמַעְתִּי שְׁמַעְתִּי יִרְאֵתִי תִמָּן יִאֲוֶה הָיָה לְמִדְחַל וְכוּ'. כִּי זֶה הַמִּקְרָא נֶאֱמַר עַל רַבִּי עֲקִיבָא וְתַלְמִידָיו שֶׁנִּסְתַּלְקוּ עַל שְׁלֹא הָיָה אֲהָבָה וְשְׁלוֹם בֵּינֵיהֶם וְכוּ'. אֲנִין בְּחַבִּיבוּתָא תִּלְיָא וְכוּ' כְּנ"ל, עַן שֶׁם כָּל זֶה הֵיטֵב הֵיטֵב:

^{מז} **הלשון הזה** ר"ע וחבריו לא נמצא בגרסת הגמ' שלנו אלא בגרסת העין יעקב כ"פ בש"ס. צ"ע כי בכל המקומות הכוונה לחבריו הרוגי מלכות ולא לתלמידיו. אע"פ שפשוט שכוונת רבינו כאן לתלמידיו וכן מבואר בפירוש בלק"ה פקדון ד' שומרים ה' א' ובהלכות דם א' יב. (הועתק לקמן בסמוך)

^{מח} **הלשון הזה** שלא היה בהם אהבה נזכר לגבי תלמידי ר"ע בלק"ה ברכת השחר ה נו, מנחה ז' נד, נזיקין ד' יז. ובפרי עץ חיים ספירת העומר פ"ז הלשון שם שהיו שונאים זה את זה. ועיין גלגולי נשמות לרמ"ע מפאנו שם הלשון שלא חלקו כבוד זה לזה. (ועי"ש שהיו לגלגול של כד משבט שמעון שמתו בשיטים ור"ע גלגול זמרי)

מדוע לא היתה בהם אהבה ומדוע מתו עיין ביאור הלקוטים אות כג – שיש לבאר במדריגת החכמה תתאה הנ"ל, שגם היא תחשב לצמצום הנ"ל, כנגד החכמה העליונה מאתה. כי גם לפי זה מבואר מה שכתב לענין תלמידי רבי עקיבא, שהיו בבחינת גבורות וצמצומים, ולכאורה יש להתפלא מאד בזה, כי הלא מבואר מצירופי דבריו, שכל אחד מיישראל יהיו בסוד ועיני, השכל והנשמה, שבהיפוך (והמתקן) הצמצום. אבל באמת נראה מבואר, שאין זה רק מחמת שכל בחינה כלולה מכל הבחינות. ובפרטיות, נחשבו ועמדו כל נשמות תלמידי הראשונים וחכמותיהם, במדריגת שלמטה, והצימצומים הנ"ל וכי בסיבת הנסיון, מורידים לפעמים גם לגדולי גדולים, במוחין דקטנות, כמובן מזה במקום אחר !:

כמבואר בפרי עץ חיים ספירת העומר פ"ז/י, ולא נכללו יחד. ולא נמתקו. ור' שמעון וחביריו נראה שהכוונה לתלמידיו/נא¹ שהיו התיקון שלהם/נב²,

ע"כ אמר [נא] אנן בחביבותא תליא, היינו בחי' האהבה וכללות שנכללין יחד, ועל ידי זה ההמתקה והתיקון כנ"ל/נב³.

ומזה היינו מההתכללות של תלמידי רשב"י ברשב"י שהיה בחי' אבן השתייה, שכל הכולל, נמתקו כל הדינים ומזה בא בחי' חדרי ר' שמעון, היינו בחי' השמחה שנעשה על ידי הכללות והאהבה,

שם אות כד – שכמו שבפרטיות כל איש ואיש מוכרח לחיבור גופו ונשמתו, חיבור צמצומו ושכלו, [שהוא חיבור החכמה תתאה ועילאה] כנ"ל. כן גם בכלליות הנפשות הבאים להמנהיג, שכל אחד בקדושת שכלו, כנגד חיבורו שבמדריגת השכל שלמטה מאתו, נחשב נשמה כנגד הגוף והצמצום הנ"ל, מוכרחים מפני זה, להזהר מאד בשלומם ואחדותם, כי בזה לבד, כל עיקר החיים שבעולם הזה ושבעולם הבא. וכפי שממילא מבואר, שבהיפוך חס ושלום, נתהווה ממחלקות מיתה ופירוד חס ושלום, בין הנשמה והגוף, מבאר יותר בכל זה, בהבאתו על אודות תלמידי רבי עקיבא, שמתו מחמת זה שלא היה בהם אהבה:

יבמות סב: ר"ע אומר למד תורה בילדותו ילמוד תורה בזקנותו היו לו תלמידים בילדותו יהיו לו תלמידים בזקנותו שנאמר בבקר זרע את זרעך וגו' אמרו שנים עשר אלף זוגים תלמידים היו לו לרבי עקיבא מגבת עד אנטיפרס וכולן מתו בפרק אחד מפני שלא נהגו כבוד זה לזה והיה העולם שמם עד שבא ר"ע אצל רבותינו שבדרום ושנאה להם ר"מ ור' יהודה ור' יוסי ורבי שמעון ורבי אלעזר בן שמוע והם הם העמידו תורה אותה שעה תנא כולם מתו מפסח ועד עצרת אמר רב חמא בר אבא ואיתימא ר' חייא בר אבין כולם מתו מיתה רעה מאי היא א"ר נחמן אסכרה.

¹ עיין פרי עץ חיים – שער ספירת העומר – פרק ז – ענין ימי העומר. הנה ענין העומר, כבר בארנו שהם ימי הדינין, שהם סוד ש"ך דינין. אמנם בימים האלו, אין בז"א עדיין רק מוחין דקטנות, ולכן מתו כ"ד אלף תלמידי ר' עקיבא בזמן העומר וסוד הענין, שכבר ידעת, שר"ע שורש נשמתו מן ה' גבורות, רק שאינו מבחינת ה' גבורות אחרי התפשטותן, רק בהיותם בשרשם למעלה במקום הדעת דז"א. והנה הכ"ד אלף תלמידים שלו, היו מן המוחין דקטנות אלהים, ולכן היו מקטרגים ושונאים זה את זה. והנה מספרם היו כ"ד אלף תלמידים, והענין כי שם מוחין דקטנות הוא שם אלהים, ואמנם יש בו ק"ך צירופים, ויש בו כ"ד צירופים שמתחילין באות אלף כנודע, ואלו הכ"ד, היו כולם שרשם מן כ"ד צירופי אלהים המתחילין באות אלף, לכן היו כ"ד אלף תלמידים, כי הם מסוד צירופי האלף, ואלף ואלף הכל אחד: וזולת זה כבר ידעת, כי אלהים דמילוי ההי"ן ברבוע, גימטריא אלף, ולכן מתו כ"ד אלף תלמידים בימים ההם של עומר, שנאחזו בהם החיצונים, להיותן דינין, דוגמת עליונים שיונקים החיצונים משם אלהים דקטנות, ולכן נתייחסו אלו תלמידים לרבי עקיבא, כי הם דינין דקטנות, וכשבאים שם דינין דגבורות וגדלות, יונקים משם: ואח"כ מה עשה ר"ע, לקח חמשה תלמידים – רבי מאיר, ורבי יהודה, ור"א בן שמוע, ורשב"מ, ורבי נחמיה, ואלו נתקיימו. והענין, כי אלו הם סוד ה"ג דגדלות, ולכן נתקיימו. ואלו באו אחרי הכ"ד אלף תלמידים. כי כן דרך ה"ג דגדלות, לבא אחר גבורות דקטנות, ומתקיימין אותן דגדלות: (עוד ע"ש שגם ר"ש נפטר בימי העומר כיון שהיה מתלמידי ר"ע) והנה בארנו, כי ר"ע הוא מן ה"ג לבד שבדעת למעלה, ואלו ה' חכמים אע"פ שהם ה"ג, עכ"ז מפני שהם ה' גבורות המתפשטין, הם תלמידים לר"ע, שהוא הגבורת הוד שבדעת לבד, מפני שהיא עליונה שהוא בדעת:

² חביריו הכוונה לתלמידי ר"ע האחרונים ומבואר בפע"ח שגם הם היו מצד הגבורות אבל דגדלות ולא דקטנות כמו הראשונים ולכן נתקיימו. אלא שבהם לא נזכר שהיתה אהבה במיוחד ועוד שאת מה שאמר באדרא אנן בחביבותא לא אמר לחביריו אלא לתלמידי שהם היו מצד החסדים כמבואר לעיל. ונמצא לפ"ז שלפי האריז"ל תלמידי רשב"י היו תיקון לחבירי ר"ע ולפי רבינו תלמידי רשב"י היו תיקון לתלמידי ר"ע. וצ"ע מדוע נקט רבינו חבירי לגבי תלמידים גם בר"ע וגם בר"ש. עיין לק"ה ר"ח ו' אות יג משמע שר"ש וחביריו הכוונה לתלמידי ששמעם עסק בסודות התורה וקשר המרכבה ששם שורה האהבה. עי"ש.

³ ליקוטי הלכות דם הלכה א סוף אות יב (עפ"י תורה לא) – וזה שאמר רבי שמעון בהתחלת האדרא, ה' שמעתי שמעך יראתי, תמן יאות ה' למדחל אנן בחביבותא תליא. תמן יאות ה' למדחל, פונתו על תלמידי רבי עקיבא שעליהם נאמר הפסוק הזה, כמו שדרשו רבותינו זכרונם לברכה. ומוכא בדרבי רבנו, זכרונם לברכה, (סימן סא), הינו שעקר הפנים של תלמידי רבי עקיבא היה מחמת שלא היה ביניהם אהבת חסד, שהיא בחינת השתוקקות וכסופין, שעל ידי זה עקר המשיכת התורה שהיו צריכין להמשיך מרבי עקיבא רבם שהיה בחינת התגלות התורה פנ"ל. ועל פן אמר רבי שמעון בר יוחאי, אנן בחביבותא תליא, שאנו צריכין שיהיה בינינו אהבה גדולה, שזהו העקר. וכמוכא בתלמידי הארי ז"ל שהזהירם הארי ז"ל כמה וכמה פעמים שיהיה ביניהם אהבה גדולה. ופעם אחת אמר שהיה מוכן לבוא לירושלים ושתבוא הגאולה על ידם, אף שנתקלקל על ידי מעט המחלקת שנעשה בין החברים על ידי נשותיהם (כמבאר בשבחי הארי). פי עקר המשיכת התורה הוא על ידי אהבה וחסד שהוא בחינת השתוקקות וכסופין דקדושה, שעל ידי זה זוכין לקבלת התורה ולכל טוב וקב"ל:

ועי"ש בלק"ה הנ"ל קצת לפני כן – וזה שנתנו הקדמונים סימן שביום שחל פורים יהיה ל"ג בעומר והסימן פלג (כמו שכתוב בשולחן ערוך) בחינת פלג אלקים מלא מים וכו"ל: ושמעתי מהריצ"ח בשם איזה ספר שמה שכתוב שתלמידי ר"ע לא נהגו כבוד זב"ז הכוונה שלא נהגו כבוד זה בתורתו של זה. וי"ל שתורתו היינו ספריה הנ"ל ולפי"ז מובן שלכן חלקו זה על זה, כי המחלוקת היא מים ששולח הקב"ה לטהר את מי שאין לו אמונת חכמים כדי שישבו ויתקיים בו ספר כתב איש ריבי אבל הם לא שבו ע"י המחלוקת וכיון שהיו בבחי' דינים, התגברו עליהם הדינים בימי הדין של ספירת העומר ומתו.

²² בהמשך לזוהר הנ"ל חרי ר"ש

²³ עיין ליקוטי הלכות אבן העזר הלכות גיטין הלכה ג אות ט – ועל כן היה אהרן הכהן הראשון שאוהב שלום כמו שאמרו רז"ל, כמו שכתוב: בריתי היתה אתו החיים והשלום, כי אי אפשר לעלות לשם לבחינת שכל הכולל ולהמתיק הדינים כי אם על ידי אהבה ושלום כמבואר בסוף התורה הנ"ל על מאמר הזוהר הקדוש אנן בחביבותא תליא שצריכין ישראל לאהוב זה את זה מאד אהבת נפש, ואז נכללין כולם יחד בתוך נשמות הצדיקי אמת שהם בחינת כהן גדול שעל ידי זה נמתקין כל הדינים שבעולם.

בחי' אור צדיקים ישמח : ואז גילה להם רשב"י סוד הענין **פתח ואמר** שזה רמזו בפסוק [י"ה] **הולך רכיל מגלה סוד**. כי **הולך רכיל וכו'** מדייק שם רשב"י מדכתיב "הולך רכיל" ולא איש רכיל משמע **דלית רוחיה רוחא דקיומא** דהיינו שרוח הסוד^י והחכמה לא מתיישב בקרבו, כי מי שמעורב טוב ורע, אזי הרע שבו לא נותן מנוח לאותו רוח הסוד שבקרבו, כמו ענף במי הים שאין לו מנוח בהם עד שהים פולטו לחוץ, כך הוא לבסוף מגלה את הסוד, **היינו את הרוח חכמה** [י"ז] הנ"ל שהיא בחי' סוד השורה על מי שסומכים אותו למנהיג. אם הוא **ולא הוה מהימנא**^{י"ח}. **היינו** שאין לו **אמונת חכמים כנ"ל** אזי הרוח חכמה לא מתקיימת אצלו כנ"ל, **כי ע"י שאין בו אמונת חכמים, אין בו רוח חכמה כנ"ל** כי כבודי לאחר לא אתן, וזה שאין לו אמונת חכמים, נקרא אחר, **כי נידון במותרות כנ"ל** באות א' [י"ט] כי בחר לו במיותר במקום בהעיקר^{י"ט}, דהיינו ברוח שטות במקום ברוח חכמה. וכיון שהוא הולך רכיל כנ"ל, דהיינו פגם הסמיכה, שסומך מי שא"א שתתישב אצלו הרוח חכמה, אזי הוא גם **מגלה סוד, זה בחי' ביטול כתב ידינו, שאין האותיות מקבלין אור השכל מידי הסמיכה כנ"ל** [ס"א], **בבחי' (איוב לו) על כפים כיסה אור**. כי האותיות צריכות לקבל אור השכל מידי הסמיכה **כנ"ל** [ס"ב]. **וע"י פגם אמונת חכמים, שהוא בחי' הולך רכיל** דהיינו שרוח החכמה לא מתיישב בקרבו מחמת הרע שבו כנ"ל, **על ידי זה מגלה סוד**^{י"ג}, **שנתגלה ונסתלק אור השכל כנ"ל** כי הסוד לא מתיישב בקרבו מחמת הרע שבו שדוחה אותו לחוץ, **ועי"ז בסוד עמי לא יהיו כנ"ל** [ס"ד] שע"י פגם הסמיכה נפגם הכתב ועי"ז אין אורא דא"י וגו' על ישראל גרוש ועי"ז א"א שיוולדו גופים שתייהיה להם נשמה גדולה בקיאה בסוד העיבור מצד שהיא מנהגת הגלגלים: אבל **ונאמן רוח מכסה דבר**, דהיינו **דאית ביה רוחא דקיומא ע"י בחי' אמונת חכמים** מתיישבת הרוח בקרבו, **עי"ז מכסה דבר, בחי' על כפים כיסה אור כנ"ל** לעיל נדרש לגרעיותא שפגם הסמיכה בידיים העלים את אור החכמה מרב שאינו הגון וכאן נדרש לטיבותא שסמיכה כראוי עי"ז סוד הרוח חכמה מתיישב בליבו ונשאר מכוסה^{י"ד} הפך המגלה סוד הנ"ל :

^{י"ז} משלי יא יג

^{י"ז} דהיינו רוח הנהגה שהיא רוח חכמה ושכל להלך כנגד רוחו של כל אחד שמקבל מבחי' יד ה', המתלבשת ביד הסומך אותו. וניא אור חכמתו ית' שעל ידה יש לו עצה נכונה לכל אחד, לכן מתיישבת רק אצל מי שיש לו אמונת חכמים בשלימות ועי"ז תיקון המשפט שהם הכלים להיות בעל עצה נכונה. וזה נקרא סוד כי זוכים לזה רק ע"י סיעתא דשמיא כדמצינו בדוד המלך דכתיב ביה ה' עימו ודרשו חז"ל שהלכה כמותו בכל מקום ואיתא בגמ' אסוקי שמעתתא אליבא דהלכתא סיעתא דשמיא. ועוד שגם סוד העיבור תלוי בו. (לקמן בביאור הלכותים)

^{י"ח} לשה"כ שמות כח ג', דברים לד ט', ישעיהו יא ב'

^{י"ח} **תיבות** ולא מהימנא בגרסת הזוהר הן לעיל "אלא מאן דלא אתיישב ברוחיה ולא הוי מהימנא". ורבנו העביר תיבות אלה לכאן

^{י"ט} באות א'

^ס **כמו** שבארנו לעיל שזה עומק הכוונה מותרות

^{ס"א} אות ב'

^{ס"ב} שם

^{ס"ג} **מגלה** לשון גלות שמוציא לחוץ דברים נעלמים

^{ס"ד} אות ג'

^{ס"ה} **ענין ביאור הליקוטים** אות ל"ח. – שלכאורה יש להתפלל באיסור ואזהרת התגלות הסוד הנ"ל, כי הלא באמת ראוי ומוכרח לכל אחד להיטיב לזולתו, ולמה נהיה נזהרים לבלי להשפיע ולגלות את הסוד הנ"ל לכל העמים, ושיהיה נמצא מעין זה גם בין ישראל בעצמם, להיות נאמן רוח מכסה וכו' כנ"ל. **אבל** בכל הנ"ל תבין מרחוק, שבהורדת חלקי השכל והסוד להבלתי נזדכך כפי הראוי להם, מכריח ומוריד על ידי זה חלקי הנשמה בעצמם למקומות העכורים והמטונפים, ואין שום אופן לכל אחד לשמוע ולקבל חלקי התורה וסודותיה, כי אם כפי שנתקדש תחלה במעשיו ובמדותיו הטובים כנ"ל (וכמובא מזה במקום אחר): עכ"ל.

ענין תורה קלד ח"ב שמה שהשומע מה שלמעלה מהשגתו זה בחי' מותרות והקליפות יונקות מזה ולכן הצדיק כשאומר תורה יש לו אימה יותר מאימת ר"ה ויום הכפורים.

עוד ביאור הליקוטים אות מ"ו. שבמדת האמונה הנ"ל, שנמצא למכסה הזאת, מבאר יותר ללשון הכתוב הנ"ל, נאמן רוח מכסה וכו':

עוד שם אות מ"ז. מהמבואר הנ"ל מדבריו הקדושים, מבאר יותר בענין דואג הנ"ל, שברוב קלקולו במותרות, חטא בחטא הולך רכיל ממש (וכמה סופר לשלול שחיימלך הכהן נתן ללוד לאכול לחם) [דלית רוחיה רוחא דקיומא וכו', כי נידון במותרות כמוב' פ'] (אולי כוונתו לזהר חיי ר"ש שמוכר שם שמי שאינו ראוי אזי כשנגלים לו סוד הסוד מקשקש בו ללאט והכי נמי אמרתו גורמים ללוד לספר לשון הרע כי נגללם אינו יכול להתאפק מלומר) ע"כ ביה"ל

ועוד יותר מבואר עפ"י הנ"ל מתורה מז ח"ב שכשמגלה למי שאינו ראוי אזי זה נעשה מותרות וא"כ ע"י המותרות נידון במותרות וגם עושה מותרות ויניקה לקליפות וזה בחי' דיבור לבטלה ולכן גורם ניאוף כמבואר שם בתורה מז הנ"ל ועיין תורה מג שמותרות דעת עלין גם לשומעו נגרם תאות ניאוף.

עד כאן ביאור חברותא לתורה סא

